

УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ**

Матеріали

III Міжнародного науково-практичного симпозиуму

17 травня 2019 р.

Івано-Франківськ – 2019 р.

**Концептуальні проблеми розвитку сучасної
гуманітарної та прикладної науки**

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

УДК 001(477)(042.5)
К65

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 року). – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2019. – 382 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Короля Данила (протокол № 10 від 25 квітня 2019 р.)

В збірнику опубліковано матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки», який відбувся 17 травня 2019 року на базі Університету Короля Данила.

Для науковців, викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

Редакційна колегія: к.ю.н., доц. О.В.Острогляд, к.ю.н. А.В. Гуркова, к.е.н. Н.Д. Романюк, к.ю.н., доц. Р.В.Зварич, к.ю.н., доц. М.М.Косьмій.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ЗМІСТ

Агєєва Г. М.

Медіадомінанти середовища аеропортів.....10

Андрухів О.І.

Правочинність передання дітей-сиріт на опіку за радянським законодавством міжвоєнного періоду.....14

Бабецька І.Я.

Міжнародне усиновлення як спеціальний інститут міжнародного приватного та сімейного права України.....17

Байдич В.

Проблеми фінансування бюджетних установ та перспективи їх вирішення.....21

Bartosiewicz Bartosz

Miasto dla samochodów czy miasto dla mieszkańców? – kierunki polityki transportowej polskich miast (na wybranych przykładach).....25

Богайчук О.С.

Жанрово-стилістичні та психолінгвістичні труднощі письмового перекладу юридичних документів.....26

Борович О.В.

Теоретичні основи обліку капіталу у дооцінках в бюджетних установах.30

Бринзей Б.С.

Формування стратегічних цілей економічного зростання Івано-Франківської області в умовах сталого розвитку.....34

Варварук І.В.

Інклюзивна освіта крізь призму мистецького виміру.....38

Веркалець С. М.

Актуальність та перспективи сонячних батарей.....42

Волкова І. М.

Юридичні факти-стани у теорії правовідносин.....46

Воронько О.О.

Нормативно-правові та історичні аспекти становлення арстенту у цивільному законодавстві Франції.....50

Габрель М.М., Габрель М.М.

Критерії й вимоги сталого розвитку в обґрунтуванні урбаністичних рішень.....53

Гаврецька М.Й.

Правовий режим української мови в органах нотаріату Польської Республіки (другої Речі Посполитої).....57

**Концептуальні проблеми розвитку сучасної
гуманітарної та прикладної науки**

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Гасюк Н.В.

Специфіка перекладу англійських термінів у архітектурно-будівельній сфері.....59

Гілязова Н.М.

Вітраж у сакральній архітектурі Івано-Франківська: каплиця Божого милосердя.....63

Говера О.І.

Соціологія як складова маркетингових досліджень для ТК Буковель.....67

Гребенюк І.В.

Інтерактивна паперова книга.....70

Григорська Н.М.

Роль засобів масової комунікації у формуванні поглядів сучасного суспільства.....74

Гуменюк Т.І.

Вплив міжнародних та європейських правових норм на трансформацію радянського конституційного законодавства у другій половині ХХ століття.....77

Гуркова А.В.

Домашнє насильство в контексті новел кримінального закону.....81

Гусар К.Д.

Основні напрями містобудівного кадастру.....84

Євдокимов В.В.

Вплив Галицького крайового сейму на формування правосвідомості галичан другої половини ХІХ ст.....87

Жирак Р.М.

До питання екологізації в сучасній житловій архітектурі.....90

Зварич О.І., Жирак А.М.

Аналіз туристичного потенціалу Івано-Франківської області як пріоритетного напрямку розвитку економіки регіону.....95

Злагода О.В.

Діяльність національної поліції щодо протидії торгівлі людьми.....100

Золотарчук Н.І.

Давні процесійні хрести ефіопії: порівняльний аспект.....103

Івашків Т.С.

Економічна оцінка багатофункціонального устаткування: проблеми і перспективи.....106

Ілин А.М.

Принципи духовності та моралі галицьких українців в умовах австрійського парламентаризму.....110

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Каленюк О.М.

Щодо взаємодії міжнародного права і національних правових систем в умовах розвитку інформаційного суспільства.....113

Карабінович О.М.

Основні аспекти реалізації соціокультурного підходу в умовах євроінтеграції.....119

Касіяничук В.Д.

Нові технології виробництва продукції лікувально-профілактичного призначення, розроблені науковцями Університету Короля Данила.....124

Качмар В.М.

Мовні ляпи на сторінках «газети по-українськи».....128

Кизимишин Л.П.

Архітектурна біоніка. Основні принципи практичного застосування...131

Книш В.В.

Особливості конституційно-правової відповідальності уряду України..134

Кос С.В.

Тенденції розвитку багатоквартирного житла Івано-Франківська.....137

Косьмій М.М.

Нематеріальні чинники як необхідна складова у формуванні просторових структур міста. Історичний контекст.....141

Кухар Г.М.

Каліграфія в сучасній типографії ці.....147

Легкий В.І.

Сучасний бенчмаркінг на підприємстві.....151

Луцький Р.П.

Теоретико-правовий аналіз праці В'ячеслава Чорновола «правосуддя чи рецидиви терору?».....153

Луцький А.І.

Місце правової ідеології у розвитку сучасної Української держави.....159

Луцький М.І.

Проект конституції ЗУНР 1920 р. С. Дністрянського.....163

Мальована О.Г.

Формування та гастрономічні особливості кухні Карпатського регіону.167

Масляк І.М.

Проблеми впровадження концепції розумний будинок в Україні.....170

Матоліч І.Я.

Українське мистецтвознавство у період радянського тоталітаризму....174

Мельникович М.С.

Адміністративно-правові підходи щодо включення принципу рівності до політики в галузі освіти.....177

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Місягіна І.М.

Ухильність у площині логіки.....180

Николаєва В.І.

Громадський моніторинг як складова ефективності інформаційного механізму державного управління.....183

Огерук І.С.

Підкуп працівника підприємства, установи чи організації – корупційний злочин чи ні?.....187

Острогляд О.В.

Короткий аналіз змін до Кримінального процесуального кодексу України: куди йдемо?.....191

Перцович Т.О.

Перспективи розвитку логістичної системи управління на підприємствах України.....194

Піцик Х.З.

Види правопорушень щодо торговельних марок.....197

Плешкановська А.М.

Інноваційне місто: нові підходи до формування міського середовища.201

Пуш О.М.

Засоби перекладу англійських ідіом.....205

Репецький С.П.

Поняття потерпілого від злочинів у кримінальному праві.....209

Рижий І.Б.

Принципи планування реклами.....212

Розумович Н.Ф.

Фінансова стратегія як інструмент реалізації загальної стратегії підприємства.....216

Rochmińska Agnieszka

Galerie Handlowe i miejskie przestrzenie – koegzystencja czy rywalizacja?.....219

Рудак Т.В.

Зміни у бюджетній політиці Європейського Союзу, спричинені виходом Великої Британії зі складу ЄС.....222

Сайнчин О.С., Гавловська А.О.

Співвідношення міжнародного та національного законодавства протидії незаконної міграції.....224

Саракун І.Б.

Порівняльна характеристика корпоративного законодавства України, Польщі та ЄС.....228

Смаль І. В.

До питання про інтенсивність розвитку міжнародного туризму.....233

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Спосіб Д.П.

Правовий статус та функції Служби безпеки ОУН.....237

Стечишин А.В.

Громадянське суспільство в правових ідеях Костя Левицького.....240

Стратонов В.М., Гончарова (Крайнікова) О.В.

Особливості виклику до суду потерпілого, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, у випадку відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді.....244

Федик Л.Б.

Правова культура кандидатів у президенти: на прикладі виборів 2019 року.....248

Ходак С.М.

Співвідношення законних інтересів та суб'єктивних прав.....252

Ходан М.М.

Проблеми розвитку та забудови міст України.....256

Цимбаліста Л. Р.

Імперсоналізація як одна з функцій пасивних конструкцій.....260

Цюцяк А.А., Цюцяк І.А.

Значення наскрізного контролю в управлінні діяльністю закладів ресторанного господарства.....263

Шинкар С.М.

Концептуальні засади сталого розвитку країн в контексті глобалізаційних процесів.....267

Шулятицький С.І.

Особливості представництва у малозначних справах у порядку цивільного судочинства України.....270

Януш Х.М.

Навчальна мотивація як важлива складова процесу вивчення іноземної мови.....274

Яців М.Б.

Сучасні проблеми інсоляції житлової забудови міста.....276

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ І ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Бардигула О.

Утеплення фасадів житлових будівель.....281

Богуш Н.

Вплив рельєфу на планувальну структуру забудови.....284

**Концептуальні проблеми розвитку сучасної
гуманітарної та прикладної науки**

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Вакун І., Чупа В.

Технологія виготовлення та застосування дошки POLYWOOD.....287

Вацик В.

Енергоощадність в архітектурі.....290

Винарчик А.М.

Технічна інвентаризація-вимога часу. Історія, проблеми та шляхи їх усунення.....294

Вірстюк С.

Концепція сталого розвитку сучасних міст: екологічна необхідність і економічна доцільність.....299

Джогола П.

Еко-будівництво та ефективне використання природних ресурсів.....303

Дякун Я., Арабчук І.

Сучасні напрямки, методи управління та організація науково-технічної революції у будівництві.....307

Кічеряк Т., Багайлюк Т.

Туризм на природоохоронних територіях:
світовий досвід для України.....310

Ковдрин І.

Співробітництво України з міжнародними
фінансовими організаціями.....314

Козменюк Н.

Пріоритетні напрями фінансування об'єднаних територіальних громад
Івано-Франківської області.....317

Кучинська Ю.

Евтаназія– злочин чи милосердя?.....319

Луцак Ю.

Правове регулювання спільної часткової власності324

Машталір Я.

Поняття стратегії розвитку підприємства.....327

Обшира Г.

Управління маркетинговою діяльністю підприємства.....330

Поковба Я.

Актуальність проектів ОТГ.....334

Рихлівський А.

Проблеми розбудови Івано-Франківська.....335

Савчин Х.

Психологічні аспекти маркетингу.....338

Скірчук В.

Комп'ютеризація універсальної технології виробництва фруктово –
ягідних, овочевих і грибних концентратів (порошків).....342

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Слабий А.

Ландшафтний дизайн як вид архітектурної
та дизайнерської діяльності.....346

Солодка Х.

Спадкове право в системі права України.....350

Федорак І.

Капсульний готель.....354

Фуштей В.

Кращі тенденції графічного дизайну 2019.....357

Ходан М.

Міські поселення та їх вплив на сільське розселення.....360

Чернишева М.

Покращення екологічного стану в існуючій забудові великих міст за
допомогою дощових садів.....364

Чмелик С.

Психологія сприйняття шрифтів.....367

ДИСКУСІЇ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Присяжнюк С.Ю.

Правове співробітництво Міжнародного кримінального суду
та України.....370

Вигдорович О.В.

Чинники та характеристики епохи масової індустріальної забудови (на
прикладі міста Харкова).....374

Лисенко В.С.

Застосування інноваційних технологій в
криміналістичних дослідженнях.....379

Агєєва Г. М.,

*к.т.н., с.н.с., завідувач кафедри містобудування
Національний авіаційний університет,
м. Київ*

МЕДІАДОМІНАНТИ СЕРЕДОВИЩА АЕРОПОРТІВ

Висотні будівлі стали невід'ємною складовою великих міст багатьох країн. Низка з них формує житлові комплекси та масиви, іншим відводиться роль домінант забудови громадських центрів. Виразні форми, кольорові та світлові вирішення, відповідна роль у планувальній структурі та ін. надають їм візуальної значимості. Використання сталевих конструктивних систем дозволяє досягти так званого «своєрідного естетичного ефекту висотної домінант» [1, с.39]. У вечірній та нічний час візуальна значимість домінант може бути посилена засобами світлового дизайну, в результаті чого вони перетворюються на медіадомінант [2, с.368].

Стрімко розвиваються, набувають ознак міста та стають складовими урбанізованих територій сучасні аеропорти– підприємства транспортної інфраструктури. На їх території з'являються висотні споруди та будівлі. Це, насамперед, аеродромно-диспетчерські вежі (далі - АДВ), висота яких досягає та перевищує 100 м [3, с.22]. Висота АДВ напряму залежить від збільшення розмірів зон візуального контролю диспетчерськими службами та потребує врахування на діяльність аеропорту, безпеку польотів, містобудівну ситуацію та ін.

Штучне освітлення приміщень АДВ перетворює будівлю в своєрідний великий ліхтар на території аеропорту. Для забезпечення комерційно-рекламного супроводу функціонування аеропортів будівлям АДВ надаються додаткові функції: на них з'являються світлодіодні медіафасади. Така практика існує в Міжнародних аеропортах Відня (Австрія), Единбурга (Шотландія), Стамбула (Турція), Батумі, Кутаїсі (Грузія) та ін., де можна побачити дивовижні лазерні та музичні шоу з використанням різноманітних графічних та цифрових символів, тощо [4, с. 31].

Світлодіодні медійні фасади різняться за формою та функцією, місцем розташування на будівлях та характеристиками обладнання – в цьому їх оригінальність та привабливість. Вони можуть бути втіленням унікального архітектурно-художнього вирішення світлового дизайну будівлі, але повинні враховувати специфіку основних виробничих процесів аеропортів, не впливати на безпеку польотів та не служити причиною світлового забруднення макросередовища аеропортів [5, с.12].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Функціонування аеропортів та населені пункти, розташовані поруч, обмежують зони розташування та розміри медійних фасадів, режим їх роботи впродовж доби та ін., впливають на концепцію освітлення комплексу будівель та споруд аеропорту в темний час та при недостатньої видимості в світлий час, тощо.

У загальному випадку архітектурні медіадомінантинаселених пунктів класифікують за чотирьом типами: висотні, стилістичні, просторові та смислові [2, с.371]. Будівлі АДВ можуть включати в себе ознаки відразу всіх чотирьох типів.

По-перше, вони завжди домінують за висотними показниками внаслідок специфіки технологічних процесів, які забезпечують [3, с.20].

По-друге, у багатьох випадках забезпечується стильовий контраст між будівлею АДВ та забудовою, що її оточує (аеровокзали, пасажирські термінали, паркінги та ін.). Активно використовуються окремі культурно-історичні символи та складові природних ландшафтів країн[6, с.24.2]. Наприклад, прообразом будівлі АДВ висотою 90 м (Стамбул) стала квітка тюльпана – символ Османської імперії.

По-третє, має місце проблема формоутворення триступінчатої структури (стилобат – середні поверхи – верхівка) та гармонізації її складових, притаманна висотним будівлям громадського призначення [1, с.39]. Специфіка просторової організації будівель АДВ вимагає розміщення частки приміщень основного виробничого призначення – диспетчерських залів – на значній висоті, інколи в декілька ярусів (Стамбул), із забезпеченням кругового (Единбург) або секторного огляду прилеглих територій (Кутаїсі). Саме на цьому робиться основний акцент архітектурно-художніх, конструктивних, інженерних та технологічних рішень. Саме вони в подальшому «працюють» на глядача (поруч, на відстані) – привертають увагу та сприяють формуванню образу, якій запам'ятовується (рис.1, 2).

Рис.1. Міжнародний аеропорт, Единбург, Шотландія [7]

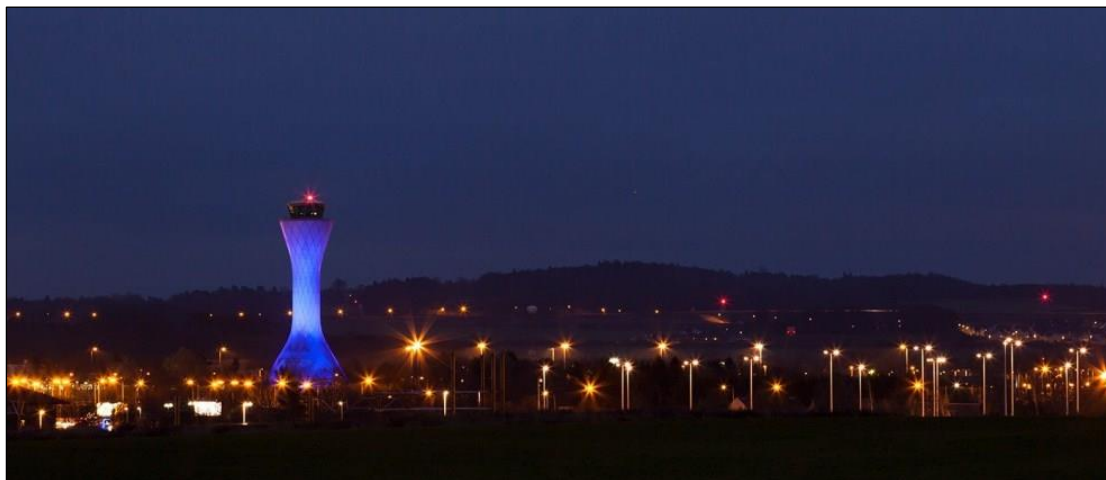

Рис.2. Міжнародний аеропорт, Стамбул, Турція [8, 9]

Нижні поверхи (стилобат) відводяться під виробничі, допоміжні, офісні приміщення. На проміжних поверхах розміщуються технічні приміщення та вузли вертикальних комунікацій, що супроводжується, у більшості випадків, зменшенням площ цих поверхів із ускладненням форми будівлі по висоті (Відень, Единбург, Кутаїсі, Стамбул).

У четвертому, будівлі АДВ за рахунок висоти, місця розташування, особливостей та змістовності світлового дизайну набувають соціального значення. Це – своєрідні світлові орієнтири (маяки) не тільки для переміщення пасажирів, працівників та відвідувачів на аеропортової території та за її межами, але й для мешканців населених пунктів, розташованих поруч (Единбург).

До проектування будівель АДВ залучаються відомі архітектори, провідні архітектурні бюро; проводяться міжнародні конкурси, серед критеріїв відбору наданих проектних пропозиції – архітектурна привабливість (знаковість) та врахування перспектив розвитку аеропорту та наближеного міського середовища [10, с.12].

Враховуючі напружений емоційний стан більшості пасажирів та відвідувачів під час перебування в аеропорту, архітектура забудови, зокрема, висотних доміант (медіадоміант), не повинна бути «агресивною». Об'єкт-орієнтир може бути унітарним або унікальним за архітектурою, але повинен бути толерантним до існуючої та перспективної забудови; таким, що можна впізнати на відстані та у часі.

Список використаних джерел

1. Ковальський, Л. М. Архітектурне проектування висотних будинків: навчальний посібник / Л. М. Ковальський, Г. В. Кузьміна, Г. Л. Ковальська. – Запоріжжя: Привозпринт, 2012. – 123 с.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Костенко, А. Я. Медіадомінанти в структурі громадських центрів / А. Я. Костенко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2012. – Вип. 31. – К. : КНУБА, 2012. – С.368-374. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/01/201231.pdf>
3. Агеєва, Г. М. Об'єкти спеціального призначення – висотні акценти архітектури аеропортів / Г. М. Агеєва // Промислове будівництво та інженерні споруди. – 2016. – №3. – С.20-24. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbis_2016_3_5
4. Боснюк, Д. К. Вплив штучного освітлення будівель та споруд аеропортів на навколишнє середовище / Д. К. Боснюк, Г. М. Агеєва // Міське середовище – XXI ст. Архітектура. Будівництво. Дизайн: III Міжнар. наук.-практ. конгрес, 14-16 березня 2018 р.: тези доповідей. – К.: НАУ, 2018. – С.30-31. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/32797>
5. Гнатенко, В. В. Світлове забруднення середовища аеропортів / В. В. Гнатенко, Г. М. Агеєва // Архітектура та екологія: II Міжнар. наук.-практ. конгресу "Архітектура. Будівництво. Дизайн", 15-18 березня 2016 р.: тези доповідей. – К.: НАУ, 2016. – С.11-12. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/18590>
6. Волкова, А. В. Культурно-історичні цінності та природа як основні джерела пошуку ідей для архітектури аеропортів / А. В. Волкова, Г. М. Агеєва // АВІА-2017: XIII міжнар. наук.-техн. конф., 19-21 квітня 2017 р.: матеріали. – К.: НАУ, 2017. – С.24.1-24.4. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/28207>
7. EdinburghAirportabove 1 millionforfirsttimetoboostScottisheconomy. – URL: <https://thoughtcontrolscotland.com/2018/12/20/edinburgh-airport-above-1-million-for-first-time-to-boost-scottish-economy/>
8. BigmovetoIstanbulAirportstarts. – <https://www.aa.com.tr/en/pg/photo-gallery/big-move-to-istanbul-airport-starts>
9. В Стамбуле открыли один изкрупнейшихаэропортов мира. – <http://1news.az/news/v-stambule-otkryli-odin-iz-krupneyshiy-aeroportov-mira-foto-video>
10. Агеєва, Г. М. Динаміка змін архітектурних рішень аеродромно-диспетчерських веж та їх вплив на містобудівну ситуацію / Г. М. Агеєва // Проблеми розвитку міського середовища. – 2018. – №2 (21). – С.3-18. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prms_2018_2_3

Андрухів О.І.,

К.Ю.Н.

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ

**ПРАВОЧИННІСТЬ ПЕРЕДАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ НА ОПІКУ ЗА
РАДЯНСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ**

У політиці радянської держави боротьба з дитячою безпритульністю та бездоглядністю існувала ціла система практичних і теоретичних заходів: створення мережі дитячих будинків загального і спеціального типів, приймальників-розподільників, ремісничих училищ, влаштування на роботу в промисловість і сільське господарство та ін. Одночасно вони не мали бажаного виховного ефекту, а тому важлива увага приділялася і таким формам, як передача безпритульних дітей-сиріт на опіку, опікування, патронат, усиновлення. Заохочуючи ці форми, уряд виходив із міркувань, що опіка, патрунування й усиновлення були більш ефективними для адаптації й розвитку дітей-сиріт безпосередньо в сім'ї.

Крім створення при Наркоматі освіти постійних комісій у справах неповнолітніх, у його структурі 23 грудня 1921 р. було утворено інститут соціальних (громадських) інспекторів. Їх завданням яких було чергування на вулицях, затримання неповнолітніх правопорушників та доправлення їх у приймальники-розподільники, що були допоміжними органами соціальної інспекції, комісії у справах неповнолітніх та органу охорони дитинства райвідділів народної освіти [4].

Нова економічна політика вимагала від державних органів комерціалізації діяльності господарських структур та економії коштів, враховуючи спад промислового виробництва та кризи сільського господарства. Гострі соціальні проблеми, а до них належала і дитяча безпритульність, держава намагалася вирішувати за допомогою громадських організацій та радянських економічних структур. Зокрема, 15 травня 1926 р. ВУЦВК та РНК УСРР прийняли постанову, яка надала право місцевим Радам депутатів трудящих передавати вихованців дитячих будинків віком від 12 років до 17 років на трудове виховання (патронат) до сільськогосподарських артільей, комун і товариств спільного обробітку землі (колективних господарств). [7].

Важливе значення для розвитку інституту опіки й патрунування мало прийняття 30 травня 1926 р. «Кодексу законів про родину, опіку, подружжя і про акти громадянського стану Української СРР» (з 1937 р. – УРСР), який складався з п'яти розділів, що стосувалися родини, опіки й

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

піклування, шлюбу, зміни громадянами своїх імен та прізвищ, визначення особи безвісно відсутньою або померлою [2].

Новизна й відмінність Кодексу від раніше діючих законодавчих актів полягали в тому, що в ньому вперше врегульовувалися майнові та аліментні відносини подружжя, правовідносини між дітьми та батьками, питання опіки та піклування, порядок судового встановлення позашлюбного батьківства, запроваджувався інститут усиновлення дітей. Зокрема, ст. 105 визнавала тільки державну реєстрацію шлюбу, а в ст. 106 зазначалося, що «вчинення релігійного обряду не має ніякого правового значення і не може правити за доказ подружжя». Відповідно, реєстрацію шлюбу та розлучення мали проводити лише органи ЗАГСу.

Кодекс посилював гарантії як майнових, так і особистих прав членів сім'ї, перш за все – жінок і дітей. Він повністю урівняв позашлюбних дітей із шлюбними, досить детально регламентуючи порядок встановлення батьківства щодо позашлюбних дітей, їх усиновлення. Спеціальна глава була присвячена опіці та піклуванню, в якій було визначено правовий порядок встановлення та зняття з опіки і піклування, призначення та звільнення опікунів, а також права та обов'язки опікунів і піклувальників [2].

Постановою ВУЦВК та РНК УСРР від 23 листопада 1927 р. при НКО України було створено дитячі спеціальні інспекції (ДСІ) [6]. А 25 січня 1928 р. НКО видав розпорядження про створення в округах (областях) ДСІ на основі «Положення про роботу дитячої соціальної інспекції» [5, с. 59].

Про опіку, патрунування та усиновлення, як форми подолання дитячої безпритульності, наголошувалося і в ухваленому ВЦВК та РНК УСРР 23 листопада 1927 р. «Положенні про заходи в боротьбі з дитячою безпритульністю» [3, с. 314].

Певні зміни в питання сімейного законодавства було внесено у зв'язку з прийняттям нової Конституції СРСР (1936 р.) та УРСР (1937 р.), якими закріплювалася рівноправність жінки і чоловіки, а також запроваджувався інститут патронату. Діти-сироти, а також діти, вилучені за постановою суду від батьків, могли передаватися в сім'ї трудящих на виховання. Це оформлялося договором, укладеним органами охорони здоров'я або народної освіти, а в сільських місцевостях – представниками сільських Рад з особами, що беруть дітей на виховання.

11 червня 1940 р. РНК УРСР затвердила «Положенням про порядок патрунування дітей-сиріт у колгоспах та родинах трудящих», яким дозволялося брати на колективне й індивідуальне (сімейне) патрунування дітей-сиріт віком від 4 до 16 років. Після досягнення 16 років, підлітки

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

розпочинали самостійне життя, але їх зв'язок з відділом опіки – районним (міським) відділом народної освіти не припинявся, оскільки він виплачував підлітку одноразову грошову допомогу в розмірі 200 крб. та сприяв його влаштуванню на роботу чи на навчання у навчальний заклад (школи фабрично-заводського навчання, училища) [1].

Правочинність органу опіки визначались «Кодексом законів про родину, опіку, подружжя і про акти громадянського стану», а також «Положення про заходи в боротьбі з дитячою безпритульністю» від 23 листопада 1927 р., яким було визначено органи опіки, які мали займатися проблемою подолання дитячої безпритульності, та їх завдання, доповнені в подальшому іншими нормативними актами.

Таким чином, нормативно-правові акти, які стосувалися порядку опіки, піклування, патронату й усиновлення бездоглядних дітей-сиріт, базуючись на «Кодексі законів про родину, опіку, подружжя і про акти громадянського стану», запровадженого в дію 31 травня 1926 р., а також послідуєчих указах, законах, постановах, інструкціях вищих радянсько-партійних органів, створили в міжвоєнне десятиліття достатньо широке правове поле для активної участі громадян у вирішенні проблеми дитячої безпритульності й бездоглядності.

Список використаних джерел

1. Касьянова Н. Державна політика щодо ліквідації безпритульності та бездоглядності у 1943 – на початку 1950-х років (на прикладі Донбасу) URL:[www/nbuv.gov.ua/portal/soc_Gum/NZTNPU_ist/Kasjanova/pdf](http://nbuv.gov.ua/portal/soc_Gum/NZTNPU_ist/Kasjanova/pdf).
2. Кодекс законов о семье, опеке, браке и актах гражданского состояния УССР 1926 года URL:<https://deminov.dp.ua/grazhdanskoe-pravo-i-process/codeks-ussr-1926/>
3. Михайленко П.П., Кондратьев Я.Ю. Історія міліції України у документах і матеріалах. У 3-х т. – Том 2. 1926-1945 / П.П. Михайленко, Я.Ю. Кондратьєв. – К.: Генеза, 1999. – 412 с.
4. Положение СНК РСФСР «О детской социальной инспекции» от 23.09.1921 г. // Собрание узаконений РСФСР. 1921. № 66. Ст. 506.
5. Порадник для активу товариства «Друзі дітей» / Склав Р. М. Мітельман. Х., 1929. 94 с.
6. Про дитячу соціальну інспекцію: Постанова ВУЦВКу та РНК УСРР від 27 листопада 1927 р. / Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України / Рада Народних Комісарів УСРР, Робітничо-Селянський Уряд України. [Харків]: [Пролетар], 1931.
7. Про передачу вихованців дитячих будинків на трудове виховання в трудові рільницькі господарства. Постанова ВУЦВКу і РНК

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

УСРР. 15 травня 1926 р. // Збірник Законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1929 рік / Народний комісаріат юстиції. – Харків: Юр. вид-во НКЮ УСРР, 1929.

Бабецька І.Я.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

МІЖНАРОДНЕ УСИНОВЛЕННЯ ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Міждержавне усиновлення визнається самостійним інститутом міжнародного приватного права та сімейного права, яке забезпечує можливість надання дітям, що залишились без батьківського піклування, батьків та належних умов для життя. Міждержавне усиновлення є юридичним фактом, з якого виникають сімейні правовідносини за участю іноземного громадянина.

За загальним правилом, дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, і досягла п'яти років.

Законодавство України передбачає також спеціальні правила. Зокрема, усиновлення може бути здійснено до закінчення зазначеного строку, а також до досягнення дитиною п'яти років, якщо:

- 1) усиновлювач є родичем дитини;
- 2) дитина страждає на хворобу, що внесена до спеціального переліку хвороб, затвердженого Міністерством охорони здоров'я України (наказ МОЗ від 27.12.2011 № 973);
- 3) здійснюється усиновлення усіх рідних братів і сестер в одну сім'ю, якщо один з них досяг п'яти років і перебуває на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, не менш як один рік;
- 4) іноземці виявили бажання усиновити дитину, яка є братом або сестрою раніше усиновленої ними дитини.

Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо не виявилось громадянина України, який бажав би її усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю[1].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Відповідно з цих 22762 дітей 11661 дитини вже влаштовані в сімейні форми виховання та відповідно до законодавства України такі діти можуть бути усиновлені громадянами України, але не можуть бути усиновлені іноземними громадянами. Однак, темпи міждержавного усиновлення в Україні щороку стрімко падають.

Експерти пропонують зупинити падіння міжнародних усиновлень, розширивши профіль дітей, яким потрібні батьки. Протягом багатьох років усиновлення дітей з-за кордону було привабливим для американців, тому що ці діти були молодшими за місцевих сиріт. Але в останні кілька років це змінилося: немовлят і малюків частіше всиновлюють у країні народження, а міжнародне усиновлення більшою мірою застосовують при пошуках батьків для старших дітей, братів і сестер чи дітей з особливими потребами [2].

Іноземні громадяни зорієнтовані переважно на усиновлення в Україні дітей молодшого віку з хорошим станом здоров'я. Такі діти, які можуть бути усиновлені іноземцями, практично відсутні.

Діти віком до 5-ти років, а також ті, які перебувають менше як один рік на обліку в Міністерстві соціальної політики України, не підлягають усиновленню іноземцями, крім дітей, які мають захворювання, що дають право на їх усиновлення без дотримання згаданих строку та віку.

Таким чином, на сьогодні Україна чекає на іноземних усиновлювачів, які бажають усиновити:

- дитину-інваліда, хвору дитину;
- дитину старше 10-ти років;
- групу братів і сестер (4-5 дітей) віком від 8 років.

Процедура усиновлення дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка проживає в Україні, іноземцями та громадянами України, які проживають за межами України, складається з таких кроків:

- 1) збір документів в країні свого проживання;
- 2) реєстрація для подачі документів;
- 3) подання до Мінсоцполітики пакету документів;
- 4) постановка на облік кандидатів в усиновлювачі;
- 5) отримання запрошення на співбесіду для ознайомлення з інформацією про дітей, які можуть бути усиновленими;
- 6) співбесіда в Департаменті сім'ї та дітей Мінсоцполітики. Ознайомлення з інформацією про дітей, які можуть бути усиновленими;
- 7) отримання направлення для знайомства та встановлення контакту з дитиною;
- 8) знайомство з дитиною за місцем її проживання;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- 9) подання до служби у справах дітей заяви про бажання усиновити дитину;
- 10) отримання в службі у справах дітей висновку про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини;
- 11) подання документів до Мінсоцполітики для отримання згоди на усиновлення дитини;
- 12) отримання згоди Мінсоцполітики на усиновлення дитини;
- 13) подання заяви і документів до суду. Судове засідання щодо розгляду питання усиновлення;
- 14) отримання рішення суду про усиновлення дитини;
- 15) оформлення нового свідоцтва про народження дитини в органах реєстрації актів цивільного стану;
- 16) передача дитини усиновлювачам;
- 17) оформлення виїзних документів;
- 18) постановка усиновленої дитини на консульський облік в країні проживання;
- 19) порядок оформлення паспортного документа для виїзду усиновленої дитини з України [3].

Тому виникає глобальне питання - в чому проблема? Чому усиновлення не допускається ієдовгою процедурою без успішного результату. Адже законом прописано заходи по охороні прав дітей на міжнародному та національному рівні. Створено багато державних органів, які відповідають за охорону прав дітей, які усиновляються.

Так, заявник (усиновлювач-іноземець) зобов'язаний нотаріально засвідчувати (у двох примірниках) безліч документів. Наприклад, поставити дитину на облік у відповідній консульській установі чи дипломатичному представництві України (із зазначенням найменування установи, представництва, його адреси) протягом місяця після в'їзду до країни проживання; забезпечити право усиновленої дитини зберігати громадянство України до досягнення нею 18 років; подавати консульській установі чи дипломатичному представництву України не менш як один раз на рік протягом перших трьох років після усиновлення та в подальшому один раз на три роки до досягнення дитиною вісімнадцяти років звіт про умови проживання та стан здоров'я усиновленої дитини за формою згідно з додатком 5 Порядку про усиновлення ;надавати можливість представникові консульської установи чи дипломатичного представництва України спілкуватися з дитиною;повідомляти консульську установу чи дипломатичне представництво України про зміну місця проживання усиновленої дитини[4].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Як зазначалося вище, іноземні громадяни за загальним правилом мають право на усиновлення дитини, якщо усиновлювач-іноземець перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, і щодо дитини, яка досягла п'яти років.

Після подання до служби у справах дітей заяви про бажання усиновити дитину, кандидати в усиновлювачі мають право продовжувати щоденне спілкування з дитиною до набрання чинності рішенням суду про всиновлення.

Тобто це є ще одним кроком для попередження «удаваного» усиновлення, тобто метою усиновлення є створення належних умов для фізичного та психічного розвитку дитини і допускається виключно в інтересах дитини та забороняються будь-які інші корисливі цілі.

Проте, виникає колізія щодо усиновлення дітей до досягнення п'яти років, за умови, якщо вони страждають на хворобу, що внесена до спеціального переліку хвороб, затвердженого Міністерством охорони здоров'я України (наказ МОЗ від 27.12.2011 № 973) [5].

Звичайно, правильним є виховання дитини у сім'ї іноземців, які мають кошти на лікування цієї хворої дитини. Проте, це не вихід з проблемної ситуації, а списування проблем з держави України на іншу іноземну державу.

Сучасні міжнародні стандарти вважають міждержавне усиновлення найкращим варіантом для дітей, які не можуть отримати належної опіки у своїй рідній країні. Звичайно, ми, українці, маємо робити все для того, аби наші діти залишались у нашій країні, але є випадки, коли це неможливо. І в такому разі усиновлення іноземцями – це шанс на краще життя нікому не потрібних у нашій державі дітей [6].

Створення щасливого дитинства для дітей – це першочергове завдання держави. Виховання в сім'ї – це спосіб на виховання сильної, здорової і повноцінної особистості та слугує запорукою гідного життя. Обов'язок держави не тільки захищати права дітей, які усиновлені, а також розробляти заходи щодо максимального сприяння процесу усиновлення як громадянами України, так і громадянами інших країн.

Список використаних джерел

1. Процедура усиновлення дітей. Офіційна інформація для іноземців та громадян України, які проживають за межами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article%3Bjsessionid=FBE4E55F534DBD028CA6026F6584B3EC.app2?art_id=160525&cat_id=159876

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Валерія Перассо У світі всиновлюють дедалі менше дітей з-за кордону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/11/151102_adoptions_vj_fall_it

3. Наказ МОЗ України N 445 «Порядок та умови прийому громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, які бажають усиновити дитину в Україні, для подання ними справ» від 17.11.2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1406-11>

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей» № 905 від 08.10.2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-%D0%BF>

5. Наказ МОЗ України «Перелік захворювань, які дають право на усиновлення хворих дітей без дотримання строків перебування на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, а також до досягнення дитиною п'яти років» № 973 від 27.12.2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0352-12>

6. Будзінська Олена Правові аспекти усиновлення українських дітей, які є громадянами України, іноземцями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3133>

Байдич В.В.,

Управління Державної

Казначейської служби України

гол. спеціаліст відділу видатків

місцевих бюджетів у м. Івано-Франківську

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В зв'язку із трансформаційними змінами, які відбуваються в Україні актуальним напрямком наукових досліджень є розробка теоретичних аспектів фінансування бюджетних організацій. Однією з характерних ознак бюджетних установ є те, що вони всі, як правило, фінансуються за рахунок бюджетних коштів. На сьогодні успішне функціонування бюджетних організацій надзвичайно важливе, адже вони створюються державою для задоволення, культурних, соціальних чи інших потреб населення та для інших завдань, спрямованих на

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

досягнення суспільних благ. Успішне функціонування бюджетних установ безпосередньо залежить від рівня її фінансування. Обсяг фінансування залежить від відображеної у кошторисі суми коштів, яку установа планує використати протягом бюджетного року.

Дефіцит фінансових ресурсів зумовив функціонування бюджетних установ в Україні за принципом обмеженості бюджетного фінансування. У результаті недоотримання фінансових ресурсів, що виділяються державою, недосконалістю нормативно-правового забезпечення та механізмів залучення і використання позабюджетних коштів, бюджетні установи не отримують достатньо коштів для необхідного функціонування.

Нині склалась ситуація, за якої кошти виділяються із бюджету, не враховуючи реальну потребу бюджетних установ у грошових ресурсах. Адже доволі важко в процесі затвердження кошторису передбачити усі можливі зміни, що можуть статись у процесі діяльності бюджетної установи. Планування надходжень по кошторису проводиться на основі показників попередніх періодів. Таким чином, виділяються кошти понад реальні потреби установ. Складається ситуація, за якої керівництвом бюджетної установи приймається рішення яким чином максимально використати виділені кошти.

Також до найгостріших та актуальних проблем кошторисного фінансування, що існують наразі в Україні, належать: проблема раціонального використання бюджетних коштів; відсутність суспільного ефекту від використання бюджетних коштів; фінансування бюджетних установ, не враховуючи реальних потреб у бюджетних коштах; недосконала нормативно-законодавча база.

Проаналізувавши сучасний стан нормативно-правового забезпечення, можна дійти висновку, що ні впровадження моделі часткової автономії, ні інші інноваційні рішення не можуть бути здійснені без удосконалення та систематизації бюджетного законодавства. Сучасне бюджетне законодавство є декларативним і таким, яке практично не застосовується [1, с.133]. Зазначається, що часто одне й те саме питання трактується по-різному. Тому існує необхідність більш чітко роз'яснення всіх аспектів бюджетної діяльності, в тому числі діяльності бюджетних установ. Для цього потрібно привести до належного стану усю нормативну та законодавчу базу. Це кропіткий процес, який не може бути виконаний у короткі терміни, тому потрібно вже приступати до його виконання. Це надасть шанс, що протягом кількох років діяльність бюджетної сфери зазнає позитивних змін.

Попри отримання коштів через механізм бюджетного фінансування, до бюджетних установ надходять грошові кошти,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

отримані внаслідок некомерційної діяльності, яка здійснюється бюджетною установою самостійно. У цьому випадку фінансові відносини виникають між бюджетною установою і господарюючими суб'єктами та фізичними особами, а отримані результати відображаються у спеціальному фонді кошторису.

Як свідчить практика, в повному обсязі, за рахунок загального фонду бюджету, бюджетні установи забезпечують видатки на виплату заробітної плати, стипендії, оплату комунальних послуг, придбання продуктів харчування. При недостатності або взагалі відсутності бюджетних асигнувань на утримання матеріально-технічної бази установ призводить практично до повного фізичного та морального зносу наявної техніки, обладнання, устаткування.

Як показує досвід розвинутих держав необхідним є щорічне збільшення витрат. А за обмеженості бюджетних коштів та мінімальних нормативів бюджетного фінансування досягнути його можна шляхом залучення різних позабюджетних джерел фінансування, які на сьогодні стають все більш поширеними, про що свідчить стала тенденція збільшення питомої ваги спеціального фонду в загальній сумі видатків.

Одним з додаткових джерел фінансування для бюджетних установ можуть бути доходи від діяльності створених на їх базі спеціальних структурних підрозділів. Прикладами таких структур, наприклад для закладів освіти, можуть бути навчально-виробничі майстерні, у яких виготовляються меблі, інструменти, інвентар, іграшки. Можуть бути створені також навчально-методичні, консультаційні, спортивні центри, курси тощо [2, с. 190]. Поповнити спеціальний фонд можна і за рахунок введення в експлуатацію площ тих будівель, що не використовуються через відсутність коштів на проведення капітальних та поточних ремонтів.

Варто зазначити, що покращення фінансового забезпечення бюджетних установ можливе не лише за рахунок пошуку додаткових джерел фінансування, але й шляхом ефективного використання наявних. Для забезпечення цього формування та використання фінансових ресурсів має підлягати достатньому фінансовому контролю.

В Україні фінансовий контроль значно зосереджений на поточному контролі. У практичній діяльності його застосовують переважно як засіб силового впливу на суб'єкти господарювання усіх форм власності. Світова практика розвинутих країн довела ефективність іншого підходу: контроль не заради контролю, а контроль як механізм ефективного управління. Державний контроль, що обмежується перевіркою законності й цільового використання бюджетних коштів, є неефективним; головною проблемою органів фінансового контролю є те,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

що вони фіксують допущені порушення, тоді як їх потрібно передбачати й попереджати.

Тому, у процесі переходу до ринкових відносин дедалі важливішу роль відіграє превентивний фінансовий контроль. Він здійснюється на етапі розгляду і прийняття рішень з фінансових питань. У зв'язку з цим доцільно було б залучати органи державної фінансової інспекції до здійснення попереднього контролю на стадії формування кошторисів доходів і видатків бюджетних установ, або уповноважити фінансові органи та органи Державної казначейської служби здійснювати, крім поточного, ще й попередній контроль за формуванням фінансових ресурсів бюджетних установ та організацій [3, с. 186].

Крім того, якісному контролю за формуванням доходів і видатків бюджетних установ, забезпеченню ефективності використання фінансування та економії грошових і матеріальних ресурсів сприятиме запровадження автоматизованої системи обліку з використанням сучасних програмних продуктів.

Список використаних джерел

1. Нечипорук Н. Спеціальний фонд бюджетних установ: планування і формування. *Економічний аналіз*. 2016. №6. С.131-134.
2. Курець В. С. Напрями вдосконалення системи фінансування закладів шкільної освіти в Україні. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2012. № 1. С. 187-192.
3. Вацик Н. Необхідність вдосконалення державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів. *Галицький економічний вісник*. 2010. №3(28).С.184-190.

Bartosz Bartosiewicz

*Instytut Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej
Wydział Nauk Geograficznych
Uniwersytet Łódzki
Łódź, Polska*

Miasto dla samochodów czy miasto dla mieszkańców? – kierunki polityki transportowej polskich miast (na wybranych przykładach).

W ciągu 10 lat liczba samochodów w Polsce zwiększyła się dwukrotnie, a wskaźnik motoryzacji wynosi już blisko 600 samochodów na 1000 mieszkańców. To przekłada się na wzrost natężenia ruchu na drogach kołowych, który jest obserwowany przede wszystkim na głównych szlakach transportowych (tranzytowych i tych łączących większe miasta) oraz na terenach zurbanizowanych. Towarzyszy temu proces suburbanizacji (rozlewania się miast) oraz zmiana stylu zachowań transportowych Polaków. Wyprowadzają się oni z miast na tereny podmiejskie, ale ich związki z miastem pozostają bardzo silne (tam pracują, tam spędzają wolny czas a ich dzieci uczęszczają do szkoły). Dystans i czas dojazdu do pracy wydłuża się w związku z tym. Jednocześnie postępująca motoryzacja przyczynia się do spadku zainteresowania transportem publicznym, który jest nieatrakcyjny w stosunku do własnego samochodu (częstotliwość, dłuższy czas podróży czy niski komfort) lub niedostępny (wiele linii transportowych jest ograniczanych lub zamykanych). Wg najnowszych badań 30% Polaków jest wykluczonych transportowych (w ich miejscu zamieszkania nie jest organizowany żaden transport publiczny). Według pilotażowych badań przeprowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny (2015) ponad 60% Polaków dojeżdża do pracy własnym samochodem, a tylko 20% transportem publicznym. W miastach i na terenach zurbanizowanych te wartości są korzystniejsze choć nie znacznie, na rzecz transportu zbiorowego.

Za tak dynamicznym wzrostem motoryzacji nie nadąża rozwój odpowiedniej infrastruktury drogowej – doświadczenia europejskie i amerykańskie wskazują, że rozbudowa dróg nie przyczynia się do rozładowania nadmiernego natężenia ruchu. W ten sposób decydenci (przede wszystkim władze samorządowe) stają przed bardzo trudnym zadaniem. Jak podejść do planowania rozwoju przestrzennego miast (obszarów zurbanizowanych), uwzględniając rosnącą motoryzację. Czy miasto należy planować dla samochodów czy też nie? W Polsce debata nad tym prowadzona jest już od kilku lat. Miasta, wzorując się na rozwiązaniach z Europy Zachodniej podejmują bardzo różne działania. Niektóre starają się godzić

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

potrzeby rosnącej motoryzacji, inne dążą do eliminowania samochodów – przede wszystkim z ich centrów.

Celem prezentacji jest przedstawienie rozwiązań jakie polskie miasta wdrażają w ramach prowadzonej przez siebie polityki przestrzennej i transportowej na tle uwarunkowań instytucjonalnych, demograficznych oraz gospodarczych, w których miasta funkcjonują. W prezentacji nie braknie również odniesień do polityki transportowej kraju oraz rozwiązań wdrażanych na innych szczebla samorządowych.

Szczególną uwagę autor poświęcić sposobom realizacji polityki transportowej Łodzi – trzeciego do wielkości miasta w Polsce. Przykład ten nie jest przypadkowy, gdyż autor sam bierze udział w licznych działaniach podejmowanych przez władze lokalne w zakresie rozwoju zrównoważonego transportu w Łodzi i jej aglomeracji.

Wnioski płynące z analizy jednocześnie wskazują, po pierwsze że nie ma jednej dobrej drogi dla odpowiedniej polityki transportowej. Wiele zależy od uwarunkowań lokalnych – dotyczących konkretnego miast. Po drugie polityka transportowa nie może skutecznie realizowana bez powiazania jej z polityką przestrzenną i społeczno-gospodarczą. Przede wszystkim pierwsza z nich odgrywa kluczową rolę (sprawnie działający transport zależy od sprawnie zaprojektowania miasta, w którym będzie się ograniczało rozlewanie zabudowy, niekontrolowaną suburbanizację itp.).

Богайчук О.С.,
*асистент кафедри
перекладу та філології
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ*

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ТА ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ТРУДНОЩІ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

В сучасному суспільстві спостерігається стрімке зростання ролі та потреби міжнародного обміну інформацією та її перекладу в різноманітних галузях людської діяльності. Разом з тим виникає потреба у перекладачах як суб'єктах, які здатні здійснювати письмову двомовну комунікацію озброївшись всіма необхідними компетентностями, оскільки саме перекладач є міжкультурним і міжмовним посередником, який слугує взаємодії та спілкуванню у великій різноманітності мов.

Протягом останніх років,узв'язку з євроінтеграцією України, зростає потреба перекладацького ринку у юридичному перекладі, відповідно і у перекладачах які здатні здійснювати його якісно.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Це зумовлює актуальність досліджень у сфері підготовки перекладачів та розробки навчання письмового перекладу юридичних документів. Передумовою якого є аналіз жанрово-стилістичних та психолінгвістичних галузевого перекладу такого типу.

Юридичний переклад ускладнений тим, що у юриспруденції відсутня загальна база, як, наприклад, у математиці чи медицині. Адже законодавча система - це суміш різноманітних наукових дисциплін, що розвивалися окремо та стоять на культурологічних та лінгвістичних основах. До того ж з'являються нові юридичні продукти, які вимагають започаткування нового перекладацького рішення, яке б чітко передавало зміст оригіналу.

За останні десять років з'явилося багато досліджень, присвячених вивченню феноменів міжмовного і міжкультурного спілкування, компонентного складу перекладацької компетенції, а також інших аспектів перекладацької діяльності. Дослідженню проблеми навчання перекладу як спеціальності в цілому присвячено ряд робіт (А.Л. Семенов І.С. Алексеева, А.К. Латишев, В.Н. Комісаров, В.І. Провоторов, та ін.). Проте більшість досліджень вивчають зміст процесів іншомовного спілкування з позиції лінгвістики. Чимало питань, пов'язаних з методикою навчання юридичного перекладу, таких як співвідношення різних видів вправ для підготовки перекладачів, визначення перекладацьких труднощів, процедура оцінювання перекладів, аналіз і підбір галузевих текстів як навчального матеріалу для підготовки перекладачів тощо залишаються відносно малодослідженими. Згадані проблеми цікавили таких науковців як Л. Черноватий, Я. Фабрична, І.Рудь та ін.

Метою даного дослідження є аналіз психолінгвістичних та жанрово-стилістичних труднощів процесу письмового перекладу юридичного текстів.

Завдання: визначити психологічні особливості письмового перекладу; проаналізувати лінгвістичні труднощі письмового перекладу юридичних документів; дослідити жанрово-стилістичні проблеми текстів юридичного змісту.

Письмовий переклад – це особливий складний вид мовленнєвої діяльності, якому притаманний рецептивно-репродуктивний характер обробки повідомлення, що приймається та яке відтворюється. Метою його рецептивної ланки, в ході якої сприйняття повідомлення (тексту оригіналу) відбувається візуально в процесі читання, виступає розуміння з метою відтворення, в той час як мета репродуктивної ланки – відтворення зрозумілого у письмовому вигляді (тексту перекладу). Письмовий переклад як складна рецептивно-репродуктивна діяльність

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

передбачає використання мовленнєвих механізмів читання та письма, сукупність добре розвинених пам'яті, уваги, смислового сприйняття, результативного осмислення, репродуктивно-продуктивного мислення. [1, с.33]

Враховуючи послідовність дій перекладача і специфіку психологічного змісту процесу письмового перекладу виділяють такі його фази: I – аналіз тексту оригіналу (мотиваційна); II – планування тексту перекладу (орієнтуюча); III – створення тексту перекладу (виконавча); IV – оцінювання та редагування тексту перекладу (контролю і самоконтролю). [1, с.30]

Ще у 1790 році в книзі англійця А. Тайтлера «Принципи перекладу» були сформульовані наступні вимоги до перекладу:

- переклад повинен передавати ідеї оригіналу;
- стиль і манера викладу перекладу повинні бути такими ж як в оригіналі;
- переклад повинен читатися так само легко, як і твір-оригіналу [2, с.16].

Оскільки юридичний документ має специфічну структуру та оформлення, вимоги до яких відрізняються у різних країнах, то досягнення адекватності при перекладі та оформлення тексту перекладу потребує особливих навичок та знань. Тому доцільно буде розглянути особливості досягнення адекватності при перекладі юридичних документів детальніше. У мові перекладу зберігається композиція оригіналу, та власне мовні штампи можуть різнитися за внутрішньою формою, співпадаючи по змісту. Англійській мові властива висока культура та стандартизація документів. В українській набагато менше сталих риторичних штампів. Саме тому при перекладі часто доводиться використовувати дослівне трактування. Однак це небезпечний спосіб досягнення адекватності, адже в юридичній документації кожне слово має важливе значення, а хибне трактування може призвести до зміни змісту. [3, с.22]

Часто перекладачеві потрібно вдаватися до описового перекладу, оскільки правничі системи різняться у різних країнах. Кожна має свої особливості. Основним завданням перекладача є досягнути коректного передання змісту, оскільки від цього залежить юридичне порозуміння на міжмовному рівні.

Так, зокрема, Л.О. Андрієнко висуває такі вимоги до перекладу юридичного документу:

1. Зміст тексту оригіналу необхідно передати точно і зрозуміло, запобігаючи його викривленню;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Тексту перекладу необхідно надати природної для мови перекладу форми висловлювання. Не варто дотримуватися того порядку слів, який організовує речення мови оригіналу. При перекладі часто змінюють місця члени речення, додають або випускають деякі слова для уточнення змісту оригіналу;

3. Перекладач зобов'язаний знаходити адекватний переклад термінів, скорочень і символів, які становлять значний відсоток лексики юридичних документів. [4, с.18]

Мова англomовних правничих документів характеризується низкою жанрово-стилістичних особливостей: звичайні слова використовуються у незвичному значенні, речення мають ускладнену синтаксичну структуру, часто зустрічаються архаїзми у відносно первозданному вигляді, слова французького походження вживаються поряд зі словами англосаксонського походження, фрази та слова латинською мовою часто вживаються без перекладу, синоніми (парні та потрійні) використовуються для позначення одного поняття з метою уникнення двозначності, іноді низка синонімів вживається для позначення ситуації з різних сторін, свідомо вживаються не зовсім точні слова та фрази для можливості інтерпретації, у документах окремі слова пишуться з великої літери або ж повністю великими буквами, кожна деталь має значення, вживаються формальні чи церемоніальні слова та конструкції, терміни з точним добре зрозумілим значенням вживаються поряд з жаргоном, використовується велика кількість кліше та усталених виразів (особливо це характерно для контрактів та документів). [5, с.120]

Текст більшості юридичних документів має рівний і спокійний стиль, що не викликає додаткових асоціацій і не відволікає від суті документа. Нейтральний виклад юридичних норм підвищує ефективність правового регулювання. [5, с.123]

Проаналізувавши жанрово-стилістичні та психолінгвістичні труднощі письмового перекладу юридичних документів, можемо зробити висновок, що переклад - це особливий складний вид мовленнєвої діяльності, якому притаманний рецептивно-репродуктивний характер обробки повідомлення, що приймається та яке відтворюється. У юридичних документах використовується велика кількість кліше та усталених виразів, які створюють широке коло лінгвістичних труднощів у процесі перекладу. Частопереклад юридичного тексту потребує подальшого нотаріального затвердження, це підвищує відповідальність перекладача. Тому майбутні філологи (перекладачі) повинні готуватися з урахуванням згаданих труднощів і бути готовими долати як психолінгвістичні так і жанрово-стилістичні труднощі письмового перекладу юридичних документів.

Список використаних джерел

1. Фабрична Я.Г. Методика навчання майбутніх філологів письмового двостороннього перекладу з використанням мовного портфеля (англійська й українська мови): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2014. 234 с.
2. Tytler A. F. Essay on the principles of translation. London, 1791. 523р.
3. Виноградов В.С., Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва, 2001. 224 с.
4. Андрієнко Л.О. Науково-технічний переклад. Черкаси: ЧДТУ, 2002. 92с.
5. Рудь І.А. (Київ, Україна) Жанрово- стилістичні особливості перекладу англійських юридичних документів. Мовознавство: збірник наукових праць КНУ ім. Т.Шевченка. 2010. Спеціальний випуск. С.118-123

Борович О.В.,

к.е.н., доц.

завідувач кафедри обліку та оподаткування

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ КАПІТАЛУ У ДООЦІНКАХ В
БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ**

Функціонування бюджетної установи супроводжується не тільки оприбуткуванням та вибуттям основних засобів, але й їх переоцінкою. В наукових працях відведено багато уваги теоретичним та практичним аспектам обліку основних засобів, зважаючи на їх роль та місце в діяльності суб'єктів державного сектору. Проте порядок проведення переоцінки таких активів та відображення її результатів в обліку потребує додаткових досліджень.

Порівнюючи порядок узагальнення інформації про результати переоцінки основних засобів в обліку, визначені в НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби» можна зробити висновок про їх подібність, яка зумовлена тим, що при написанні першого стандарту другий використовувався як основа. Така систематизація максимально зблизила облік у суб'єктів підприємницької діяльності та в бюджетних установах, а також полегшила роботу бухгалтерів.

Переоцінка необоротних матеріальних та нематеріальних активів –

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

це доведення їх залишкової вартості до справедливої. Результатом переоцінки активів може бути дооцінка або уцінка зазначених об'єктів обліку.

У НПСБОДС 121 «Основні засоби» зазначено, що об'єкт основних засобів може переоцінюватися у разі прийняття рішення суб'єктом державного сектору, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості (суми, за якою можна продати актив за звичайних умов на певну дату) на дату балансу [2]. Рішення про проведення переоцінки об'єктів основних засобів суб'єктом державного сектору погоджується з органом, уповноваженим управляти об'єктами державної (комунальної) власності, якщо такий визначено [2].

Порогом суттєвості для проведення переоцінки об'єктів основних засобів приймається величина, що дорівнює 10-відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості [1].

Переоцінена балансова вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначається за формулами 1 та 2 відповідно:

$$BB = ПВ(ЗВ) \times I_n \quad (1)$$

$$З_1 = З_0 \times I_n \quad (2)$$

де: BB та $ЗВ$ – первісна та залишкова вартість об'єкта переоцінки відповідно; $З_1$ та $З_0$ – сума зносу об'єкта, що переоцінюється до та після переоцінки відповідно; I_n – це індекс переоцінки.

В свою чергу, індекс переоцінки, визначається за формулою 3:

$$I_n = \frac{СВ}{ЗВ} \quad (3)$$

де: $СВ$ – справедлива вартість об'єкта переоцінки.

Нижче описано основні правила відображення в обліку результатів переоцінки основних засобів.

1. Якщо уцінка основного засобу проводиться в перше, або до цього об'єкт тільки уцінювався, то сума уцінки включається до складу витрат звітного періоду, в якому проводиться така переоцінка [1].

2. Якщо до проведення уцінки проводилася дооцінка об'єкта основного засобу, то сума уцінки:

– спрямовується на зменшення капіталу в дооцінках у сумі, яка не перевищує значення попередніх дооцінок;

– включається до складу витрат звітного періоду у сумі, що дорівнює різниці перевищення суми уцінки над попередніми дооцінками.

3. Якщо дооцінка залишкової вартості об'єкта основних засобів

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

проводиться вперше, або до цього об'єкт тільки дооцінювався, то сума дооцінки зараховується до капіталу в дооцінках.

4. Якщо до проведення дооцінки проводилася тільки уцінка об'єкта основного засобу, то сума дооцінки:

- визнається доходом звітного періоду суб'єкта державного сектору у сумі, що не перевищує суми попередньої уцінки;

- зараховується до капіталу в дооцінках звітного року у сумі перевищення суми дооцінки над попередніми уцінками.

У випадку переоцінки об'єкта основних засобів здійснюється одночасна переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості. Не підлягають переоцінці малоцінні необоротні матеріальні активи і бібліотечні фонди, якщо амортизація на них нараховується в першому місяці передачі у використання об'єкта необоротних активів у розмірі 50 відсотків його первісної вартості та решта 50 відсотків первісної вартості - у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) [1].

Перевищення сум попередніх дооцінок об'єкта основних засобів над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта основних засобів щорічно у сумі, пропорційній нарахуванню амортизації, відноситися до накопиченого фінансового результату виконання кошторису з одночасним зменшенням капіталу у дооцінках, а при вибутті об'єкта основних засобів на всю суму залишку перевищення сум попередніх дооцінок цього об'єкта основних засобів над сумою попередніх уцінок.

Для обліку та узагальнення інформації про результати переоцінки необоротних матеріальних і нематеріальних активів призначений субрахунок 5311 «Дооцінка (уцінка) необоротних активів». За кредитом даного субрахунку відображається збільшення капіталу у дооцінках, за дебетом – його зменшення або віднесення на фінансовий результат [3].

Дані про переоцінку (зміну вартості і суми зносу) об'єкта відображаються у регістрах аналітичного обліку основних засобів – тобто в інвентарних картках. Водночас, вважаємо, що з метою деталізації інформації про результати переоцінки конкретного об'єкта необоротних активів необхідно відкривати систему аналітичних рахунків першого порядку, зокрема, 53111 «Переоцінка основних засобів», 53112 «Переоцінка інших необоротних матеріальних активів», 53113 «Переоцінка нематеріальних активів».

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Отже, позитивною рисою НП(С)БО 121 «Основні засоби» є його підпорядкованість П(С)БО 7 «Основні засоби». Слід зазначити, що таку політику і декларує Міністерство фінансів України. Перехід до національних стандартів обліку у державному секторі нерозривно пов'язаний з вирішенням проблемних питань уніфікації облікової системи бюджетних установ, зокрема в частині переоцінки необоротних активів.

Для уточнення облікової інформації, яка характеризує переоцінку основних засобів, необхідно використовувати дані, аналітичного обліку. Для цього пропонуємо використовувати відповідну систему аналітичних рахунків під час відображення капіталу у дооцінках у бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11 / Міністерство фінансів України. URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/metod-recomendacii-buhobliku-subektiv-derzhavnogo-sektoru/metodichni-rekomendatsiyi-z-bo-osnovnih-zasobiv/>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 / Міністерство фінансів України. URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/natsstandarti-buhobliku-v-derzhavnomu-sektori/natsionalne-polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-v-derzhavnomu-sektori-121-osnovni-zasobi/>.

3. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2015 р. № 1219 / Міністерство фінансів України. URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/buhgalterskiy-oblik/poryadok-zastosuvannya-planu-rahunkiv-buhgalterskogo-obliku-v/>

Бринзей Б.С.,

к.е.н.

Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В умовах ринку та глобалізації основною парадигмою кінця ХХ – початку ХХІ століття є концепція сталого розвитку в основу якої покладено забезпечення стійкого зростання економіки екологічно невиснажливим способом як окремих регіонів так і України в цілому.

Сталий розвиток не може відбуватися без економічного розвитку. Для системного розуміння особливостей економічного росту, в умовах сталого розвитку, наведемо декілька тез про сутність поняття «сталий розвиток». Згідно загального підходу концепція сталого розвитку поєднує економічну, соціальну та екологічну складові. Економічний розвиток є пріоритетом, двигуном і ресурсом процесу змін, але більшою чи меншою мірою він повинен враховувати необхідні компроміси в громадах, забезпечувати баланс між баченням інтересів бізнесу, суспільного та природоохоронного розвитку в перспективі.

Іншими словами, під сталим розвитком слід розуміти «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [1].

Досить влучно ілюструє взаємозв'язок складових сталого розвитку модель визначена С.В. Мартиновим [2], що наведена на рис. 1.

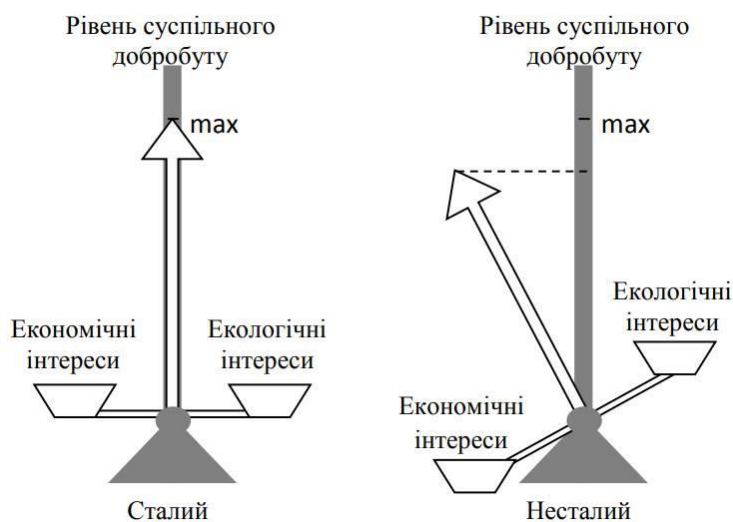

Рис. 1. Модель сталого розвитку за С.В. Мартиновим [2]

Як бачимо із рис. 1 головними у концепції сталого розвитку є економічні та екологічні інтереси, баланс між якими забезпечує

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

найвищий рівень суспільного добробуту, а дисбаланс – зниження даного рівня. Якщо говорити про економіку України загалом, то за даними різних джерел, тіньова економіка варіюється у межах 30-50 %.

На сьогодні, головним напрямом економічного зростання України є зміна курсу від експорту сировини до виробництва, адже динаміка ВВП України на 95 % залежить від світових цін на сировинну продукцію (коефіцієнт детермінації дорівнює 0,9471, натомість даний показник для Японії становить 0,3842). Важливим аспектом також є підсилення сильних сторін регіонів України в їх економічному зростанні. Для кожного регіону України притаманна своя специфіка, особливості та резерви економічного росту.

Планування регіонального економічного розвитку на середньострокову перспективу має стати основою для регіональних та місцевих програм розвитку. Таким головним планувальним документом Івано-Франківщини визначається «Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року». Стратегія ставить перед собою амбітне, та важливе завдання – перетворити Івано-Франківщину в самобутній та самодостатній край у якому поєднуються європейські цінності з віковими національними традиціями, відкритий до співпраці культурний, туристичний, курортно-рекреаційний центр України, регіон інноваційної економіки з комфортним та безпечним життєвим середовищем і високим рівнем соціально-духовного життя. За аналізом стратегії розглянемо детально виклики сьогодення і можливості економічного зростання:

– поживлення інвестиційного середовища та залучення зовнішніх інвестицій в економіку області, що сприятиме зменшенню впливу таких слабких сторін регіону, як низька диверсифікація промисловості, низький рівень впровадження інновацій, технологічна відсталість промисловості, в тому числі висока енергоємність, а також дозволить зменшити відтік трудових ресурсів за межі області та збільшити рівень зайнятості;

– проведення реформи децентралізації влади, що прогнозовано призведе до зростання бюджетної самостійності громад та зможе зменшити такі слабкі сторони області, як недостатній розвиток дорожньої та інженерної інфраструктури;

– покращення бізнес-клімату в Україні загалом, що призведе до розвитку малого та середнього бізнесу в регіоні та пов'язаного з цим створення нових робочих місць й зупинки відтоку працездатного населення за межі області.

Таким чином, основними можливостями економічного розвитку Івано-Франківської області є [3]:

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

– залучення зовнішніх інвестицій в економіку Івано-Франківщини, спираючись на цілу низку сильних сторін регіону, таких як інвестиційна привабливість (у порівнянні з іншими регіонами), наявність кваліфікованих трудових ресурсів та природні особливості області;

– Івано-Франківщина володіє значним туристичним і рекреаційним потенціалом, має збережені національні, релігійні, культурні традиції й автентичні промисли. Значна частина області є екологічно чистою. Дані сильні сторони можуть бути використані для подальшого розвитку екотуризму, зокрема міжнародного;

– розвинута промислова інфраструктура Івано-Франківщини у поєднанні з кваліфікованими трудовими ресурсами зумовить додатковий поштовх для економічного розвитку за умов покращення бізнес-клімату в Україні. Ще однією сильною стороною регіону, яка може виграти від покращення бізнес-клімату є наявність у регіоні відновлювальних та альтернативних джерел енергії, а сировинна база відходів аграрного сектору може бути використана для створення потужностей з переробки відходів.

Напрями розвитку економіки Івано-Франківської області визначені згідно Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [4] наведені на рис. 2.

Рис. 2. Напрями розвитку економіки Івано-Франківщини згідно Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»*

* розроблено автором на основі [4]

В умовах сталого розвитку для Івано-Франківської області, на нашу думку, актуальним є питання:

1. збереження лісів області, адже як показує практика, мораторій на експорт лісу-кругляка не приніс для деревообробної промисловості

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

позитивних зрушень, на сьогодні експорт не припинився, а ведеться контрабандою під видом інших лісоматеріалів;

2. збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь шляхом активного розвитку екотуризму у регіоні;

3. енергозаощадження та розвиток відновлюваної електроенергії за рахунок будівництва вітрових і сонячних електростанцій для домогосподарств.

Як вже зазначалося, не менш важливим аспектом для економічного зростання Івано-Франківської області є розвиток туристичної галузі. На сьогодні Івано-Франківська область входить до переліку найбільш привабливих та популярних туристичних регіонів України. Існуюча база рекреаційних закладів різних форм власності дає можливість нарощувати лікувально-оздоровчі, туристичні, спортивні послуги, в тому числі й для іноземних туристів [5].

Стратегія, з одного боку, забезпечує формування нових ресурсів, товарів і послуг, активізацію інноваційної та інвестиційної діяльності, прояв креативного підходу в діяльності органів управління, удосконалення інфраструктурної складової, збалансованість ринкової кон'юнктури, стимулювання діяльності підприємницького сектору, з іншого, - сприяє оптимізації процесів взаємодії центру з регіонами [6]. Стратегія сталого розвитку регіону змінюється в залежності від соціально-економічної та політичної орієнтації держави на конкретному етапі розвитку, зовнішньоекономічної ситуації, тобто від системи умов і факторів, що впливають на цільові установки розвитку суспільства в рамках єдиної держави. [7]

Отже, підсумовуючи наведене вище, можна зробити висновок, що для економічного зростання як Івано-Франківської області так і України в цілому, необхідно робити ставки на збереження навколишнього середовища, залучення новітніх технологій, забезпечення енергонезалежності й на інтелектуальний ресурс населення. Це дозволить зменшити трудову міграцію за межі області та країни, а синергія технологій та інтелекту людини згенерує й успішно зреалізує глобальні і локальні виклики економічного зростання та забезпечить соціальний добробут на найвищому рівні.

Список використаних джерел

1. Butlin John (1989-04-01). Our common future. By World commission on environment and development. (London, Oxford University Press, 1987, pp. 383 £5.95.). Journal of International Development (en) 1 (2). С. 284–287.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Мартинов С.В. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / С.В. Мартинов. – 2005. – 22 с.
3. Рішення обласної ради від 17.10.2014 р. № 1401-32/2014 «Про Стратегію розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.if.gov.ua/page/19310>.
4. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/5/2015>
5. Карімов Г.І. Регулювання соціально-економічного розвитку регіону з використанням комплексних індикаторів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Г.І. Карімов. – Д., 2009. – 18 с.
6. Кондур О.С. Оцінка експортного потенціалу Івано-Франківської області та тенденції структури експорту (імпорту) товарів та послуг / О.С. Кондур, С.М. Синиця, В.В. Лужний // Вісник Прикарпатського університету. Сер. Економіка. – Івано-Франківськ : Плай, 2012. – № 9. – С. 83-89.
7. Долішній М. Актуальні завдання інтенсифікації соціально-економічного розвитку регіонів України / Долішній М. // Регіональна економіка. - 2005. – № 2. - С. 7-15.

Варварук І.В.,

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ*

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА КРІЗЬ ПРИЗМУ МИСТЕЦЬКОГО ВИМІРУ

Постановка проблеми. Модернізація системи освіти в Україні в останнє десятиліття зосереджена на створенні такого освітнього середовища, в якому могли б навчатися усі, хто цього потребує, зокрема і діти з особливими фізіологічними чи психологічними потребами. Мова йде про інклюзивне навчання, необхідною умовою забезпечення якого є нова концепція змістового наповнення навчання, підготовлений кадровий потенціал, упровадження відповідних архітектурних особливостей у приміщеннях, активна взаємна робота психологів, батьків та дітей і т.д. Однак, інклюзивний освітній процес, на відміну від

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

закладів середньої освіти, на нашу думку, у вищих навчальних закладах повинен бути орієнтований, окрім сказаного, на дещо іншу специфіку – соціальну адаптацію учнів / студентів в освітньому середовищі, і, відповідно, на їх психологічну реабілітацію через зміну місця проживання з різних причин (воєнні дії, стихійні лиха і т.д).

Однак, для того, щоб успішно адаптувати і залучити дітей до інклюзивного навчального процесу потрібно створити таке середовище, в якому діти почувалися б у своїй зоні комфорту. **Актуальністю дослідження** є аналіз нетрадиційних елементів інклюзивного навчання, які орієнтуються на мистецький простір і які є для учасників освітнього процесу повсякденними.

Мета статті – окреслити систему інклюзивної освіти у вимірі мистецьких елементів та проаналізувати стратегічні напрями їх впровадження в навчальний простір.

Виклад основного матеріалу. Питання щодо виховання в дітей відчуття особливості, необхідності і т.ін. не є новим, оскільки ще відомі вчені-педагоги ХХ століття К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Д. Лихачов акцентували на урахуванні унікальності, своєрідності кожної особистості, її духовного, внутрішнього світу.

Неодноразово інклюзивні закономірності навчання і виховання дітей зі спеціальними потребами, шляхи їх соціальної адаптації та реабілітації досліджували у своїх працях науковці В. Бондар, Л. Вавіна, В. Засенко, В. Золотоверх, В. Синьов, Є. Соботович, Л. Фомічова, О. Хохліна, О. Шевченко, М. Ярмаченко та інші.

Інклюзивна освіта на разі є пріоритетним напрямом психолого-педагогічної реабілітації дітей, що відповідає сучасним гуманістичним тенденціям та акценті державної політики.

Згідно із Законом України, інклюзивна освіта – це “сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей” [1, с. 380]. Особа з особливими освітніми потребами – це “особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту” [1, с. 380]. Враховуючи сказане, інклюзивну освіту розуміємо як необхідний комплекс освітніх послуг, які враховують принципи недискримінації, багатоманітності людини та сприяють ефективному залученню до освітнього процесу всіх його учасників. Не менш важливим є адаптація навчання до “індивідуальних навчальних планів та забезпечення медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом” [2, с. 10].

Закордонний досвід передбачає включення до інклюзивного навчання дітей, які змінили своє місце проживання з різних причин .

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Саме психологічна адаптація дитини у новому середовищі є проблемним явищем. Так, різні групи дітей вимагають особливого стратегічно продуманого плану щодо виховання та навчання, особливо це стосується студентів закладів вищої освіти, які змінюють не тільки місце проживання, але й групи спілкування та дистанційну підтримку зі сторони батьків.

Однак, аналізуючи методологію інклюзивного навчання, необхідно зважити і на перешкоди, які виникають перед батьками, педагогами, освітніми установами. Особистісно орієнтоване навчання як перевага нової української школи, без сумніву, сприяє реалізації задатків кожної дитини, однак воно не може бути однаковим для кожного (часові затрати, змістове наповнення). Саме застосування інноваційних методик, зокрема, мистецьких, дасть змогу бачити, наскільки ефективно, швидко і з якими затратами часу дитина сприйматиме навчальний матеріал. Акцент на формуванні комплексу вправ має бути орієнтований на творчих задатках дітей, не стільки тих, до яких вони мають талант, скільки до тих, які дитині подобаються. Це допоможе дитині приймати складний навчальний матеріал з легкістю без особливих психологічних затрат.

Наочним прикладом успішного застосування мистецької методики до навчального процесу став проект PixelsonTourErasmus+, учасники якого діти, які переїхали до м. Івано-Франківськ з різних областей України (Луганської, Донецької, Дніпропетровської, Вінницької, Тернопільської та ін.) через різні причини. Психологічний стрес від зміни середовища впливає на процес спілкування дітей, їх адаптацію у соціальних групах, результативність навчання, рівень якості знань і бажання реалізувати свої задуми та професійні плани. При чому, як показали результати спілкування з учасниками проекту з Португалії, Франції, Італії, Польщі, це спостерігається в усіх наведених країнах. Ключовим у проекті стало використання для аналізу поведінки дітей мистецтва фотографування, яке могло показати відчуття та емоції, які викликало нове місто. Весь процес став предметом опису методистів-психологів, які вивчали поведінку дітей у групі під час вибору об'єкта фотографування, назви та опису фотографії. Цікаво, що один і той об'єкт, який привертав увагу учасників, діти трактували по-різному. Результати аналізу показали, що першочерговим у процесі соціальної адаптації дітей ставала їх емоційна поведінка під час сприйняття їх іншими учасниками комунікації. Процес фотографування об'єднував абсолютно різних дітей у групи, визначав спорідненість світобачення, творчих задатків, способу мислення та сприйняття дійсності. Виявлення цих особливостей якраз і має стати підвалиною для формування

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

методології інклюзивного навчання, особливо, що стосується психологічної адаптації, “порушення темпу психічного розвитку, що є достатньо масовою формою відхилень розумового та духовно-емоційного розвитку”[3, с. 487].

Можливості мистецтва, як засвідчили результати проекту, стали важливим фактором для досягнення позитивних змін інтелектуальному, соціальному, емоційному і особистісному розвитку дітей. Так звана арт-терапія через творчу діяльність та виведення переживань “на поверхню” мотивувала до формування креативних ідей, способів їх реалізації дітьми, давала змогу бути лідерами в групі, тобто створювала емоційний комфорт для усіх учасників.

Висновки. Таким чином, інтегративні процеси інклюзивного навчання та галузей мистецької освіти, впровадження художньої культури повинні стати ядром духовно-емоційного та інтелектуального розвитку кожної особистості у всіх закладах освіти.

Список використаних джерел

1. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII “Про освіту” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. –2017. – № 38–39. – С. 380. –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Колупаєва А. Інклюзивна освіта в контексті реалій сьогодення / А. Колупаєва // Практика управління закладом освіти. – К.: ТОВ «Міжнародний центр фінансово-економічного розвитку України», 2010. – № 4. – С. 8–12.
3. Ляшенко О. Д. Інклюзивна мистецька освіта: інноваційна проблема XXI ст. / О. Ляшенко // Збірник матеріалів науково-практичної конференції “Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття”. – 16–17 жовтня 2014 р., м. Київ. – С. 483–491.
4. Падалка Г. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2010. – 274 с

Веркалець С. М.,
викладач кафедри будівництва
та цивільної інженерії
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОНЯЧНИХ БАТАРЕЙ

Сонячна енергетика — напрям нетрадиційної енергетики, заснований на безпосередньому використанні сонячного випромінювання, щоб одержати енергію в певному виді. Сонячна енергетика використовує поновлюване джерело енергії та є екологічно чистою, тобто не має шкідливих відходів. Виробництво енергії з допомогою сонячних електростанцій добре узгоджується з концепцією розповсюдженого виробництва енергії.

Використання енергії сонця найбільш широко впроваджено для здійснення гарячого водопостачання, опалення та охолодження будинків, опріснення, нагріву парників, сушіння сільськогосподарської сировини. Одним з різновидів сонячних установок являються установки з застосуванням фотоенергетичних елементів, фотоелектричні станції.

В Івано-Франківській області приватним підприємцем для власних потреб використовується сонячна фотоелектрична станція потужністю 8,8 кВт. За допомогою станції власник отримує щодобово 300 літрів води підігрітої до температури 60 градусів Цельсія. Установка оснащена автоматизованою системою орієнтації фотоелементів відносно сонця, при відсутності сонця в схему включено електробойлер, який живиться від загальної електромережі.

Власник за рахунок використання установки отримує близько 3,5 тис. грн. на рік економії коштів по оплаті за електроенергію. Сонячні батареї являють собою фотоелектричні елементи, які під впливом сонячних променів генерують електричну енергію. І не важливо, де використовуються ці панелі, на присадибній ділянці або на великому підприємстві, принцип їх роботи не зміниться, відмінність між ними полягає лише в розмірі та кількості електрики, що виробляється, тобто для роботи підприємств необхідні більш потужні сонячні батареї.

Найбільшого поширення сонячні батареї отримали в малому бізнесі, наприклад, в фермерських господарствах. Причина цього полягає в віддаленості від центральної енергомережі, адже часто підприємцям набагато вигідніше встановити фотоелектричні батареї, ніж прокласти лінії електропередач.

Сонячні батареї можна бачити: на очисних спорудах; на автозаправних станціях; на промислових складах; в газовій і нафтовій

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

промисловості на системах катодного захисту; на залізницях; в різних світових країнах.

Швеція, Фінляндія, Італія, Греція, Німеччина, Австрія – ось лише деякі з країн, які активно користуються енергією сонця і економлять при цьому чималі гроші. Наприклад, в Гельсінкі на заводі АВВ сонячна енергосистема потужністю 181 кВт використовується для зарядки батареї вантажопідйомників, а в Італії сонячні панелі розмістилися на дахах промислових складів. Але лідируючі позиції займає все-таки Німеччина. Німці з їх вродженою ощадливістю економлять кожен Ват, всі їх інженерні системи працюють за рахунок енергії, що генерується встановленими на даху сонячними батареями.

Сонячним батареям не потрібне паливо, що дає можливість не залежати ні від цін на нього, ні від проблем з транспортуванням. Сонячні батареї безшумні. Енергія, що генерується сонячними батареями, фактично, є безкоштовною.

Світова практика показує, що сонячні батареї потрібно розглядати не як короткотерміновий проект, а як передові технології, за якими майбутнє.

Сонячна батарея являє собою фотоелектричні перетворювачі - напівпровідниковий пристрій, безпосередньо (одноступінчатий «перехід»), що перетворює сонячну енергію в електрику в неоднорідних напівпровідникових структурах при дії на них сонячного світла. Ефективність перетворення залежить від електрофізичних характеристик напівпровідникових елементів, оптичних властивостей перетворювача, серед яких найважливішим є фотопровідність. Принцип роботи фотоелектричного помножувача можна пояснити на прикладі перетворювачів з р - n-переходом, найбільш поширених у сонячній енергетиці, р- n-перехід, або електронно-дірковий перехід - це область напівпровідника, в якій має місце просторова зміна типу провідності від електронної n до діркової р. Під час опромінення модуля сонячним світлом біля кордону n- і р-шарів в результаті «перетікання» зарядів утворюються об'єднані зони з некомпенсованим об'ємним позитивним зарядом в n-шарі і об'ємним негативним зарядом у р-шарі. Таким чином, на цьому переході виникає бар'єр (різниця потенціалів). Саме завдяки цій особливості р - n-переходу і можна пояснити факт виникнення фотоелектродвижучої сили при опроміненні перетворювача сонячним світлом.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

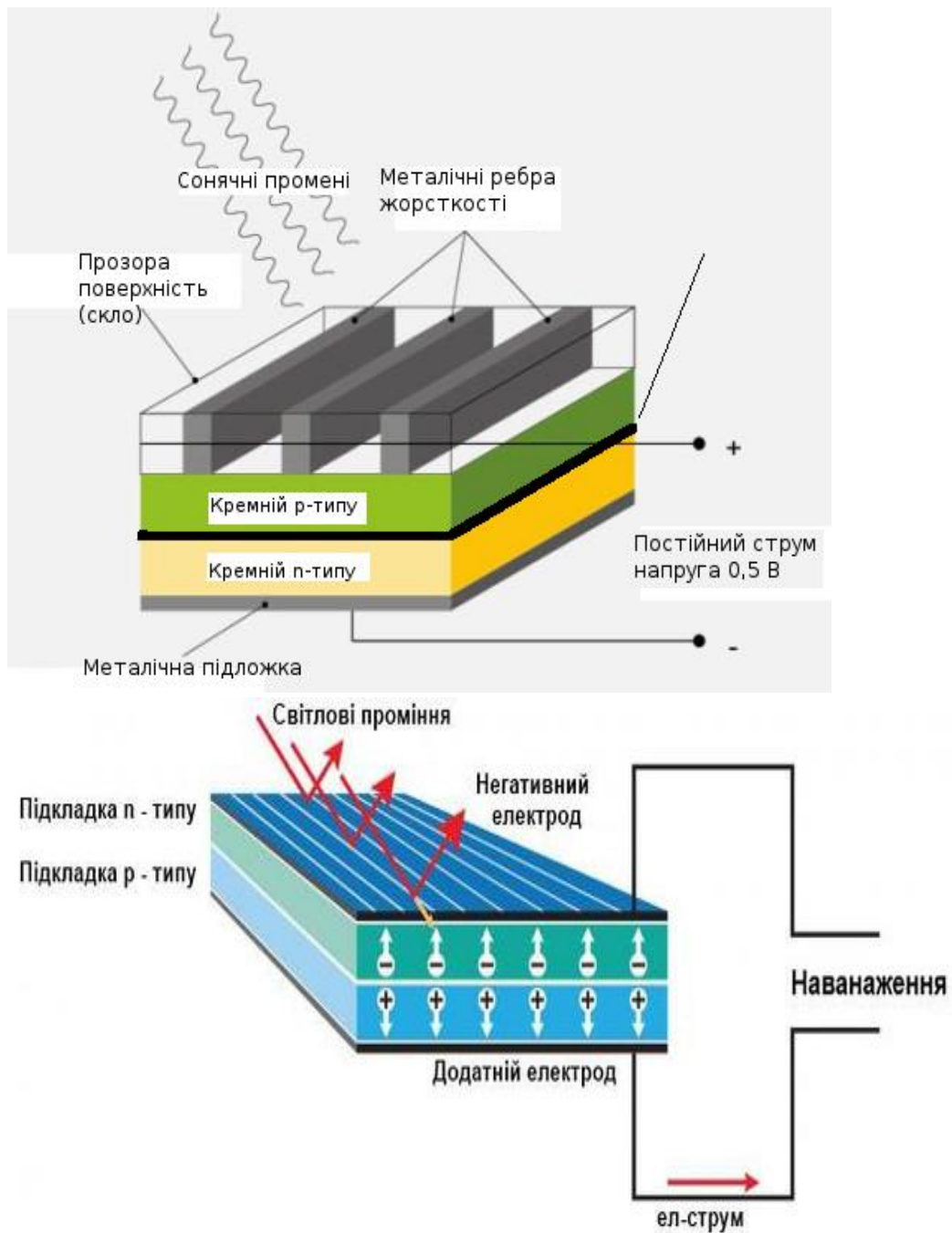
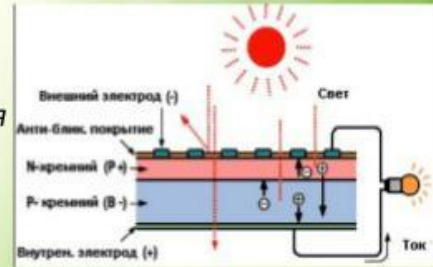

рисунок 1–Конструкція сонячної батареї

Принцип роботи сонячних батарей

За принципом роботи сонячна батарея являє собою фотоелектричний генератор постійного струму, який використовує ефект перетворення променевої енергії в електричну. Точніше, у сонячних батареях використана властивість напівпровідників на основі кристалів кремнію.

Система включає в себе:

- 1 **Масив сонячних модулів:** основна частина системи, яка генерує електроенергію.
- 2 **Контролер заряду:** нагляд за процесом розряду-заряду блоку батарей, а також за робочими параметрами всієї системи.
- 3 **Блок акумуляторних батарей:** енергетичний резерв, який визначає можливості Вашої автономності.
- 4 **Інвертор:** перетворення постійного струму у змінний, для передачі до споживача.

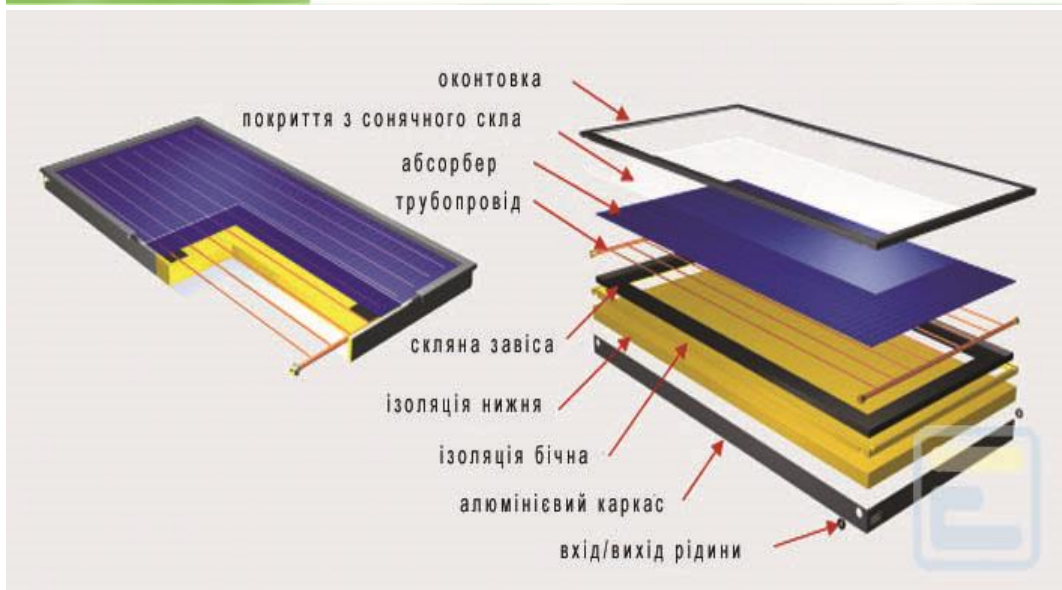

рисунок 2–Принцип дії сонячної батареї

Отже, основною перевагою сонячної батареї, як і сонячної енергетики взагалі, є загальнодоступність і невичерпність джерела енергії (Сонця).

Теоретично визнана екологічна безпека сонячних батарей збільшує число потенційних споживачів сонячної енергії. Сонячні батареї

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

практично не зношуються, оскільки не містять рухомих частин і вкрай рідко виходять з ладу.

Тривалий термін служби, без погіршення експлуатаційних характеристик - 25 років і більше, що підтверджено багаторічною практикою використання. Функціонування сонячних батарей не залежить від технічних неполадок енергопостачальників.

Список використаних джерел

1. Бабієв Г.М. Перспективи впровадження нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії в Україні / Бабієв Г.М., Дероган Д.В., Щокін А.Р. // Електричний Журнал, - Запоріжжя: Гамма, 1998. - №1.

2. Дероган Д. В., Перспективи використання енергії та палива в Україні з нетрадиційних та відновлюваних джерел / Дероган Д. В., Щокін А.Р. // Бюл. Новітні технології в сфері нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії, Київ: Укренергозбереження, 1999 – №2.

Волкова І. М.,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
м. Харків*

ЮРИДИЧНІ ФАКТИ-СТАНИ У ТЕОРІЇ ПРАВОВІДНОСИН

Незважаючи на наявність великої кількості наукових досліджень проблем юридичних фактів, немає комплексних монографічних досліджень, у яких би висвітлювалася проблематика юридичних фактів-станів. Лише окремі аспекти юридичних фактів-станів висвітлено Г. М. Чуваковою в монографії «Юридичні факти, фактичні склади і їх дефекти» (2009 р.), А. М. Завальним у монографічному дослідженні «Методологічні та теоретичні основи пізнання юридичних фактів» (2011 р.) та О. А. Явор у монографії «Юридичні факти в сімейному праві України: усталені підходи і новітні тенденції» (2016 р.). Тому необхідно з'ясувати сутність юридичних фактів-станів та їх місце у теорії правовідносин.

Юридичні факти-стани – це передбачені нормами права конкретні життєві обставини, які полягають у наявності чи відсутності певних явищ матеріального світу, існують тривалий час, відображають стабільні характеристики суспільних відносин та їх учасників, а також безперервно або періодично породжують юридичні наслідки.

О. О. Красавчиков вважав, що стани повинні бути віднесені до правовідносин, характерною рисою яких, на відміну від більшості

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

цивільно-правових зобов'язань, є відносна стабільність. Не випадково, наприклад, стан перебування у шлюбі розглядається як шлюбне правовідношення, стан перебування на державній службі – як трудове правовідношення. Проте вчений допускав, що стани можуть бути юридичними фактами. Однак факти-стани не можна виділяти в одній класифікації поряд із подіями та діями, а необхідно будувати нові класифікації за іншими ознаками, ніж вольовий критерій [1, с. 83-86].

Р. А. Ханнанов заперечував існування юридичних фактів-станів. Він ввів поняття «нормативні умови правовідношення», яке визначав як невольові зовнішні обставини, які не належать до подій, як суспільні властивості, властиві явищам і процесам реальної дійсності, що обумовлюють настання юридичного факту, який є підставою виникнення і руху прав та обов'язків. Хоча науковець зазначав, що окремі автори відносять нормативні умови правовідношення до юридичних фактів-станів. До нормативних умов правовідношення він відносив і такі зовнішні обставини, як стани. Також стверджував, що без юридичного факту нормативні умови правовідношення не спричиняють самостійних юридичних наслідків. Юридичними фактами вони стають лише в тому випадку, коли входять у фактичний склад. Поза фактичним складом нормативні умови правовідношення не мають значення юридичних фактів [2, с. 124-127].

Д. С. Спесівцев заперечує існування юридичних фактів-станів як різновиду юридичних фактів. Науковець стверджує, що безумовно, окремі фізіологічні, психологічні та інші стани, зокрема і стани в речових правовідносинах стають правовими явищами. Однак ототожнювати такі стани з підставою спричинення юридичних наслідків навряд чи є можливим, щонайменше не в цивільному обороті нерухомості. Виокремлення юридичних фактів-станів можна пояснити хіба що підміною понять юридичного стану як наслідку юридичного факту і власне такого юридичного факту. Факти-стани необхідно розглядати як юридично важливі умови виникнення, зміни і припинення правовідношення, виникнення переходу або припинення речових прав на нерухомість та як результати певних юридичних фактів [3, с. 68-72].

С. Ф. Кечек'ян та Р. О. Халфіна також заперечували стани як юридичні факти. Так, С. Ф. Кечек'ян вважав, що стан входить у фактичний склад, передбачений гіпотезою норми права, і в цьому значенні є передумовою правовідносин, а сам по собі він не може розглядатися як юридичний факт. На думку вченого, юридичне значення має не сам стан (шлюб, трудовий договір), а юридичні факти, що обумовили його виникнення, наприклад, реєстрація шлюбу, усиновлення, народження дитини, що обумовили виникнення стану

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

споріднення. Всі вказані вище юридичні факти підпадають під категорію дій або подій. Одні правовідносини можуть виникати в силу виникнення того чи іншого стану, інші обумовлюються фактом, який виник при наявності даного факту, зокрема порушення правил ведення війни, оголошення блокади при наявності стану війни. Самостійно стан не породжує жодних правовідносин [4, с. 173-174].

Розвиваючи цю ідею, Р. О. Халфіна зазначала, що відсутній критерій, за яким можна відмежувати стан від триваючих правовідносин, і висловлювала сумнів у доцільності виділення станів при класифікації юридичних фактів. Громадянин може бути власником житлового будинку чи іншого об'єкта усе своє життя. За підприємством закріплюються основні засоби, на які воно має право оперативного управління впродовж багатьох років. Громадянин може проживати у будинку за договором найму десятиліття. Але це, на думку науковця, не може слугувати підставою для визнання права власності, права оперативного управління, прав за договором найму в якості характеристики стану [5, с. 288-289].

Н. Г. Шукліна та О. В. Совгіря також відносять стани до правовідносин. Науковці за формою поділяють правовідносини на правовідносини у власному розумінні, які характеризуються тим, що в них чітко визначені права та обов'язки суб'єктів і кожен суб'єкт здійснює свої права та обов'язки особисто, та правові стани, які вирізняються тим, що права та обов'язки суб'єктів мають менш визначений характер; вони встановлюються правовими нормами, на підставі яких складаються інші правові відносини (наприклад, стан громадянства) [6, с. 35].

Однак, незважаючи на те що у сучасній теорії права юридичні факти відносять до елементів правовідносин, поняття «юридичні факти» і «правовідносини» не тотожні. Не всі юридичні факти-стани є триваючими правовідносинами, наприклад, безвісна відсутність, національність, стан здоров'я.

Слід погодитись з О. А. Явор, що критика віднесення станів до юридичних фактів долається наявністю на певний момент необхідності визначити правову природу тих явищ, які названі критиками такої концепції триваючими правовідносинами, оскільки всі спроби визначити їх у інший спосіб є вкрай невдалими. Наприклад, стан перебування у шлюбі не може бути зведений лише до триваючих правовідносин, оскільки він має юридичне значення не тільки для осіб, що вступили у шлюб, але і для інших суб'єктів права і не може бути зведений за своїм юридичним значенням тільки до сукупності прав та обов'язків подружжя відносно одне одного. Окремі стани взагалі не

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

можуть здобувати характеристику триваючих правовідносин (нездатність мати дітей, інвалідність тощо). Тому станам як різновиду юридичних фактів давно слід надати місце в традиційній системі юридичних фактів для впорядкування регулювання правовідносин [7, с. 78-79].

Крім того, станам притаманні всі істотні ознаки юридичних фактів, зокрема вони породжують юридичні наслідки як самостійно (ст. 77 КПК України передбачено, що прокурор, слідчий не має права брати участь у кримінальному провадженні, якщо він є членом сім'ї або близьким родичем сторони, заявника, потерпілого, цивільного позивача або цивільного відповідача [8]), так і у фактичному складі (згідно зі ст. 30 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», пенсія по інвалідності призначається в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності, за наявності страхового стажу [9]).

Також юридичні факти-стани слід відрізнити від фактів-правовідносин. Не кожен факт-правовідношення належить до юридичних фактів-станів, наприклад, купівля-продаж, поставка, дарування.

Юридичним фактом є не все правовідношення в цілому. Факт-правовідношення відображає правовий зв'язок в узагальненому вигляді. Як правило, юридичне значення має факт існування або відсутності певного правовідношення. Наприклад, для реєстрації шлюбу необхідна відсутність іншого зареєстрованого шлюбу.

Отже, юридичні факти-стани є самостійним видом юридичних фактів. Вони здатні породжувати юридичні наслідки як самостійно, так і у фактичному складі. Юридичні факти-стани не слід ототожнювати з триваючими правовідносинами.

Список використаних джерел

1. Красавчиков О. А. Юридические факты в советском гражданском праве. Москва: Госюриздат, 1958. 184 с.
2. Ханнанов Р. А. Нормативные условия в динамике гражданского правоотношения. *Советское государство и право*. 1973. № 8. С. 123-127.
3. Спесівцев Д.С. Юридичні факти у механізмах виникнення, переходу та припинення речових прав на нерухомість в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 225 с.
4. Кечекьян С. Ф. Правоотношения в социалистическом обществе. Москва: АН СССР, 1958. 186 с.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

5. Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении. Москва: Юрид. лит., 1974. 352 с.
6. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 632 с.
7. Явор О. А. Юридичні факти в сімейному праві України: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 488 с.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4654-VIII. *Офіційний вісник України*. 2012. № 37. Ст. 1370.
9. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49-51. Ст. 376.

Воронько О. О.,
аспірант

*ПВНЗ Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ АСТРЕНТУ У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ФРАНЦІЇ

Невиконання судових рішень є поширеним явищем та створює небезпеку для функціонування будь-якої правової системи. Одним із ефективних способів спонукання до виконання зобов'язань у багатьох європейських країнах застосовують астрент (франц. l'astreinte, від лат. adstringere– примус).

Астрентом вважається спеціальний вид штрафу (пені), що визначається судом на випадок невиконання боржником своїх зобов'язань, які визначені судовим рішенням. Астрент є додатковим фінансовим засобом для стимулювання виконання судових рішень.

Астрент як правовий інститут вперше почали застосовувати у Франції в кінці XIX ст. в результаті судової практики. Юридичним підґрунтям виникнення астренту стало право суду приймати обов'язкові до виконання рішення, що встановлювалось ст.1036 Цивільного процесуального кодексу Франції 1806 року. Впродовж довгого часу цей інститут діяв на рівні практики, виключно як наслідок імперіуму суддів, які на власний розсуд призначали застосування астренту як попередження стосовно боржника, який не хоче виконувати рішення суду. Саме судова практика французьких судів сформувала умови, види і способи застосування астренту і навіть визначила його правову природу [2, с. 208-210].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

На законодавчому рівні астрент регламентовано вперше Законом від 21.06.1949 №49-972 про виселення. В подальшому застосування астренту було описано в Законі про виконання судових рішень 1972 року №72-626. В цьому акті уже описано основні принципи застосування астренту. На даний час Кодекс цивільних процедур виконання (Code des procédures civiles d'exécution, CPCE), що запроваджений в дію з 01.06.2012 у Франції, дає доволі детальний опис умов накладення, видів астренту та умов його погашення (ліквідації).

Застосування астренту довело свою ефективність, тому правовий інститут астренту запроваджено у більшості країн Європи (Італія, Німеччина, Нідерланди, Португалія, Бельгія, Швейцарія, Польща та інші). Застосування астренту також закріплено в Принципах міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА) 1994 р. (Україна є членом УНІДРУА (міжнародна незалежна міжурядова організація, основним завданням якої є уніфікація приватного права) з 2006 року).

Зважаючи на те, що інститут астренту запозичено саме з Франції, вважаємо за необхідне дослідити французьке законодавство та практику застосування астренту.

В науковому середовищі Франції весь час обговорювалось питання – що таке астрент: загроза додаткових грошових виплат, чи спосіб покарання, чи відшкодування збитків, чи спосіб виконання рішення? Впродовж довгого часу єдиної позиції серед вчених не було.

Одним із першим вчених, який детально зайнявся вивченням інституту астренту, був французький цивіліст початку ХХ ст. Євгеній Годеме, який в своїй роботі «Загальна теорія зобов'язань» визначив астрент як неологізм, що означає ідею тиску на волю боржника [1, с. 204]. Є. Годеме вказував, що встановлення («присудження») астренту не залежить від відшкодування збитків, спричинених кредитору, воно не має на меті відшкодувати збитки.

Визначальною стала саме позиція практиків – суддів Касаційного суду, який визначив, що астрент не має нічого спільного з відшкодуванням збитків і питання про застосування астрента потрібно вирішувати, враховуючи обсяг вини недобросовісного боржника в невиконанні судового рішення і його можливостей реально виконати це рішення.

Такий висновок було сформовано у справі, в якій рішенням суду першої інстанції відповідач – компанія з електропостачання повинна була виконати будівельні роботи на ділянці позивача. Тривале невиконання нею судового рішення стало причиною встановлення астренту строком на 3 місяці. Коли по завершенні цього строку рішення залишалось невиконаним, суд встановив новий астрент в подвійному розмірі.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Відповідач оскаржуючи дане рішення вказував на те, що розмір встановленого астренту не повинен перевищувати розміру завданої шкоди. Однак, суди апеляційної та касаційної інстанції послідовно відхилили ці аргументи. На думку суддів Касаційного суду Франції, астрент «є засобом примусу, не має нічого спільного з відшкодуванням збитків... примушує відповідача виконати судові рішення. Не може бути й мови про пеню як особливу форму відшкодування збитків, а тільки про застосування цивільно-правової штрафної санкції в чистому вигляді, що спрямована на виконання зобов'язань» [2, с. 209]. Таким чином, була сформована правова позиція судової практики, що лягла в основу пізніших законодавчих актів Франції.

Крім того, на визначення юридичної суті астрента також вплинули постанови Державної ради Франції від 10.05.1974 та окремі рішення Європейського суду з прав людини, які вивели виконання рішень в основний принцип права і зробили його складовою права на справедливий суд [1, р. 88].

Як ми вже зазначали вище, законодавчо в 1972 році астрент було віднесено до цивільно-правових процедур виконання, однак він не є способом примусового виконання рішень. На даний час положення про астрент в Кодексі цивільних процедур виконання (СРСЕ) вміщено в розділі під назвою «Запобігання труднощам виконання судового рішення».

Астрент – це юридично визначений спосіб покарання, що дозволяє застосовувати фінансовий тиск на боржника, щоб він приступив до виконання судового рішення, проголошеного проти нього. Таки чином, астрент пояснюють як спосіб тиску до особи або непрямого примусу до виконання.

Астрент полягає в присудженні боржнику до сплати певної суми, що буде застосовано у випадку невиконання ним рішення у визначений строк. Це зобов'язання базується на процедурі, відповідно до якої перспектива сплатити більшу суму ніж ту, яку боржник повинен був сплатити на початку, має змусити діяти вищезгаданого боржника та виконати рішення суду. Найчастіше астрент проголошується, коли боржника зобов'язано вчинити певні дії (наприклад, зобов'язання зруйнувати конструкцію) або навпаки утриматися від певних дій (наприклад, не вчиняти перешкод для користування приміщеннями).

Таким чином, астрент не є способом примусового виконання рішення та й, в принципі, не є способом виконання. Застосування астренту дозволяє спричинити лише тиск на боржника, щоб він виконав рішення суду (сюди включають і рішення, яким суддя засвідчує мирову угоду).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Список використаних джерел

1. Годэмэ Е. Общая теория обязательств. Перевод с французского И. Б. Новицкого. М.: Юрид. изд-во МЮ СССР, 1948. 511 с.
2. Цвайгерт К., Кетц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права в 2 -х томах. Т.2.М.:Международные отношения, 1998. 483 с.
3. Donnier M. Voiesd'exécutionet procédures de distribution, 4 ed. Litec, 1996. 284 p.

Габрель М.М.,

д-р техн. наук, проф.

Габрель М.М.,

канд.техн.наук

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ

КРИТЕРІЇ Й ВИМОГИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОБҐРУНТУВАННІ УРБАНІСТИЧНИХ РІШЕНЬ

Автори прагнуть розвинути методологію обґрунтування урбаністичних рішень з урахуванням вимог сталого розвитку. При цьому розглядаються *задачі*: розглянути вимоги, показники й критерії сталого розвитку; визначити критерії й методи обґрунтування урбаністичних рішень та узгодженість їх із вимогами сталого розвитку; обґрунтувати підходи вдосконалення урбаністичної діяльності в системі цінностей сталого розвитку, зокрема в урбаністичному проектуванні.

З половини 1990-х років у літературі робляться спроби виміряти сталий розвиток на різних рівнях — від глобального до локального [1-5]. Опрацьовуються інтегральні показники і умови їх використання в практиці. Показники СР характеризують пов'язання між різними вимірами просторової ситуації на різних ієрархічних територіальних рівнях та при різних видах урбаністичних дій.

Т. Вогус (1999 р.) пропонує показники визначення сталості розвитку на основі [15, с. 99]: 1) реалізації ознак самопідтримуючого розвитку; 2) реалізації цілей (добробуту, безпеки, справедливості); 3) реалізації принципів (екологізації господарювання, інтегральності середовища, економічності); 4) організації систем економічного, середовищного та суспільного ладу; 5) рівня масштабу (міжнародного, регіонального, державного, локального); 6) галузевості (промисловості, транспорту,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

сільського господарства, енергетики); 7) рівня агрегування (агреговані, субагреговані, індивідуальні); 8) рівня комплексності (комплексні, спеціалізовані); 9) критерію часу (коротко-, середньо-, довготермінові).

Розроблена система моніторингу сталості на рівні територіальної громади. Виділяються показники, використовувані на локальному рівні [7, с. 41-42], які характеризують суспільний лад, економічну систему та середовище. Так, *суспільний лад* — це: демографія, навчання й освіта, суспільна допомога, здоров'я, суспільна безпека, житло, культура, спорт і рекреація, стиль життя, державна підтримка суспільства, активність на ринку праці, політичний лад. *Економічна ситуація* (лад): фінанси громади, підприємництво (структура суб'єктів господарювання), рівень і структура працевлаштування, туристична галузь, сільське господарство, технічна інфраструктура, використання матеріалів, сировини і відходів, доступність товарів і послуг. *Середовищні характеристики*: екологізація, розпланування, охорона природи і ландшафтів, охорона і розвиток лісів, охорона землі і відходи, охорона корисних копалин, охорона вод і заходи від паводків, охорона повітря, охорона шумового клімату, відновлювана енергетика, біологічна безпека. Означені показники можуть змінюватись або доповнюватись для різних просторових ситуацій та об'єктів аналізу [8]. Існують й інші показники й методи моніторингу сталості територій. У всіх випадках окреслюються елементи, засади й умови, що творять СР.

Сталий розвиток слід трактувати як постійний, неперервний, ефективний ресурсощадливий процес. *Корисність* (соціальна, економічна та екологічна) — це множина показників функціонального призначення. *Затрати* — витрата трудових, фінансових, енергетичних та ін. ресурсів, які відображають «плату за корисність». Сюди слід віднести і негативні наслідки від діяльності (соціальні, екологічні). *Ефективність* — це співвідношення корисності до затрат. Варто говорити про соціально-еколого-економічну ефективність, причому ключовим є слово ефективність, все інше — похідні, що характеризують ознаки ефективності. *Збалансованість* — ефективне співвідношення корисності і затрат всередині системи та з оточенням. Неперервність процесів є ознакою сталості. Гармонійність розкриває існуючу ситуацію і не враховує майбутнього системи.

До інтегральних показників сталості розвитку міста слід віднести: ресурсощадливість (якою ціною отримуємо корисність?), використання вторинних ресурсів (збір та використання відходів), комфортність середовища (включає і його естетичні якості), енергоефективність.

Методологічною платформою обґрунтування урбаністичних дій і проектних рішень є системний підхід і трактування міста як складної, динамічної, ергатичної системи. Системне розуміння та володіння

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

системними методами аналізу в обґрунтуванні урбаністичних рішень обов'язкові. Оновлення містобудівної документації та забезпечення сталого розвитку міста є неминучим, оскільки передбачає багатоаспектність і узгодженість характеристик, що виступає умовою сталості.

Деякі критерії та показники обґрунтування й оцінки урбаністичних рішень можуть бути віднесені до вимог і бути вимірними. Вимоги, як правило, закладають граничні значення, а критерії — дають можливість вимірювати властивості й порівнювати їх між собою та в системі.

Вимоги й обмеження до розвитку: неефективне й надмірне використання ресурсів може трактуватись як порушення морального імперативу; неефективність може трактуватись по-різному як неврахування майбутнього (наприклад, регіон мав великі запаси нафти і газу, які непродумано використані), як одна з ознак сталості розвитку, а також трактування неефективності як низької окупності, зокрема біогазові установки чи інші системи енергозбереження мають більший термін енергоокупності порівняно з іншими сферами інвестування. Це стосується й систем переробки та використання вторинних ресурсів. Загалом це слід трактувати як порушення вимог сталості в обґрунтуванні рішень з розвитку міст та територій.

Окремою проблемою є моніторинг реалізації генплану. В проекті передбачена система заходів, які потрібно виконати для ефективною реалізації цього документа (наприклад, до таких заходів для генплану Львова передбачалась розробка проекту приміської зони міста, встановлення нових меж, виконання проекту розміщення паркінгів тощо). Моніторинг передбачає постійне відслідковування змін та аналіз процесів у місті з метою періодичного (один раз на п'ять років) коригування цього документа.

Усю множину показників і характеристик, використовуваних при оцінці урбаністичних рішень та сталого розвитку, можна згрупувати у відповідний спосіб. Існуючі методи й показники урбаністичної діяльності містять мало пов'язань і відношень до вимог сталого розвитку, недостатня увага приділена соціальним і екологічним критеріям, а також недостатньо враховуються перспективи. Говорячи про майбутнє, слід долучити прогнозування наслідків у кожній складовій.

Можна підійти формальним шляхом узгодження показників сталого розвитку з показниками оцінки урбаністичних дій. На думку авторів, слід закласти відповідну методологічну платформу для системного узгодження показників. Нею може виступити модель 5-вимірності, оскільки показники цих двох сфер (сталого розвитку й оцінки майна) ґрунтуються навколо вимірів людина, умови, функція, геометрія, час [1].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Очевидно, що сталий розвиток, а також урбаністична діяльність зорієнтовані на людину. Тобто людський вимір (L) у нашій задачі є вирішальним. Людський вимір може описуватись: менталітетом людей, духовністю, рівнем культури, неоднорідністю (віковою, соціальною, національною) мешканців та приїжджих. Простір міста як об'єкт сталого розвитку відноситься до функціональних систем, тобто функціональна складова (F) має бути відображена в умовах задачі узгодження характеристик і показників. Геометричні характеристики (G) належать до важливих у сталості організації міст та оцінки проектних рішень. Розмірні дані, форма, конфігурація, властивості, пов'язані з масштабом і розплануванням, теж повинні враховуватися в задачі узгодження. Умови (U) — природно-ландшафтні, соціально-демографічні, політичні, й розміщення об'єкта в оточенні обумовлюють вимоги до формування та оцінки урбаністичних дій. Вимір часу (T) присутній в історичному аспекті, перспективі та часовому режимі функціонування. Перелічені виміри (людина – функція – умови – геометрія – час) у всій повноті їх дво-, три-, чотири- та п'ятивимірних поєднань творять узгоджену систему критеріїв і вимог сталого розвитку та урбаністичної діяльності.

Особливе місце в урбаністичному проектуванні посідатимуть екологічні й чинники прогнозування. *Екологічні чинники*: існує безпосередній зв'язок між урбаністичними рішеннями та вимогами сталого розвитку. Помилкою урбаністичної практики Львова є забудова долини річки Полтва. Це був єдиний екологічний коридор, який зберігався для провітрювання центральної частини міста, що розташована в улоговині. Високощільна й високоповерхова забудова, що інтенсивно розвивається в цій зоні, погіршує екологічну ситуацію в центральній частині. Говорячи про *чинники прогнозування*, слід розглядати насамперед ризики (прогнозування ризиків). Розміщення забудови — це вже ризики. Необґрунтовані прогнози в містобудівній практиці призводять до системних погіршень просторових ситуацій у містах.

Висновок. Розглянуто методи й структуровано систему показників СР та показників, що використовуються в урбаністичній діяльності. Визначена їх неузгодженість. Запропоновано спільну платформу, яка ґрунтується навколо характеристик: людина – умови – функції – геометрія – час. Зроблена спроба обґрунтувати узгоджену систему показників оцінки урбаністичних та проектних рішень, які враховують вимоги сталого розвитку. Запропоновано розвиток методів вирішення задач урбаністичного проектування з повнішим урахуванням сталості розвитку території.

Список використаних джерел

1. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем / М. М. Габрель. — К. : Видавничий дім А.С.С., 2004. — 400 с.
2. Габрель М. Просторовий підхід до обґрунтування архітектурних рішень : навч. посіб. / Микола Габрель, Михайло Габрель. — Львів : Сполом, 2016. — 284 с.
3. Демин Н. М. Управление развитием градостроительных систем / Н. М. Демин. — К. : Будівельник, 1991. — 184 с.
4. Ключніченко Є.Є. Соціально-економічні основи планування та забудови міст / Є. Є. Ключніченко. — К. : Укр. акад. архітектури, НДПІ містобудування; 1999. — 348 с.
5. Розвиток міст та містобудівна політика : моногр. / [Драпіковський О. І., Іванова І. Б., Бойко-Бойчук О. В., Гройсман В. Б. ; за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого]. — К. : НАДУ, 2009. — 124 с.
6. Справочник по функционально-стоимостному анализу / под ред. М.Г. Кирпунина, Б.И. Майданчика. — М. : Финансы и статистика, 1988. — 488 с.
7. Borys T. Wskazniki ekorozwoju. Wydawnictwo Enonomeija i Srodawisko / T. Borys. — Bialystok, 1999. — 276 p.
8. Gzell S. Miasto jako przedmiot badań urbanistyki / S. Gzell, B. Jalowiecki (red.) // Miasto jako przedmiot badań naukowych w początkach XXI wieku. — Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2008. — S. 11–27.

Гаврецька М.Й.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри теорії та історії держави і права

Університету Короля Данила

м. Івано-Франківськ

**ПРАВОВИЙ РЕЖИМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОРГАНАХ
НОТАРІАТУ ПОЛЬСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ)**

Врегулювання мовних відносин у Польській Республіці, зокрема в органах державної влади, сфері судівництва, органах прокуратури, нотаріальних органах, в шкільній сфері було здійснено низкою законодавчих актів прийнятих польською владою 31 липня 1924 року [2,3,4].

Артикул 1 Закону «Про мову урядування судів, прокурорських та нотаріальних урядів» (далі – Закон) закріплював правовий режим польської мови як державної для внутрішнього та зовнішнього урядування в судах, прокурорських та нотаріальних органах [3, s. 1206]. Відповідно ведення діловодства, кореспонденції та документації в цих органах влади мало здійснюватись виключно польською мовою.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Артикул 7 Закону визначав правовий режим використання державної мови, а також української, білоруської та литовської мовзокрема у роботі нотаріальних органів. Зазначалося, що припис артикулу 1 Закону є обов'язковим для органів нотаріату, тобто державною мовою нотаріусів була польська мова. Поруч з цим, нотаріус на вимогу сторони мав розробити юридичні документи рідною мовою як для живих, так і на випадок смерті, якщо особа малатаке право згідно з артикулом 3 Закону у судах першої інстанції, розташованих в окрузі, де нотаріус мав власний зареєстрований офіс та ліцензію на здійснення діяльності [3, s. 1207]. Таким чином, українці, білоруси та литовці мали можливість отримати нотаріально засвідчений документ рідною мовою, якщо ними була висловлена особиста вимога.

Окрім цього в Законі зазначалося, що нотаріусові дозволяється друкувати акти українською мовою, однак «не накладається в тім напрямку обов'язку». Більше того, нотаріус не зобов'язувався володіти українською мовою «в слові чи письмі, тому не має зовсім обов'язку виконати домагання сторони, щоб акт виготовлявся українською мовою, якщо не мав достатньо знання мови». Українські правники відзначали, що «головне джерело прав української мови в нотаріаті – мовний закон від 31 липня 1924 р. є засадничо так сконструйований у відношенні до нотарів, що збереження прав української мови в нотаріаті є виключно залежне від доброї волі відносного нотаря, а закон не накладає на нотарів ніякого обов'язку заховувати ці права» [1, с. 53-54].

30 вересня 1924 р. Міністерство юстиції прийняло вказівку, яка давала офіційне тлумачення положень Закону «Про мову урядування судів, прокурорських та нотаріальних урядів» [5, s.122]. У вказівці Міністерства юстиції були зазначені три умови для виконання артикулу 7 Закону, зокрема для отримання нотаріальних документів національною мовою. По-перше, необхідно було бути українцем, щоб вимагати виготовлення документів українською мовою, аналогічно це стосувалося польських громадян білоруської чи литовської національностей; по-друге, юридична адреса нотаріуса повинна була числитися на території, на якій у судах першої інстанції дозволено вживати ту чи іншу мову поруч з державною. І, по-третє, якщо нотаріальний акт з тих чи інших причин був виготовлений поза резиденцією нотаріуса, це могло бути зроблено лише на адміністративній території, де дозволено паралельне застосування недержавної мови [5, s.137].

Однак, незважаючи на прописані в правових нормах гарантії реалізації мовних прав українцями, в Польській Республіці українська мова де-факто не використовувалася при веденні діловодства, кореспонденції та документації зокрема в органах нотаріату. Фактично

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

положення Закону «Про мову урядування судів, прокурорських та нотаріальних урядів» на практиці не виконувалися.

Список використаних джерел

1. Винницький М. Права української мови в нотаріаті // Життя і право. – 1933. – Ч. 4. – С. 53-54.
2. Ustawa z dnia 31 lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. Tłoczono w Drukarni Państwowej z polecenia Ministra Sprawiedliwości. – №73. – Rok 1924. – 1602 s.
3. Ustawa z dnia 31 lipca 1924 r. o języku urzędowania sądów, urzędów prokuratorskich i noarjatu / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. Tłoczono w Drukarni Państwowej z polecenia Ministra Sprawiedliwości. – №78. – Rok 1924. – 1602 s.
4. Ustawa z dnia 31 lipca 1924 r., zawierająca niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. Tłoczono w Drukarni Państwowej z polecenia Ministra Sprawiedliwości. – №79. – Rok 1924. – 1602 s.
5. Zieleniewski L. Ustawodawstwo językowe Rzeczypospolitej Polskiej / Leon Zieleniewski. – Warszawa: Skład Główny: Dom Książki Polskiej, 1930. – 204 s.

Гасюк Н.В.,

доцент кафедри перекладу та філології,

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ У АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ

Постановка проблеми. Мовна картина світу – це багатогранний феномен, який охоплює всі сфери людської діяльності. Оскільки архітектура є складовою світової культури, якісний переклад архітектурних термінів відіграє важливу роль у міжкультурній комунікації. Питання перекладу термінів пов'язане з такими важливими науковими завданнями, як розкриття сутності міжмовних семантико-структурних відповідностей, встановлення ступеня регулярності міжмовних перекладацьких співвідношень та виявлення ролі перекладу в розвитку культури народів. Архітектурно – будівельна термінологія

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

постійно змінюється та оновлюється. Це цілком зрозуміло, адже новітні технології дають можливість для створення нових архітектурних рішень. Архітектурну термінологію слід вивчати як в спеціальних текстах, так і в усних формах професійного мовлення, тому що контекст для перекладу з англійської на українську (і навпаки) є визначальним.

Об'єктом дослідження є англійські терміни у галузі архітектури та будівництва.

Метою дослідження є специфіка перекладу англійських архітектурно – будівельних термінів українською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості науково-технічного перекладу досліджували у своїх працях такі відомі вчені, як Борисова Л.І. «Основні проблеми науково-технічного перекладу», Коваленко О.Я. «Загальний курс науково-технічного перекладу», Карабан В.І. «Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми», Казимира З.І., Олексів Г.Д. «Особливості термінів-словосполучень та способи їх перекладу (на прикладі термінів з архітектури)». Незважаючи на вагомості дослідження О.С. Гриньова, М.А. Симоненка, Ф.Р. Хаяліна, які різнобічно досліджували будівельні та архітектурні терміни, переклад цих термінів досліджений не повністю. Актуальність даної статті зумовлена відсутністю глибоких досліджень перекладу, в яких предметом аналізу виступали б саме терміни, які стосуються будівництва та архітектури.

Виклад основного матеріалу. Широкий спектр термінології сучасної літературної мови передбачає глибоке вивчення тематичних термінів певної сфери. При перекладі необхідно звертати особливу увагу на контекст, який націлює перекладача на значення того чи іншого терміну. У процесі перекладу будь-якого терміна визначають два етапи:

1. З'ясування значення терміна у контексті;
2. Переклад значення рідною мовою [5, с.262].

Як відомо, всі лексичні одиниці розподіляють на дві групи:

1.Одиниці, які мають відповідники в мові перекладу: собор – cathedral; фронтон – pediment; карниз – cornice.

2.Безеквівалентні одиниці: *barge-board* – дерев'яний декоративний елемент, який закриває фронтонні долішні кінці крокв, що виступають; *casement* – стулькове вікно, що відкривається як двері.

При перекладі архітектурних термінів виділяють сім основних прийомів: лексичний еквівалент, калькування, конкретизація, експлікація, генералізація, транскрипція, транслітерація. Одним з головних методів перекладу терміна

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

є переклад за допомогою лексичного еквіваленту. Еквівалент – стала лексична відповідність, яка повністю співпадає із значенням іншомовного слова-терміна [7, с. 211]. Терміни, які мають еквіваленти в рідній мові, відіграють важливу роль при перекладі. Вони слугують опорними пунктами у тексті, від них залежить розкриття значень інших слів, вони дають можливість з'ясувати характер та фаховість тексту. Еквівалентні одиниці поділяються на одно- еквівалентні і багатоеквівалентні. До перших віднесемо: *gabled roof* – двоскатний дах; *fan vault* –віялоподіне склепіння; *rastic arch* –рустована арка. Багатоеквівалентними слід назвати, до прикладу, *trestle* – 1) козли; 2) дерев'яна рама; 3) опора; 4) риштування або *block* – 1) блок; 2) об'єм; 3) брила; 4) моноліт; 5) квартал; 6) загороджувати; 7) заважати.

Якщо в рідній мові немає відповідника терміна, то доцільно застосовувати метод трансформацій. Основним трансформаційним прийомом перекладу вважається метод калькування, який полягає у передачі не звукового, а комбінаторного складу слова, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови перекладу. Прикладом можуть слугувати слова: *flying buttress* –аркбутан; *Greek temple* –хрестово-купольний храм; *panel construction* –панельне будівництво. Крім цього, до трансформаційних прийомів перекладу термінів можна віднести конкретизацію та генералізацію, які належать до лексично-семантичних трансформацій. Конкретизація – це спосіб передачі перекладу одиниці більш широкого змісту одиницею більш конкретного змісту. Наприклад, термін бензопровід – *gas pipeline* – перекладений саме методом конкретизації. Генералізація вихідного значення доцільна у тому випадку, коли рівень інформаційної упорядкованості вихідної одиниці в мові оригіналу є вищим, ніж рівень її відповідника в мові перекладу. Експлікація–коли лексична одиниця мови оригіналу замінюється словом (словосполученням), яке передає його значення. Наприклад, термін *localized filter*, який в контексті оптичної інтерферометрії перекласти як «локалізований фільтр» чи «місцевий фільтр» неможливо через правила сполучуваності слів в українській мові. Цей термін довелося б перекласти як «фільтр, який працює в рамках кожної точки». Для прикладу: вікно-розетка –*wheel-window* [6, с.117]. Одним з найпростіших прийомів перекладу терміна є прийом транскодування. Транскодування–це побуквенна чи пофонемна передача вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу. Даний прийом є виключенням в практиці технічного перекладу (наприклад, *laser*–лазер, діод–*diode*). Транскодування поділяється на транслітерацію і транскрипцію. Транскрипція(лат.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

transcriptio, від transcribo–«переписую»)– наукова система запису мови, що вживається в мовознавстві і має на меті послідовно відбити звуковий склад мови. Наприклад: мерлон –merlon. Транслітерація(транслітера) –механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою. Транслітерація відрізняється від транскрипції, що має на меті точну фонетичну або фонологічну передачу звуків. Найкраща транслітерація така, яка дозволяє легко вернутися при потребі до оригінальної системи письма. Наприклад: форт –fort; форум –forum; фронтон –fronton.

Підсумовуючи, можна впевнено сказати, що найпоширенішими методами перекладу архітектурних термінів є лексичний еквівалент та калькування, оскільки вони дозволяють найбільш точно, лексично і контекстуально правильно передати значення перекладних термінів цієї галузі. Менш активно використовується конкретизація та експлікація. І найменш частотніше використання спостерігається таких прийомів перекладу як генералізація, транскрипція та транслітерація. Подальші дослідження у даному напрямку потребують більш детального дослідження основних прийомів перекладу та широкого розгалуження їх підвидів, а також найпоширеніших помилок перекладу архітектурних термінів з метою покращення якості перекладної літератури.

Список використаних джерел

1. Арнольд І. В. Лексикологія сучасної англійської мови/ І. В. Арнольд–Москва, 2003. – 341 с.
2. Борисова Л.І. Основні проблеми науково-технічного перекладу. – М.: МГУ, 2003. – 208 с.
3. Казимира З. І. Особливості термінів-словосполучень та способи їх перекладу (на прикладі термінів з архітектури) / З. Казимира, Г. Олексів // Вісник Держ. ун-ту “Львівська політехніка”.–1999. –№ 375. –С. 287–289.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. –Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
5. Коваленко О. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / О. Я. Коваленко. –К. : ІНКОС, 2002. – 320 с.
6. Кузнецова І. В., Шишлаков М. Ю. Особливості перекладу англійських архітектурно-будівельних термінів/І. В. Кузнецов, М. Ю. Шишлаков// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: філологія. –2016. –№ 21–Том 1. – С. 116-118.

7.Суперанская А. В.Общая терминология : вопросы теории/А. В. Суперанская.–М.: Наука, 1989.–243с.

Гілязова Н.М.,
*кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри дизайну
Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ*

ВІТРАЖ У САКРАЛЬНІЙ АРХІТЕКТУРІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА: КАПЛИЦЯ БОЖОГО МИЛОСЕРДЯ

Пам'ятки архітектури є важливою складовою культурної спадщини народу. Майже всі пам'ятки сакральної архітектури, на території м. Івано-Франківська та області, були передані у власність або користування релігійним громадам, які самотужки повинні забезпечити відновлення, реставрацію та збереження споруд [4]. За останні роки у м. Івано-Франківську повністю було відновлено лиш одну каплицю, яка знаходиться на території Центральної міської клінічної лікарні – каплиця Божого милосердя. Вона вважається однією з найдавніших в Івано-Франківську. Архівних даних, щодо періоду зведення, не збережено, тому можна припустити, що каплиця збудована в один час з лікарняним корпусом, близько 1840 р.

Реставраційно-відновлювальний проект та нагляд за ремонтними і художньо-оздоблювальними роботами у 2016-2017 р.р. здійснив В. Федоряк.

До початку роботи споруда була практично зруйнована та занедбана (Іл.1). У процесі відновлення автентичними залишилися несучі стіни з цегли, фризи білого кольору, камінь, яким оздоблений фундамент та дерев'яна конструкція даху. Все інше – вікна, двері, дах та інтер'єр повністю створені заново. Оскільки внутрішня частина споруди була знищена повністю, автор прийняв рішення створити інтер'єр аскетичним із мінімальними декоративними елементами: «...щоб хворий, який прийде помолитися за здоров'я, не відволікався на декор, тим паче, що не відомо які були розписи...» [1]. Тому стіни пофарбовані у символічний білий колір, який в церковній іконографії має символічне значення небесного сяйва, яке перетворює, преображає, очищає й освячує все земне і матеріальне [3, с.105].

На стінах, симетрично з двох боків до вхідних дверей, залишені фрагменти з не оздобленої цегли у формі рівностороннього хреста, що нагадує знак Червоного Хреста. Хрест з перших віків і до сьогодні

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

став образом спасіння, а не смерті, який глибоко увійшов у свідомість людей і залишається незамінним елементом християнської церкви [3, с. 53].

Контрастним доповненням до білих стін є ковані світильники чорного кольору, що розміщені по периметру приміщення. Вони мають форму спрощеного хреста із раменами-трилисниками, у якого верхнє і горизонтальні рамена однакові за розміром, а нижнє довше. Це сучасний різновид хреста, який можна побачити в оздоблені храмів УГКЦ.

Зміни в кін. ХХ-поч. ХХІ ст. у церковній політиці, суспільні настрої, естетичні смаки громад, постійно вносили корективи в традиційні інтер'єри і таким чином вітраж почав широко застосовуватися в інтер'єрах храмів разом зі всіма іншими канонічними елементами оздобы.

Над вхідними дверима знаходиться вітраж півкруглої форми. У нижній частині композиції по центру розміщений міжконфесійний хрест, який зібраний зі скла жовтогарячого кольору. Від хреста відходять промені сонця на фоні неба. Вітраж, інтерпретований автором у площинно стилізованій манері, сформований з вузьких смуг різної довжини жовтогарячих, білих та синьо-голубих відтінків скла, що розміщені навколо хреста (Іл.2).

Звернення автора до зображення хреста у вітражах каплиці та декоративних елементів в оздобі є типовим елементом храму. Хрест з давніх часів увійшовши в християнську іконологію, залишається дотепер для людства образом спасіння. Тому жоден твір мистецтва церковного призначення не обходиться без присутності знаку хреста. По півколу вітраж огортає широка бандероль білого кольору з надписом Ісусе, уповаю на Тебе.

Вдале поєднання шматків різнофактурного скла творить виняткової сили декоративно-пластичне звучання вітража, що несе в собі емоційний заряд і тримає в полі тяжіння весь інтер'єр каплиці.

Вище вхідних дверей розміщене ще одне засклення у круглому вікні – розеті. Композиція та манера формування вітража продовжується від попереднього – сонячне проміння на тлі блакитного неба.

Вітраж не зовсім проглядається з інтер'єру, а має скоріше символічне значення. Вікно підсвічується і його добре видно з лікарні. За словами о. Р. Терлецького: «Вікно, яке світиться вночі дає надію хворим на одужання і, що про них пам'ятає Бог...»[2].

Наступне засклення розміщене у верхній частині бічних дверей в захрестя. У центрі вітража символ Святого Духа на фоні сонця з променями, що відходять у різні сторони від голуба та неба. Зображення алегоричного образу голуба створене за традицією іконографії – у фас з

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

розкритими крилами. Він змодельований з цільних шматків скла білих відтінків. Голуб як образ Святого Духа фігурує у Біблії при описі сцени хрещення Ісуса Христа у річці Йордан Іваном Хрестителем. У церковному мистецтві голуб є символом Святого Духа. З голубом асоціюють такі духовні цінності, як невинність, покірливість, скромність [3, с. 51].

Цільні шматки скла білого кольору голуба, завдяки чому вони доволі контрастні на тлі сонця і неба, яке змодельоване з вузьких смуг жовтих та блакитних відтінків скла. Метод формування вітража за допомогою великих мас на тлі дрібних є доволі вдалий, композиція має цілісний вигляд, його додатково підкреслює ще й темна, пластична лінія спайки (Іл. 3).

Завершує вітражну оздобу капиці кругла кована люстра з вітражем. Площина розділена на хрест двома тонкими смугами з темно-зеленого скла, кожна з яких увінчана хрестом. По центру кола розміщена широка кайма, орнамент якої створений з таких же темно-зелених та фіолетових хрестів. Такі хрести є найпоширенішим мотивом української народної орнаментики, зокрема в гуцульському писанкарстві.

Композиція вітража базується на зіставленні контрастів – цільного білого тла та пластичнотрактованого орнаменту в центрі. Цей контраст підсилює колористика, побудована на стриманості тла та барвистості вирішення центральної площини світильника.

Підсумовуючи зазначимо, що проведений аналіз дозволяє стверджувати, що при створенні вітражів у відновленій капиці Божого милосердя автор застосувавши власну манеру виконання вдало інтерпретував усталену іконографію, збагачену оригінальними мистецькими прийомами. Вітражі демонструють витончене мистецтво перетворення сонячного світла у “світло краси”.

Список використаних джерел

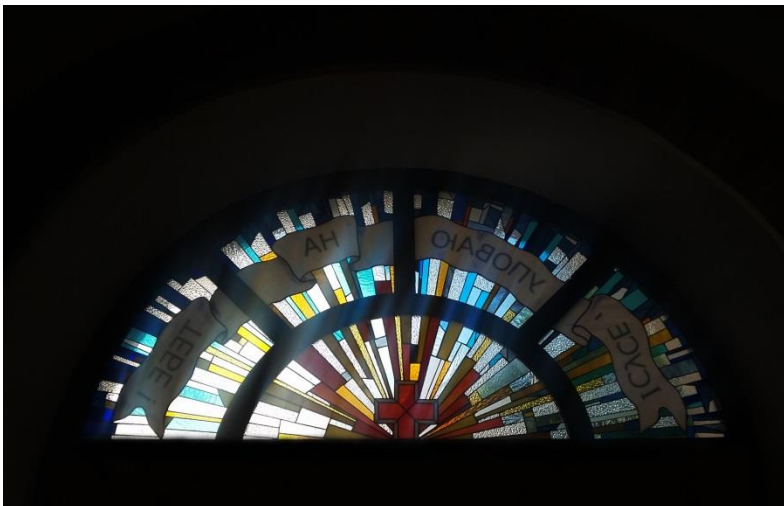
1. Запис Н.Гілязової в м. Івано-Франківськ від Валер'яна Федоряка 1968 р.н.
2. Запис Н.Гілязової в м. Івано-Франківськ від о. Романа Терлецького.
3. Степовик Д. Іконологія й іконографія / Д. Степовик. – Ів-Фр.: Нова Зоря, 2003. – 318 с.: іл.
4. Офіційний веб-сайт Івано-Франківської ОДА [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.if.gov.ua/?q=news&id=7483>

**Концептуальні проблеми розвитку сучасної
гуманітарної та прикладної науки**

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Іл.1. Каплиця Божого Милосердя.
м. Івано-Франківськ

Іл.2. В.Федоряк. Вітраж у каплиці Божого Милосердя.
2017 р. м. Івано-Франківськ

Іл.3. В.Федоряк. Вітраж у каплиці Божого Милосердя.
2017 р. м. Івано-Франківськ

Говера О.І.,
викладач кафедри
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

СОЦІОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДЛЯ ТК БУКОВЕЛЬ

«Маркетингові дослідження — це збирання, оброблення й аналіз даних з метою зменшення ризику і невизначеності, що супроводжує прийняття маркетингових рішень».[1]

Невід'ємною частиною маркетингових досліджень є соціологічний зріз, який б відображав загальну картину негативного\позитивного\нейтрального ставлення громадськості до бізнесу. Тому важливим залишається етап фахового підходу до вивчення потреб споживачів товару чи послуги.

Для ТК «Буковель», як і для кожного об'єкту конкурентного середовища, одним з першочергових маркетингових завдань є ефективне медіапланування,

Медіапланування – процес оптимального планування медіаканалів та медіаносіїв для донесення рекламного звернення обраній цільовій аудиторії підприємства для досягнення цілей рекламного впливу.[2]

Задля збалансованого медіапланування і проводяться соціологічні дослідження, які дадуть маркетинговому відділу поінформованість про потреби теперішніх і потенційних клієнтів, оскільки вони допомагають виокремити цільову аудиторію і ті засоби масової комунікації, якими

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

вона найчастіше послуговується. А це, у свою чергу, відіграє роль в ухваленні вибори оптимізації витрат на рекламу.

При проведенні соціологічного дослідження для ТК «Буковель» ставились завдання визначити також, наскільки реципієнти готові змінити звичне місце відпочинку. Це в рівній мірі стосується тих, хто відпочиває влітку і тих, хто відпочиває взимку.

При цьому три чверті опитаних зацікавлені в інформації про нові місця відпочинку.

Таким чином можна констатувати той факт, що інформаційне поле рекреаційної сфери в Україні не є достатнім і заповненим - відпочиваючим явно не вистачає інформації про місця відпочинку і вони вважають за краще відпочивати там, де вже були самі або де відпочивали їхні знайомі / колеги, родичі.

Основними офіційними джерелами інформації є центральне телебачення, Інтернет і туристичні компанії. Неофіційним, але, мабуть, найдієвішим - джерело, який можна назвати «з рук в руки».

При цьому інформація про місце відпочинку повинна містити докладний опис курорту, бажано опис тієї чи іншої послуги, можливостей, якими можуть скористатися відпочиваючі, а також візуальний ряд. Тому найбільш інформативними, а, отже, ефективними в цьому плані є такі носії, які дозволяють забезпечити показ відеороликів, публікації в друкованих виданнях, зокрема, ілюстрованих журналах (які включають фотографії), інформація в Інтернет і інформаційні буклети, що поширюються через туристичні агентства і поштою.

Більше половини опитаних сказали, що для них найголовнішим фактором при виборі місця відпочинку є ландшафт. Потім відпочиваючі хочуть отримати високий рівень сервісу і хороші побутові умови, безліч розваг. Відповідно рекламна продукція повинна давати відповідь на ці запити. Тобто містити детальну інформацію про сам туристичному комплексі, супутніх послугах, а також пропонувати фотографії, що демонструють гарні краєвиди курорту і високий рівень комфорту (фотографії кімнат, розважальних центрів, кафе і т.п.). Оскільки для багатьох відпочинків є сімейним заходом, бажано, щоб рекламна продукція (ролики, публікації, буклети) містила також інформацію про можливості, що надаються турбазами не тільки дорослим, але й дітям.

Крім того, оскільки однією з основних причин небажання відпочивати на туристичних базах в Карпатах є уявлення про погане обладнанні лижних трас, в рекламі потрібно робити акцент на якості трас саме на цікавлять нас курортах.

Хотілося б звернути увагу на різницю рівня популярності відпочинку в Карпатах в різних регіонах України.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

У західних областях відпочинку в Карпатах в цілому набагато більш поширений, ніж серед жителів сходу і півдня країни: найбільша кількість тих, хто ніколи не був в Карпатах, проживає у Миколаєві, Одесі, Полтаві та Чернігові. Тому за результатами соціологічного дослідження саме на ці області варто звернути більшу увагу в розміщенні рекламної інформації.

Найбільш популярними телевізійними каналами для цільових аудиторій є: центральні - «1 + 1», «Інтер», «ICTV», «Новий канал» і «5 канал». Крім того, кожен п'ятий телеглядач дивиться програми кабельного телебачення. З одного боку, останнім часом у деяких місцевих рекламних компаній з'явилася можливість використовувати рекламний час кабельних каналів, що могло б скоротити витрати на розміщення реклами, але, з іншого боку, розміщення реклами на місцевому телебаченні і в блоках місцевих рекламних компаній на кабельному ТБ, є скоріше «точковим методом», який був би більш ефективним, якби мета полягала в «точковому» заповненні прогалін.

Найбільш популярне час для перегляду телевізійних передач в будні є час з 18 до 24 годин, отже, рекламні ролики на телебаченні є сенс розміщувати саме в цей час. Воно є прайм-таймом як для жителів України в цілому, так і для тих, хто любить кататися на гірських лижах чи сноуборді. У вихідні та святкові дні цей час є також найбільш популярним (42-50%), але в ці дні біля телевізора протягом цілого дня знаходяться близько чверті телеглядачів. Тому у вихідні дні рекламні ролики можна розміщувати в будь-який час, починаючи з 9 ранку і закінчуючи північчю.

Рекламні публікації в друкованих ЗМІ також можуть бути досить ефективними в плані підвищення рівня інформації про місця відпочинку, а також послуги, що пропонуються ними. На рекламу в даних джерелах звертають увагу близько третини респондентів, майже всі вони сказали, що вони їй довіряють і навіть мають позитивний досвід використання інформації, отриманої з друкованих ЗМІ. Найбільш популярними друкованими виданнями для жителів України є газета «Факти» і журнали «Наталі» та «Cosmopolitan».

При цьому враховується, що журнал «Cosmopolitan» більш популярний в Донецьку, Києві, Миколаєві та Херсоні – тобто тих областях, де число респондентів, які коли-небудь відпочивали в Карпатах, – найменше. Тому в даному виданні можна поміщати найбільш загальну інформацію про «Буковель» ознайомчого характеру (бажано, щоб стиль публікацій по можливості враховував психологічні та соціально-демографічні особливості групи читачів даного видання).

Для жителів західних областей характерна більш висока ступінь інформованості щодо відпочинку в Карпатах в цілому, тому в цих

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

областях є сенс публікувати інформацію з великим акцентом на конкретних місцях відпочинку.

На окрему увагу заслуговує таке джерело інформації, як «близькі, знайомі, родичі, просто відпочивали». У зв'язку з цим маркетинговий відділ щоразу підсилює внутрішню комунікацію з метою збільшення власне якості обслуговування.

Список використаних джерел

1. Маркетинговий менеджмент : навч. посібник для вузів / М. І. Белявцев, В. Н. Воробйов, С. І. Гриценко [та ін.] ; за заг. ред.: М. І. Белявцева, В. Н. Воробйова. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 407 с.

2. Медіапланування. Конспект лекцій з дисципліни «Медіапланування» / Упор.: к.е.н., доц. Усик С.П. – К.: КНУТД, 2013

3. І. Рейтерович. Аналіз соціологічний у політиці// Політична енциклопедія / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К. : Парламентське видавництво, 2011. — С. 27. — ISBN 978-966-611-818-2.

4. Соціологічне дослідження для ГК «Буковель». – Імідж-Рост, 2007. – с.201

Гребенюк І.В.,
доцент кафедри дизайну
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ІНТЕРАКТИВНА ПАПЕРОВА КНИГА

Сьогодні на тлі збільшення кількості та вдосконалення якості різних типів електронних носіїв, розширення сфери впливу цифрової інформації актуалізується питання про те, що звичайна паперова книга втрачає свою інформативну функцію і вимагає нових актуальних підходів до проектування. Читач прагне до взаємодії з «картинкою», а не до статичного читання великих обсягів інформації. Таку можливість надають інтерактивні книги, в тому числі паперові. Проблема полягає в розумінні шляхів розвитку сучасної інтерактивної книги, вивченні процесів її становлення і їх взаємозв'язку з технологічними і історичними аспектами розвитку людської історії в цілому.

Дослідження інтерактивних друкованих книг приваблює не тільки вітчизняних, а й зарубіжних авторів, оскільки процеси, що відбуваються в області інформаційних технологій, і наступні за ними зміни в

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

друкованій книзі аналогічні в більшості розвинених країн. У європейській і американській літературі прийнято назву таких книг «pop-up» (від англ. Pop-up - «спливає»). Таку бібліотеці Рутгерського університету Е. Монтенарі [3] міститься серйозний огляд більшості відомих на сьогоднішній день інтерактивних і рухомих книг, охоплюючи період в 150 років, - від Вікторіанських часів до наших днів, понад 1600 книжкових найменувань. Такий підхід є вкрай корисним при вивченні історії розвитку інтерактивної книги.

Перший відомий на даний час приклад книги, що виходить за межі площини листа, був створений англійським істориком і художником Метью Перісом (1200-1259). Він вперше вклеїв в книгу складну карту, де був відзначений шлях паломників з Англії в Святу Землю і Єрусалим. Крім того, він першим сконструював з паперу обертання схеми, щоб за ними визначати дати церковних свят [1].

Історія розважальних інтерактивних книг з рухомими елементами починається приблизно з середини XVIII століття. На тому етапі розвитку такі книги все ще характеризувалися плоскими двомірними ілюстраціями і організацією простору листа, характерною для звичайних друкованих книг. Лідером в цій області стає Англія. В 1765 році лондонський книговидавець Роберт Соєр винайшов книжковий стиль «Lift-the-ap». Книга складалася з серії паперових клапанів з ілюстраціями, прикріплених до сторінки. Піднімаючи і опускаючи клапани, можна було показувати різні картинки, поєднувати різні намальовані сцени [3].

Ще одним поширеним видом об'ємних книг стають книги-тунелі. Книга представляла собою одну об'ємну сцену, виконану на кількох планах, які можна було наближати або видаляти, розглядаючи через спеціальний вічко.

В 1847 році в Лондоні була видана книга-тунель з трьома отворами для перегляду, а в 1851 році там же була видана книга-тунель з одним отвором для перегляду під назвою «CrystalPalace» [2].

В XIX столітті мистецтво створення клапанно-рухомих книг отримало нове життя. В 1823 році Стейсі Грімальді видав книгу «The Toilet a book for Young Ladies», що складається з подвійних листів, кожен з яких зображував якусь чесноту, ілюструючи її сценкою і коротким віршем [3]. Трохи пізніше видавничий дім Стейсі випустив в тому ж стилі і енциклопедію для хлопчиків під назвою «A Suit of Armour for Youth» [1].

В 1856 році лондонське видавництво Dean & Son випустило серію казок і пригод під назвою «New Scenic Books». Ілюстрації в книзі були створені таким чином, що при відкриванні книги вся сцена розгорталася в просторі [2].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Таким чином, саме в XIX в. інтерактивні книги стали по справжньому об'ємними. Хоча методи кріплення об'ємних елементів до розвороту ще не були оптимальними, вимагали великої кількості ручної праці, - сам принцип організації сцен і рухомих елементів набув характерних рис для сучасної інтерактивної тривимірної книги. При цьому об'ємні багаторівневі сцени з прихованими елементами кріплення компонувалися з текстовими блоками за тими ж принципами, що і ілюстрації в звичайній плоскій книзі, зображення супроводжувало текст, а тривимірні елементи служили лише доповненням до ілюстрації.

На рубежі XIX-XX століть німецький видавець Ернст Ністер випустив безліч прекрасно ілюстрованих дитячих книжок на різних мовах. Об'ємні сцени в книгах використовували різні методи організації простору, комбінуючи їх між собою. В цей же час в Німеччині ЛотарМеггендорфер удосконалює самі механізми роботи рухомих книг, винаходячи спеціальні заклепки для багатопланових сцен і переробляючи самі техніки складання, доводячи їх до досконалості. Книги Меггендорфера розкладалися в декількох вимірах, організовуючи складну взаємодію персонажів, занурюючи читача в світ книги, дозволяючи йому стати учасником розповіді історії.

Великим кроком вперед з точки зору конструкції, ці книги привертали до себе увагу саме дешевиною, яка дозволяла налагодити масове виробництво таких видань і зробити галузь комерційно привабливою в умовах нового часу. Завдяки цьому інтерактивна книга вийшла на американський ринок. Це виявилось важливим етапом у розвитку таких книг, оскільки в США було налагоджено виробництво комерційно успішних, продаваних книг, що притягло в галузь додаткових фахівців, покращилося фінансування технологічних процесів, все це послужило могутнім поштовхом до розвитку об'ємної інтерактивної книги. 1930-і роки в Чикаго видавництво BlueRibbonPress великими тиражами видає дитячі інтерактивні книги з рухомими елементами.

Сьогодні виробництво об'ємної книги переживає черговий зліт. Це пов'язано з трансформаційними змінами в свідомості масового споживача, тягою до персоніфікації будь-якого виробу на тлі масового виробництва. Тривимірна книга як і раніше вимагає великого відсотку ручної роботи, більш складна в розробці і виробництві, що і забезпечує її унікальність. Також важливим рушійним фактором для залучення уваги до такого роду видань є зміна в медіасфері, самих принципах отримання інформації, пов'язане з розвитком різних технічних засобів транслявання: інтерактивних екранів, тривимірного кінематографу, ігрових методик навчання.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

На даний момент в цій області працюють такі відомі дизайнери як французький художник-ілюстратор Бенжамен Лакомб, поєднуючи в своїх книгах оригінальні конструкції зі стильними ілюстраціями. Він створює книги для дітей, які сам ілюструє, конструює і окремих випадках навіть пише текст. Для робіт Лакомба характерні лаконічне композиційне рішення, оригінальні динамічні ракурси, стримана, темна, але контрастна колірна гама, оригінальне трактування персонажів. Все це органічно поєднується з об'ємними елементами, які також є частиною ілюстрації, - карти розлітаються в повітрі, у Піноккіо виростає ніс і ін. Об'ємні елементи виконані в техніці складної висічки з підклеюванням або кріпленням на замки до розвороту і прихованими конструктивними деталями, які забезпечують підтримку і розкриття елементів. Текст та ілюстрації при цьому рознесені окремо. На замовлення одного з французьких видавництв Б. Лакомб проілюстрував вісім книг з об'ємними розворотами, наприклад «Піноккіо», «Аліса в Країні Чудес».

В Америці працює визнаний майстер об'ємних ілюстрацій Роберт Сабуда, тричі лауреат премії Меггендорфера (нагорода Американського суспільства об'ємних книг). Його професія називається «інженер-дизайнер об'ємних книжкових зображень». Ілюстрації в його книгах виконані в стилі, американських коміксів. Характерною рисою для цього дизайнера є вклеювання додаткових невеликих розворотів всередину основного. Текстова частина при цьому виконана лаконічно, на чистому білому тлі, що вдало поєднується з колірними плямами ілюстрацій. На даний момент Сабуда розробив понад двадцять об'ємних книг - як науково-пізнавальних, так і казкових історій [2].

Американський дизайнер Роберт Кроутер розробляє нескладні за конструкцією і графікою, але цікаві інтерактивні книги для найменших читачів. Він створює прості, лаконічні ілюстрації і нескладні розкладні механізми з висічкою з одного аркуша або на основі паралелограма, вклеєного центральною частиною в центр розвороту. Часто в книги включені елементи, які треба потягнути для розгортки картинки в часі і просторі - поїзд рухається, ескалатор піднімає ківш і т.д. Книги зрозумілою дітям мовою розповідають про те, як влаштовані навколишні їх об'єкти, такі як побутова техніка, літак або залізниця.

Таким чином, можна констатувати, що в даний час об'ємна інтерактивна книга продовжує активно розвиватися, чому сприяють як розвиток технологій (поява ріжучих плотерів, 3D-друку, удосконалення офсетного друку і технологій підклеювання), так і характерна для сучасного суспільства тяга до унікальності, ручній роботі, персоналізації виробів. Автори, що працюють цій техніці, охоплюють як розважальний,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

так і науково-пізнавальний напрямок, частина з них робить акцент на ілюстрації, інші ж виділяють саме об'ємні елементи.

Список використаних джерел

1. Балабанова В. Поп-ап друк: минуле і сьогодення [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://pechatnick.com/articles/pop-ap-pechat-proshloe-i-nastoyashee>
2. Кузнецова Ю. З історії розвитку поп-ап мистецтва. Частина II [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://yulyakuznezowa.blogspot.com/2016/10/pop-up-ii.html>
3. Моїсеєва С. Pop-upbooks: мистецтво чи гра? [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.cablook.com/inspiration/pop-books-iskusstvo-ili-igra>
4. Позднякова О. В. Дизайн сучасної дитячої книги як мистецтво / О. В. Позднякова // Вісник ТГУ. - 2013. - Вип. 2 - С. 206-210.
5. Ростовцев Е.А. Історія книжкової справи: навч. посібник / Е.А. Ростовцев. - СПб: Вид-во Політехнічного університету, 2007. - 94 с.

Григорська Н.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та
біржової діяльності імені академіка УАН Зіновія Маніва
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна*

РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПОГЛЯДІВ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Засоби масової комунікації справляють значний вплив на розвиток особистостей, економіки, політики та суспільства загалом.

Масова комунікація має публічний характер і виконує функцію масовізації – згуртування аудиторії навколо спільних ідей, політичних поглядів, цінностей, моделей споживання. Об'єктом впливу масової комунікації є людина (аудиторія). Аудиторія як споживач інформації є не просто об'єктом впливу, але й учасником комунікації [1].

Перше місце займають звісно електронні засоби масової комунікації, потіснивши друковані, що відобразилось на формуванні ціннісних орієнтацій сучасності. Засоби масової комунікації стали невід'ємною складовою системи суспільства, вміло управляючи та

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

використовуючи яких можна перемогти навіть у президентських виборах.

Особливе місце серед численних видів засобів масової інформації посідає телебачення і комп'ютеризація в силу їх наочно-образного сприйняття і як наслідок більш сильного емоційного впливу. Саме вони є могутнім засобом комунікації по охопленню населення і можливості впливати на свідомість людей. Питання про вплив засобів масової комунікації викликає багато дискусій, і в наш час існують дві точки зору на цю проблему: засоби масової комунікації справляють позитивний вплив; засоби масової комунікації справляють негативний вплив. Прихильники першої точки зору відзначають виняткову роль засобів масової інформації в способі пізнання світу, в забезпеченні динаміки і статичності суспільства, і підтриманні соціальної взаємодії. Прибічники другої точки зору вважають засоби масової інформації могутньою руйнівною силою, що спонукає людину до насильства, створення фальсифікації, маніпуляції свідомістю, агресивним діям.

В умовах «гібридної війни», яка точиться в Україні, громадянська й виховна роль журналістів та медійних колективів зростає багатократно, оскільки від поданої інформації залежать не тільки настрої у суспільстві, але й безпека держави. З нашої точки зору, досліджуючи проблему трансформації інформаційної культури українських громадян під впливом «гібридної війни» варто особливу увагу приділити аналізу діяльності суб'єктів Інтернет-простору, які активно включилися у боротьбу за інформаційний суверенітет України [2].

З цього приводу необхідно зазначити, що у науковій літературі використовується поняття «конвергентні медіа», яке позначає різні форми електронної комунікації, заснованої на використанні комп'ютерних технологій. Якщо до традиційних медіа належать друковані газети і журнали, то до нових медіа зараховують різноманітні засоби масової комунікації, поширювані переважно через Інтернет [3]:

- веб-сайти, електронні ЗМІ;
- інтернетові плеєри теле- і радіоканалів;
- CatchUpTV – інтернет-сервіси, що дають змогу переглядати записані телепрограми – Virgin Media, WorldTVpc, LiveInternet TV;
- відеосервіси – Hulu, YouTube;
- мережі міні-блогів, наприклад Твітер;
- соціальні мережі MySpace, Фейсбук, Linked;
- блоги;
- портали громадської журналістики – Digg;
- інтернетові радіосервіси – Pandora;
- фотосервіси – Flickr, Picasa;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- мобільні комунікації тощо.

Вітчизняний досвід протистояння у «гібридній війні» показав значущість та дієвість Інтернет-спільнот, блогерів, мережевої взаємодії щодо оперативного інформування населення, протистояння інформаційним атакам з боку агресора, згуртування навколо вирішення нагальних проблем на кшталт забезпечення армії, координації діяльності волонтерів, спростування фейкових повідомлень тощо.

Окремо слід виділити нову форму впливу на інформаційну культуру громадян – це блоги, які також активно використовуються в інформаційній війні. Ефективність блогів в інформаційній протидії зумовлена різними чинниками. Однак в їх основі лежить використання методу ще «доінтернетівської» епохи, а саме «висловів лідерів думок» та «суспільно значущих осіб». І якщо раніше для донесення повідомлення необхідно було надрукувати листівку, записати телепередачу чи відеозвернення, то тепер для цього необхідно лише опублікувати текст на Інтернет-сторінці. Відомий блогер, що користується підтримкою в суспільстві, у блозі декларує свій підхід до проблеми, політичної сили, тощо. В цій ситуації використовується технологія «ключові слова». Таким чином, читачі, що зацікавилися певною статтею, можуть перейти до певної категорії та прочитати інші повідомлення. Вивчивши тисячі блогів, компанія MindComet.com зробила висновок: блогосфера складається з освічених, соціально адаптованих осіб, що ефективно впливають на соціум. Блогери відстоюють свої політичні погляди, підтримують соціально значущі процеси та швидко реагують на зміни, що відбуваються [4, с. 248].

Отже, блогери є одними з найвпливовіших користувачів всесвітньої мережі, які впливають на формування інформаційної культури суспільства, розповсюджуючи повідомлення, коментуючи їх, ініціюючи обговорення суспільно важливих проблем та ін.

Сучасні засоби масової комунікації справляють значний вплив на розвиток, і цей вплив має коректуватися впливом інших суспільних інститутів, щоб дія впливу була корисною, а не призводила до різноманітних проблем.

Список використаних джерел:

1. Іванов В. Ф. Визначення масової комунікації / В. Ф. Іванов // Електронна бібліотека Інституту журналістики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2408>
2. Прудникова О. В. Роль засобів масової комунікації у розвитку інформаційної культури вітчизняного соціуму в умовах «гібридної війни» / О. В. Прудникова // Вісник Національного університету «Юридична

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

академія України імені Ярослава Мудрого» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fil.nlu.edu.ua/article/viewFile/123062/130607>.

3. Гурковський В. І. Організаційно-правові засади забезпечення інформаційнопсихологічної безпеки в контексті дослідження функціонування традиційних і конвергентних медіа. Ефективність державного управління. 2014. Вип. 40. С. 116–125.

4. Попов А. Блоги. Новая сфера влияния / А. Попов. - Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2008. – 336 с.

Гуменюк Т.І.,
доктор історичних наук,
доцент, завідувач кафедри
теорії та історії держави і права
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ НОРМ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ РАДЯНСЬКОГО КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

За міжнародно-правовими та європейськими стандартами, кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть бути не допущені в зал засідань протягом усього судового розгляду або його частини в інтересах моралі, громадського порядку чи національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або – тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, – коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя [1].

Крім того, кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [1].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Доктринальною основою європейської моделі конституціоналізму є концепція, що передбачає створення інституційної системи обмеження державного правління. В умовах європейської моделі конституціоналізму вона охоплює такі елементи: 1) писана жорстка конституція, що є актом установчої влади народу та володіє легітимністю; 2) юридично (конституційно) закріплені права та свободи людини і громадянина та система їх захисту (визначають зміст і спрямованість діяльності держави, накладаючи на неї відповідні обмеження); 3) конституційна юрисдикція (переважно у формі конституційного судочинства), покликана гарантувати верховенство і стабільність конституції, обмежувати законодавчі повноваження парламенту, а також забезпечувати стійкість усієї системи; 4) парламентаризм (із реальною владою парламентської більшості у сфері виконавчої влади; 5) організація влади на основі принципу субсидіарності, її децентралізованість (що не допускає надмірної концентрації влади на загальнодержавному рівні; 6) незалежна судова влада, яка є гарантією захисту прав людини та здійснює контроль за діяльністю виконавчої влади [2, с. 93-94].

Натомість, у радянській теорії права конституція сприймалась у якості юридичної моделі бажаних соціальних перетворень, інструменту здійснення волі правлячого класу. Конституції в СРСР приписувалась роль нормативної моделі планових соціальних зрушень. Правовідносини у Радянському Союзі склалися відповідно до волі комуністичної партії за допомогою нею ж створеного основного закону. Речицький В. Європейський конституціоналізм

Тоталітаризм, будучи за своєю природою явищем антиправовим, водночас через свій етатистський характер змушений був вдаватися до квазіправових форм і заходів. Це вимагало відповідного спотвореного ставлення до права, яке ототожнювалося із законом і волею панівної верхівки. Законність за таких умов розуміється лише як виконання цієї волі, втіленої у відповідних законах. Відтак, серед населення країни формувалася фанатична відданість комуністичним ідеям, продукованим системою гаслам і її вождям [3, с. 12].

Монополія на владу більшовицької партії, зрощування партійного та державного апарату, монополізація політичної влади призвели до утвердження режиму беззаконня й політичного терору. Номенклатурний принцип, запроваджений у цей період, призвів до посилення командно-адміністративної системи управління. Відтак, для більшовицького тоталітарного режиму характерним було використання єдиної ідеології (ідеократичність). Тоталітарний режим прагнув дати пояснення кожному аспекту соціального життя. Утверджувались єдині соціальні цілі й

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

узгоджені зразки поведінки. Саме ідеологія мала за основну мету легітимізацію права тоталітарного режиму, при цьому претендуючи на повне уособлення істини, фальсифікуючи минуле, встановлюючи нові цінності, підпорядковані інтересам держави-партії. Наявний суспільний устрій проголошується вищою формою демократії, режим подається як благо народу. Тоталітарна ідеологія стає об'єктом фанатичної віри, неприступним для критики [4, с. 58].

07 жовтня 1977 року в СРСР з'явився черговий об'єкт конституційного захисту – третя і остання союзна радянська конституція, прийнята позачерговою сьомою сесією Верховної Ради СРСР дев'ятого скликання. Особливе значення для радянського конституційного процесу мала стаття 73 Конституції СРСР, яка зводила нанівець гасло про суверенітет союзних республік і робила з нього звичайну політичну декларацію. Поза межами ст. 73, за якою союзні республіки мали здійснювати державну владу самостійно, залишалися повноваження, які мало чим відрізнялися від компетенції автономних республік, а то й звичайних чи автономних областей або автономних округів [4, с. 59 – 60].

Вперше у конституційній практиці СРСР в Основному Законі містився спеціальний розділ, який урегульовував не тільки порядок зміни Конституції (за рішенням Верховної Ради СРСР; прийнятий більшістю – не менш як двома третинами від загальної кількості депутатів кожної з палат), а й надавав Основному Закону СРСР найвищу юридичну силу та підкреслював, що всі закони та інші акти державних органів видаються на основі і відповідно до Конституції СРСР. Понять «конституційний контроль», «конституційний нагляд», не кажучи вже про «конституційну юстицію», «конституційне правосуддя», «конституційність законів», «конституційне провадження» тощо Конституція не знала і знати не могла, оскільки всі вони, як і поняття «правова держава», «поділ влади» тощо, у радянській державно-правовій доктрині, як і раніше, вважалися «буржуазними вимислами» [4, с. 60].

Світовий досвід і зростаючий авторитет конституційної юстиції змусив радянського конституцієдавця включити до Конституції чимало інших положень, які віддзеркалювали потреби охорони союзної Конституції. С. 61 Йдеться про принципи соціалістичної законності та обов'язок державних і громадських організацій додержуватися Конституції СРСР і радянських законів (стаття 4), обов'язок партійних організацій діяти в рамках Конституції СРСР (стаття 6), обов'язок громадян СРСР, іноземців та осіб без громадянства поважати Конституцію СРСР і додержуватися радянських законів (статті 37, 59), вимог відповідності конституцій союзних республік Конституції СРСР, а

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

конституцій автономних республік – Конституції СРСР та конституцій союзних республік, про виняткове право Верховної Ради СРСР приймати Конституцію СРСР і вносити до неї зміни (стаття 108) тощо [4, с. 61].

Український конституціоналізм радянського періоду не був самостійним правовим явищем. Головними рисами «соціалістичного (радянського) конституційного правопорядку» науковцями визначаються такі: заперечення принципу верховенства права шляхом його заміни принципом верховенства закону як основи «соціалістичної законності», заперечення концепції природних прав людини і визнання лише концепції прав громадян, а також заперечення свободи особистості і визнання за державою патерналістської функції [5, с. 56].

Конституція Української Радянської Соціалістичної Республіки від 20 квітня 1978 року не гарантувала таких фундаментальних прав людини та основоположних свобод, закріплених у Європейській конвенції 1950 р. і перших п'яти протоколах до неї, як право на життя, заборона смертної кари та катування, заборона рабства та примусової праці, заборона ув'язнення за борг, свобода пересування, заборона вислання своїх громадян тощо [5, с. 57].

Разом з тим, після проголошення Акта незалежності України, з урахуванням міжнародних та європейських правових норм, протягом 1991–1992 рр. до Конституції 1978 р. були внесені численні зміни, що суттєво змінили політичну й економічну систему держави. Ці зміни визначали нову модель організації державної влади згідно з принципом поділу влади: Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади, Президент України як глава держави і глава виконавчої влади, Кабінет Міністрів України як орган державної виконавчої влади, Конституційний Суд України, система судів України і прокуратури України. З Конституції були вилучені статті щодо предметів відання Української РСР та норми щодо захисту суверенних прав УРСР Союзом РСР [6, с. 121].

Список використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод . Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Бориславська О. М. Загальноєвропейські конституційні цінності як основа європейської моделі конституціоналізму. Часопис Київського університету. 2015. № 2. С. 54-58.
3. Ситник О.М. Правова ідеологія як складник механізму державно-правового регулювання. Держава і право. 2012. Вип. 56. С. 9-14.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

4. Мироненко О. Піднесення радянської моделі конституційної юстиції в УРСР та СРСР (кінець 40-х – початок 80-х років). Вісник Конституційного Суду України. 2006. № 4. С. 57-71.

5. Медвідь А.Б. Закріплення прав людини та основоположних свобод у Конституції УРСР 1978 року. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип. 44. Том 1. С. 55-58.

6. Агафонова Н. Питання розвитку конституційної реформи в сучасній Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. № 2. С. 119-130.

Гуркова А.В.,

*к.ю.н., доцент кафедри кримінального права і процесу
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО В КОНТЕКСТІ НОВЕЛ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Розкриваючи питання домашнього насильства, та, зокрема, жінки, як жертви злочину насамперед потрібно звернутися до кількісних та якісних показників виявлення та реакції на відповідні дії кривдника.

Якщо взяти територію пострадянського союзу, то статистика дійсно негативно-вражаюча. Протягом дня кількість жінок, котрі помирають від домашнього насильства сягає 700 осіб [5].

Так, 90% скарг щодо домашнього насильства до правоохоронних органів надходять від жінок, про це свідчить статистика, що була оприлюднена Департаментом організаційно-аналітичного забезпечення та реагування МВС [1].

Аналізуючи особистісні риси характеру особи, яка є жертвою насильницьких дій, необхідно підкреслити, що самі собою ні соціально-демографічні, ані морально-психологічні ознаки особистості не мають криміногенного чи віктимогенного характеру, але пов'язані з умовами формування індивіда, його життєдіяльності. Характеристика цих якостей є істотним компонентом узагальненого уявлення про жертву насильницьких дій. Серед жертв, що постраждали від прояву кримінально-насильницької поведінки, жінки становлять 18 %, з них 89 % сприяли злочинному посяганням через свою віктимну поведінку [2, с. 107].

Коли раніше, різновидності домашнього насильства не враховувалися при призначенні покарання та ніяк не ідентифікувалися кримінальним законом, тепер з прийняттям Закону України "Про

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

запобігання та протидію домашньому насильству" та ряду внесених змін до чинного Кримінального Кодексу України можна чітко розмежувати психологічне домашнє насильство та фізичне.

Як зазначає С. Б. Калініна, жертви домашнього насильства можуть перебувати в ізоляції внаслідок здійснення партнером контролю за їхнім життям, зустрічами з друзями, родичами тощо. За допомогою дедалі повнішої ізоляції жертви партнери можуть психологічний контроль над жертвою доводити до такого рівня, що вони у буквальному розумінні починають визначати реальність для неї. Відтак без будь-яких зовнішніх контактів жертві стає дедалі важче уникати психологічного контролю з боку партнера. Деякі з них починають вірити у слова партнера, що поодиноці вони не виживуть, тоді як інші чинять опір таким спотворенням дійсності, зазнаючи емоційного стресу [4, с. 29].

Психологічне насильство може проявлятися у тому, що людина принижує та маніпулює, зневажає та ігнорує ваші бажання, думки, почуття. До цього виду насилля також відносять переслідування, постійний контроль з боку кривдника, погрози. Якщо вас ігнорують чи дискримінують через ваші переконання, віросповідання, національну, расову належність чи походження, шантажують – все це є одним із проявів психологічного насильства. Так, в обіг входить новий термін «газлайтинг». Йдеться про різновиди витонченого психологічного насильства, застосовуваного навмисно протягом тривалого часу. Мета газлайтингу - змусити людину сумніватися в собі або в адекватності власного сприйняття дійсності, в об'єктивності навколишнього світу взагалі. Як наслідок – втрата зв'язку з реальністю.

Варто відзначити, що у 2019 році кількість звернень щодо насильства у родині підскочила на 7,2% порівняно з аналогічним періодом минулого року. У Мінсоцполітики вважають, що такі зміни можуть бути пов'язані з ухваленням Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству". Мовляв, після набуття чинності документа з'явилася законна можливість отримати допомогу та захист, як від фізичного, так і від психологічного насилля [3].

Варто зазначити, що крім розширення кола суб'єктів, що можуть потерпати від домашнього насилля та видів домашнього насилля правоохоронними органами створюються колцетри, служби підтримки та взаємодії жертв з Нацполіцією.

Великим кроком стало створення спільного проекту МВС з Нацполіцією «Поліна»,- мобільної групи з протидії насильства в сім'ї. Варто зазначити, що, окрім патрульних, до складу мобільної групи входять дільничні офіцери поліції та представники ювенальної служби, а також, що є дуже важливим - психологи, котрі безпосередньо на місці

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

зможуть оперативно працювати з жертвою злочиною. Групи реагують виключно на виклики щодо домашнього насильства.

Крокуючи шляхом реформ та позитивних змін, що стосуються законодавчого регулювання проблем домашнього насилля, можна стверджувати, що «Б'є – значить любить» – всім відома українська приказка з часом, та з шляхом європеїзації, як суспільства так і вітчизняного законодавства перетворюється на «Б'є – значить сяде».

Список використаних джерел

1. Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та реагування МВС. Офіційний сайт. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1815135> (дата звернення 16.04.2019)
2. Калинина С. Б. Профессиональная деятельность консультанта кризисного центра по оказанию психологической помощи женщинам в ситуациях насилия: дисс. на соискание уч. степени канд. псих. наук: спец. 19.00.13. Тверь, 2002. 177 с.
3. Реагування на домашнє насильство (конкретизація дій уповноважених органів) URL: <http://ternopilaska.unba.org.ua/publications/3617-reaguvannya-na-domashne-nasil-stvo-konkretizaciya-dij-upovnovazhenih-organiv.html> (дата звернення 16.04.2019)
4. . Репецкая А. Л. Виновное поведение потерпевшего и принцип справедливости в уголовной политике . М., 1992. 184 с
5. The women killed on one day around the world. URL: <https://www.bbc.com/news/world-46292919> (дата звернення 16.04.2019)

Гусар К.Д.,
викладач кафедри будівництва
та цивільної інженерії
ПВНЗ Університету Короля Данила
місто Івано-Франківськ

ОСНОВНІ НАПРЯМИ МІСТОБУДІВНОГО КАДАСТРУ

Старт державної реформи децентралізації та посилення місцевого самоврядування створює відповідний територіальний світогляд на містобудівну політику в проектній справі, що реалізується шляхом прийняття містобудівних та проектних рішень щодо поліпшення містобудівної ситуації, прогнозування розвитку, підвищення ефективності управління всіма видами територій, поліпшення екологічного і техногенного стану населених пунктів.

В Україні, у відповідності з Законом «Прорегулювання містобудівної діяльності» (3038-17), передбачено створення 3-рівневої системи містобудівного кадастру (МК) як державної системи зберігання і використання геопросторових даних для задоволення інформаційних потреб у плануванні територій та будівництва, а також формування галузевої складової державних геоінформаційних ресурсів, яка має стати складовою електронного урядування [2, с.87].

Містобудівний кадастр — державна система зберігання й використання геопросторових даних про територію, адміністративно-територіальні одиниці, екологічні, інженерно-геологічні умови, інформаційних ресурсів будівельних норм, державних стандартів і правил для задоволення інформаційних потреб у плануванні територій та будівництві, формування галузевої складової державних геоінформаційних ресурсів[3].

Система містобудівного кадастру включає організаційну структуру; технічні та програмні засоби; інформаційні ресурси; каталоги та бази даних; сервіси геоінформаційних даних; будівельні норми, технічні регламенти та державні стандарти. Відповідно до цього виділяють основних напрями містобудівного кадастру [2]:

- розробка нормативно-правового забезпечення МК;
- створення нормативно-методичних основ МК;
- розроблення технологічної бази МК;
- створення інформаційного та геоінформаційного середовища МК.

Нормативно-правове забезпечення МК. Відносини у сфері містобудівної діяльності регулюються Конституцією України, Цивільним, Господарським і Земельним кодексами України, Законом "Про

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

регулювання містобудівної діяльності", законами України "Про Генеральну схему планування території України", "Про основи містобудування", "Про архітектурну діяльність" та іншими нормативно-правовими актами. При регулюванні містобудівної діяльності необхідно враховувати інтересів усіх суб'єктів відносин, а саме держави, громади, суспільства в цілому та інтересів кожної окремої людини. А для цього необхідно мати комплексну систему законодавчих та нормативно-правових актів, які чітко і однозначно визначають усі права та обов'язки усіх суб'єктів містобудівної діяльності.

Формування правової бази МК державного рівня забезпечить розроблення та впровадження в дію актів, що визначають організаційні і правові основи його створення і ведення на державному, регіональному та місцевому рівнях[2, с. 95].

Нормативно-методична основа МК передбачає створення уніфікованої системи електронного документообігу для кадастрового обліку та обміну кадастровими даними. Ця система включає розробку сукупності нормативних документів, що містять формалізований опис структурованих електронних документів з об'єктами та відомостями, що підлягають реєстрації в базі даних інформаційної системи містобудівного кадастру, структурованих вихідних електронних документів, що формуються на основі інформаційних ресурсів містобудівного кадастру та передаються в інші інформаційні системи або надаються користувачам, а також програмні засоби формування, ведення, контролю та оброблення електронних документів у інформаційній системі містобудівного кадастру.

Містобудівні кадастри одного й того ж рівня, наприклад, різних міст чи областей України, повинні зберігати обов'язковий для усіх об'єктів даного рівня набір даних в уніфікованій формі, базуватись на сумісних геоінформаційних, інформаційних та операційних системах.

Технологічна база МК. Як свідчить досвід провідних країн світу, містобудівний кадастр базується на геоінформаційних системах. Автоматизована система геопросторових даних у складі містобудівного кадастру як спеціалізованої системи найбільш повних даних про належність територій до відповідних функціональних зон, їх сучасне та перспективне призначення, екологічну ситуацію, стан забудови та інженерного забезпечення, характеристики будинків і споруд на землях усіх форм власності створюється на основі наявних даних про планування і забудову територій та населених пунктів області, а також на інформації, отриманій з інших джерел: земельного та інших видів кадастрів, матеріалів технічної інвентаризації будівель і споруд,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

картографічних та топографо-геодезичних матеріалів, які отримуються у встановленому чинним законодавством порядку.

Створення інформаційного та геоінформаційного середовища МК передбачає розроблення різнопланових реєстрів, систем класифікації та кодування, системи геопросторових баз даних та сховищ.

Створення та інтеграція даних з різних баз і джерел інформації в рамках єдиного інформаційного простору є однією з основних задач створення містобудівного кадастру, що забезпечує обмін даними між рівнями МК. Проектування нових баз і сховищ даних пов'язане з необхідністю забезпечення інформаційної повноти МК.

Головним завданням інформаційних систем МК – забезпечення пошуку кадастрової інформації за вказаними користувачами характеристиками об'єктів кадастрового обліку, виявлення та перегляду наборів геопросторових даних та інформації про характеристики геопросторових об'єктів в інформаційних мережах, а також безпосереднього доступу користувачів до кадастрових даних.

Інформаційно-аналітичне забезпечення управління територією об'єднано-територіальної громади чи населеного пункту не тільки накопичує і зберігає інформаційні дані, але й аналізує та встановлює причиннонаслідкові зв'язки між процесами, виконує оцінку управлінських рішень.

Містобудівний кадастр є невід'ємною частиною державної системи і призначений для забезпечення моніторингу забудови та використання територій, а також для надання суб'єктам містобудування необхідної інформації.

Список використаних джерел

1. Містобудівний кадастр : навч. посібник / М. Г. Ступень, І. М. Добрянський, О. Я. Микула, Н. Р. Шпик. – Львів : ЛДАУ, 2003. – 224 с.
2. Білецький Б.О. Основні напрями створення геоінформаційної системи містобудівного кадастру державного рівня як складової електронного урядування / Б. Білецький, Г. Кузьменко, В. Липський, В. Хомініч // Математичні машини і системи – 2013, №3. – С. 87–96.
3. Про містобудівний кадастр : типове положення про службу містобудівного кадастру : Постанова Кабінету Міністрів України 559 від 25 травня 2011 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
4. Про основи містобудування : Закон України 2780-ХІІ від 16 листопада 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

5. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України 3038-VI від 17 лютого 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

6. Стадніков В. Концептуальні основи розроблення регіональної автоматизованої системи містобудівного кадастру Одеської області / В. Стадніков // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. Вип. I (31) – 2016. – С. 96–101.

7. Склад та зміст містобудівного кадастру: ДБН Б.1.1-16:2013 [Чинний від 2013-09-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2013. – 57 с.

Євдокимов В.В.,

*доктор економічних наук, професор,
ректор Житомирського державного технологічного університету
м. Житомир*

ВПЛИВ ГАЛИЦЬКОГО КРАЙОВОГО СЕЙМУ НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ГАЛИЧАН ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.

Зважаючи на обмежений характер повноважень сейму, який був створений 1861 р., його роль виходила за межі представницького органу влади. Друга половина ХІХ ст., а особливо початок ХХ ст. стали часом глибоких політичних і свідомісних трансформацій у галицькому суспільстві. Визначальний вплив на ці процеси мав саме сейм. Конституційний лад імперії Габсбургів сприяв не лише політизації суспільного життя, а й піднесенню рівня політичної активності та правової культури. Таке піднесення ми можемо спостерігати серед українців, оскільки, якщо впродовж 1860-1870-х рр. українські послы були селянами чи священиками, то в останній третині ХІХ ст. сеймова діяльність стає прерогативою галицької інтелігенції, а також цілої когорти правників. Виходячи з цього можна однозначно стверджувати про вплив сейму на правосвідомість та правову культуру галицьких українців та поляків.

Визначаючи рівень впливу нормотворчої діяльності сейму на населення Галичини другої половини ХІХ – початку ХХ ст., доцільно визначити зміст поняття правосвідомість та правова культура і доцільність використання цих категорій стосовно досліджуваного періоду. Закономірно, що правова культура та правосвідомість формуються у випадку наявності права і законів, на їх рівень впливає наявність чи відсутність національної державності ну і суспільно-політичні обставини. Окрім того важливим є взаємовплив звичаєвого та писаного права. При цьому, чим вищий рівень сприйняття звичаєвого

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

(традиційного права), тим може бути вищим рівень правосвідомості. причиною цього є те, що традиційне право, являє собою сукупність світоглядних підходів до розуміння права, які залишилися без змін не зважаючи на зміну суспільно-політичних, культурних та інших умов [2, с. 60]. Саме врахування світоглядної складової дає можливість прослідкувати еволюцію правосвідомості та правової культури окремого народу на протязі певного історичного етапу. Це відповідає засадам корпоративіського підходу до вивчення правової культури та суспільної правосвідомості.

Для середини XIX ст. було характерним активізація національного чинника, що ознаменувало процес творення національних держав у Європі та усвідомлення національної ідентичності галицьких українців. При цьому, ідентифікація відбувалася на двох рівнях. На першому, простежувалося чітке усвідомлення єдності з українцями Наддніпрянщини, на другому – формування образу галицьких русинів, як безпосередніх спадкоємців давньоруської епохи. Така ідентифікація, на думку А.Ілина свідчила про наявність у галицьких українців власної цивілізаційної «місії» [2, с. 61]. Об'єднання цих двох рівнів відбулося в останній третині XIX ст., коли в Галичину потрапив «Кобзар» Т.Шевченка, а керівником кафедри української історії у Львівському університеті став М.Грушевський. саме завдяки старанням останнього, місцеві жителі змінили самоназву з «русини» на «українці».

Галицький сейм став місцем формування правової культури галицьких українців. Він перетворився на своєрідний «полігон», де отримані знання, можна було реалізовувати у вигляді законопроектів, а дискусії з польськими політиками змушували українців збільшувати свої знання з економічної та політичної сфери. До діяльності сейму були залучені практично усі жителі провінції, оскільки вони брали участь у виборчому процесі. З приводу цього, слушним є зауваження П.М.Рабіновича, що обізнаність громадян з життєво необхідними юридичними законами, а також уміння і навички їх використання у практичному житті є ознакою розвитку і високого рівня правової культури та правової держави [4, с. 31]. Досліджуваний період став і часом активної просвітницької діяльності, що ґрунтувалася на засадах християнської етики, моральності, честі [3, с. 19–21].

Отже, у Галичині другої половини XIX – початку XX ст. відбувався активний процес формування правосвідомості та правової культури населення. Визначальне місце у цих процесах займав сейм, а також виборчі кампанії. Нормотворча діяльність сейму, в питаннях, що стосувалися вирішення національних суперечностей, впливали загалом на галицьке суспільство, визначаючи рівень його правової культури.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

На нашу думку, місце Галицького сейму в процесі формування правосвідомості та правової культури населення, можна прослідкувати в кількох аспектах:

- рівень сприйняття конституційних реформ та подальша боротьба за реалізацію гарантованих конституцією 1867 р. національно-культурних і політичних прав;
- ставлення до сейму, як інституту політичної влади та складової загальної системи парламентаризму імперії Габсбургів;
- еволюція українських політичних угруповань та переорієнтація суспільства з русофільської у народовську течії, що мало наслідком формування української політичної еліти в Галичині;
- поширення через тогочасну пресу змісту сеймових дебатів, що формувало у суспільства думку про важливість цього представницького органу влади.

Варто зауважити, що протягом перших каденцій сейму інтерес до нього у суспільства був дуже високим, що можна пояснити, як надією на вирішення цілої роду нагальних питань, не тільки національного, але перш за все соціально-економічного та поширення ідей «політичного романтизму», в як критерій переконання про можливість впливу на суспільно-політичну ситуацію в краї зокрема і імперії в цілому [1, с. 62].

На початку 80-х рр. XIX ст. інтерес до сейму в середовищі галицького суспільства змінюється. Це було обумовлено кількома причинами. По-перше, протистояння русофілів та народовців завершилося перемогою останніх, які не мали широкої суспільної підтримки, оскільки попри загальне ліберальне ставлення до імперської влади, широко відстоювали ідею українсько-польського порозуміння. По-друге, польська адміністрація краю вдавалася до активних і жорстких фальсифікацій під час виборчих кампаній, наслідком яких були численні людські жертви, а також мінімальне представництво українців у сеймі. По-третє, основні дебати у сеймі точилися довкола українсько-польського протистояння, тоді, як господарські та соціальні питання не обговорювалися.

Стосовно рівня суспільного сприйняття сейму, то ми погоджуємося з думкою І.Чорновола, що його не просто визначити [6, с. 44]. Причиною цього є те, що про роботу сейму ми можемо судити з досить обмеженого кола джерел: 1) офіційних матеріалів роботи сейму – стенограм, алегатів та ін.; 2) матеріалів тогочасної преси; 3) мемуарів депутатів сейму. Перша група джерел взагалі не може розкривати рівень суспільної активності, за винятком того аспекту, що обсяг та частота ведення стенографічних звітів свідчили не тільки про рівень нормотворчої активності послів, а й про їх особисте зацікавлення роботою сейму.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Таким чином, друга половина XIX ст. стала часом активних політичних трансформацій в українському середовищі Галичини, що призвело до виділення концепції національної держави. Яка утвердилася в національній самосвідомості галичан, саме під впливом нормотворчої діяльності сейму. Сейм, будучи вищим представницьким органом краю перетворився не тільки в місце політичного протистояння між українськими та польськими депутатами, а й став каталізатором національного руху, сприяв формуванню національної політичної еліти, а також зростання рівня правосвідомості та правової культури населення.

Список використаних джерел

1. Ильин Л.М. Становление системы парламентаризма в Галичине второй половины XIX в. и формирование концепции национального государства. *Legeasi Viata. Revist științifico-practică*. Septembrie, 2017. S. 60-64.
2. Ілин Л.М. Еволюція правосприйняття українців починаючи з середини XIX ст. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія Право. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2016. Вип. 1 (13). 59-64.
3. Лисогор. В. Правова культура як елемент механізму реалізації прав і свобод громадян. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 5. С. 19-21.
4. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права і держави : навч. посіб. К., 1995. С. 31–32
5. Чорновл І. Українська фракція Галицького крайового сейму. 1861-1901 (нарис з історії українського парламентаризму). Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 2002. 288 с.

Жирак Р.М.,

*викладач кафедри архітектури та містобудування
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ДО ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ЖИТЛОВІЙ АРХІТЕКТУРІ

Будинки – це штучно створена екосистема. Ця система, з одного боку, є конструктивно замкнутою, а з іншого – не може існувати самостійно. Вона тісно пов'язана з навколишнім середовищем. Гази, пил

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

і живі мікроорганізми потрапляють в приміщення із забрудненого зовнішнього повітря. На території забудови не завжди забезпечуються належні аераційні й інсоляційні режими, що також погіршує екологічну ситуацію у внутрішньому середовищі будинків. Крім того, на екологічну комфортність внутрішнього середовища суттєво впливає шумове забруднення прилеглої до забудови території та збудники вібраційних явищ. Отже, будь-який архітектурний об'єкт необхідно розглядати як інтегровану еколого-антропогенну систему, що функціонує і змінюється у часі, усі компоненти якої є взаємозалежними і знаходяться під постійним впливом комплексу внутрішніх, зовнішніх, природних і антропогенних факторів [4, с. 49].

Далеко не всі архітектурні об'єкти відповідають сучасним вимогам «екологічності».

До головних з цих вимог можна віднести: дотримання санітарно-гігієнічних норм, використання раціональних конструктивно-планувальних засобів, застосування енергозберігаючих технологій та екологічно чистих будівельних матеріалів, тобто будівництво за принципами еко-архітектури [1].

Зважаючи на те, що всі будинки (і житлові, і громадські) є місцями тривалого перебування людей, вони обов'язково мають бути комфортними і безпечними, причому ці поняття тісно пов'язані: екологічна безпека житлових і громадських будівель визначається їх здатністю забезпечувати нормативні значення умов комфортності проживання і не справляти негативний вплив на здоров'я людей. Система вимог, що визначають комфортність перебування в будівлі з позицій архітектурної екології, об'єднує кілька груп факторів: фактор капітальності, фактор функціональності, фактор гігієнічності [4, с. 49].

Фактор капітальності як засіб оцінки раціональності внутрішнього середовища розглядають на початковому етапі вивчення вимог до цього середовища. У цьому понятті об'єднується престижність споруди, яка залежить від її зовнішнього вигляду, якості будівництва і оздоблення, комфортності об'ємно-планувального рішення. Капітальність також залежить від вогнестійкості і довговічності [4, с. 49].

Функціональна комфортність – це зручність перебування людини і її діяльності в штучному середовищі будівлі. У цьому середовищі виникають просторові зв'язки, які вивчають у двох аспектах: антропометрії і психології поведінки людини у просторі. Антропометричний (ергономічний) аспект полягає у тому, що планувальні і об'ємні елементи будинку пристосовують до фізіологічних особливостей людей: користуючись антропометричними характеристиками, отримують середньостатистичні дані про розміри людського тіла в різних

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

позах, а потім, виходячи з цього, призначають розміри елементів простору. Наприклад, враховуючи, що більшість людей краще володіють правою рукою, перевагу надають дверям з правою навіскою. Сходи роблять з ухилом 20° (маж 45°), а розмір сходинок залежить від розмаху кроку людини. Психологічний аспект пов'язаний з тим, що простір психологічно оцінюється людиною з точки зору відстаней і орієнтації: великі простори здатні «роз'єднувати» людей, а невеликі приміщення викликають відчуття затисненості. Психологічна комфортність досягається, коли розміри приміщень відповідають їх функціональному призначенню [4, с. 50].

Гігієнічність середовища – найтрадиційніша складова комфортності. Оскільки цей фактор впливає на здоров'я людей, основні показники нормуються на законодавчому рівні: у державних будівельних нормах, санітарних правилах і нормах [4, с. 50].

Штучне середовище будівель ототожнюють з мікрокліматом. Це поняття досить широке, і в даному аспекті його трактують як сукупність кліматичних умов, що формуються на ділянках забудови, включаючи внутрішнє середовище будівель. До головних параметрів мікроклімату, які враховуються при еколого-гігієнічній оцінці внутрішнього середовища приміщень, належать: тепловологісний режим (температура повітря, температура внутрішньої поверхні огорожувальних конструкцій, відносна вологість повітря, швидкість руху повітря), рівень інсоляції, екологічна чистота компонентів середовища, звуковий і зоровий комфорт [1].

Оптимальними для мікроклімату житлових і громадських будівель в теплий період року вважаються такі показники: температура повітря $20-25^\circ\text{C}$, відносна вологість повітря $30-60\%$, швидкість руху повітря не більше $0,25$ м/с, середня температура внутрішньої поверхні огорожувальних конструкцій $26-30^\circ\text{C}$. В холодний період року ці показники становлять відповідно: $20-22^\circ\text{C}$, $30-45\%$, $0,1-0,15$ м/с та $17-21^\circ\text{C}$ [4, с. 50].

Інсоляційний режим – пряме сонячне опромінення поверхонь будівель і поверхні землі – одна з найголовніших умов гігієнічності забудови. Критерієм інсоляції є тривалість сонячного опромінення. Природне освітлення вносить в приміщення ультрафіолетове і теплове інфрачервоне випромінювання, яке регулює обмін речовин в організмі, підвищує імунітет і покращує психоемоційний стан. Тому інсоляції приміщень необхідно надавати особливу увагу при проектуванні. Для житлових приміщень встановлені санітарно-гігієнічні критерії інсоляції, згідно з якими з 22 березня до 22 вересня тривалість безперервної інсоляції має бути не менше 2 годин для південної зони (південніше 48°

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

пн. ш.), 2,5 годин – для помірної (48–58° пн. ш.) і 3 годин для північної (північніше 58° пн. ш.) [4, с. 52].

Важливим засобом екологізації будинків і архітектурного середовища в цілому є рослини. Загально відомо про здатність рослин поглинати вуглекислий газ і продукувати кисень, захищати забудову від вітру і шуму, тобто покращувати якісний склад екологічних параметрів навколишнього середовища [3, с. 170].

Крім того, рослини позитивно впливають на психоемоційний стан людей, пом'якшуючи агресивну дію урбанізованого оточення. Через це у світі виникла й активно розвивається тенденція до озеленення усіх поверхонь будівлі. Будівлі і споруди, органічно пов'язані з живою природою (з озелененим дахом, стінами і т.п.) називають біопозитивними [5, с. 71].

При реконструкції існуючої забудови і зведенні нових біопозитивних споруд доцільно передбачати архофітомеліоративні заходи: озеленення цокольних поверхів (біопозитивні конструкції відмосток і цоколів, створення фітоекрануючих покриттів стін тощо); озеленення усіх вільних ділянок території і надземних територій над об'єктами підземної урбаністики; вертикальне озеленення стін (веранди, тераси, ампельні покриття, навісні системи); обладнання зимових садів всередині будівель; організація садів на даху; створення спеціальних «зелених поверхів» у багатоповерхових будинках і так званих «зелених легенів» [5, с. 71].

Висотне будівництво відкриває цікаві перспективи організації зон відпочинку в умовах відносно чистого атмосферного повітря. Для створення таких зон на різних рівнях будинку обладнують функціональні поверхи, сполучені з технічними, на яких можуть бути створені сад-дитячий майданчик, сад-спортивний майданчик з тренажерами і басейном, сад-кафе, зимовий сад.

Привабливість висотних будівель у екологічному аспекті полягає в тому, що у городян з'являється можливість дихати чистішим повітрям: багато токсичних сполук мають досить велику питому вагу і накопичуються, переважно, біля поверхні землі. Зі збільшенням висоти концентрація шкідливих речовин у повітрі знижується, а на висоті 30-35 метрів від поверхні землі в повітрі майже немає шкідливих речовин у небезпечній концентрації. Саме на цьому базується також ідея організації садів на даху [5 с. 71].

Озеленений дах краще поглинає шум і пил. Використання засобів ландшафтного дизайну (рослин, водойм, декоративного покриття, малих архітектурних форм) на експлуатованих дахах будівель дозволяє збагатити ландшафт міста, підвищити естетичні якості архітектурного

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

середовища, розширити можливості організації дозвілля населення. Зелені поверхи, зимові сади, озеленення дахів мають розглядатися як складові одного процесу і застосовуватися комплексно, поєднуючи естетику інтер'єру й екстер'єру, знижуючи візуальну агресивність міського середовища [2, с. 199].

Важливим є також озеленення стін. При цьому застосовуються як традиційні технології, коли по каркасу на фасаді плетуться рослини, так і новітні, коли фасад формується із спеціальних навісних «зелених контейнерів». Озеленення даху і стін зменшує перегрів будівлі влітку і зменшення тепловитрат взимку, покращує мікроклімат, зменшує рівень шуму [2, с.191].

«Зелені легені» – це об'єкти четвертого покоління галузі теплицебудування. Вони розміщуються на вільних міських територіях, всередині житлових районів, на дахах будівель.

«Зелені легені» – це світлопроникні секції, пов'язані переходами з навколишніми будівлями. Для вирощування в них рослин використовуються багатоярусні малооб'ємні технології. Насичене киснем повітря з теплиць вентиляторами подається в навколишні будівлі, а насичене вуглецем тепле повітря з будівель витяжними вентиляторами – в теплицю. Огороджені легкими металічними конструкціями і склом внутрішньодворові простори можуть використовуватися як зимові сади, оранжереї чи місця для відпочинку [4, с. 72].

Список використаних джерел

1. Гігієнічні вимоги до житлових приміщень/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ekologiammk.blogspot.com/2014/10/blog-post_16.html
2. Крижанівська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну. – Н. Я. Крижанівська. – К.: «Ліра-К», 2009. – 218 с.
3. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підруч. – Вид. 2-ге. – Львів: Світ, 2008. – 456 с.
4. Цигичко С.П. Екологія в архітектурі і містобудуванні: / навч. посібник / С.П. Цигичко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. ХНАМГ, 2012. – 146 с.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Зварич О. І.,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри туризму і готельно-ресторанної справи
Університету Короля Данила*

Жирак Л.М.,

*викладач кафедри туризму і готельно-ресторанної справи
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ПРІОРИТЕТНОГО НАПРЯМКУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Активізація туризму та швидке зростання доходів від туристичної галузі приваблює інвесторів у сферу виробництва регіонального туристичного продукту [1]. Туризм є однією із найбільш високодохідних галузей світової економіки, яка розвивається найдинамічніше і входить у число найважливіших чинників соціально-економічного та культурного розвитку територій.

Івано-Франківщина є визнаним туристичним центром України, а туризм – одна з найбільш перспективних галузей економіки регіону, яка володіє об'єктивними передумовами для її розвитку, серед яких: природно-ресурсний та історико-культурний потенціал, привабливі туристичні маршрути, збережені національні традиції та фольклор, рекреаційні можливості [2].

Івано-Франківщина демонструє позитивні показники діяльності суб'єктів туристичної діяльності (Рис.1), розвитку готельної інфраструктури та якості надання послуг закладами розміщення (Рис.2) [5].

У 2017 році у порівнянні з 2015роком спостерігалось зростання основних показників діяльності суб'єктів туристичної сфери (туроператорів та турагентів):		Місце області за показником серед регіонів держави
Кількість суб'єктів туристичної діяльності	на 27%	8
Кількість обслужених туристів	на 11%	4
Кількість обслужованих екскурсантів та одноденних відвідувачів	на 6%	1
Дохід від надання туристичних	на 7%	3

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

послуг		
--------	--	--

Рис. 1. Показники діяльності суб'єктів туристичної сфери

У регіоні в порівнянні 2015 роком значно розширилась мережа колективних засобів розміщення		Місце області за показником серед регіонів держави
Кількість колективних засобів розміщення	на 19%	4
Кількість осіб, які перебували у закладах	на 21%	5
Дохід від надання послуг	у 1,6 рази	6

Рис. 2. Динаміка мережі засобів розміщення

Одним із найактуальніших напрямків розвитку туристичної діяльності на Прикарпатті є сільський (зелений) туризм [5] (Рис. 3).

Розвиток у регіоні сільського зеленого туризму зростання у порівнянні з 2015 роком склало:		Місце області за показником серед регіонів держави
Кількість суб'єктів туристичної діяльності	у 1,7 рази	1
Кількість осіб, які перебували у садибах сільського зеленого туризму	у 2,2 рази	1

Рис. 3. Динаміка розвитку сільського зеленого туризму

Варто зазначити також і те, що мережа суб'єктів юридичних осіб ресторанного господарства та з надання послуг мобільного харчування на початок 2018 року налічувала 303 об'єкти (ресторани, кафе, бари, їдальні, постачання готової їжі), зокрема, 4 – з постачання готових страв для подій і 23 – інших готових страв та 19 – із обслуговування напоями [4].

Одночасно проблемним в області залишається неефективне і нерациональне використання ресурсів, невідповідність рівня розбудови туристичної індустрії наявному потенціалу. Суттєвою загрозою є потенційний випереджувальний розвиток безпосередніх конкурентів – Західних областей України, м. Києва та держав-сусідів, які входять до структури Карпатського Євросередині.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Стратегічна ціль 2. «Розвиток туристично-рекреаційної сфери» Стратегії розвитку області [3] скеровується на подальше підвищення туристично-рекреаційного потенціалу території через створення ефективної системи маркетингу і розбудову туристичної інфраструктури шляхом її відповідного інвестування та покращення наявної бази туристичних і оздоровчих об'єктів, залучення до туристичної індустрії приватних підприємців та фізичних осіб тощо. Успішна реалізація оперативних цілей Стратегії вже у середньостроковій перспективі дасть реальну можливість отримати такі визначальні результати:

- невинне системне підвищення ефективності та результативності використання наявного туристичного потенціалу Івано-Франківської області;
- активне створення у регіоні нових туристичних продуктів і послуг;
- покращання динаміки розвитку туристичної інфраструктури області;
- істотне збільшення туристичних потоків у Прикарпаття та зростання податкових надходжень до відповідних місцевих бюджетів.

Водночас розвиток туризму відбувається у досить конкурентному середовищі. Нерівномірний розподіл туристичних потоків може спричинити гострий дисбаланс у розбудові територій, помітно послабити їх комплексний розвиток та призвести до істотного антропогенного перевантаження. До того ж у регіоні все ще відсутнє просторове планування, що нерідко спричиняє хаос у розбудові відповідних виробничих галузей і об'єктів туристичної інфраструктури. Тож, для ефективного розвитку туризму слід чітко визначити повноваження між учасниками туристичних ринків, сформувати належну структуру управління галуззю із забезпеченням якнайповнішого використання туристичного потенціалу області, зробити його якомога доступнішим для різних споживачів шляхом побудови найсучаснішої якісної туристично-рекреаційної інфраструктури [10].

Географічне розташування області практично у Центрі Європи і у досить близькому сусідстві з державами Європейського Союзу сприяє розвитку співпраці з європейськими партнерами у сфері модернізації інфраструктури, у тому числі транспортної. Тому із наступною розбудовою інформаційного простору має передбачатись і створення єдиної системи, яка здатна поряд з ефективним і надійним внутрішнім функціонуванням забезпечувати постійний розвиток та інтегрування з іншими регіонами держави і зарубіжжя. Можливі сфери реалізації туристично-рекреаційних проектів на території області передбачають наступні завдання:

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- створення нових і підтримка наявних туристичних продуктів;
- розвиток курортно-рекреаційних зон;
- розвиток туристично-спортивної інфраструктури;
- розвиток екологічних видів туризму, у тому числі сільського;
- активне просування, підтримка регіонального туристичного маркетингу та реклама місцевих туристичних продуктів.

Сучасні тенденції подальшої розбудови туристичної сфери вимагають також належного формування чіткої маркетингової стратегії розвитку галузі, успішна реалізація якої дасть очікувані результати:

- безумовне створення цілісного бренду Прикарпаття як туристичного;

- ефективне формування і просування позитивного туристичного іміджу регіону як на внутрішньому та на різних міжнародних туристичних ринках;

- подальше істотне зростання конкурентоздатності регіону;
- послідовне формування і подальше активне просування регіонального інтернет-ресурсу щодо туристичних можливостей різних територій регіону;

- належно продумане створення і наступне послідовне впровадження відповідної єдиної туристично-інформаційної системи усіх територій області;

- істотне збільшення чисельності внутрішніх туристів;
- зростання обсягів продаж регіональних туристичних продуктів.

В сучасних умовах перед кожним регіоном особливо гостро постає завдання пошуку свого місця у міжрегіональному і міжнародному поділі праці, шляхів та способів їхнього сталого розвитку [2]. Саме туризм, як феномен постіндустріального суспільства, є одним із секторів світової економіки, дає великі потенційні вигоди територіям, що володіють необхідними туристично-рекреаційними ресурсами. Істотним кроком, спрямованим на розширення діяльності у сфері туризму та рекреації у регіоні, є створення відповідного туристичного кластера [11], адже саме шляхом формування мережевих інноваційних структур на основі кластерного підходу можна досягти динамічні розбудови території.

Узагальнюючи викладене, відзначимо, що однією із новітніх особливостей сучасності є всезростаючий інтерес людства до безкінечної різноманітності світу і туризм дає можливість наблизитись до розуміння картини світу в цілому. При цьому у новому постіндустріальному суспільстві він спирається на історико-культурну спадщину, залишену усіма минулими поколіннями. Збереження цих цінностей, зокрема, і унікальних старожитностей та сучасного надбання Прикарпаття – це

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

запорука стабільного розвитку не лише цього історичного краю, а й також України, як і усього людства в цілому.

Список використаних джерел

1. Розвиток туристично-рекреаційної сфери – важлива складова подальшої розбудови економіки Прикарпаття / Зварич О. І. // Моделювання регіональної економіки. Зб. наук. праць. – Івано-Франківськ: Видав. Віктор Дяків, 2016. – № 1 (27) – С. 129-134.

2. Комплексна регіональна цільова програма розвитку туризму в області на 2016 – 2020 роки. Затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 16. 10. 2015 року № 1820-39 / 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: if.gov.ua.

3. Стратегія Івано-Франківської області до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: if.gov.ua.

4. Офіційний сайт Головного управління статистики в Івано-Франківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ifstat.gov.ua; Статистичний щорічник Івано-Франківської області 2017. Головне управління статистики в Івано-Франківській області, 2018. – 453 с.

5. Биркович В. І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України / Биркович В. І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://touvlib.net/statti_ukr/burkovych.htm.

10. Стеченко Д. М. Передумови і напрямки формування туристичного ринку України / Стеченко Д. М. // Туризм: теорія і практика, 2005. – № 11. – С. 5-11.

11. Зварич І. Т. Про використання кластерних технологій організації виробництва в реалізації стратегії розвитку промислово-виробничого комплексу Івано-Франківщини / Зварич І. Т. // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Стратегічне планування регіонального розвитку (Зб. наук. праць). Вип. 5 (XLIX) / НАН України. Ін-т регіональних досліджень. Редкол.: відп. ред. акад. НАН України М. І. Долішній. – Львів, 2004. – С. 71-76.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Злагода О.В.,

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ, майор поліції
м. Київ*

ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДОПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Розбудова держави та розвиток демократичних засад суспільства передбачають визнання пріоритету загальнолюдських цінностей. Також, стаття 3 Конституції України передбачає, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1].

Одним з найнебезпечніших злочинів у цій сфері є торгівля людьми. Багатьом вона здається атрибутом далекого минулого – елементом древньоєгипетської чи римської культури. Насправді, найсучасніші демократії до цього часу не можуть позбутися цього ганебного явища. Практично в усіх регіонах світу у тій чи іншій формі існує продаж жінок для сексуальної експлуатації, дітей з метою незаконного усиновлення, нещадна насильницька експлуатація чоловіків.

Злочини, пов'язані з торгівлею людьми поширилися останнім часом в Україні, ця проблема набула не тільки національного, а й міжнародного характеру.

Торгівля людьми обумовлена різницею в соціальному положенні різних верст населення і в рівні доходів між різними регіонами. У пошуках кращого життя і просто роботи люди вимушені залишати постійне місце проживання, виїжджати за межі свого регіону і навіть країни.

В Україні процес соціального розділення суспільства опускається тим, що за останні 10 років у країні відбулися значні зміни соціальних структур, пов'язані з різким зниженням обсягу соціальних гарантій, поява безробіття. У той же час у процвітаючих країнах різко виріс попит на "живий" товар. Секс-індустрія перетворилась в прибутковий бізнес і породила стабільний попит на рабів, в першу чергу на рабинь. Проблема торгівлі людьми в Україні погіршується тим, що Україна межує з багатьма країнами. Одним з основних факторів, що сприяють торгівлі людьми, являється існування мережі організованої злочинності. На думку багатьох вчених, в цій сфері діють потужні транснаціональні кримінальні мережі, від протиправної діяльності яких не застрахована жодна держава у світі.

Кримінальна статистика і правоохоронна практика свідчить про стрімкий ріст злочинності, пов'язаної з торгівлею людьми. За даними Міжнародної організація з

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

міграції (МОМ) за останні три роки відбулось істотне зростання кількості зареєстрованих злочинів за статтею 149 КК України [2,3].

Середній вік жертв торгівлі людьми становить від 12 до 50 років. Приблизно 80-90% постраждалих від торгівлі піддавалися сексуальній експлуатації.

Торгівля людьми може виражатися у наступних формах :

1. Купівля людини за певну плату(суму) та продаж тобто передача в розпорядження других осіб;

2. Вербування - діяльність яка направлена на укладення угод по заохоченню людей до експлуатації, і може виражатися в пошуку кандидатів, агітація, записі бажаючих, направлення до місця експлуатації;

3. Перевезення – переміщення людини із одного місця в інше, в тому випадку і в межах одного населеного пункту, будь-яким транспортом;

4. Передача – дії посередника при вчиненні передбачених в законі дій по торгівлі людьми;

5. Отримання людини – дії, протилежні передачі;

6. Приховування – закриття потерпілого чи здійснення передбачених в законі дій;

7. Переміщення потерпілого через державний кордон – незаконне перетинання;

8. Незаконне утримання потерпілого за кордоном – позбавлення можливості повернутися в Україну [4, с.7].

Види експлуатації людини:

1. Усі форми сексуальної експлуатації;

2. Примусова праця або примусове надання послуг;

3. Використання в порнобізнесі;

4. Рабство або звичаї, подібні до рабства;

5. Підневільний стан;

6. Втягнення в боргову кабалу;

7. Проведення дослідів над людиною без її згоди, вилучення органів;

8. Усиновлення (удочеріння) з метою наживи;

9. Примусова вагітність;

10. Втягнення у злочинну діяльність;

11. Використання у збройних конфліктах;

12. Інші види експлуатації[5, с.12].

Розглянемо найбільш поширений види – сексуальна експлуатація – це використання особою іншої людини з метою отримання прибутку для задоволення сексуальних потреб третіх осіб, а також для примусового задоволення власних сексуальних потреб.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

На сьогодні цей вид експлуатації у випадках торгівлі людьми, що виявляються органами Національної поліції, безсумнівно є найбільш поширеним.

На сьогодні оперативними підрозділами боротьби зі злочинами, пов'язаних з торгівлею людьми, все частіше виявляються факти торгівлі людьми, у яких має місце сексуальна експлуатація жінок заможними особами для задоволення власних сексуальних потреб.

Примусова праця (примусове надання послуг) – всяка робота або служба, що вимагає від особи під загрозою визначеного покарання та для якої ця особа не запропонувала добровільно своїх послуг.

Цей вид експлуатації частіше називають трудовою, за ступенем поширеності у випадках торгівлі людьми вона поступається лише сексуальній.

У більшості випадків торгівля людьми, вчиняється шляхом обману чи зловживання довірою (скажімо, винна особа забирає людину із притулку для пристарілих на підставі підроблених документів);

При опрацюванні наявної інформації, яка свідчить про торгівлю людьми, важливе значення набуває робоча взаємодія.

З метою удосконалення діяльності органів Національної поліції України в сфері запобігання та протидії торгівлі людьми необхідно вдосконалити правові та організаційні засади у даному напрямку.

Найбільш ефективним шляхом вирішення цієї проблеми пропонується розробити та підготувати спільний наказ МВС, Національної поліції України та Державної прикордонної служби.

Слід зробити висновок, торгівля людьми – це недопустиме суспільне явище, якому необхідно рішуче протидіяти. Це потребує від правоохоронних органів зацікавлених країн здійснення спільних оперативно-розшукових заходів, негласних слідчих (розшукових) дій, узгодження процесуальних процедур, що тягне за собою значні організаційно-фінансові затрати.

Також, протидія злочинам, пов'язаних з торгівлею людьми органами Національної поліції – це процес творчий, потребує високої професійної майстерності, глибоких знань із галузі психології, педагогіки адаптованих до вирішення питань боротьби зі злочинністю з використанням негласних сил, засобів і методів на основі суворого дотримання вимог законності.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Статистика ГП України [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// www.gp.gov.ua/ua](http://www.gp.gov.ua/ua)

3. Протидія торгівлі людьми [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://iom.org.ua/ua/protidiya-torgivli-lyudmi>

4. Манина Е.А. Организация и тактика выявления, раскрытия и расследования пре ступлений, связанных с торговлей людьми: Лекция.- Домоделово: ВИПК МВС России, 2009.63с.

5. Виявлення та припинення торгівлі людьми: Навчально-практичний посібник / Ахтирська Н.М.. К.: 2009, 212с.

Золотарчук Н. І.,

*канд. мист.-ва, доц. кафедри дизайну
факультету архітектури будівництва та дизайну
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ДАВНІ ПРОЦЕСІЙНІ ХРЕСТИ ЕФІОПІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Сакральне мистецтво є частиною національної мистецької спадщини. Незважаючи на різноманітні впливи та стильові запозичення, воно зберегло глибоку традиційність і самобутність, що простежується як у консервативній вірності першовзірцям, так і в образному розумінні храмового облаштування.

На даний момент системний підхід до окресленої проблематики в наукових працях подано фрагментарно. Очевидно є потреба продовження дослідницьких пошуків з метою ґрунтовного висвітлення означеної теми.

Метою є розкрити художні особливості й етапи генезису та розвитку предметів церковного простору, обґрунтувати, що процесійні хрести є невід'ємною складовою мистецької спадщини.

Варто розглянути спроби відтворення зразків давніх процесійних хрестів Ефіопії з їх досягнутою пластичністю. Ефектно прочитуються за силуетом процесійні хрести, у декорі яких стали помітними тенденції: 1) в інтенсивності покриття виразно проглядається декор, мотиви якого повністю заповнені та є типовими українському трактуванню; 2) виділяється металевий ажур, який використовувався для густо орнаментального фону хрестів, що сприймаються як такі, які є нетиповими українським традиціям декорування процесійних хрестів.

Зразком першої течії є ефіопський процесійний хрест XII століття (35x12,5x1 см.) із бронзи з колекції Марка Гінцберга, з Нью-Йорка. Завдяки простеженим певним ви карбуванням, виразно помічаємо розташовані у своєму лаконізмі елементи на кшталт “гуцульських слізок”

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

на завершеннях хреста. Подібний є другий металевий процесійний хрест із Ефіопії XII – XIII століття (20x10,5см.) декорований спільним елементом у вигляді “слізки” та насіченими лініями поздовж цілої площини ramen хреста. Доповнює цей перелік процесійний ефіопський хрест XIII – XV століття (34x10,5см.), який виготовлений із бронзи та декорований мідною інкрустацією.

Уважно проаналізувавши висвітлені процесійні хрести з подібним трактуванням їх декоративних особливостей – за пропорціями та співвідношеннями поміж собою, за силуетом. Тут паралелі можна провести з хрестами Грузії та Київської Русі.

Дошукуючись рис українського мистецтва не можна оминати процесійний хрест XIV століття з Ефіопії (20,3x13,2см.), виготовленого з міді, ажурно-карбовані мотиви якого за своєю подачею мають певну схожість з плоско ажурним різьбленням виносного хреста з церкви с. Криворівні XVIII століття (на Гуцульщині) – хрестоподібні завершення, діагональні зображення вгорі (наприклад, вигляд чотирипелюсткової квітки, яка декорує криворізький хрест, більш схожий на маленький хрестик із заокругленими завершеннями, а центр квітки нагадує елемент гуцульської плоско різьби висвердлені бориком).

Певна різниця простежується поміж обидвох хрестів, безпосередньо в певних мотивах декорування, а саме, в хресті з Криворівні по центрі різьблення голівки з крильми, а в хресті з Ефіопії спостерігається силует, який нагадує поясну стилізовану фігуру людини, поміщену дещо нижче центру. Різьблення криворівненського хреста з рослинних мотивів, металевий ажур ефіопського більш геометризований (ромби, трикутники, овали, кола).

Зрештою аналогія сакральних елементів помітна в інших процесійних хрестах Ефіопії:

1. Процесійний хрест “Lalibela”, XII ст., бронза, 26,5x16,5 см.
2. Процесійний хрест “Lalibela”, XII - XIII ст., бронза, 32,5x17 см.
3. Процесійний хрест, XII - XIII ст., (з колекції Марка Гінцберга, Нью-Йорк) бронза, 27,8x14,5 см.
4. Процесійний хрест, XIII ст., (Збірка Марка Гінцберга, Нью-Йорк) бронза, 24,4x11см.
5. Процесійний хрест, XIII - XIV ст., (Pontacg collection, Paris з Парижської колекції) бронза, 25x12см.
6. Процесійний хрест, XIV ст., бронза, 26x13см.

Варто розглянути масивний процесійний хрест XVII ст. (43x31,5 см.) із бронзи, який відносимо до попередньо висвітлених, де кожне виступаюче завершення зі сакралізованими мотивами, дещо нагадує нам

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

штрих гуцульських мотивів, безпосередньо в тісному взаємопов'язанні із згардами.

Виділяється своєю різноманітністю площинне декорування процесійних хрестів, яке сприймається в композиційній єдності, де мотиви, у порівнянні, певними частинами орнаментики нагадує площинність витинанкових сюжетів.

Серед збережених цікавими є процесійні хрести покриті ажурним мотивом з наслідуванням витинанкових, елементи яких місцями мають, як в попередньо висвітлених, хрестоподібні завершення. Яскравим прикладом простежуваної тенденції слугують хрести, цілий простір яких органічно заповнений:

1. Процесійний хрест, XIII ст., (Колекція Хайнріха Дікмана, Німеччина, отримана в 1960р, позичена в Мюнхен, 1979-2007рр.) бронза, 25,7x13 см.

2. Процесійний хрест, XIV - XV ст., (з колекції Марка Гінцберга, Нью-Йорк) бронза, 25x13,5 см.

3. Процесійний хрест, XV ст., (з Лондонської колекції, Наомі Вівер) мідь-бронза, 24x14,5 см.

4. Процесійний хрест, XV ст., (з колекції Марка Гінцберга, Нью-Йорк) бронза, 33x27см.

5. Процесійний хрест, XV ст. (з геометричним орнаментом), бронза, 28,3x16,8 см.

6. Процесійний хрест, XV ст., мідь-бронза, 26,4x14,4 см. Своім сконцентрованим декоруванням, яке розміщено по колу, нагадує нам вигляд ажурних рипід.

Введення нових (окремих) елементів декорування й специфіка пластики різниться від вище зазначених. Особливо цікаво декоровано ефіопський мідний процесійний хрест (24,4x17,2 см), який заслуговує окремої уваги через подібність до українських – в декорі домінує постать святої особи з при стоячими, використано широкі написи з одного боку та Розп'яття, обабіч якого є присутність святих з іншого. Своім виглядом нагадує профілювання. Відрізняється від українських за технологією виконання – ефіопський з позолоченої міді та має насичення, український дерев'яний з іконописними сюжетами.

Отже, у процесі дослідження процесійних предметів означеної території виявлено, що досягнення художньої цілісності зображень відбувається шляхом уведення атрибутики закордоння. Відтак, пов'язуються в ланцюг ефіопські та гуцульські хрести внаслідок їх подібності. На відміну від “латинського світу”, традиційні культури мають спільність у тому, що тяжіють до орнаментально-знакових

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

структур, тому ефіопські процесійні хрести показують традиції арабесок, а гуцульські – на свій манер передають орнаментальний устрій.

Список використаних джерел

1. Станкевич М. Українське художнє дерево XVI – XX ст. Львів, 2002. 480 с.
2. Di Salvo M. Crosses of Ethiopia: The Sign of Faith. Evolution and Form. Milano: Skira, 2006. 175 p.
3. Fogg S. The Ethiopian Cross: Works from the collection of Marc Ginzberg and others. 17 February – 7 March 2011. London, 2011.
4. Hourihane C. The processional cross in late Medieval England: the Dallye Cross. Society of Antiquaries of London, 2005. 162p.

Івашків Т.С.,

*кандидат економічних наук,
кафедра підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
імені академіка УАН Зіновія Маніва.
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ*

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОГО УСТАТКУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасні технології, які використовуються у виробництві матеріальних благ є дуже складні, як у технічному, технологічному та організаційному плані. Зазвичай вони дорогі у використанні і потребують постійного навантаження протягом усього виробничого циклу та календарного року загалом. Високопродуктивні машини, роботи та автоматизовані системи широко розповсюджені у всіх галузях виробництва і у сільському господарстві зокрема. Запровадження даної техніки у сільському господарстві є наслідком постійного зростання попиту на аграрну продукцію, розробкою нових технологій вирощування сільськогосподарських культур і скорочення кількості працюючих у даній галузі. Дані машини здатні виконувати різні операції, використовуватися у технологічних процесах при вирощування різноманітних культур. І результат, який вони забезпечують є різним і оцінити дану техніку однозначно і з використанням класичних прийомів економічного аналізу є досить важким. Тому визначення проблем економічної оцінки багатофункціонального обладнання та розробка

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ефективних методів аналізу послужило вибором теми даного дослідження.

Як зазначалося раніше багатофункціональні машини є дуже дорогі і впровадження їх в аграрних підприємствах ефективним може лише бути, коли вони будуть повністю використані протягом цілого року. Нажаль, виконання цих умов ускладнюється виробничими умовами, кліматом, організацією праці та неправильною оцінкою ефективності їхнього використання. Останнє є вирішальним елементом при плануванні технологічних карт вирощування сільськогосподарських культур, організації праці, використання кадрового потенціалу. Ще однією проблемою оцінки ефективності аграрної техніки є її багатофункціональність, яка реалізовується не тільки в аграрному секторі. Вона може проявлятися і в інших галузях економіки, які є для аграрних господарств побічною діяльністю. Виходячи з вищесказаного виникає гостра проблема максимально результативної оцінки ефективності використання сільськогосподарських машин багатофункціонального призначення.

Сільськогосподарські машини та агрегати в даний час є переважно дорогі, тому їхня купівля та впровадження розглядається як інвестиційний проект, який необхідно всебічно оцінити із врахуванням всіх ризиків та економічних витрат. Класично всі інвестиційні витрати оцінюються за допомогою трьох основних підходів, які включають в себе певну кількість методів та підходів. До основних найпоширеніших підходів відносяться витратний, за доходом та ринковий підходи. В науковій літературі та практиці вони широко застосовуються та досить ретельно описані. Проте прямий спосіб застосування даних підходів без врахування особливостей багатофункціональності сільськогосподарських машин зменшу їхню достовірність та реалістичність оцінки. Давайте розглянемо сильні і слабкі сторони цих підходів при оцінці багатофункціональних машин. Почнемо з витратного методу. Витратний метод ґрунтується на тому, що при визначенні ефективності використання аграрних машин, в першу чергу, розраховуються витрати на їхнє використання. Найкращим вважається проект, який має найменші витрати.

Крім того, витратний метод передбачає виділення окремих частин інвестиційного проекту з поділом всіх витрат на кожний елемент. Складність виділення основних елементів багато функціональних машин, та розподіл на них витрат є дуже непростим процесом, який має дуже значну частину суб'єктивізму. Крім того, дуже важко виділити і розподілити витрати на складові частини, які є невіддільними від агрегату, вони в одних операціях є основними, в інших побічними, а в

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ще інших зовсім не використовуються. Здебільшого сільськогосподарська машина є цільним нерозподільним технічним засобом у якого практично неможливо, без порушення функціональності основних частин, вилучити і не використовувати побічні. Наприклад, оцінка результативності використання трактора, який має причіпний гак для навішування різних сільськогосподарських агрегатів та спереду ківш, який можна використати при навантаженні сипучих речовин, є неможливою, за принципом виділення основних і побічних елементів, через те, що розрахунок всіх витрат на його використання зводяться до застосування лише гаку чи ковша. Адже при виконанні одних операцій (оранки чи сівби) основним є гак, при навантаженні автомобіля зерном є ківш, а при навантаженні розкидача добрив, який причіплений на власний гак для транспортування та розкидання органічних добрив і ківш і гак одночасно є основним робочим органом. Ще однією слабкою стороною витратного методу є неврахування чинників часу та ризиків.

Цей недолік виправляє дохідний підхід. Дохідний підхід в сільськогосподарських машин базується на порівнянні майбутніх доходів від використання аграрної техніки з її поточними витратами. Порівняння доходів здійснюється з урахуванням факторів часу та ризику. Для цього використовуються дисконтна ставка та визначаються доходи і витрати за різними періодами господарського використання агрегатів. Як витратний, так і дохідний підхід не може без суб'єктивізму виділити і адекватно оцінити основні робочі частини багатофункціональних машин чи використання їх у різних видах робіт. Особливо це складно, коли керівникові необхідно буде спланувати у яких видах робіт застосувати машину, якщо необхідно виконати декілька операцій у різних галузях виробництва одночасно. Наприклад, чи варто застосувати трактор для транспортування зерна з поля, чи причепити до нього жатку і використовувати як комбайн? І які вигоди будуть отримані від його використання при тюкуванні соломи з даного поля? Адже ці операції виконуються в один період жнив. Тут без суб'єктивізму і господарської інтуїції керівника не обійтись. Звичайно, якщо трактор буде використовуватися за наймом в інших аграрних формуваннях, дохідний метод дозволяє легко оцінити ефективність використання даних агрегатів, але в умовах власного господарювання це виявляється досить непросто.

Для вирішення вищесказаної проблеми використовують ринковий або порівняльний підхід. Він ґрунтується на порівнянні ринкових цін використання сільськогосподарських машин і вигод від використання на власному підприємстві. Цей метод враховує альтернативні витрати, тобто доходи, які можна використати від використання техніки у різних

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

галузях. Найефективнішим вважається використання аграрних машин, які мають найменші альтернативні витрати. Звичайно даний метод теж не вирішує проблеми розподілення на виробничі частини одного цілого, що називається багатофункціональна машина, але він розглядає її як сукупність однофункціональних машин, які приносять різні прибутки за умови їхнього повного використання. Проте, якщо користуватися лише таким підходом, то аграрні підприємства будуть використовувати лише одну функцію даної техніки. Як відомо, що технологія виробництва сільськогосподарських культур є найрезультативнішою лише за умови здійснення всіх операцій. Тому неправильне використання даного підходу може внести непорозуміння при плануванні переліку робіт і закріплення за ними сільськогосподарських машин.

Таким чином, жодний з підходів не може повністю розкрити і оцінити економічну ефективність багатофункціональної сільськогосподарської техніки. Адже результатом витратного підходу є витрати на один умовний гектар сільськогосподарських робіт, дохідний і ринковий підходи визначають прибутки від видів робіт. Дохідний вважає найкращим використанням техніки яка приносить максимальний прибуток. А ринковий, який має найменші альтернативні витрати.

Вирішенням даних недоліків можна запропонувати підхід, який оцінює аграрні машини, як енергоносій чи продуктивний час, що необхідно максимально результативно використати. І використовуючи найсильніші сторони витратного, дохідного і ринкового підходів оцінити результативність 1 КДж чи години використання даного агрегату. Виходячи з ціни даних ресурсів і планувати види робіт, які повинен виконати багатофункціональний агрегат.

Отже, наукова діяльність у сфері визначення економічної ефективності використання багатофункціональних агрегатів ще не має чітких підходів чи методів, які б дозволили найкраще і вчасно спланувати і організувати їхню роботу. Тому діяльність у цій галузі є перспективним і багатообіцяючим.

Ілин А.М.,

к.і.н., доц.

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ

ПРИНЦИПИ ДУХОВНОСТІ ТА МОРАЛІ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ АВСТРІЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

Специфічні умови розвитку України, які були визначені так званим «бездержавям» витворили особливу модель суспільно-політичних, правових, морально-культурних і власне духовних відносин. Можна однозначно стверджувати, що духовна сфера формувалася від початку зародження самої державності, а тому у випадку нашої держави у цьому процесі можна виокремити кілька етапів, які відповідають основним етапам державотворення.

Інтерес до духовної та моральної складової українців ХІХ ст., і зокрема галицьких українців обумовлюється тим, що вони розвивалися в умовах австрійського конституційного абсолютизму у поєднанні з історичною релігійною традицією та домінуванням греко-католицької церкви. Українське населення Галичини, яка перебувала у складі Австро-Угорської імперії, завдяки ряду конституційних актів, отримало легальні політичні права, що гарантували їм політичну та культурну рівноправність з іншими народами, зокрема поляками. Саме Галичина, за словами М.Грушевського стала так званим «українським П'ємонтом», звідки поширилися і набули розвитку ідеї національно-культурного і політичного відродження. Духовна культура українців ґрунтувалася на міцних засадах християнського вчення, зокрема ідеалах греко-католицької церкви, авторитет якої гарантував їй не лише духовні, а й політичні преференції. Духовний зміст суспільства українців формувався у постійному ідеологічному протистоянні з поляками, які також вважаючи край за власну батьківщину, вели боротьбу за досягнення політичної самостійності.

Що стосується поняття духовна сфера суспільства, то воно надзвичайно багатогранне. С.П. Щерба до духовної сфери суспільства відносить весь світ ідеального: сукупність різних знань, ідей, ідеали, принципи, типи світогляду, твори мистецтва, освіту, виховання, їх відображення в свідомості й поведінці людей, різні відносини, заклади (музеї, театри, галереї та інші організації, інститути і інституції) тощо[4, с. 113]. Варто також погодитися з думкою дослідника про те, що ця сфера підноситься над економічним та соціально-політичним життям, є досить віддаленою від матеріального життя і зазнає його впливу в опосередкованому вигляді. Дещо ближчий їй зв'язок з політичними

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

явищами та процесами. Вона має відносну самостійність, в ній постійно проявляється творчий потенціал духу, суспільної свідомості, зокрема [4, с. 113].

У нашому дослідженні ми будемо розглядати духовну сферу суспільства у відповідності до суб'єктів її вираження: індивідуальну; колективну (групову); класову; національну; всього суспільства [4, с. 114]. Для Галичини ця класифікація абсолютно забезпечує розкриття усієї системи суспільно-політичних відносин та їх духовної сфери.

Правові засади формування індивідуальної сфери суспільства були закладені у ході загальноєвропейської революції «Весни народів» 1848-1849 рр. Безпосереднім наслідком революції стало скасування кріпосної залежності селянства, що відбулося 15 квітня 1848 р. Отримання особистої свободи для галицького селянства дало можливість поширити ідеї національно-культурного відродження і на село. Більше того у прийнятому 21 грудня 1867 р. конституційному Законі про загальні права громадян, ст. 1 вказувала, що усі народності імперії представлені у рейхсраті є австрійськими громадянами, а у відповідності до ст. 2 вони є рівними перед законом [3].

Для галицьких українців особливо актуальними були норми Конституції задекларовані у ст. 14 та 19, які відповідно гарантували усім народам імперії свободу совісті та рівності усіх народів. Свобода віросповідання, ще більше укріпила авторитет греко-католицької церкви і духовенства, яке будучи одночасно найосвіченішою верствою суспільства середини XIX ст. взяли на себе роль політичного провідника. Перший пункт ст. 19, окрім расової і національної рівності громадян, гарантував вільний розвиток національних мов і їх застосування у владному процесі на місцях. Цей припис став визначальним стимулом для галицьких українців, оскільки гарантував рівність та свободу їх головних ідентифікуючих як народність ознак – особистість, мова, релігія.

Розкриваючи сутність колективної (групової) соціальної свідомості галицького українства, то її можна співставляти з класовою, оскільки у відповідності до соціальної (класової) приналежності близько 90% українства на середину XIX ст. належали до категорії селянства. Відсоток міщанства був надзвичайно низьким. Таке співвідношення відображалось і на рівні освіченості населення. Духовенство та дрібна сільська інтелігенція (педагогічна, вчительська) були єдиними представниками громадян з освітою, знанням мов, а відповідно і законодавства.

Сільське духовенство, в духовному плані, окрім виконання своїх безпосередніх ідеологічних (релігійних) зобов'язань виконувало роль

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

провісника міського життя та культури на селі. Варто погодитися з думкою Р.Голика про те, що будинки сільських священників, до певної міри, сільські школи та панські двори були одним з основних фрагментом міста в галицькому селі. Їх також чітко відокремлювали від решти села: тут панувала міська матеріальна культура, сюди приїжджали пани з міста тощо[2].

З початком ери конституціоналізму та створення Крайових сеймів, саме духовенство приймало активну участь у політичному житті краю. Так, для прикладу, під час третьої каденції Галицького сейму 1870-1876 рр. духовенство становило 54 % сеймової репрезентації русинів, селянство – 32 %, 14 % було представників світської інтелігенції (всього українцям вдалося обрати до сейму 35 депутатів). Соціальна приналежність мала безпосередній вплив на діяльність руських послів. Духовенство, що відзначалося консервативністю поглядів, не виявляло активного інтересу до обговорення економічних питань, що можна було пояснити також браком компетенції. Однак протягом 1870–1876 рр. окремі представники духовенства, передусім Т.Павликов, Г.Шашкевич, А.Петрушевич, І.Озаркевич, О.Заклинський та С.Качала, відзначалися неабиякою ерудованістю в політичних справах. Окремі з послів запам'яталися активною політичною діяльністю, постійно відвідували засідання і брали участь в обговоренні дискусійних питань. Інші займали більш пасивну позицію, просто підписували внески чи постанови, які попередньо були узгоджені на засіданні «Руського клубу».

Загалом соціальна свідомість здійснювала глибокий ідеологічний тиск на українців Галичини. Культурна і духовна різниця між містом і селом позначалася на ментальності та духовності населення. Як зазначає Р.Голик: «На індивідуальному рівні різницю між містом та селом галичани відчували дуже чітко, навіть різко. Так, вихідців з сіл і навіть малих містечок великі міста – такі, як Львів, – приголомшували розмірами, архітектурою, кількістю населення й темпом життя. Адаптація селян до урбаністичного середовища ХІХ – першої половини ХХ ст. для багатьох із них була культурним шоком. Вони звикли до іншої матеріальної культури, іншого мовного оточення, інших принципів спілкування, зрештою, одягалися в інше вбрання, як міщани. Ті ж бачили у селах яскравий приклад галицької бідності, технологічної та навіть інтелектуальної відсталості тощо» [2].

Характеризуючи духовну сферу галицького суспільства у комплексі, слушною є думка О.Аркуші, що конституційні перетворення імперії Габсбургів відкрили простір громадській активності. «Швидко з'ясувалося, що українці не матимуть впливу на органи влади в Галичині, де австрійських чиновників замінили польські політики. Тоді досить

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

популярною стала ідея творення «автономії народного життя», котру розглядали як альтернативу і виклик «польській галицькій автономії». Ця ідея передбачала розвиток громадянського суспільства та його самоорганізацію так, аби створити власний світ, незалежний від влади і паралельний до її структур» [1].

Таким чином, правові підстави формування духовної сфери суспільства у Галичині у другій половині XIX ст. були закладені внаслідок конституційних перетворень в імперії Габсбургів. Конституція від 21 грудня 1867 р. гарантувала широкий спектр політичних, національних, культурних та релігійних прав і свобод. Основним виразником духовної сфери українського суспільства у Галичині виступала греко-католицька церква та духовенство, що взяло на себе не лише моральний, але і політичний провід.

Список використаних джерел

1. Аркуша О. Г. Межі безвідповідальності URL: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?mezhi_bezvidpovidalnosti&objectId=1245284
2. Голик Р. Галичина: країна міст, країна сіл? UEL: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?galichina_krayina_mist_krayina_sil&objectId=1241374.
3. Конституційний закон про загальні права громадян королівств і земель, представлених в рейхсраті 1867 URL: <http://constituanta.blogspot.com/2011/08/1867.html>.
4. Філософія Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Загада; За заг. ред. С. П. Щерби. К.: МАУП, 2004. 216 с.

Каленюк О. М.,

*кандидат юридичних наук,
декан гуманітарного факультету
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Розвиток інформаційного суспільства ставить перед людством низку нових викликів, які відображають суперечності у соціальних відносинах. Зміни, що відбуваються у зв'язку із широким використанням

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

телекомунікаційних технологій, потребують комплексного аналізу, у тому числі, з боку юридичної науки, в якій поки що не вироблені чіткі й сталі теоретичні позиції щодо формування правових засад інтеграції держав у інформаційній сфері.

Формування інформаційного законодавства в умовах глобалізації неможливе без активної участі й зусиль з боку усіх держав світу. Тому цілком закономірним представляється процес взаємопроникнення і взаємовпливу національних правових систем. Французький компаративіст Р. Давід зазначає: «Світ став єдиним. Ми не можемо відгородитися від людей, які живуть в інших державах, інших частинах земної кулі..., необхідна міжнародна взаємодія або, в усякому разі, просте співіснування вимагає, щоб ми відкрили наші вікна і подивилися на зарубіжне право» [1, с. 9].

Головним чинником, що визначає необхідність інтеграції інформаційного законодавства, виступає інформаційно-технологічний розвиток сучасного суспільства. Загальносвітові тенденції розвитку інформаційного суспільства виступають в якості каталізатора, який активує масштабність процесів інформатизації усіх сфер життя, визначаючи глобальний характер суспільних перетворень. Розбудова інформаційного суспільства дозволяє зблизити держави за своїми соціально-економічними характеристиками, консолідувати суспільство, підвищити рівень культури і освіти в ньому. Все це позитивно впливає на динаміку розвитку правових систем, в яких виробляються адекватні форми правового регулювання суспільних відносин.

Інформаційні процеси, у зв'язку з масовим використанням глобальної телекомунікаційної мережі Інтернет, стали набувати міжнародного значення. Глобалізація як загальносвітова тенденція розвитку сучасного суспільства охоплює усі сфери людської життєдіяльності, включаючи право. Це обумовлює необхідність створення наднаціональних правових норм. Процес зближення міжнародної правової системи і національних правових систем у галузі інформатизації представляє собою багаторівневу структурну діяльність держав у галузі правового забезпечення міжнародної інформаційної сфери. Сьогодні ми можемо спостерігати загальне підсилення інтеграційних процесів, у тому числі, у правовій сфері. Багато країн здійснюють активний пошук засобів зближення міжнародного і національного законодавства: з'являється велика кількість правових документів, які регламентують інформаційно-правові відносини. Активно укладаються двосторонні й багатосторонні міжнародні договори з питань охорони і обміну окремими різновидами інформації. В Україні затверджена Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, в

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

якій, зокрема, йдеться про необхідність визначення зовнішньополітичної стратегії щодо інтеграції України до європейського політичного, інформаційного, економічного та правового простору [2]. На основі цієї Стратегії були схвалені Програма інтеграції України до Європейського Союзу [3], Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства ЄС [4].

Головною метою інтеграційного процесу є визначення основних параметрів правового регулювання інформаційного обміну на міжнародному рівні. Однак реалізація цієї задачі у нормативних правових документах, на підставі яких зазвичай складається практика правового регулювання, довготривалий процес. Труднощі на цьому шляху обумовлені багатьма причинами, у тому числі відсутністю науково-обґрунтованих критеріїв і базових параметрів розробки й прийняття нормативних правових актів, що складають основу правового регулювання правовідносин у інформаційній сфері на міжнародному рівні. В умовах глобалізації необхідні скоординовані зусилля держав по забезпеченню гарантій інформаційної безпеки. Саме тому координація діяльності усіх держав при формуванні інформаційного законодавства в умовах глобалізації стає об'єктивним фактором суспільного прогресу.

Як і в інших країнах, розвиток інформаційного суспільства в Україні є важливою передумовою інтеграції національного і міжнародного інформаційного законодавства. Для вирішення проблем піднесення і консолідації названого суспільства, національного інформаційного законодавства, відірваного від реалій міжнародного законодавчого процесу, вже недостатньо. Застосування лише національних правових норм може привести до ізоляції держави. У зв'язку з цим актуальною задачею є міжнародна інтеграція інформаційних систем, інформаційно-телекомунікаційних технологій і інформаційних ресурсів. Маємо визнати, що вже розпочався процес об'єднання названих трьох складових у межах національних програм створення мегаінформаційних систем під загальною назвою «електронні уряди» і, особливо, проектів розробки й впровадження у діяльність державних органів систем електронного обігу документів. Такі системи створюються і розвиваються на основі єдиних міжнародних стандартів. Законодавство України у цій сфері нараховує кілька десятків нормативно-правових актів, в яких електронне урядування розглядається як складова інформатизації суспільства. Крім того, існує велика кількість нормативно-правових актів законодавства різного рівня (від Законів України до відомчих актів), що опосередковано впливають на електронне урядування. Що ж стосується документообігу, то прийняті закони «Про електронні документи та електронний документообіг» [5] і

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

«Про електронний цифровий підпис» [6] не наблизили, а віддалили Україну від європейського права в інформаційній сфері (невідповідність українського законодавства про електронний цифровий відпис і електронний документообіг європейському; стандарти електронного цифрового підпису, рекомендовані в Україні не відповідають європейським і міжнародним; технічні специфікації форматів об'єктів електронного цифрового підпису і електронного документообігу, прийняті в Україні, лише частково відповідають європейським і міжнародним).

В умовах масового розвитку інформаційних технологій необхідна координація усіх держав по розробці і прийняттю нормативних правових актів, які регулюють роботу телекомунікаційної мережі як на національному, так і на міжнародному рівні. Слід звернути увагу й на те, що хоча Інтернет за своєю суттю є глобальним засобом передачі інформації, можливе регулювання деяких напрямів роботи мережі саме національними нормативно-правовими актами. Так, закон України «Про телекомунікації» визначає повноваження держави щодо управління та регулювання діяльності у сфері Інтернету, права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб у цій галузі [7]. Прагнення адаптувати чинне вітчизняне законодавство до європейських стандартів не повинно бути скороспішним, інакше нормативно-правові акти носитимуть винятково декларативний характер. Окрім того, «у процесі імплементації норм міжнародного права та норм права Європейського Союзу, необхідно брати до уваги як особливості народу, що проживає в межах відповідної території (національну культуру, менталітет, психологію, ідеологію, традиції, звичаї, історичний досвід тощо), так і особливості держави (геополітичне положення, геостратегічні інтереси, економічний, науково-технічний потенціали, рівень розвитку державно-правових інституцій та ін.)»[8].

Незважаючи на чималу кількість нормативних правових актів, що входять до системи інформаційного законодавства національного і міжнародного рівня, спостерігається їх дискретність, неузгодженість і суперечливість. Окремі нормативні правові документи міжнародного рівня не відповідають тенденціям розвитку інформаційного суспільства. Це можна пояснити відсутністю глибокого теоретичного аналізу при їх формуванні, а також недостатнім рівнем взаємодії держав з метою інтеграції міжнародних нормативних правових актів в інформаційній сфері і національного інформаційного законодавства. Між тим, в умовах глобалізації і відсутності кордонів в інформаційному просторі, координація діяльності держав та інтеграція інформаційного законодавства створюють умови стабільності і правопорядку.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Однак, недосконалість і неефективність міжнародного і внутрішньодержавного інформаційного законодавства негативно впливають на внутрішній та зовнішній клімат суспільних відносин, а може бути й джерелом загроз для інтересів особистості, суспільства і держави в інформаційній сфері. Ці загрози неможливо зупинити тими правовими засобами, що нині існують у законодавстві. Спільна робота з виявлення концептуальних рішень з правового регулювання мережі Інтернет на міжнародному рівні, прийняття норм, які регулюють розміщення і розповсюдження інформації у мережі, а також відповідальність за розповсюдження «шкідливої» інформації, повинні запобігти правопорушенням.

Основними цілями інтеграції інформаційного законодавства є послідовне покращення умов життя людини, досягнення соціального прогресу і розвитку економічної, соціально-політичної, культурної і духовної сфер життя суспільства, захист прав і свобод особистості на основі застосування інформаційних систем і інформаційно-телекомунікаційних технологій. Формуючи право на національному, регіональному або на глобальному рівні, законодавець прагне до його систематизації не лише у формально-юридичному, але й у соціальному плані – у плані адекватного відбиття і нормативного закріплення у межах того чи іншого суспільства соціальних вимог та інтересів. В умовах розвитку інформаційного суспільства, зростання значення інформації в усіх сферах життєдіяльності людини, необхідність інтеграції інформаційного законодавства для досягнення названих цілей можна простежити у різних структурних елементах інформаційного законодавства.

Таким чином, зближення зусиль держав при формуванні інформаційного законодавства в умовах глобалізації стає об'єктивною умовою сталого розвитку суспільства. Глобальне інформаційне суспільство є головним чинником інтеграції інформаційного законодавства. Багато нормативно-правових актів, що входять у систему інформаційного законодавства національного та міжнародного рівня, носять дискретний характер, спостерігається їхня неузгодженість і суперечливість, що пояснюється відсутністю глибокого теоретичного аналізу при її формуванні, а також недостатнім рівнем інтеграції міжнародних нормативно-правових актів і національного інформаційного законодавства в галузі інформації. В залежності від конкретних умов розвитку правових систем різних держав окремі форми і механізми взаємодії міжнародного права і національних правових систем можуть обиратися і розглядатися у якості пріоритетних.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Список використаних джерел

1. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / Рене Жоффре-Спинози Камилла Давид; [пер. с фр. В.А.Туманова]. – М.: Международные отношения, 1996 . – 400 с.
2. Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11.06.1998 №615/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/615/98>
3. Програма інтеграції України до Європейського Союзу від 14.09. 2000 р. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00>
4. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03. 2004 р. №1629-IV[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. №851-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
6. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 р. №852-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
7. Про телекомунікації: Закон України від 18.11. 2003. №1280-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>
8. Максименко Ю.Є. Нормативно-правове регулювання правових відносин в Україні: стан та перспективи [Електронний ресурс] / Ю.Є.Максименко // GOAL, 2014. – Режим доступу: <http://goal-int.org/normativno-pravove-regulyuvannya-informacijnix-vidnosin-v-ukraini-stan-ta-perspektivi/>

Карабінович О.М.,

асистент кафедри перекладу та філології

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сьогодні в умовах глобалізації, яка надає ширші можливості для обміну педагогічним досвідом, виникла проблема інтеграції культурних складових у процесі навчання за допомогою іноземних мов. Цей факт викликає появу нових понять в галузі викладання іноземної мови. Це поняття міжкультурної комунікації та соціокультурної підготовки. Сформована соціокультурна компетенція є гарантом ефективної міжкультурної комунікації, тобто адекватної взаємодії з представниками інших культур.

Необхідність включення культурних знань досліджувало багато зарубіжних науковців та дослідників в галузі прикладної лінгвістики, зокрема Б. Грїбкова Г.Старкей, А.Ватранов. Цікаві дослідження зробили теоретики щодо міцного зв'язку між використанням іноземної мови та культурними цінностями, країни, мову якої вивчають Ф. Гербрант, А.Парментер, Б. Гаррісон, Дж. Френк.

Проблему реалізації соціокультурного підходу та формування соціокультурної компетенції у навчанні іноземної мови досліджували В. Сафонова, М.Байрам, Ж.Зараті, С.Сафіна, поведінку носіїв англійської мови та культуру мови досліджували А. Григор'єв, М. Фабіан.

Таким чином, значущість означеної проблеми зумовили вибір теми статті. **Метою статті** є розкриття змісту поняття іншомовної соціокультурної компетенції та дослідження необхідного культурного мінімуму, яким повинні володіти спеціалісти в Європі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Носії будь-якої іноземної мови є представниками культури своєї країни, і тому є експертами та кращими вчителями з іноземної мови, які забезпечують спілкування мовою у міжкультурному просторі.

Ми погоджуємось з думкою М.Байрама, що навчання мови в міжкультурному просторі допомагає розвивати учням не тільки комунікативну компетентність, необхідну для спілкування, а й їх соціокультурну компетентність, тобто здатність забезпечити взаєморозуміння та взаємодію людей різних соціальних ідентичностей. [1, с. 5] А соціальні ідентичності пов'язані з культурами. Адже кожна національність: «німці», «українці», «білоруси», «італійці» набувають своєї

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

соціальної ідентичності, знаходячись у відповідному оточенні, прийнятті їх вірувань, цінностей і поведінки.

Не можна заперечувати того факту, що знання іноземної мови має певну цінність лише в тому випадку, якщо воно пов'язане з культурними знаннями, цінностями, нормами поведінки, стереотипами носіїв мови. Звідси важливою метою іноземної мови є міжкультурне спілкування, що можливе лише за умови соціокультурного розвитку.

Так, нині існує багато трактувань соціокультурної компетентності, наприклад, Г.А. Воробйов зазначає, що соціокультурна компетентність є складним явищем і включає безліч компонентів, що належать до різних категорій.

Згідно з Р. П. Мільруда, соціокультурна компетентність відноситься до діяльності складової комунікативної компетентності. В. В. Сафонова вважає, що дидактичний опис цілей соціокультурної освіти за допомогою іноземної мови має здійснюватися в термінах соціокультурної компетентності. [3, с. 81] Але жодного конкретного та єдиного визначення цьому поняттю немає і досі, та все ж вчені сходяться на думці, що ця компетентність забезпечує здатність до участі у «діалозі культур», тобто долати соціокультурні бар'єри під час спілкування з носіями іноземних мов.

Для достатнього осмислення проблеми соціокультурної компетентності, необхідно визначитись з поняттями «культура» та «діалог культур». Так, коли люди говорять про культуру, вони часто мають на увазі такі речі, як їжа, одяг, музика, мистецтво, або література. Інші можуть асоціювати культуру з поняттями соціальної взаємодії, цінностями, ідеями та поглядами. Антрополог Дж. Бодлі описує культуру просто як «що люди думають, роблять». Дж. Бодлі розглядає культуру як соціально переданий набір загальних переконань, які включають символічні, психічні, поведінкові та матеріальні аспекти, створені для того, щоб забезпечити певні моделі поведінки [4 с. 3].

Тому виходячи з цих суджень, кожна культура містить в собі альтернативу розвитку різних суспільних відносин. В той же час кожна культура повинна сприймати досвід інших культур не тільки як рівних, але й для збагачення власної. Такий «обмін досвідом» забезпечує саме діалог культур, який характеризується вільним і відкритим обміном саме культурної спадщини суспільства, оскільки кожна культура цікава і цінна саме через її особливості і відмінності. Отже, результатом діалогу культур є розуміння і прийняття відмінностей між людьми іншої культури, запозичення цінностей її духовного і матеріального життя, також сприяння стабілізації та гармонізації міжетнічних і міжнародних відносин, зміцненню безпеки і миру у світі. Звідси випливає, що одним з

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

компонентів соціокультурної компетентності є *культурний компонент* - знання культурних особливостей англomовних країн, їх звичок, традицій, стандартів поведінки, етикету і здатності розуміти та використовувати їх належним чином у спілкуванні. Оскільки етикет та певні стандарти поведінки це перш за все – вербальні засоби спілкування, за що відповідає *лінгвокультурний компонент* соціокультурної компетентності - знання лексичних предметів з соціально-культурною семантикою (наприклад, привітання, форми звернення та прощання в усній та письмовій формі).

І останнім компонентом є *соціолінгвістичний*, що відповідає за знання мовних особливостей соціальних класів та груп, різних поколінь, статей. Отож, як бачимо, соціокультурну компетентність слід розуміти як володіння та здатність застосовувати мультикультурні знання, навички в процесі міжкультурної комунікації в конкретних умовах життя, а також толерантність до людей інших національностей.

Соціокультурна концепція навчання і виховання виходить з того факту, що зв'язок іноземної мови та культури відображають повсякденне життя людей у всьому світі [2, с. 118]. Тому вивчення іноземної мови повинно заохочувати учнів до вільного спілкування іноземною мовою й зробити їх здатними до міжкультурного спілкування, що забезпечує високий рівень знань про власну культуру та культуру країни досліджуваної мови.

Як зазначає Ж. Зараті, найефективнішим зв'язком у міжкультурному спілкуванні є рівноправний діалог-діалог побудований на взаємній повазі, залученої до контактів культур, в яких відбувається обмін сутністю культур з метою їх взаємного збагачення і розвитку. Вчена наголошує, що тільки такий тип відносин між культурами можна вважати прогресивним, оскільки тільки через діалог культур можна співіснувати в сучасному багатокультурному світі [1, с. 7].

Але таке міжкультурне спілкування буде ефективним лише тоді, коли студенти володіють не тільки програмовим матеріалом, але, що більш важливо, особливу увагу приділяють покращенню соціокультурної компетентності саме через збагачення знаннями про реалії народу, конотативну лексику, географічний та історичний розвиток, традиції і звичаї країни, мову якої вивчають.

Не можна заперечувати, що мови, як дзеркало (відображення) дійсності у свідомості певної мовної та культурної спільноти. Тому мову не можна вивчати без заглиблення в суспільство, де живуть носії мови. Це означає, що студентам потрібна інформація про природні оточення і життя членів іншої культури: політичної та економічної систем, культурного розвитку нації в цілому. Звідси можемо виділити необхідний

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

культурний мінімум, який можна поділити на три рівні: *поверхнева культура (surface culture)*, *вища культура (subsurface culture)* і *глибока культури (deep culture)*.

Приклади елементів поверхневої культури (surface culture) включають харчування, національні костюми, традиції, музику і танці, літературу, специфіку свята. У розділі вищої культури (subsurface culture) можна перераховувати поняття ввічливості, мова тіла, жести, дотик, контакт з очима, міміка. Вони є основою поведінки, такі правила соціальної взаємодії присутні у всіх культурах, але широко видозмінюються в різних культурах. Наприклад, англійці цінують контакт очей при розмові, а заходити в будинок взутим – не є грубістю в американців і т.д.

Несвідомі цінності та глибока культура (deep culture) – є найскладнішим елементом для ідентифікації. Це можуть бути вкорінені цінності, те що люди певної країни сприймають як «правильно» і «нормально». Наприклад, коли американці на запитання відповідають «так», це може бути знак розуміння, а не погодження, тому що американці прямі та відкриті, на відмінну від англійців, які приділяють більшу увагу контексту і т.д.

Загалом, у сучасній соціокультурній підготовці існують дві тенденції:

- перша: необхідність мати знання, що надають можливість використовувати іноземні мови як засіб спілкування.
- друга: заняття з іноземної мови сприяють глибшому розумінню іншої країни та її народу. У той же час необхідно заохочувати студентів до навчання рідної мови та власної культури.

Погоджуючись з М.Байрамом, необхідно розвивати компоненти соціокультурної компетенції та надавати студентам можливість поглянути на соціокультурне мовне середовище наступним чином:

- прогнозувати можливе соціокультурне втручання в спілкування і як їх вирішити;
- пристосовуватися до зовнішнього середовища, вміло дотримуючись канонів ввічливості культурного середовища - демонструвати повагу до традицій, ритуалів і способу життя представників іншого культурного товариства;
- забезпечувати основу для подальшого розвитку різновидів соціокультурної компетентності до професійно-профільного характеру;
- здійснювати, за можливості, самостійного навчання в інших країнах, серед чужих культурних спільнот;
- оволодіти способами представлення своєї культури в чужому середовищі [1, с. 25].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Як бачимо, без відповідної соціокультурної освіти досконале оволодіння іноземною мовою недоступне, а збільшення змісту мовного курсу соціокультурною складовою може слугувати засобом мотивації мовної діяльності студентів. Оптимально організований процес навчання іноземної мови може підготувати студента до адекватного сприйняття інших культур, свідомого ставлення до існуючих стереотипів.

Це означає, що досвід реальної міжкультурної комунікації є складним процесом взаємодії між учасниками та представниками мовної і культурної різноманітності країни. Тому вивчення культурного різноманіття, яке існує в рамках однієї нації, повинно бути невід'ємною частиною навчальної програми міжкультурної комунікації. Б.Харрісон наголошує, що ідея «політичної коректності», толерантності повинна бути близькою для студентів, щоб вони могли попереджувати міні-конфлікти, забезпечити успішне досягнення комунікативних цілей без шкоди для почуттів і гідності співрозмовників [2, с. 78].

Висновки. Отож, формування соціокультурної компетентності виступає як засіб отримання соціальних комунікативних навичок. Іншими словами, з'являється вторинна мета вивчення іноземної мови - вивчення культури країни, мова якої вивчається. Підсумовуючи, можна сказати, що проблеми культури та міжкультурної комунікації мають бути представлені в освітньому процесі як цілі глобальної освіти.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку вбачаємо у вивченні соціокультурної освіти українських студентів в умовах глобалізації сучасного суспільства. Вітчизняній освіті необхідна нова концепція соціокультурної освіти, нового підходу до навчання іноземної мови, яка може забезпечити діалог культур і зв'язок комунікативної діяльності студентів з вивченням соціокультурного портрету носіїв мови.

Список використаних джерел

1. Byram M., Zarate G. Intercultural Competence. Strasbourg :Council of Europe, 2003. 147 p.
2. Harrison B. Culture and the Language Classroom, Hong Kong: Modern English Publications, 1990. 153 p.
3. Safina S. Formation of Socio-Cultural Competence in Foreign Language Teaching. *Procedia . Social and Behavioral Sciences*. 2014. №136. С. 80 – 83
4. Raising Cultural Awareness in the English Language Classroom: веб сайт. URL : <https://eric.ed.gov/?id=EJ1020809> (дата звернення: 10.02.2019)

5. Калінін В.О. Використання педагогічної технології "діалог культур" у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов /Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка.- Житомир, 2005.- Вип. 22.- С. 54-56

Касіяничук В.Д.,
*к.т.н., с.н.с., Академік АІНУ,
професор кафедри будівництва та цивільної інженерії,
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

**НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЛІКУВАЛЬНО-
ПРОФІЛАКТИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, РОЗРОБЛЕНІ НАУКОВЦЯМИ
УНІВЕРСИТЕТУ КОРОЛЯ ДАНИЛА**

Відомий афоризм батька медицини Гіпократу **“Що ліки повинні бути їстівними, а їжа лікувальною”** ліг в основу наших досліджень і експериментальних випробувань.

З благословення світлої пам'яті засновника і першого ректора університету академіка, **отця І.М.Луцького** ми продовжуємо НДР по розробці нових технологій виробництва продукції лікувально-профілактичного призначення і лікарських засобів з місцевих сировинних ресурсів і нетрадиційних рослин. На сьогоднішній день маємо на наш погляд непогані результати.

Продовольча проблема в світі є актуальною і на сьогоднішній день через постійне зростання цін на харчову продукцію імпортного походження та їх сумнівну якість. І тому в інтересах національної економіки України в місцевих ОТГ необхідно спрямувати зусилля на більш повне використання місцевих ресурсів, зокрема природних багатств лісів. На Прикарпатті найбільш поширеними дикорослими плодами і ягодами є яблука, груші, глід, малина, ожина, чорниця, брусниця, калина і інші. Вони вміщують багато необхідних для здоров'я людини цукрів, вітамінів, кислот, пектинів і мікроелементів, яких немає в плодах їх культурних родичів. Із 100 видів їстівних грибів на Прикарпатті збирають 10-15 видів, які використовують у харчуванні. Гриби вміщують до 45% білків, до 13% жирів до 60% вуглеводів, вітаміни А, В, В₂, С, D, РР. [1]

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Із нетрадиційної сировини високоефективним є топінамбур (земляна груша, сонячний корінь). Відомий вчений М.І. Вавілов назвав топінамбур **рослиною-велетнем**. Топінамбур має унікальний хімічний склад, багатий на біологічно – активні речовини і тому він сам, напівфабрикати та продукти, виготовлені з нього мають імуномодельючу та радіопротекторну дії. Особливо людство згадувало цю культуру в холодні і голодні часи війн, природних катаклізмів та

Посадка топінамбура
(Використання бульб)

Плантація топінамбура

Зелена маса, готова до скошування

Збір бульб топінамбура

Бульби топінамбура

Сортування топінамбура

епідемій. Ця сировина надзвичайно актуальна і сьогодні після погіршення екологічного стану України Чорнобильською катастрофою.[5]

Перевага топінамбура над іншими рослинами її унікальна особливість – це наявність в ньому інуліну, який в організмі при вживанні бульб перетворюється на легкозасвоювану фруктозу. Численні відомості нагромаджені в умовах клінічних випробувань і експериментів народної медицини свідчать про виражену цілющу дію топінамбура при його вживанні в їжу, лікарських засобів, виготовлених на його основі при захворюваннях на цукровий діабет, кишковий дисбактеріоз, гіпертонічної хвороби та ін.[2]

Спільно з кафедрою підприємництва, торгівлі та біржової діяльності імені академіка З.О.Маніва нашого університету, в творчій співдружності з спеціалістами лісового господарства, агропромислового

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

комплексу досліджуємо перспективи нарощування обсягів заготівлі і вирощування цієї унікальної сировини. Результати досліджень показують, що в нашій області за рік можна заготовляти до 6500 тонн дикорослих ягід, плодів, грибів, а на землях, які не використовуються вирощувати до 250 тисяч тонн бульб топінамбура і 500 тисяч тонн зеленої маси.[1]

Науковці студенти факультету архітектури, будівництва та дизайну нашого університету спільно з вченими Івано-Франківського національного медичного університету прийшли до висновку, що бульби топінамбура доцільно переробляти на порошок по розробленій на факультеті технології.

СПОСІБ ВИРОБНИЦТВА ПОРОШКОПОДІБНИХ ФРУКТОВО-ЯГІДНИХ, ОВОЧЕВИХ І ГРИБНИХ НАПІВФАБРИКАТІВ І/АБО СУХОПРОДУКТІВ

Дана технологія універсальна і дозволяє виробляти високоякісні фруктово-ягідні, овочеві та грибні порошки, які можуть використовуватись як сировина для виробництва лікарських засобів і біологічно-активні добавки для виробництва продукції лікувально-профілактичного призначення. Виготовлений по нашій технології порошок зберігає всі мікроелементи і вітаміни, його зручно зберігати і транспортувати.[3] Порошок топінамбура служить сировиною для виробництва лікарського засобу "Біфтоп", який розробили на кафедрі ендокринології Івано-Франківського національного медичного університету під керівництвом д.м.н., професора В.І.Боцюрка. Лікарський засіб "Біфтоп" використовується для лікування цукрового діабету, кишкового дисбактеріозу і ін. Він пройшов доклінічні і клінічні

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

випробовування і показав високу терапевтичну ефективність.[4] Зелену масу топінамбура плануємо використовувати на виробництво високоефективних кормів для тваринництва і як біомасу для альтернативної енергії та енергоощадних будівельних матеріалів, що дозволить здешевити собівартість виробництва готової продукції.

Крім того на основі топінамбура розроблено 36 харчових рецептур смачних та корисних справ з унікальним хімічним складом і біологічно-активними елементами з радіо-протекторними і імуно-моделюючими властивостями ,які ввійшли в науково-популярну працю“Смачного вам” ,що дозволило стати лауреатом обласного рейтингового огляду “Галицький кмітливець”“Кращим винахідником”.

Тісно співпрацюємо з ТОВ НВП“Індіго” і ЕКО “Індіго”.Маємо спільні публікації з д.ю.н. доцентом Книшем В.В., д.м.н. професором Боцюрком В.І., к.ю.н.доцентом Косьмієм М.М., к.е.н. доцентом Криховецьким І.З.,к.е.н.доцентом Івашківим Т.С., спеціалістом харчової промисловості Касіянчуком М.В.,відомим екологом і біологом Жираком Р.М.

Щоб розширити кількість стартапів і прискорити їхнє впровадження наш університет став асоційованим членом консорціуму “Система еко інновацій”. Підписана угода про співпрацю ІТТФ НАНУ, передовими ОТГ області з надією на кращу перспективу інвестування.

Плануємо спочатку продовжити організацію дослідно-експериментального виробництва з поступовим переходом на більш масштабний випуск цієї унікальної і вкрай необхідної для населення продукції з організацією нових робочих місць та значним поповненням місцевих бюджетів.

Список використаних джерел

1. Касіянчук В.Д. Перспективи використання дикоростучих плодів ,ягід і грибів в умовах Прикарпаття для виготовлення продукції лікувально-профілактичного призначення / В. Д. Касіянчук , М. М. Ковач, М. В. Касіянчук // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць – Львів: РВВ НЛТУ України 2013. – Вип. 23(7). – С. 152-155.

2.Касіянчук В. Д. Сухий продукт топінамбура – ефективний напівфабрикат для виробництва продукції лікувально-профілактичного призначення / В. Д. Касіянчук // Галицький лікарський вісник Івано - Франківського національного медичного університету – 2013. - № 3 – С. 103-105.

3. Касіянчук В. Д. Спосіб виробництва порошкоподібних фруктово-ягідних , овочевих і грибних напівфабрикатів і/або сухопродуктів / В. Д. Касіянчук , М. В. Касіянчук // Патент на корисну

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

модель №95646 . Зареєстровано в державному реєстрі патентів України на корисні моделі 25.12.2014р.

4. Боцюрко В. І. Лікарський засіб “Біфтоп-М” / В. І. Боцюрко , М. С. Пернач // Патент на корисну модель №102465 . Зареєстровано в державному реєстрі патентів на корисні моделі 26.10.2015 р.

5. Топінамбур[Електронний ресурс]. – Режим доступу ru.wikipedia.org/wiki/топінамбур.

Качмар В.М.,

*канд.філол. наук, доцент
кафедри журналістики, реклами
та зв'язків з громадськістю
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

МОВНІ ЛЯПИ НА СТОРІНКАХ «ГАЗЕТИ ПО-УКРАЇНСЬКИ»

Мовна ситуація в Україні за останні роки істотно змінилася на краще: чи то під впливом сумних подій на Майдані, чи все ж таки нарешті відбулися зміни у свідомості сучасної нації. За даними щорічного моніторингу, проведеного рухом « Простір свободи», українську мову називають рідною дедалі більша кількість українців – 68% (дані соціологів без урахування окупованих територій). Це на 10% більше, ніж п'ять років тому. Зокрема тішить той факт, що відбулися позитивні зміни і в ЗМІ, так у 2018 році кількість періодичних видань, виданих українською мовою, збільшилася на 6.2%.

Однак занепокоєння викликає мовна культура періодичних видань, яка є важливим показником рівня видавничої справи в державі. Варто звернути увагу й на те, що інформаційний простір залишає за собою право пропагування грамотності населення. На жаль, є чимало друкованих видань, що не відповідають критеріям мовної унормованості навіть після затвердженого 4 жовтня 2018 року Закону про мову. У зв'язку з цим потреба вдосконалення процесу редагування, підвищення рівня мовної культури в сучасних друкованих ЗМІ набуває особливої актуальності. Доречними є дослідження Т. Боднаренко, яка розробила типологію мовних анормативів на матеріалі газет. А. Капелюшний звернув увагу на типологію журналістських помилок. Л. Боярська провела дослідження-моніторинг в рамках наукової теми “Моніторинг та інформаційне моделювання ЗМІ”. На мовну грамотність та мовленнєву неточність звернули увагу в своїх працях Д. Григоращ, Л. Мацько, Н. Непийвода, О. Пономарів, В. Русанівський, О. Сербенська, М.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Яцимірська та ін. Як зазначає М. Ріпей у дослідженні «Мовленнєві неточності на сторінках газет» що, найбільша кількість помилок трапляється у вживанні загальноновживаних слів. Такі слова вживають не тільки, коли складають наукові тексти, а й у побуті. Вони зрозумілі всім і сумнівів не викликають. От і виходить, що до термінологічних словників науковець заглядає набагато частіше, ніж до загальнономовних. А варто було б навпаки, адже знайти відповідник до звичайного слова набагато складніше, ніж до терміна.

На виправданими з вказаної точки зору є й вживання русизмів, суржику, зокрема і російськомовних фраз в українських ЗМІ.

На основі журналу «Країна» та «Газети по-українськи» спробували проаналізувати й дати пояснення доцільності вживання суржику і російської мови у публікаціях. У 2012 році в науковому журналі «Освіта регіону» був проведений аналіз мовних покручів у «Газеті по-українськи», де наголошувалося, що культивування мовних покручів – це вирощування цих мовних паразитів у штучних умовах шляхом зараження ними газетних шпальт, а відтак – і свідомості людей». Нас зацікавив той факт, чи змінилося відношення редакторів до якості мовного матеріалу через шість років, так як журнал належить до періодичних, а газета виходить друком щотижня.

Проаналізувавши числа журналу «Україна» та «Газети по-українськи» за період 2015-2018 років, виділили кілька форм використання мовних покручів у досліджуваному часописі. Таким чином, звернули увагу на суржик та російськомовні фрази у мові українських політиків; суржик у мові відомих людей та простих українців; вживання мовних покручів у різних регіонах, а також провели аналіз власне мовних помилок (лексичних, фонетичних, морфологічних, граматичних тощо).

Проблема доцільності використання суржику у мові героїв публікацій журналу «Країна» та «Газети по-українськи», у яких суржик виступає засобом творення типічного представника різних регіонів України, який не тільки не володіє літературною мовою, а й не надто переймається своєю мовною культурою. Суцільне використання суржику та русизмів на шпальтах видань призводить до зниження культурного рівня читачів. Так як журналіст є фундатором формування читацьких смаків, то грамотна українська мова не повинна втрачати своїх позицій у пресі, зокрема, у період політичних спекуляцій щодо неї.

Чимала кількість анормативів української мови, що так «вдало» використовується в «Газеті по-українськи». Так, найвищим ступенем ризику відзначаються лексичні помилки, що зустрічаються зазвичай у мові респондентів. Мають місце морфологічні, орфографічні,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

синтаксичні та інші неточності. Однак неабияке значення мають помилки вживані самими журналістами – це пунктуаційні аномативи. І хоча щороку виходить друком чимала кількість довідкової літератури, двомовних словників ситуація бажає бути кращою. Зважаючи хоча б на те, що грамотна, правильна, унормована мова не має права втрачати своїх прозиції у пресі в той час, коли доля української мови перебуває в епіцентрі політичних дискусій. Преса, як одна з найважливіших інституцій суспільства, повинна бути головним рушієм патріотичного пробудження, культурного виховання і просвітництва.

Однак, варто наголосити, що «Країна» веде на своїх шпальтах активну державницьку політику, піднімаючи актуальні проблеми російсько-українського протистояння. Тому деякі помилки є виправданими: на кшталт таких, які передають точне мовлення респондентів.

Список використаних джерел

1. Копистинська І. Мовні покручі на сторінках української преси: прагнення бути ближчим до читача чи прояв інформаційної експансії (на прикладі «Газети по-українськи») // І.Копистинська. – К.: Освіта, 2012. – С. 216–219.
2. Країна. (2014–2018). Суспільно-політичний тижневик. Взято <https://gazeta.ua/journal>.
3. Соколова С. Українська мова в сучасних засобах масової комунікації: проблеми культури мови, стилістики та соціолінгвістики / С.Соколова.- К, 2014. – С.133–145.
4. Стан української мови в Україні: що змінилося за 2018 рік. – Режим доступу: <https://uk.etcetera.media/stan-ukrayinskoyi-movi-v-ukrayini-shho-zminilosya-za-2018-rik.html>.
5. Становище української мови за рік поліпшилося. ІНФОГРАФІКА до свята. Режим доступу: <https://novynarnia.com/2017/11/09/stanovishhe-ukrayinskoyi-movi-za-rik-polipshilosya-infografika-do-svyata>.

Кизимишин А.П.,
*ст. викладач кафедри
архітектури та містобудування
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

АРХІТЕКТУРНА БІОНІКА. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Сучасна архітектура та будівництво не стоять на місці – розвиток нових технологій втілюються у майбутні проекти чи реалізуються вже сьогодні. Саме тому мета, з якою написана дана стаття – обговорення інновацій в сфері архітектури та будівництва. Основні методи і принципи архітектурної біоніки вже систематизовані, деякі пропозиції вже реалізовані в будівництві. Природа – геніальний конструктор, інженер, художник і великий будівничий. Будь-яке творіння природи є високодосконалим взірцем, який відзначається вражаючою доцільністю, надійністю, міцністю, економічністю [1].

Науку про форми, принципи і технологічні процеси живої природи, які використовуються в архітектурі, техніці і будівництві називають біонікою. Дослідження щодо моделювання живих систем складають основу біоніки. Складовими частинами архітектурно-біонічної науки в будівництві є практична основа створення будівель і споруд та необхідні знання в галузі використання законів живої природи в будівництві. Основа біоніки – це вивчення і моделювання живих систем.

Архітектурна біоніка (архітектурно-будівельна біоніка) - нове явище в архітектурній науці і практиці, вивчає закони формування і структуроутворення живих тканин, займається аналізом конструктивних систем живих організмів за принципом економії матеріалу, енергії і забезпечення надійності [2].

Архітектурна біоніка досліджує платформу:

- жива природа – середовище
- архітектура – технології і будівництво
- людина.

Завдяки цьому соціальна і технічна сфери отримують можливість розвиватись в гармонії з оточуючою природою. Разом з практикою архітектурної біоніки поступово розвивається наука, з одного боку, як галузь архітектури, а з іншого – як частина нового наукового напрямку – загальної біоніки в будівництві.

Архітектурно-будівельна біоніка вивчає закони формування і структуроутворення живих тканин, займається аналізом конструктивних систем живих організмів за принципом економії матеріалу, енергії та

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

забезпечення надійності. В останні роки біоніка підтверджує, що більшість людських винаходів вже «запатентовано» природою. Метод архітектурної біоніки об'єднує в собі абстрактне і конкретне – закони математики та емоції. Він створює передумови для синтезу науки і мистецтва.[1]

До основних методів архітектурно-будівельної біоніки належать:

- метод функціональних аналогій – оцінка функціональних сторін живої природи. Вивчається на основі використання досвіду формоутворення архітектури, її технічних засобів і урахування тенденцій її перспективного розвитку;
- діалектичний метод – об'єкти досліджуються діалектично, тобто у всьому протиріччі їх розвитку, а також історично, в процесі росту і з урахуванням єдності організму і середовища;
- метод моделювання – основою для абстрактних математичних висновків в області закономірностей отриманої форми слугує модель: характер, пропорція, ритм і т.д.

В 1960 році у м. Дайтон (США) відбувся перший симпозиум біологів, інженерів, науковців, які використовують в своїх винаходах приклади природи. Одночасно визнали нову науку – біоніку – науку про використання в технічних пристроях і системах принципів організації, властивостей, функцій і структур живої природи [1].

Перші спроби використовувати біоніку в будівництві зробив Антоніо Гауді. Парк Гуель, або "Природа, застигла в камені", Іспанія, м Барселона, 1900-1914 рр., Арх. А. Гауді [2].

До початку 1980 р. завдяки багаторічним працям фахівців з ЦНІЕЛАБ (Центральна Науково-дослідна та експериментально-проектна лабораторія архітектурної біоніки), архітектурна біоніка визнана, як новий незалежний напрямок в архітектурі. За цей час збудовано вже чимало будівель у біостилі. До них відносяться будинок правління NMB Bank в Нідерландах, будівлю Сіднейської опери в Австралії, хмарочос SONY в Японії, «Будинок Дельфін» в Санкт-Петербурзі та інші [2].

З великим нетерпінням увесь світ очікує здійснення проекту вежі-міста в Шанхаї. Її форма нагадує форму кипариса висотою 1228 м. Хмарочос налічуватиме 300 поверхів, розташованих у дванадцяти вертикальних кварталах. Опорою цієї споруди будуть палі, які під впливом важкості замість того, щоб заглиблюватися, будуть розширюватися за принципом гармошки. Побудова такого міста-бапти допоможе у вирішенні проблеми перенаселеності Китаю, так, як він розрахований приблизно на 100 тисяч жителів. «Кипарис» буде зведений з урахуванням всіх вимог архітектурної біоніки. Творці цього проекту

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Кавьер Піоф і Роза Тервера скромно заявили: «Природа зробила це до нас і краще нас» [2].

Ідеї створення архітектурних споруд, подібні до живого організму рослини, також містяться в роботах відомих архітекторів Л. Альберті, Л. Саллівена, А. Гауді, Ф. Райта, Ле Корбузьє, Ф. Отто, П. Солері, А. Мутняковича, М. Матєєва, В. Калатрави, Ю. Лебедева, В. Колейчука, О. Лазарева та ін.

У пошуках істинної природи формування структури висотної будівлі Л. Саллівен ретельно аналізує її функцію. Оскільки максимальна відповідність форми і функції є основним принципом природи, Ф. Райт в своєму проекті висотної будівлі "Іллінойс" (висота 1609 м) застосував принцип будови кореневої системи рослин. Структура висотного будинку Піреллі в Мілані (П. Нерві) свідчить про творче використання тектонічних основ природних "висотних споруд" [3].

Використовуючи принципи побудови конструктивно тектонічних систем рослин, що стоять вертикально, англійський інженер В. Фрішмен розробив конструкцію 800-поверхового будинку (висота 3500 м), могутній фундамент якого також побудований за принципом кореневої системи дерева.

Структура гнучкого і міцного стебла бамбука надихнула японських архітекторів на створення гнучкої конструкції хмарочоса, що має високий ступінь стійкості проти вітрових і сейсмічних дій. Вплив цих розробок, що надихає на творчі пошуки просторових несучих систем в архітектурі майбутнього - незаперечні, оскільки надвисотні будівлі, що активно взаємодіють з навколишнім середовищем, отримують нову якість, яка дозволяє пружно чинити опір дії зрушень або поштовхів, витримувати без руйнування або залишкових деформацій землетрусу.[4].

Отже, архітектурна біоніка – нове явище в архітектурній науці і практиці. Зараз, на мою думку, рано говорити про всі її можливості, однак наявний практичний досвід у цьому напрямку в нас і за кордоном відкриває широкі обрії рішення різних цікавих архітектурних проблем за допомогою патентів живої природи. Розкриваючи секрети пристрою живих організмів, можна отримати нові можливості в архітектурі споруд. Але, мабуть, найбільш важливим результатом може бути активна участь у створенні умов збереження живої природи і формуванні її гармонічної єдності з архітектурою.

Список використаних джерел

1. Архітектурна біоніка для житлових, торгових і офісних будівель // [Електронний ресурс]. Режим доступу:

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

https://stud.com.ua/54917/arhitekturna_bionika_zhitlovih_torgovih_ofisnih_budiv

2. Архитектурная бионика // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com>

3. Основы современной биологии. Винчестер, А. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.libex.ru/detail/book65350.html>

4. Архитектурно-бионические принципы демпфирующих систем сверхвысотных сооружений. Лазарев А. И. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

Книш В.В.,

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УРЯДУ УКРАЇНИ

Вищим органом виконавчої влади в Україні є Кабінет Міністрів України, на якого покладається відповідна конституційно-правова відповідальність у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності.

Позитивна (перспективна) відповідальність Кабінету Міністрів України визначається у ч. 2 ст. 113 Конституції України, де передбачено, що Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України [1; 2, с. 240; 3, с. 26; 4, с. 12].

Позитивна відповідальність уряду України деталізується у ст. 116 Конституції України, де визначено сфери його повноважень, зокрема: 1) забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України; 2) вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина; 3) забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики; політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; 4) розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України; 5) забезпечує рівні умови розвитку всіх форм власності; здійснює управління об'єктами державної власності відповідно до закону; 6) розробляє проект закону про Державний бюджет України і

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання; 7) здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю; 8) організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи; 9) спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади; 10) утворює, реорганізовує та ліквідує відповідно до закону міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади; 11) призначає на посади та звільняє з посад за поданням Прем'єр-міністра України керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України; 12) здійснює інші повноваження, визначені Конституцією та законами України [1; 5, с. 25; 6, с. 30; 7, с. 9; 8, с. 214].

Отже, позитивна (перспективна) відповідальність Кабінету Міністрів України носить дуалістичний характер. З одного боку – це відповідальність перед Президентом України, а з іншого – підконтрольність та підзвітність парламенту України [1; 9, с. 48; 10, с. 186; 11, с. 174; 12, с. 39].

Що ж стосується негативної (ретроспективної) конституційно-правової відповідальності Кабінету Міністрів України, то відповідно до ст. 87 Конституції України, Верховна Рада України за пропозицією Президента України або не менш як однієї третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України може розглянути питання про відповідальність Кабінету Міністрів України та прийняти резолюцію недовіри Кабінету Міністрів України більшістю від конституційного складу Верховної Ради України.

Однак, на нашу думку, провідну роль у системі повноважень, які детермінують позитивну конституційно-правову відповідальність уряду, провідна роль належить відповідальності та повноваженням у фінансовій сфері, які визначені у п. п. 3, 6 та 8 ст. 116 Конституції України. Зокрема, Кабінет Міністрів України: 1) забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики; політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; 2) розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання; 3) організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи [1; 13, с. 69 – 70].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Вищенаведені повноваження Кабінету Міністрів України окреслюють позитивну конституційно-правову відповідальність уряду у фінансовій сфері.

Законодавство також детермінує негативну конституційно-правову відповідальність уряду, яка може бути:

1) колегіальна (колективна) – застосовується до всього складу уряду. Зокрема, відповідно до ст. 87 Конституції України, Верховна Рада України за пропозицією Президента України або не менш як однієї третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України може розглянути питання про відповідальність Кабінету Міністрів України та прийняти резолюцію недовіри Кабінету Міністрів України більшістю від конституційного складу Верховної Ради України [1];

2) індивідуальна відповідальність членів уряду. Згідно ст. 18 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», член Кабінету Міністрів України (крім Прем'єр-міністра України) може бути звільнений з посади Верховною Радою України [14].

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 року з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Авер'янов В. Виконавча влада в Україні та її правове регулювання // Вісник Академії прав. наук України. Х., 2003. № 2 (23). С. 238–253.
3. Авер'янов В. Система органів виконавчої влади: проблеми реформування у світлі конституційних вимог // Право України. 2003. № 9. С. 24–30.
4. Авер'янов В. Український уряд у вимірі конституційно-правових вимог // Вибори і демократія. 2004. № 2. С. 58–65.
5. Дахова І. Поняття виконавчої влади та її місце в державному механізмі України (конституційний аспект) // Право України. 2002. № 12. С. 23–27.
6. Єрмолін В. До питання про співвіднесення понять виконавчої влади і державного управління // Право України. 2002. № 9. С. 29–32.
7. Кафарський В. Правові засади функціонування Кабінету Міністрів України право України // Право України. 2006. № 6. С. 8–10.
8. Коваленко А. А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика: монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. 509 с.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

9. Коваленко А. У чому сила виконавчої влади: особливості її функціонування в перехідному суспільстві // Віче. 2004. № 7. С. 46–50.

10. Коліушко І. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні: монографія. К.: Факт, 2002. 260 с.

11. Конституційне право України: підручник / Л. К. Байрачна, Ю. Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський, В.І. Кичун, В.П. Колісник. Х.: Право, 2008. 416 с.

12. Пахомов І. Конституція України і виконавча влада // Право України. 2002. № 9. С. 38–40.

13. Книш В. В. Особливості конституційно-правової відповідальності Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України у сфері управління фінансами // «Фінанси України»: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 13 – 15 вересня 2010 р.) / Ред. кол.: В. О. Хорошко, В. Б. Дудикевич, А. С. Петров. К.: ТОВ «Ультрадрук», 2010. С. 69 – 70.

14. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII з наступними змінами і доповненнями станом на 25.03.2017 р.: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-18/>.

Кос С.В.,

викладач

Університет Короля Данила,

м. Івано-Франківськ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАГАТОКВАРТИРНОГО ЖИТЛА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

Житловий фонд Івано-Франківська оновлюється завдяки новобудовам, які сьогодні зводяться в серединній зоні міста і на околицях. Алеоснову його становлять багатоквартирні житлові будинки середньої поверховості і багатопверхові, збудовані в 50-90-ті роки минулого століття. Житловий фонд міста можна поділити на категорії, пов'язані з періодом побудови: повоєнні роки (до 1955р.); радянський період (1956-1991р.р.); пострадянський період (з 1991р.)

В повоєнні роки через гостру нестачу житла споруджувалися житлові будинки з малометражними квартирами. На фоні 4-поверхових цегляних "хрущовок" на вул. Бельведерській, 4-5-поверхових на вул. С. Бандери, Мельника, Галицькій, Незалежності виділяються будинки з гастрономом (вул. Незалежності, 81), будинки для обкомівських працівників (вул. Вовчинецька, 4), будинки облспоживспілки (вул. Грушевського, 11).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

В кінці 60-х-на початку 70-х років в місті з'являються 9-поверхівки. На вул. Шевченка, 37 споруджується 6-поверховий житловий будинок з квартирами в двох рівнях (арх. Б. Мартин, 1969р.) – в ньому застосований новий тип квартир. Здійснюється забудова багатоквартирними цегляними і панельними житловими будинками за принципом мікрорайонів. При в'їзді в місто формується перспектива вул. Набережної.

З середини 70-х років більш різноманітною стає конфігурація планів, збільшується площа квартир. Розпочинається будівництво житлового масиву в Пасічній, забудова вул. Хоткевича, в кінці вул. Гетьмана Мазепи споруджується мікрорайон малосімейних квартир, в кінці вул. Чорновола – містечко для військових. Але самі будівлі виглядають безлико. Якістю виконання виділяється 5-поверховий панельний житловий будинок на вул. Бельведерській, 42, споруджений угорськими будівельниками (1977р.).

Наступним етапом стає пошук засобів архітектурної виразності забудови і засобів покращення фасадів при застосуванні типових проектів. В 5-поверховому житловому кварталі, збудованому в центральній частині міста на вул. Вагилевича-Грушевського-Драгоманова, завдяки вирішенню верхнього поверху, який імітує мансарду, і елементам шатрового даху було досягнуто поєднання із навколишньою історичною забудовою. В забудові районів панельних житлових будинків-мікрорайону «Каскад» і комплексу на вулиці Івасюка (II пол. 80-х років), які виростили на околиці, – була реалізована спроба збагатити простір за допомогою блокування секцій різної поверховості і застосування елементів шатрового даху над лоджіями.

Житлове середовище, яке сформувалося на початок 90-х років, викликає масове невдоволення мешканців. Тут існує дві глобальні проблеми, які потребують вирішення: проблема стану житлових будинків і проблема організація простору дворів. Причини цього наступні.

Перша – вік житла. В місті експлуатується житло, збудоване за проектами перших масових серій панельних і цегляних будинків, яке потребує відновлення шляхом реконструкції і модернізації. Найважче піддаються ліквідації конструктивні дефекти панельних житлових будинків. Архітектурні недоліки в них такі: малі площі кухонь, віталень, суміщені санвузли, прохідні кімнати, відсутність підсобних приміщень (вбудованих шаф, антресолей, комор, овочесховищ), відсутність балконів і лоджій [1]. Квартири оснащені застарілим інженерним обладнанням, потребують заміни внутрішні сантехнічні мережі.

Друга – архітектурний образ будинків періоду індустріального будівництва, коли житло було об'єктом будівельної діяльності, а не

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

архітектурної творчості, і робота архітекторів зводилась до прив'язки типових проектів.

Третя – організація житлового середовища, яке виникло внаслідок реалізації містобудівної ідеї «житлових районів і мікрорайонів», т.з «спальних районів». В них простори навколо будинків не повністю освоюються, наявні мертві зони, які не мають ні функцій, ні власників. Відзначається невідповідність проектного призначення ділянок до їх реального використання, пішохідних шляхів до планування мікрорайону. Недостатня кількість автостоянок стає причиною паркування на газонах. Наукові дослідження житлового середовища мікрорайонів показують, що розріджена забудова, в якій немає масштабних до людини впорядкованих громадських просторів, працює на роз'єднання людей.

На фасадах будівель періоду індустріального будівництва – латки утеплення, самовільне зашкелення балконів і лоджій і в спальних районах, і в будинках-вставках в центрі міста, різноманітні прибудови і добудови. В поєднанні з неякісним виконанням стиків панелей, облупленою штукатуркою, вицвілою і змитою фарбою зовнішніх стін це привело до виникнення середовища, в якому не хочеться затримуватися.

Масове індустріальне житло, збудоване в II пол. ХХст., як і в інших містах України, за багатьма параметрами не відповідає рівню сучасних потреб і тим більше – рівню потреб майбутнього. Ці житлові масиви потребують комплексної реконструкції [2, с. 66].

В пострадянський період в Івано-Франківську зводяться окреморозташовані багатоквартирні житлові будинки, будинки-вставки та житлові комплекси закритого типу. За функцією квартирні житлові будинки будуються таких типів: багатофункційні (торгово-житлові, офісно-житлові) і лише з житловою функцією. Приклади вдалого рішення багатофункційних будинків – житловий будинок на вул. Шевченка, 49-51 (арх. М. Питух), житловий будинок-вставка на вул. Коновальця, 11 (арх. О. Кос). Серед комплексів – житловий комплекс «Калинова слобода» (арх. Д. Градовський, Пилип'юк),

На початок третього тисячоліття на окремих ділянках на вулицях, наближених до центру, зводяться будинки-вставки: формується забудова вулиці Гаркуші на місці колишніх одно-двоповерхових будівель, суцільний фронт забудови вулиці Незалежності напроти драмтеатру, вулиці Січових Стрільців. Та в основному будівництво ведеться у серединній зоні міста і у периферійних районах, де наявні більші території, де менші обмеження щодо конфігурації забудови, де згідно із містобудівними та архітектурними канонами можна зводити будинки

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

підвищеної поверховості. Здійснюється будівництво житлових будинків і комплексів із власною інфраструктурою. Приклад – група житлових будинків із комплексом об'єктів обслуговування на вул. Галицькій в Пасічній (арх. Я. Дорошенко).

В період незалежності відбулися позитивні зрушення [3]: відмова від типового проектування, комплексний підхід у проектуванні, при якому нижні поверхи будівель проектуються із установами громадського призначення. Виникли будівлі, які мають виразні архітектурні рішення і збагатили силует міста, з'явилася тенденція звернення до історичних форм.

В 2015 р. почали реалізовуватися проекти з енергозбереження. Запроваджується програма з утеплення житла, за якою держава відшкодовує частину суми кредиту на енергоефективне обладнання та матеріали для населення, ОСББ та ЖБК (від 20% до 70%). Відбувається заміна мощення в дворах, прокладання доріжок, оновлення дитячих майданчиків.

На жаль, є негативні моменти. Простежується тенденція підвищення поверховості багатоквартирного житла до 9-ти поверхів і більше, хоча в світі комфортним для постійного проживання вважається житло в середньому не вище 4-х поверхів. Часто неоправданозавищується поверховість будівель в центральній частині міста. Зовнішнє житлове середовище тут не є комфортним для постійного проживання через суцільне заощення невеликих прибудинкових дворів і використання їх для паркування. Аналіз морфології забудови на основних шляхах в'їзду в місто показує, що забудова тут часто ведеться без врахування їх ролі в структурі міста [4].

На околиці всі новобудови різні, таке враження, що кожен будує не зважаючи на те, що навколо. З'явилися двори-колодязі, в яких не знайшлося місця для зелених насаджень, дитячі майданчики відірвані від входів стоянками для автомобілів. Щоб догодити споживачу в бажанні мати зашклену лоджію, будинки проектуються без відкритих літніх приміщень, що є порушенням норм щодо наявності другого евакуаційного виходу з квартири. Це недоліки на стадії проектування. А якщо додати порушення, які виникають в результаті реалізації, ситуація складається невтішна. На це накладається самовільна реконструктивна діяльність мешканців, яка спостерігається в багатоквартирному житлі всіх етапів побудови. В результаті на фасадах панує хаос [5].

Місту пасувала б квартальна забудова, яка в центральній частині не повинна перевищувати існуючу в 3-4 поверхи. Для забезпечення актуальності задуманого архітектором сприйняття багатоквартирного будинку протягом тривалого часу законодавством повинна бути

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

передбачена відповідальність мешканців за самовільну реконструктивну діяльність. Новобудови повинні вносити в життя городян відчуття комфорту і щастя.

Список використаних джерел

1. Сергеичев П. Модернизация жилых домов первых массовых серий // Архитектура СССР.– №3.–М.:Стройиздат,1987.–С.64.
2. Гнесь І.П. Проблеми та перспективи еволюції масової типової житлової забудови 50-90-х років в Україні. – [Електронний ресурс.] – Режим доступу:http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/36744/1/11_63-68.pdf
3. Лінда С.М.Тенденції розвитку житлового будівництва Західної України пострадянського часу. –[Електронний ресурс.] – Режим доступу:<http://intkonf.org/kandidat-arhitekturi-linda-sm-tendentsiyi-rozvitku-zhitlovogo-budivnitstva-zahidnoyi-ukrayini-postradyanskogo-chasu/>
4. Кос С.В. Житлові новобудови Івано-Франківська: містобудівний аспект./Архітектурний вісник КНУБА.–К:Кнуба,2017.–Вип.13.–С.356.
5. Кос С.В. Багатоквартирне житло Івано-Франківська.– 2015р. – [Електронний ресурс.] – Режим доступу:
<http://archiline.if.ua/%D0%B1%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%B5-%D0%B6%D0%B8%D1%82%D0%BB%D0%BE-%D1%96%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE-%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2-2/>

Косьмій М.М.,

к.ю.н., доц.,

декан факультету архітектури,

будівництва та дизайну

Університету Короля Данила

м. Івано-Франківськ

НЕМАТЕРІАЛЬНІ ЧИННИКИ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ ПРОСТОРОВИХ СТРУКТУР МІСТА. ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Сьогодні ведуться дискусії про форми організації міст (матеріальний контекст), а не про сенс їх існування. Залишається питання: місто — це зло чи добро як важлива філософсько-етична

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

проблема, та багато інших питань щодо суті міст і міського способу життя. Розуміти місто можна й антропологічно — як таке, що має тіло і душу. Має воно свій матеріальний вимір (будинки, споруди, вулиці, школи, площі тощо), але також енергетику комунікацій і спілкування, інформацію, мікроклімат, зв'язки з державою й світом, свій характер, темперамент, вік, красу, типи реакції на зовнішні впливи тощо. Місто має і свій духовний вимір, свою психіку, душу, пам'ятні місця, геніальність і унікальність. Колективний дух міста творить його суспільну свідомість. З роками міста отримали не тільки свій матеріальний образ, а й духовний — стали не лише функціональними й історичними, а й духовними осередками.

Складно визначити, чим вирізняються міста більше — виміром матеріальним чи нематеріальним. Напевно, другим. Міста мають свою історію, одні помирають швидше, і після них не залишається пам'ять, інші живуть довше, розвиваючи історію, яка тісно пов'язується з соціальними справами, пам'яттю, наукою, мистецтвом, архітектурою тощо. Образ міста творить насамперед життя духовне, наукове і моральне, надаючи йому духовного й інтелектуального стану, формуючи певний рівень якості людського виміру — прагнень і потреб, культури і мистецтва, свідомості та спільної мови.

Метою нашого дослідження є розкрити зміст і роль нематеріальних (якісних) чинників у виникненні, розвитку та формуванні просторових структур міста. Досліджується історичний контекст цього феномена міст. До нематеріальних нами віднесено релігійно-світоглядні, юридично-адміністративні, суспільно-гуманістичні та політично-ідеологічні чинники.

Аналіз історичних прикладів впливу нематеріальних чинників на формування унікальності міст. Найдавніші міста виникли й сформувалися в долинах та басейнах рік Ніл, Тигр, Євфрат, Інд і Ганг, Янцзи — тут розвинулись могутні держави з, як правило, тоталітарним устроєм ще в V тис. до н.е. Як зазначає В. Тимофієнко, «...необмеженість монархічної влади ідеологічно санкціонувалась міфологічним світоглядом суспільства... увічнення слави й могутності царя, спадкоємця бога на землі, стало одним з головних завдань архітектури епохи стародавніх деспотій» [16, с. 28]

В архітектурі та просторі міст Єгипту об'єкти виростають з земних надр, а культ мертвих, що розвинувся на берегах Нілу, втілювався у грандіозних будівлях для поховань. Міста планувались у формі укріпленого круга з прямокутним перетином вулиць (саме коло і хрест усередині означав місто). Така структура виступала космологічним символом чотирьох начал Всесвіту.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Детальний аналіз проблеми нематеріального у формуванні просторових структур міст проведемо на прикладі урбаністичної історії і культури Європи — від античних греко-римських часів до періоду промислової революції та сучасних міст.

Грецько-римська урбаністична культура важлива — саме тут виникла цивілізація, яка з плином часу зробила сьогodнішню Європу індивідуальністю й унікальністю в історичному сенсі.

Вигляд багатьох грецьких міст визначений був акрополем та розташуванням порту чи пристані. Мережа головних вулиць міст зазвичай нерегулярна, і тільки з часом відкриті простори — такі, як агора, вносили певний порядок. Під кінець V ст. Гіпподам (з Мілету) увів істотні удосконалення в міському плані, створюючи регулярні квартали, одні з яких займала житлова забудова, на інших групувалися світські й релігійні споруди [2]. З втратою значення в Європі грецької культури на перший план вийшов Рим. *Римські урбаністичні концепції* виводять впливи однаковою мірою і етрусської, і грецької культур у плануванні міста та традиції його закладення. Як результат розвитку цивілізації і потреб суспільства в його матеріальній структурі виникають нові споруди: базиліки, цирки, триумфальні арки, що створювали характерний елемент в образі міста. Виразними є тенденції монументальності. Відбувається це значною мірою зі зростанням технічного прогресу в будівництві через введення оригінальних римських конструкцій. В умовах античного суспільства витворилась нова суспільно-політична організація, розвинулись ідеї демократії та республіки. Іншою, ніж у державах давньосхідної деспотії, була ідеологія суспільства. Розвинулись тенденції раціоналізму та нове розуміння простору екзистенції людини [12]. *Підвалинами для грецької та римської урбаністики, архітектури й мистецтва стала міфологія*, яка набула державного характеру. Римська імперія виступає ідеальним прикладом урбанізації, що обумовлена політично-правовими чинниками. Будівництво нових поселень обумовлювалося рішеннями тодішньої влади в імперському підкоренні нових територій. *Римську урбанізацію* характеризувала осьовість закладень, що впливала з сакрального характеру напрямів орієнтації. Майже всі міста (за винятком Риму) характеризували приблизно ідентичний план — забудова навколо двох осей: схід – захід, і перпендикулярної до неї. Міста стародавнього світу показують тодішню багатогранність суспільства, поділеного на класи й шари.

2. Середньовічне місто. Релігія мала вирішальне значення в урбаністичному впорядковуванні міст Середньовіччя. Залежно від релігійних принципів одні держави розвивалися краще, другі гірше.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Дуже добрим прикладом є відмінності між двома гілками християнської релігії: католицизмом і протестантизмом. Католицизм пропагував культ убогості й аскетизму, в протестантизмі найважливіша — робота. На принципах протестантизму розвинулася Німеччина чи Швейцарія. Повільний відхід від костелу, розпочатий в XV ст., зменшив роль релігійного чинника в просторовому упорядкуванні міст.

У християнській теології ідеальним простором очищення людини є місто Єрусалим — місце життя і страждань Христа. Християнська думка закладає Божий Єрусалим у душі людини, і вона стає раєм на землі, а потім шукає його в родині, чернечих спільнотах, церкві. Єрусалим виступає символом світу, земного життя, людської історії, набрав особливої краси, змісту й містики. Він відображався у свідомості християн як небо, зразок святого міста, де небо відкривається вірним. В ідеології християнства кожне місто має своє життя і смерть, історію мирську та священну, знаходиться перед вибором добра і зла, але кожне місто є й шансом для добра. Тут твориться ідея Всесвітнього Храму, потреба творення тісного, живого й взаємного зв'язку між християнством і містом.

3. Розвиток міст епохи Відродження та бароко пов'язаний насамперед здвоянням та впливами різних культур, форма просторової організації життя міської спільноти формувалася як результат тривалого процесу. Місто стало твором мистецтва, отримуючи певною мірою запланований вигляд, пристосований не тільки до споживчих функцій — торгових, виробничих, захисних, комунікаційних, а й ідейних та культурних, пов'язаних з життям міських груп. Відповідними були і принципи його архітектурно-просторового формотворення.

Для аналізу нематеріальних чинників в урбаністичній культурі цікавими є випадки свідомого формування міського простору під ідеологічні цінності й визначені цілі, переведення ідеологічних ідей в урбаністичні форми. Томас Кампанела описав «місто Сонця». В його основі міститься культ Бога, але він виходить за межі релігії — свідомо розділяє ідеологію, релігію та філософію. «Місто Сонця» виступало філософським каменем, який творив нову якість — щасливе суспільство. Місто збудоване на плані кола — символу ідеалу та гармонії. В центрі — святиня, як правило, на найвищому рівні. Таким чином вважалися найважливішими в житті мешканців духовні справи. Свідомо не розташовувалися в центрі торгові площі, підкреслюючи своє несприйняття матеріальних цінностей. Святиня була одночасно й адміністративним центром міста, а кожен елемент міста мав у певний спосіб представляти й узгоджуватись із гармонією космосу. Територія

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

міста ділилась на сім кругів відповідно до семи планет, що мало магічне значення й пов'язувало місто з космічним порядком. Сім кругів міста поділено мурами, із зовнішньої й внутрішньої сторін, які відображали знання, якими володіло людство.

4. Нематеріальні чинники у функціональному суспільстві і промисловому місті. Промислова революція і технічний прогрес обумовили виникнення великих міст в Європі [12]. Соціальний чинник і концентрація населення були обумовлені значною мірою технологічними процесами. Явищем, що генерував зміни просторової структури промислових міст, був швидкий вплив двох основних суспільних груп, характерних для першої фази капіталістичного розвитку, — буржуазії й робітників. Масова міграція до промислових міст збільшила відмінності між містом і селом, надала їм нової суті. Вимушеними були також організаційні зміни в управлінні містами [15]. ХХ ст., яке увійшло в історію і суспільну свідомість як найбільш жорстоке, відзначається також масштабним розвитком технологій, наукової думки, культури. Процеси урбанізації ХХ ст. з усіма впливаючими наслідками виразно виявились і в Україні [1]. 30-ті роки ХХ ст. стали початком масової міграції сільського населення в міста, спричиненої революцією і війною, пізніше колективізацією і голодомором, які супроводжувались руйнуванням традиційного способу життя як селян, так і громадян, нищенням селянства і маргіналізацією міського населення. Це виявило деформуючий вплив на соціально-демографічну структуру і міське середовище. Втеча у міста сільського населення, історично не підготовленого до умов міського способу життя, у сполученні з несприйняттям традиційної системи міських культурно-етичних цінностей з боку люмпенізованого міського населення, провокованого ідеологічними настановами комуністичної влади, призвели до руйнування системи суспільних відносин, укладених віками у містах, етики цивілізованого спілкування і поведінки, зневажанню до духовної і матеріальної культури народу і, як наслідок, фізичного нищення архітектурно-містобудівного оточення. Усуспільнення побуту, ліквідація приватної власності, а загалом і втрата почуття особистої відповідальності за збереження і примноження національного багатства сприяли деградації середовища міста і селищ [9].

5. Сучасне місто. З кінця 80-х років ХХ ст. спостерігається ослаблення динаміки приросту населення, що є результатом падіння народжуваності, а також високого рівня смертності. Вплив населення до міст став виразно слабнути як ефект накладення багатьох негативних чинників різного характеру, які знайшли своє відображення в

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

труднощях на ринку житла і праці. Міста втрачають притягальну силу, стаючи щораз менш привабливими для мігрантів.

До причин «втечі з міста» і зміни способу життя та діяльності людей слід віднести те, що мешканці щораз більше піддані агресії сучасного міського життя, а це: забруднене повітря, брак світла, шум, надмірна втрата часу в засобах транспорту і т.д. Такий тиск зачіпає щораз більше населення. Як результат — контакти між людьми стають важчими, а психічні напруження виразнішими. Серед небезпечних явищ — неспокій, пов'язаний зі зростанням хаосу міста. Місто викликає страх і відчуття загрози. «Втеча» дає шанс на розквіт фізичних сил і свободу самореалізації в ширшому значенні, базуючись на відчуттях власності, власного дому і його оточення тощо.

1. Історичний екскурс підтверджує, що якісні чинники виявляють важливий вплив на структуру і формотворення міст, їх архітектуру. В різні історичні періоди різноманітні чинники нематеріального характеру домінували в урбаністичній діяльності й розвитку міст.

2. Культура та ідеологія була і є важливими чинниками нематеріального характеру розвитку міст; істотним елементом локалізації об'єктів та формування просторових структур міст кожного історичного періоду.

3. Міста є центром людської діяльності та дії нематеріальних чинників з усіма наслідками — як позитивними, так і негативними.

4. Місто розуміємо як твір урбаністики і як ідеї чи певну доктрину.

5. Аналіз процесів у містах і державі, знання історичних фактів виникнення, розвитку й формування просторової структури міст і місця релігійно-ідеологічних та світоглядних чинників у цих процесах дозволяє по-новому глянути на явища в світі та містах на тлі світової історії й культури.

6. Ментальність спільноти і влади міняється протягом століть. Змінювалось відношення влади до проблем містобудування, визначення головних завдань планування та забудови міст — від ідеологічно обумовлених завдань зі створення міст-монументів, які втілювались засобами створення помпезних будівель, проспектів, майданів, до завдань з забезпечення населення житлом і граничного спрощення — аж до повної втрати естетичних якостей будинків масової забудови.

Список використаних джерел

1. Тимофієнко В.І. Історія архітектури Стародавнього світу : підруч. / В.І. Тимофієнко. — К. : Наук. думка, 2006. — 512 с.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Бунин А. В. История градостроительного искусства : в 2-х тт. / А.В. Бунин, Т. Ф. Саваренская. — М. :Стройиздат, 1979, т. 1. — 495 с.; Т. 2. — 412 с.
3. Крыжицкий С.Д. Архитектура античных государств Северного Причерноморья / С.Д. Крыжицкий. — К. : Наук.думка, 1982. — 164 с.
4. Соціологія : навч. посіб. / [В. Г. Городенко, О. В. Гілюн, А. В. Демічева та ін.]. — К. : Вид.центр «Академія», 2003. — 559 с.
5. Асеев Ю. С. АрхітектураКиївськоїРусі / Ю. С. Асеев. — К. : Будівельник, 1969. — 190 с.
6. Дубелир Г. Д. Планировка городов / Г. Д. Дубелир. — СПб. : Слово, 1910. — 82 с.

Кухар Г.М.,

*старший викладач кафедри дизайну
Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ*

КАЛІГРАФІЯ В СУЧАСНІЙ ТИПОГРАФІЦІ

Шрифтовий дизайн і типографіка - це явище, яке постійно розвивається і змінюється, кожне покоління дизайнерів привносить в нього щось нове і прогресивне. Деякі дизайнери вітають зміни і свободу експерименту, інші вважають за краще застосовувати традиційний підхід. Треті переконують, що старе і нове успішно співіснують, щоб в результаті збагатити і урізноманітнити оформлення.

Так чи інакше, в поглядах на типографіку немає єдиної точки зору. Однак одне абсолютно ясно: шрифтубільше не потрібно бути непомітним і залишатися лише скромним засобом передачі змісту тексту. Сьогодні шрифти бувають виразними, кумедними, емоційними, зухвалими, а в кращих проявах - самостійними арт-об'єктами. Сучасний цифровий художник повинен бути відкритий всьому новому, використовувати всі типографічні засоби і на їх основі створювати власну естетику. Серед типографічних трендів, які активно розвиваються впродовж кількох років є мистецтво каліграфії.

Каліграфія (грец. «Гарний почерк») - одна з галузей образотворчого мистецтва. Ще каліграфію часто називають мистецтвом красивого письма. **Сучасне визначення каліграфії звучить наступним чином: «мистецтво оформлення знаків в експресивній, гармонійній і майстерній манері» [1].**

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Історія писемності - це історія еволюції естетичних понять, що розвиваються в рамках технічних навичок, швидкості передачі інформації і матеріальних обмежень людини, часу і простору.

Існують також інші назви – краснопис, чистописання. Каліграфія визначає культурний рівень людини, її темперамент і навіть приналежність до того чи іншого народу. Як вид мистецтва каліграфія набула розвитку у Стародавньому Китаї, ставши витонченим видом художньої діяльності. Каліграфічним почерком прикрашали ширми, віяла, костюми аристократів. У Китаї та Японії каліграфів вважали культурним ідеалом. Частина художників надавала перевагу славі каліграфа, а не живописця. Закони й принципи створення каліграфічного сувою покладені в основу теорії та практики живопису. Із давніх часів каліграфічне письмо застосовували для звернень до правителів, вельмож та інших адресатів високого соціального статусу. Мистецтво каліграфії пов'язане з історією писемності та книги. Учитель-каліграф, автор перших підручників – венеціанець Дж. Тальєнте (16 ст.) [1].

На графічну форму рукописного шрифту впливає вибір інструментів письма, основні з яких – ширококінцеве, гострокінцеве, тупокінцеве пера, різець, пензлі. Ширококінцеве перо (або калам, винайшли у 4 тис. до н. е. в Єгипті) – заточена очеретяна паличка з косим чи прямим зрізами, від 624 – пташине перо, яким писали на папірусових сувоях, пергаменті, папері; сучасне сталеве перо – «рондо». Ширококінцевим пером закладено основу для всіх сучасних шрифтів: співвідношення тонких та широких елементів літер, характер їх з'єднання[2].

Пензлі, як і пера, з подовженим волосом, популярні у Китаї та Японії; бувають різної м'якості й пружності (із хутра вовка, кози та ін.). Форма штрихів залежить від сили натиску, письмо індивідуальне. У Східній культурі рисам письма дали поетичні назви. При монастирях Західної Європи, у Київській Русі у книжкових майстернях-скрипторіях працювали монахи-переписувачі – скриптори [3].

Слов'янська писемність двох видів – глаголиця (у чехів і поляків, які згодом узяли латиницю) та кирилиця (у східних слов'ян). Найдавніша форма рукописного кириличного шрифту 10–13 ст. – устав (широке пряме письмо, повільне, контрастне, із засічками різної форми), виконували ширококінцевим заточеним гусячим пером. Як свідчать літописи, писемність в Київській Русі була досить поширеною. Існувала навіть своєрідна каліграфічна традиція, що проявила себе як незалежна від аналогів європейського письма уже в XI–XIII століттях. Найдавніші з відомих недрукованих шрифтових взірців було створено саме в Києві ("Остромировеєвангеліє" та "Київські глаголичні аркуші"). Шедеврами

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

української рукописної книги вважаються "Київський псалтир" (1397) і "Пересопницькеєвангеліє" (1556). Згадані давньоруські рукописи виконані типом письма, що отримав у палеографії назву "устав", який є одним із найкрасивіших зразків кириличного шрифту [2].

Сучасна каліграфія досить різноманітна - від побутових рукописних написів на листівках до високого мистецтва, в якому експресія написаного рукою знака не завжди народжує чіткі літерні форми. Класична каліграфія значно відрізняється від шрифтових робіт і нестандартних рукописних форм, хоча каліграф повинен вміти робити і те, і інше; літери склалися в такі форми історично, але при цьому вони текучі і спонтанні і завжди народжуються в момент створення.

Зараз каліграфія існує в основному в формі запрошень, листівок і весільних привітань, а також в графіті, шрифтах і рукописних логотипах, в релігійному мистецтві, графічному дизайні, в висічених написах на поверхні каменю і в історичних документах.

Зараз люди пишуть мало. Саме тому каліграфія стає все популярнішою. Глобалізація остаточно перетворила її із засобу інформування на мистецтво. Поява масових інструментів для письма та їхнє спрощення до таких форм, що красиво писати можна будь-де: на вокзалі, в поїзді чи вдома, — зробило каліграфію комфортною. Спростився процес її створення.

Українська абетка різниться від латинської, має свої унікальні, відмінні від російської та білоруської мов, елементи. Люди зацікавилися, чим наш алфавіт особливий, і почали вивчати це питання. Але передусім каліграфія — це поєднання одразу декількох композиційних прийомів: ритму, динаміки, статичності та інших. Це й змушує нею цікавитися. Мінімальний набір, який необхідний для заняття цією справою, включає в себе папір, перо і туш. Сучасні методи дозволяють використовувати акварель, гуаш, чорнило, авторучки, брашпени і навіть балончики з фарбою, а також інші матеріали - вугілля, пастель.

Каліграфія використовується в заголовках, логотипах, назвах, створюючи тим самим контраст між однаковими стандартизованими буквами і рукописними. Менша кількість гліфів потрібно там, де очі читача зможуть заплутатися між невідповідностями форм і де наша підсвідомість очікує бачити загальні елементи. Наприклад, якщо дизайнер описує види послуг в стовпчик з іконками, то використовувати нескладну каліграфію можна. Це виділить і акцентує увагу відвідувачів. Але якщо розповідати про компанію, контакти або конкретно про послугу - каліграфія більш ніж недоречна.

Каліграфія і летеринг дозволяють створювати унікальний продукт, вони важливі для дизайнерів, дозволяють створювати

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ексклюзивні постери, упаковки, рекламну продукцію. Каліграфія стала одним із трендів сучасного графічного дизайну, тому вивчати каліграфію і лєтеринг корисно всім, хто будь-яким чином пов'язаний з графічним дизайном та ілюстрацією. **Дизайнер** більш впевнено почуває себе у роботі з буквами, якщо володіє лєтерингом та основними принципами каліграфії, бо створює особливі, унікальні рішення для конкретного клієнта. Каліграфія і лєтеринг допомагають також ілюстраторам — доповнюють та підкреслюють ілюстрації. Поєднання цих двох напрямків дає неочікувані цікаві результати [4,5].

Отже, каліграфія – мистецтво, що не старіє, з її допомогою створюють унікальні фотозони для подій, розписують сцену для фестивалів, проектують індивідуальну поліграфію, книги, ілюстрації, упаковки, етикетки, медіаресурс або ж малюють мурали на вулицях міста.

Список використаних джерел

1. Мітченко В.С. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність: наукове видання. Київ: Laurus, 2018. 101 с.
2. Мітченко В.С. Естетика українського рукописного шрифту. Київ: Грамота. 2007. 208 с.
3. Богдеско И.Т. Каллиграфия. Москва: Юпитер-Импекс. 2006. 170 с.
4. Леттеринг – это не шрифт или как разобраться в терминологиитипографики. Федотовский В. URL: <https://infogra.ru/typography/lettering-eto-ne-shrift-ili-kak-razobratsya-v-terminologii-tipografiki> (дата звернення 20.03.2019)
5. Каллиграфия и леттеринг – все, что надо знать. Pollskill: веб-сайт. URL: <https://pillsll.com/blog/29> (дата звернення 10.04.2019)

Легкий В.І.,

*кандидат економічних наук,
кафедра підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
імені академіка УАН Зіновія Маніва
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

СУЧАСНИЙ БЕНЧМАРКІНГ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах постійно зростаючої конкуренції між товаровиробниками просте збереження досягнень минулих років і навіть їх незначне поліпшення не може дати результатів у підвищенні конкурентоспроможності.

Підприємства повинні зберігати високу ступінь задоволеності своїх клієнтів, покращувати продуктивність, якість і надійність продукції, здатність швидко реагувати на мінливі умови. Сьогодні жодне підприємство не може вижити, не приділяючи серйозної уваги вивченню сильних сторін своїх конкурентів і не навчаючись у кращих у своїй галузі.

Однак багато менеджерів неохоче реалізують нові концепції управління, що сприяють підвищенню ефективності роботи. Причини приховуються або в небажанні що-небудь міняти, або в побоюванні повторити минулі помилки, пов'язані зі спробами освоєння будь-яких неперевіраних концепцій.

Саме на цьому етапі вступає в гру бенчмаркінг з відпрацьованими методиками, що визначають, як підприємство може ліквідувати розрив між своєю ефективністю та ефективністю своїх найсильніших конкурентів. Головною перешкодою для реалізації проекту бенчмаркінгу може стати невіра керівництва і службовців в те, що вони зможуть навчитися чогось поза самою організацію (синдром «винайдено не у нас»).

Термін «бенчмаркінг» має англійське походження і вперше у цьому значенні був використаний у 1979 р. компанією «Ксерокс» у проекті «Бенчмаркінг конкурентоспроможності» для аналізу витрат і якості власних товарів порівняно з японськими. Реалізація цього проекту принесла успіх компанії і викликала зацікавленість у таких компаній, як HP, GM, Dupon, Motorola та ін. [1].

Бенчмаркінг може бути пояснений як систематичний процес пошуку кращої практики, інноваційних ідей та ефективного виконання ресурсів, які направлені на підвищення продуктивності підприємства [2, с. 257–260].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Сучасний бенчмаркінг (Benchmarking) розглядається як управлінська технологія, яка враховує і використовує передові досягнення не тільки в своїй, а й в інших галузях.

Мета бенчмаркінгу полягає в підвищенні загальної конкурентоспроможності підприємства за рахунок пошуку, адаптації та використання кращих з застосовуваних методів організації бізнес процесів. неправильне розуміння бенчмаркінгу призводить до того, що ним вважають:

- просте копіювання прийомів роботи інших підприємств;
- формальне прийняття на озброєння принципів функціонування інших підприємств;
- злодійство чужих ідей;
- примітивне порівняння економічних показників;
- просте зниження цін за рахунок розвитку технології виробництва і обігу товарів і послуг;
- ознайомлення з іншим бізнесом для розвитку світогляду менеджерів.

За своєю суттю бенчмаркінг є потужним інструментом, з помістю якого підприємство може проводити порівняльний аналіз продуктів, обладнання, персоналу, послуг і процесів. він дозволяє підприємству усвідомити необхідність відриву від старого способу дій, зрозуміти, що великі удосконалення не тільки можуть бути, але і повинні бути проведені, якщо підприємство хоче вижити в конкурентній боротьбі. Більш того, бенчмаркінг дозволить зрозуміти, чому інші підприємства здатні працювати на більш високому рівні. Він не тільки допомагає керівникам ставити реалістичні цілі, а й вселяє впевненість в тому, що вони досяжні.

Бенчмаркінг має глибокі історичні корені, так як є одним з найстаріших маркетингових інструментів самовдосконалення: інновації часто поширювалися шляхом копіювання найбільш вдалих з них, причому зі змінами, які полегшують їх комерційне використання.

Процес бенчмаркінгу це отримання знань і навичок шляхом пошуку, вивчення зразків і способів високоякісної роботи, абсолютно природний для логіки зростання і розвитку. Історія показує, що багато країн, що стали лідерами у світовій економіці, в переважно запозичили ідеї і технічні пристосування у своїх попередників на лідируючих позиціях, пристосовуючи їх до своїх особливостей. Родоначальниками бенчмаркінгу як особливого виду перейняття досвіду вважаються японці. Вони підняли бенчмаркінг на нову висоту після Другої світової війни, коли об'їздили весь світ, вивчаючи досвід всіх кращих підприємств. Вперше при цьому дослідженні наголос був зроблений не на продукт, а на

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

процес. Японці активно відвідували лідируючі підприємства, виявляючи, за рахунок чого вони домагаються успіху на ринку.

Бенчмаркінг тільки починає поширюватися в українському підприємстві. Слід зазначити, що в українській промисловості існує хороша основа для впровадження бенчмаркінга. Однак відносна закритість інформації на підприємствах і їх орієнтація на миттєвий прибуток або виживання багато в чому перешкоджає його активного впровадження.

Використання технології бенчмаркінгу змінює підходи до системно-стратегічного планування, системі маркетингової інформації, маркетингових досліджень, процесам розробки і впровадження нових товарів і послуг.

Список використаних джерел

1. Кэмп Р.С. Легальный промышленный шпионаж: Бенчмаркинг бизнес-процессов / Р.С. Кэмп ; пер. с англ. – Днепропетровск : Баланс-Клуб, 2004. – 416 с.

2. Anand G. Benchmarking the benchmarking models / G. Anand, R. Kodali // Benchmarking: An International Journal. – 2008. – № 3. – P. 257–260.

Луцький Р. П.,

*доктор юридичних наук, доцент,
директор Науково-дослідного інституту
імені Академіка Івана Луцького
Університету Короля Данила*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРАЦІ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА «ПРАВОСУДДЯ ЧИ РЕЦИДИВИ ТЕРОРУ?»

Враховуючи часткове висвітлення наукової спадщини В. Чорновола, зокрема його теоретичних підходів, необхідно акцентувати належну увагу на вивченні різноманітної діяльності цієї визначної особистості в проголошенні та розбудові нашої держави. Говорячи про надбання, які нам залишив великий патріот української нації, доцільно акцентувати увагу на такій відомій праці, як «Правосуддя чи рецидиви терору?», що справили значний вплив на розвиток та становлення дисидентського руху того часу. У книзі «Правосуддя чи рецидиви терору?» відображено результати паралельного слідства справ засуджених діячів української інтелігенції, а також здійснено аналіз на відповідність юридичним нормам радянського законодавства, тодішньої

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Конституції та правомірність винесених вироків засудженим шестидесятникам.

Завданням цієї фундаментальної роботи стало донесення інформації про репресії до численної громадськості, а також демонстрація об'єктивних причини й перебігу репресій та змалювання реального образу засуджених людей, що насправді були не абстрактними «буржуазними націоналістами», а переважно талановитими й обдарованими представниками української інтелігенції. А ще він прагнув зупинити масове залякування української інтелігенції радянською владою, заявивши їй представникам, що в Україні є протест проти політики репресій, тому в цей історичний період радянська влада матиме справу не лише з мовчазними свідками сваволі, а й із тими, кому істина дорожча за власну голову [3, с. 166].

В. Чорновіл стверджував, що, незважаючи на закритість слідства й судові процеси, було виявлено значну кількість фактів, що свідчили про грубе порушення букви й духу радянських законів. Тож своєю книгою він прагнув звернути увагу громадськості та влади на небезпеку повторення терору 1930-х рр., адже попередня історія свідчила, що беззаконня та сваволя, допущені як «експеримент», невдовзі переросли у системну діяльність каральних структур. Крім того, багатьом працівникам КДБ було незвикати до старих перевірених методів терору. Звертаючись до влади, В. Чорновіл писав хочеться вірити, що серія арештів і закритих судів, які відбулися в 1965-1966 рр. в Україні, була лише лиховісним «провалом» в історію, спричиненим невизначеністю партійної лінії після зміни лідерів компартії та держави, а не початком нового курсу національної політики. В аспекті таких міркувань він звертався до влади за законним вирішенням проблеми, однак це була лише форма легалізації його думок, що виходили за її межі й ґрунтувалися на особистому пізнанні реалій радянського правосуддя – як свідка та підсудного. Адже через відмову давати свідчення на суді над Богданом і Михайлом Горинями та іншими його побратимами Чорновола було, із порушенням законодавства, засуджено на три місяці виправних робіт з утриманням 20 % зарплати.

В адресованому представникам радянської влади рукописі, автор намагався застерегти їх від повторення негативних рецидивів минулого, попри той факт, що ще не робилося чітких узагальнень стосовно радянської дійсності, однак у нього вже не залишалося ілюзій щодо радянської влади, бо він несподівався на справедливість з її боку, оскільки влада, як він зазначав, уже «відучила людей від таких наївних сподівань» [4, с. 41]. Зокрема, із змісту листа, написаного ним до друзів після чергового засудження 1967 р., випливало, що подані факти

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

порушення радянського законодавства є не помилками радянського правосуддя, а системною діяльністю радянських каральних органів [5, с.62].

Поряд із вимогами дотримуватися законності, справедливості, звільнити безпідставно засуджених, у праці В. Чорновола досить чітко постежується проблема порушення прав українського народу на вільний національно-культурний розвиток. У ній привелює думка, що об'єктом репресій радянської влади, вже вкотре за роки існування цього режиму, стала національносвідома українська інтелігенція, яка щиро турбувалася за долю свого народу, його культуру [3, с. 238]. За найелементарнішу діяльність, що не виходила поза межі дозволеного Конституціями СРСР і УРСР права боротьби націй за своє самовизначення, представники української інтелігенції перетворювалися для радянського режиму на «особливо небезпечних злочинців», що їх треба було покарати для прикладу іншим [4, с. 45]. Їхньою провиною ставала сама лише критика русифікації, відстоювання власної гідності, прагнення мати свої погляди, які могли не збігатися зі стандартним мисленням загалом. На безперспективності розправи над людьми за самостійне мислення, національне самовираження В. Чорновіл намагався наголосити, застосовуючи єдино легальні на той час форми радянських ідеологем – учення марксизму-ленінізму. Крізь призму цього вчення він писав, що кожен громадянин за соціалізму має мислити державницько, формулювати власні думки, а не чекати, доки йому складуть чергову програму, адже людина небездушний автомат, щоб жити за заданого програмою, а має особисто перевіряти її своїм серцем і розумом. І далі зауважував, що зіткнення думок, боротьба поглядів, схрещення ідей є могутнім важелем, який рухав і завжди рухатиме вперед людство. Тож найбільше матеріальне насичення без розкутості думки й волі – це не комунізм, це велика тюрма з підвищеним пайком для в'язнів [4, с. 100-101]. Тому В. Чорновіл закликав керівництво СРСР відмовитися від побудови такого ладу, оскільки там не буде оголошеного щастя для всіх людей. Такий лад він характеризував проголошеним комунізмом, коли не за антирежимну агітацію й пропаганду, а лише за ідеї, зауваження щодо суперечностей у діях влади або читання книжок, у яких завуальовано критикувався радянський лад, люди вважалися громадянами з антирадянськими настроями. Коли вільно поширювалися лише ті думки та вислови, як сказав прокурор на суді над В. Чорноволом, які служили інтересам комуністичної партії [2, с. 771]. З метою придушення громадської активності, соціальної критики та інакомислення в радянське законодавство, як стверджував В. Чорновіл, було запроваджено ст. 62 Кримінального кодексу УРСР – розділ «Особливо

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

небезпечні державні злочинці», за якою були засуджені усі дисиденти 1965-1966 рр. На переконання В. Чорновола, ця стаття була неконституційною, тому що повністю перекреслювала гарантовані громадянам Конституцією СРСР права і свободи. Адже згідно з Конституцією громадяни мали цілковите право критикувати тогочасну радянську політику, навіть коли критика була необґрунтованою, але за Кримінальним кодексом УРСР таких людей могли заслати в табори суворого режиму, витлумачивши критику як «пропаганду, проваджену з метою підриву чи ослаблення радянської влади» (хоч могло лише йтися про моральне оздоровлення влади). Неконституційність і довільність тлумачення статті, за якою кожне твердження, що не збігається з директивним, можна вважати антирадянським чи «буржуазно-націоналістичним», засвідчила практика провадження слідства та судових процесів у 1965-1966 рр. Саме тому ст. 62 Кримінального кодексу була спрямована на залякування суспільства й привчала людей боятися та оглядатися. Протиправні дії радянської влади проти громадян зауважили в західній пресі, у якій писалося, що в СРСР можна бути засудженим на підставі Кримінального кодексу за проповідування й висловлювання вчення творця радянської ідеології Леніна [6, с. 834].

В. Чорновіл став одним із перших, хто ретельно проаналізував норми радянського кримінально-процесуального законодавства й порівняв їх із практикою застосування під час слідчо-судового провадження справ української інтелігенції в 1965-1966 рр. Відтак книга «Правосуддя чи рецидиви терору?», у якій особливо чітко висвітлено судово-правові колізії, стала для багатьох навчальним посібником щодо поведіння з працівниками радянських правоохоронних органів. Наявні знання стали й для В. Чорновола своєрідною інструкцією поведінки на слідстві [1].

У цій роботі В. Чорновіл проводить опис процесу покарання інакодумців із моменту збирання первинних компрометуючих матеріалів до особливості проведення судових розправ. Зазначає, що всупереч таємниці листування, недоторканності житла тощо, органи КДБ нехтували чинними радянськими законами, здійснювали стеження, підслуховування, люстрацію кореспонденції та інші незаконні дії.

Після зібрання необхідного компромату починався наступний етап репресій – обшук, арешт і слідство. Арешти, як відзначив В. Чорновіл, проводилися за централізованою вказівкою «згори», адже одночасно в різних областях України було арештовано велику групу людей, частина з яких не були знайомі один з одним і ніяк не були пов'язані. Карні органи на цьому етапі також порушували норми закону. Прокурори давали санкції на арешт без особистого ознайомлення з матеріалами справи, бо

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

в такому разі в підозрюваних не вилучали б, як антирадянські, листи до коханої, книги, видані до 1917 р. тощо. Траплялося, що працівники КДБ не дотримувались процедур ведення обшуку й вилучення речей та книжок, не повідомляли родичам про арешт близьких. Залишилися без відповіді протести підозрюваних про безпідставність вилучення книг і паперів, які не мали відношення до справи [4, с. 57]. У період слідства, слідчі усіяко домагалися від підозрюваних необхідних показань. Для цього до них застосовували методи довготривалої ізоляції, морального терору, погроз і обіцянок. Використовувалися дані, здобуті незаконним шляхом підслуховування; слідчі озвучували моменти інтимного життя підсудних і свідків, проводили принизливу процедуру, роздягаючи їх догола; саджали в камери підставних осіб, передавали фальшиві записки, піддавали психологічному тиску (лайка, погрози); нікому не давали власноручно писати протокол дізнання, який складався особисто слідчим із підтасовкою слів допитуваного; слідчі КДБ ще до суду говорили затриманим про те, що вони обов'язково будуть засуджені, де саме відбуватимуть покарання і т. д. Унаслідок таких дій та тривалого ув'язнення люди із слабкою волею втрачали контроль, починали наговорювати на себе та на інших, погоджувалися з усім, аби лише закінчилося це знуцання [4, с. 73].

Після отримання потрібних показань наставала остання фаза цього фарсу законності – судове засідання. Порушення, зроблені під час слідства, залишалися без уваги прокурорів та суддів, більше того, здобуті в підсудних покази були вагомішими, ніж свідчення окремих свідків. Перші судові процеси 1966 р. у Луцьку та Івано-Франківську були напіввідкритими з ретельним відбором присутніх, далі суди вже були закритими, хоча формально трактувалися як відкриті. Адже комуністичний режим боявся, що будуть озвучені кричущі порушення національних прав українців, безпідставність обвинувачень і незаконні методи слідства. Попри те, що в залі перебували переважно судочинці, охорона й обвинувачені, судді розглядали незначні факти життя підсудних, намагаючись не зачитувати документів, названих антирадянськими. Про початок судових засідань і час оголошення вироків не повідомляли рідних підсудних, досить часто свідкам вручали повістки про виклик до суду в останню мить. Прямим порушенням процесуальних норм був грубий, знуцальний тон, яким зверталися до підсудних і свідків суддя та прокурор. Підсудні були позбавлені права на об'єктивний захист, особливо під час провадження закритих судових засідань. Не виконував своїх функцій із захисту підсудного й адвокат, який мав бути благонадійним системі, володіти так званим «спецдопуском» на політичні суди, хоч у законодавстві не було положень

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

про такий «спецдопуск». Відповідно, часто на суді адвокати виконували прокурорські функції. Найняті рідними підсудного, адвокати могли не повідомляти їм про стан здоров'я, самопочуття підсудного, час початку судового розгляду його справи, навіть уникали зустрічі з підсудним чи наймачами. Коли ж від нього хотіли відмовитися, то це не завжди вдавалося зробити. У тому разі, коли адвокат намагався виконувати належну роботу – йому погрожував прокурор, навіть під час судового засідання [4, с. 84].

Коли ж підсудні відмовлялися визнавати свою провину й поводитися на суді не так, як хотілося прокурорам, то судді вдавалися до фальшування протоколів суду [4, 70]. І в результаті той, хто активно намагався себе захистити, заявляв про порушення національних прав українців, цитував твори Леніна, – отримував надзвичайно суворі вироки порівняно з іншими за той самий «склад злочину». Часто для отримання потрібних обвинувальних висновків залучали так званих експертів, які мали зробити висновок щодо антирадянського спрямування їхніх праць.

Приклади того, що комуністичний режим може приписати будь-кому найрізноманітніші звинувачення, наштовхували В. Чорновола на думку, яку він виклав у праці, що і він не є захищений від розправи, бо в його книзі підібрані КДБ експерти досить швидко можуть знайти «особливості» анонімних статей, за які було засуджено підсудних 1966 р. Невдовзі його передбачення все ж таки й справдилися.

Таким чином, довідник з боротьби проти радянської влади («Правосуддя чи рецидиви терору?») В. Чорновола справив колосальний вплив на розвиток українського руху як на Батьківщині, так і за її межами. Ця праця стала цінним інформаційним джерелом та своєрідним навчальним посібником і разом із працею І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» об'ємно висвітлювали різні грані становища українського народу під владою радянського комуністичного режиму.

Список використаних джерел

1. Автобіографія В. Чорновола // www.rukhpress.com.
2. Заключне слово прокурора Садовського на суді В. Чорновола 15.09.1967 р. // В. Чорновіл. Твори: У 10-ти Т. – К., 2003. – Т. 2. – С. 771.
3. Чорновіл В. Правосуддя чи рецидиви терору? // В. Чорновіл. Твори: У 10-ти Т. – К., 2003, – Т. 2. – С. 166. (238).
4. Чорновіл В. Я нічого у вас не прошу. – Торонто, 1968. – 212 с.
5. Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. – К., 2005. – Т. 4. – Кн. 1. – С. 62.
6. Чорновіл В. Твори: У 10-ти Т. – К., 2003. – Т. 2. – С. 834.

Луцький А.І.,

д.ю.н., доц.,

ректор Університету Короля Данила

м. Івано-Франківськ

МІСЦЕ ПРАВОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

З часу отримання незалежності народилося та подорослішало вже ціле покоління громадян, сформувався абсолютно новий світогляд, змінилася правова культура, але, на жаль Україна як самостійна держава перебуває ще на початковому етапі свого розвитку. Становлення її на політичному полі як окремої одиниці триває. Політичні, економічні та інші традиційні сектори взаємозв'язку владних структур і громадського загалу все ще запозичують важелі впливу з радянських часів.

Розвиток сучасної української держави можна порівняти з соціалізацією та набуттям комунікативних навичок «дорослого» рівня молодою людиною, особою, яка починає життя та опановує низку нових та відповідальних сфер, спираючись на батьківські настанови. У зв'язку з цим, першим ідеологічним чинником впливу на розвиток сучасної української держави ми вважаємо радянську спадщину. Відголоски цієї ідеологічної спадщини сьогодні, на нашу думку, полягають у відчутті безправності громадян та відсутності звички (вміння, бажання, психолого-правової готовності) відстоювати свої права.

Між тим, радянське минуле – це не єдиний чинник, який впливає на поточний стан ідеології нашої країни. Наведемо аналіз тих, що є найбільш значущими. Отже, наступний ідеологічний чинник, на наш погляд, пов'язаний із утвердженням у правовій свідомості громадян України нових правових правил, які здатні гарантувати юридичні стандарти сучасних суспільних відносин. Це процес демократизації системи державної влади та всього масиву політико-правових відносин, властивих сучасним демократичним країнам у цілому та Україні.

Цей ідеологічний чинник скеровує до розвитку демократії, практичного забезпечення і функціонування нових законодавчих інститутів (непідвладного правосуддя, вільних ринкових відносин, парламентаризму тощо). На нашу думку, це сприяє появі нового типу громадянина та, згодом, громадянського суспільства.

На сьогодні вплив цього чинника відображається через ідеологічний відрив суспільства від попереднього політичного устрою: сучасні громадяни суттєво відрізняються своєю громадянською позицією та самосприйняттям від минулих поколінь: комуністичні ідеали змінено

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

на підтримку вільного вибору сприйняття світу, колективізм – на пріоритет індивідуального розвитку тощо.

Наступний ідеологічний чинник впливу на розвиток сучасної української держави, на наш погляд, полягає у посиленому спрямуванні до інтеграції у європейську спільноту. Це має прояв у поступовому становленні (кроків до цього) розвиненого почуття громадянськості, невіддільного від уміння і готовності громадянина вносити свою частку у розвиток країни, відповідати за свої вчинки перед самим собою і суспільством.

У минулому, незважаючи на офіційно-демократичні настанови, фактичне відображення демократії полягало у представництві інтересів класів, великих соціальних груп [3; 4]. Зміни сьогодення полягають у зміщенні акценту на особистісний аспект демократії: прагненні до практичних механізмів фундаментування невід'ємних прав і свобод людини, створенні максимального простору для реалізації вільної, творчої енергії особистості.

Зазначимо, що вже звичні для сприйняття лозунги про вільність та свободу особистісних проявів людини мають цілком відчутне психофізичне відображення. Людина гостро відчуває їх відсутність, коли позбавляється їх, хоча може й не усвідомлювати їх наявності. Саме тому позбавлення волі виступає каральним заходом за соціально неприпустимі вчинки.

Проявом цього ідеологічного чинника у сьогоденні, на наш погляд, є активність народу України на регулярних державних виборах держпосадовців. Як свідчать соціологічні дослідження, кількість голосуючих зростає [1; 2], що вказує на громадянську свідомість та відповідальність більшості українців.

Наступний ідеологічний чинник впливу на розвиток сучасної української держави полягає в унікальній можливості побудови якісно більш досконалого суспільства, ніж було досі. Незважаючи на молодість незалежної України, вона, як ми тільки що згадували, вже зазнала багатьох парламентських та інших виборів всіх рівнів. У зв'язку з цим, вважаємо демократичний підхід у здійсненні кадрової політики важливим ідеологічним чинником для нашої держави. Хоча, можливо, коректніше буде висловитися – прагнення до демократичної кадрової політики.

Маємо на увазі не лише призначення урядових посадовців, а й більш оптимальне вирішення кадрового питання у всіх сферах суспільної взаємодії. Класичний спосіб директивного призначення особи на посаду (на відміну від виборності) є оперативним та організаційно простим. Недоліком тут виступають можливості для зловживань, такі як

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

протекція, особиста відданість протектору, а не інтересам підвладної структури тощо.

Наступний ідеологічний чинник впливу на розвиток сучасної української держави полягає у прагненні дотримуватися європейських демократичних принципів, які є неодмінними складовими функціонування цивілізованої гуманістичної сучасної держави та громадянського суспільства. Вважаємо, що саме повнота дотримання цих принципів відображає суспільно-законодавчий фундамент та характеризує стан впорядкованих за допомогою права соціальних відносин та поточний правопорядок й усталені правові засади.

Наступний ідеологічний чинник впливу на розвиток сучасної української держави пов'язаний із необхідністю формування світогляду українського народу задля перетворення населення на громадянське патріотичне суспільство. Наявність такої необхідності видається нам суттєвою, оскільки для молодого держави це – бажаний шлях розвитку.

На світоглядному пріоритеті формується те чи інше світобачення, тобто уявлення про світ та цілі його розвитку. Таке світорозуміння може бути викладене в релігійних книгах (Біблія, Тора, Коран) та бути присутнім на несвідомих рівнях психіки, знаходячи відображення в народному епосі, традиціях і суспільній моралі. Сприяючи розвитку консолідації народу, держава повинна позитивно впливати на узагальнення ідеологічної інформації, що зберігається в колективному несвідомому нашого народу, і виводити її на рівень правосвідомості.

Наступний ідеологічний чинник впливу на розвиток сучасної української держави, на нашу думку, пов'язаний із необхідністю ідентифікувати українське суспільство, як представника держави, з гуманістичним ставленням до особистості.

Закріплюючи права людини і громадянина в законодавчих актах, держава бере на себе обов'язок захищати особистість, її життя, свободу, гідність, майно від будь-яких посягань, гарантувати здійснення нею своїх прав. Забезпечення дієвості норм закону не лише в теорії, а й на практиці, має гарантуватися доступними для широкого загалу можливостями звернень до суду з позовом до держави, її органів, посадових осіб.

Наступний ідеологічний чинник впливу на розвиток сучасної української держави пов'язаний із необхідністю перетворення населення в єдиний народ, тобто громадянське суспільство. Громадянське суспільство відіграє вирішальну роль у соціально-економічному розвитку держави та здійснює контроль за її діяльністю. Формування та розвиток громадянського суспільства визнане світовою спільнотою як один із основних критеріїв демократичності [5].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Таким чином, досліджуючи ідеологічні чинники впливу на розвиток сучасної української держави, ми виділили наступні:

- вплив радянської спадщини: відчуття себе безправним громадянином, який не вміє користуватися державними засобами захисту своїх прав;
- нові суспільні відносини та нові правові правила: піднесення свобод особистості, дієва участь у суспільних перетвореннях тощо;
- розвиток почуття громадянськості: відповідальності перед собою як громадянином та перед країною, як демократичною державою;
- необхідність сучасного (демократичного) підходу до кадрової політики: виборні посади, зацікавленість у колективному результаті;
- сучасні стандарти верховенства права, пріоритету прав і свобод людини і громадянина, принципи демократії тощо;
- формування нового світогляду незалежного українського народу, фундаментом якого виступає патріотизм;
- необхідність створення реальних можливостей для використання прав та свобод громадян;
- перетворення населення в єдиний народ – громадянське суспільство, яке має фактичні підстави розраховувати на державний захист від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Список використаних джерел

1. Актуальні питання сучасної політики : словник-дов. для працівників органів внутрішніх справ України. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. 187 с.
2. Баумейстер А. О. Філософія права: сучасні інтерпретації : вибр. пр.: ст., аналіт. огляди (2003–2010). Х. : Право, 2010. 332 с.
3. Лютко Н. В. Політологія : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]. Хмельницький : ХНУ, 2011. 319 с.
4. Рудич Ф. М. Много ли власти нужно власти?: Украина в контексте трансформации политических систем в странах СНГ и Балтии, Центральной и Восточной Европы. К. : Наук. думка, 2010. 301 с.
5. Україна в III тисячолітті. Традиції. Інновації. Інвестиції. Україна – незалежна держава. Європейський імідж України / [авт.-упоряд. Болгов В. В.]. К. : Нац. рейтинги України, 2009. 461 с.

Луцький М.І.,

д.ю.н., доц.,

*перший проректор Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ПРОЕКТ КОНСТИТУЦІЇ ЗУНР 1920 Р. С. ДНІСТРЯНСЬКОГО

Закономірно, що прийнятий 13 листопада 1918 р. Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель колишньої Австро-Угорської монархії був недосконалим і галицькі правники, які це усвідомлювали, шукали шляхів до його реформування. В кінцевому випадку традиція галицького правотворення у сфері конституціоналізму багата двома яскравими зразками – проект Конституції ЗУНР С. Дністрянського (1920 р.) та «Проект основ державного устрою Галицької республіки», що був представлений на розгляд Ліги Націй у квітні 1921 р.

С.Дністрянський, як багатогранна особистість цікавився не тільки дослідженням традиції австрійської системи права, він був автором кількох конституційних проектів, які мали вагомий вплив на українську традицію правотворення. Свій перший конституційний проект під назвою «Устрій Галицької Держави» він представив на розгляд австрійського парламенту у жовтні 1918 р. Окремі норми з цього проекту склали основу Тимчасового основного закону від 13 листопада 1918 р.

Найбільшим досягненням С.Дністрянського, як законотворця доцільно вважати його Проект Конституції ЗУНР 1920 р. Проект Конституції ЗУНР С.Дністрянського містив 130 розгорнутих положень (параграфів), які були логічно об'єднані у три глави: «Держава і право», «Державна влада» та «Право народів на самовизначення» [1].

Перша глава складається із трьох розділів: «Правова держава», «Людські та громадянські права» та «Права народу». Друга глава включала у себе такі розділи, як «Основи державної влади», «Організація народної волі» та «Виконання народної волі». Третя глава «Право народів на самовизначення» була найкоротшою і не містила поділу на окремі розділи [1].

В українській правовій традиції прийнято виділяти три блоки положень, які становлять основу конституційного ладу майбутньої ЗУНР:

- 1) положення про ЗУНР – як правову, самостійну (суверенну), демократичну, соціальну та національну державу;
- 2) положення про ЗУНР – як державу, яка визнає людину, з її правами та свободами, важливою соціальною цінністю;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

3) положення про ЗУНР – як державу, в якій державна влада побудована за принципом її розподілу на законодавчу, виконавчу і судову, а держава визнає місцеве самоврядування [2].

Проект Конституції 1920 р. передбачав створення ЗУНР у формі президентської республіки та чіткий поділ влади на три гілки – законодавчу, виконавчу та судову. В основу організації органів державної влади покладено принцип її поділу на три гілки – законодавчу, виконавчу та судову.

Найвищим законодавчим органом влади пропонувалося створити Народну Палату (однопалатний парламент), члени якої обиралися терміном на 4 роки шляхом загального, рівного і прямого виборчого права. Основні повноваження парламенту визначалися, як «творення законодавства про всі ті предмети, які вимагають уніфікованого врегулювання в державі» [1]. Для керівництва роботою парламенту пропонувалося обрати з-поміж його членів голову та двох його заступників, а для ефективності роботи, усі попередні рішення мали прийматися у відповідних комітетах. Депутатам парламенту гарантувалася недоторканість та фінансове утримання з державної скарбниці (§§. 63-64)[1].

С.Дністрянським була запропонована своєрідна процедура прийняття змін і доповнень до Конституції. Ці функції мав виконувати спеціальний представницький орган влади Загальнонародна Рада, яку скликав президент держави внаслідок відповідного рішення парламенту чи за рішенням республіканського референдуму (§. 77) [1]. Крім ревізії Конституції держави, Загальнонародна Рада приймає рішення про надзвичайні заходи в управлінні державою на випадок війни та про дострокове зміщення з поста Президента Республіки [1].

Органи виконавчої влади згідно проекту С.Дністрянського складав Президент Республіки, Державна Рада (уряд) та місцеві органи виконавчої влади. Відповідно до § 94 Проекту, Президент Республіки обирається народом терміном на 4 роки. Обиратися може кожен громадянин української національності, який досяг 35-ти річного віку свого життя. За характером своїх повноважень Президент Республіки є одночасно главою держави і главою виконавчої влади. Як глава держави Президент ЗУНР представляє державу у міжнародних зносинах, акредитує і приймає «посланників», є головнокомандуючим збройними силами держави, присвоює офіцерські звання та звільняє офіцерів, призначає і звільняє Голову Державної Юстиції, здійснює право помилування тощо [1]. У прямій залежності від Президента знаходиться уряд, як глава виконавчої влади, він «підкладається про єдність дій Уряду і слідує за законністю управління» (§ 96) [1].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

На підтвердження розмежування законодавчої та виконавчої влади, Президенту заборонялося бути членом парламенту, а також передбачалася можливість застосування щодо нього ряду кримінальних покарань, але зі згоди Народної Ради [1]. При Президенті створювався постійно діючий дорадчий орган Рада (Прибічна Рада). До неї входять шість членів, четверо з яких українці і по одному представнику від польської та єврейської національності. Під головуванням Президента цей орган «утворюють комітет національних справ» [1]. Обрані до числа Прибічної Ради члени парламенту автоматично втрачали свій мандат і не могли займати будь-які інші державні чи громадські посади. Прибічна Рада являла собою праобраз сучасної Ради національної безпеки та оборони.

Що стосується уряду, то Державна Рада – визначалася «верховним центральним органом для внутрішнього управління державою» (§ 105) [1]. Керівником уряду був Президент, який і призначав шістьох її членів (міністрів) на основі дотримання пропорційності у національному представництві (4 – українці, 1 – поляк, 1 – єврей). Відповідно, передбачалося створення шістьох міністерств: Внутрішніх справ, Фінансів, Релігії і освіти, Сільського і лісового господарств, Торгівлі і промислу, Сполучень [1]. Для ефективної роботи міністерств і для вирішення внутрішніх проблем планувалося скликати «дорадчі колегії» [1].

Цікавою з правової точки зору є регламентація повноважень судової системи, яка згідно з конституційним проектом мала складатися з судів, Державного Судового Трибуналу та Голови Державної Юстиції. Члени суддівського корпусу згідно § 117 призначалися довічно Президентом або Головою Державної Юстиції (володів функціями заступника Президента з питань правосуддя) [1].

Голова Державної юстиції також призначається і звільняється з посади Президентом, а його основним завданням є «піклування про забезпечення порядку в правосудді» [1]. Найвищою судовою інстанцією мав бути Державний Судовий Трибунал, який складався з 12 членів (шістьох обирає парламент; шістьох призначає Президент Республіки за поданням Голови Державної Юстиції з числа професійних суддів або юристів «вільних професій»). До повноважень Державного Судового Трибуналу також віднесено визначення законів на предмет їхньої конституційності, відміна неконституційних законів, розв'язання конфліктів між представницькими органами, розв'язання конфліктів між установами стосовно меж їх компетенції, підтвердження або заперечення фактів невиконання обов'язків депутатами парламенту,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

прийняття рішень щодо політичних звинувачень, висунутих парламентом тощо (§ 124) [2, с. 108].

Основний зміст конституційного проекту С. Дністрянського приділяв питанням правового статусу особи та громадянина, ґрунтуючись на притаманним для сучасного конституціоналізму принципам рівності, гарантії прав і свобод, недоторканність особи, недоторканність житла, свободу поселення і пересування, таємницю особистого життя, а також свободу совісті, свободу наукової творчості. Важливим був блок політичних свобод особи, таких як свобода зборів, право на створення громадських спілок, право на подання петицій, свобода думки і слова, виборчі права громадян та економічна свобода. Основним демократичним принципом було право на захист з боку держави.

Власне, принцип рівності С. Дністрянський розглядав у трьох ракурсах, як рівність між чоловіками і жінками (гендерна рівність), рівність усіх громадян перед законом та рівність щодо правового захисту не залежно від громадянської приналежності («Іноземці користуються тим самим правовим захистом, як і населення держави, з умовою взаємності» – ч. 3, § 25) [1].

Згідно § 4 конституційного проекту, статус громадянина можна було отримати шляхом: 1) проживання на території держави («осілість»); 2) народження; 3) одруження; 4) державна натуралізація (тобто набуття громадянства через вступ до нього).

Одночасно, у проекті Конституції С. Дністрянського, прописувався і ряд обов'язків громадян перед державою, а саме: обов'язок військової служби, обов'язок сплачувати податки, обов'язок дотримуватись законів держави, обов'язок відвідувати початкові школи [1].

Цікаві правові норми була закладені в останній розділ проекту «Право народів на самовизначення», § 126 якого визначав, що «український народ є носієм територіального верховенства в державі. Він користується повним правом самовизначення, яке витікає з його безпосереднього зв'язку з державною територією...» [1]. Найвищі державні посади могли займати тільки українці. Так, § 129 проекту передбачав, що «Кожен громадянин має не тільки право на використання своєї рідної мови в установах і судах, але він може вимагати, щоб зовнішня ділова і судова мова була рідною мовою того чи іншого громадянина. Службовці і судді повинні тому володіти національними мовами громадян» [1].

Таким чином, С.Дністрянський став автором низки конституційних проектів, окремі норми з яких були закладені у зміст Тимчасового основного закону ЗУНР від 13 листопада 1918 р., а проект

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Конституції ЗУНР 1920 р., належить до найкращих зразків конституційних актів міжвоєнного періоду. Чітке розмежування функцій держави, прав і свобод людини, свідчили не тільки про демократичний характер документа, а й про дотримання властивого галицькій державницькій традиції ліберального типу правової ідеології.

Список використаних джерел

1. Конституція Західно-Української Народної Республіки (проект Станіслава Дністрянського) 1920 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://constituanta.blogspot.com/2012/08/1920.html>.

2. Стецюк П. Б. Основи теорії конституції та конституціоналізму. Частина перша : Посібник для студентів / П. Б. Стецюк. – Львів : Астролябія, 2004. – 232 с.

Мальована О.Г.,

*викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ФОРМУВАННЯ ТА ГАСТРОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУХНІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Туристи пізнають країну та її регіони не лише знайомлячись із цікавими пам'ятками мистецтва й архітектури, унікальними ландшафтами та природними особливостями. Для багатьох це ще й гастрономічний аспект, адже у традиційних стравах криється не лише історія, а й сучасні тенденції розвитку країни чи регіону.

Народна кухня Карпат багата на стародавні і сучасні, та дуже корисні, оригінальні страви, різні кулінарні, м'ясні, та кондитерські вироби. Вона пройшла довгий шлях свого формування і тісно пов'язана з національними кухнями багатьох народів Європи та України. На її формування мали вплив декілька важливих факторів, зокрема, географічне положення карпатського краю, національний склад населення та природно-кліматичні умови Карпат [1, с.3,4].

Основним та корінним населенням Карпатського регіону є українці, але значну частину займає населення угорської національності у Закарпатті, також румуни, словаки, поляки, австрійці, німці, словаки. Цей фактор має помітний вплив на карпатську кулінарію. Постійне міжнаціональне спілкування, в багатьох випадках і родинні стосунки, сприяли тому, що народні традиції й особливості харчування окремих національностей з'єдналися і стали загальними для всього населення

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Карпат. Наприклад, такі страви і закуски окремих національностей, як поливки (бульйони), супи, страви з квасолі та грибів, галушки, страпачки, кремзлики, гомбовці, кнедлі, лечо, пироги, гуляш, попрікаш, кулеша, мамалига, човлент, гурка, ковбаса домашня, сало копчене та багато інших готують у кожній сім'ї [2].

Для того, щоб відчувати Карпати на смак, потрібно відвідати Бойківщину, Гуцульщину, Лемківщину. Туристам для цього можна скористатись новими туристичними маршрутами, які розроблені туристичною фірмою "Надія". Створено дані маршрути з урахуванням найпопулярніших зелених садиб та приватних господарств, які вже здобули любов та повагу [4].

Традиційні бойківські страви — ситні, смачні і прості, а особливо каша з пенцаку, млинці з колястри, капуста з кмином, біб з овочами, квасоля по-карпатськи, стиранка...Із картоплі бойки готують терті (варені) пироги начинені сиром, терті, смажені плячки (деруни), тарчаники з начинкою (грибною, м'ясною, сирною), терті галушки з молоком...У традиційній бойківській кухні гриби входять до складу мачанок, голубців, юшок, пирогів і вушок, їх використовують, як начинки, а також солять і маринують. Бойки вміють готувати страви з м'яса, а особливо в пошані будженина (м'ясо і сало вуджене).

Не буде бойко ситий, як не скуштує тушкованої лободи. Для сучасної людини це звучить трохи дивно. Для давніх бойків ця страва була на щодень. Червоний підбиваний борщ з гичкою та листочками довершує всі забаганки бойків.

Нема нічого смачнішого в зимовий період, як пражений горох. Щоб спражити горох його необхідно намочити у воді на 4-5 годин, потім відцідити і на сухій пателні підсмажити з невеликою кількістю солі.

Бойки дуже працьовиті люди, але вміють і відпочивати. Крім того, що гарно співають та веселяться, то ще готують стародавні наливки з черемхи, вина з шипшини та ожини, слив'янку, вишнівку, лікер з кмину, медовуху [5].

Якщо бойки з радістю діляться своїми рецептами, то про гуцулів, а вони живуть у горах, цього сказати не можна. Гуцулки-господині нагодують неймовірною смакотою, але "фірмових" секретів таки не відкриють. Справжню екзотику варто шукати не лише у колибах і садибах, але й на полонинах, де відпочинок став неймовірно популярним. Лише на Верховинщині працює 18 полонин, де випасають до 2 тисяч корів, майже тисячу овець і сотні коней. Туристи, які полюбляють бринзу, вурду, копчені сири не втрачають можливості, аби піднятися на полонину і на власні очі побачити виробництво [3].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Автентичну гуцульську кухню можна спробувати не всюди. Посмакувати справжнім баношем зі шкварками, бринзою і грибами найкраще на Івано-Франківщині (Верховина, південь Надвірнянщини та Косівщини), Буковині (Путильський район та південь Вижницького краю) та на Закарпатті (Рахівський район). Це і є терени тої частини Гуцульщини, що знаходиться в Україні [5].

Гуцульська кухня вирізняється простотою страв і водночас їх оригінальністю. Найуживаніші продукти: кукурудзяне борошно й крупа, картопля, квасоля, гриби і, звичайно ж, бринза (бриндза), або "бриндзя". Це особливий сорт сиру з овечого молока, який готують на полонинах. Бануш (банош) готують із вершків та кукурудзяного борошна. Подають зі шкварками, бринзою, грибами. Грибна юшка — сухі білі гриби відварюють у курячому бульйоні зі спеціями, домашньою локшиною і зеленню. Гуцульський борщ — готують з квашеного буряка та копченої буженини. Росівниця — відвар з буженини та січеної квашеної капусти підбивають кукурудзяною крупкою. Кулеша — кукурудзяна каша, зварена на воді, яку подають з бринзою або топленими шкварками. Голубці — часто готують з квашеної капусти; начинка з картоплі або кукурудзяної крупи, іноді до неї додають м'ясо або шкварки. Книші — булочки, начинені вареною картоплею або бринзою. Пироги — вареники з начинкою, для приготування якої використовують чорниці (афіни), сир, капусту тощо.

Також на Гуцульщині можна посмакувати білим грибами в сметані, маринованим білими грибами, засоленими груздями. До гуцульської кухні також належать: гусянка (кисломолочний продукт), вурда (різновид овечого сиру), шупеня (страва з квасолі) [6].

Їжа у лемків була скромною, переважно складалася з рослинних продуктів харчування. Мучних виробів, картоплі, капусти, квасолі, різних каш та круп. Завітавши на Лемківщину туристи можуть посмакувати підливою з сушених грибів, грибами свіжими на сметані. Популярні такі страви з борошна, як киселиця, яку готують з вівсяного борошна, геркулесу чи вівсяної крупи, галушки – пальчики. Із м'ясних страв туристам запропонують мачанку із потрохів птиці. На Лемківщині із молочних страв можна спробувати стеранку, мастиво, панцаки [7].

Отже, Україна – різноманітна і в кожному із її регіонів – своя, неймовірно смачна, самобутня кухня. Так у Карпатському регіоні приготування їжі спрямоване, насамперед, на забезпечення працездатності та здоров'я людини. Вона базується в основному на продуктах і сировині, що вирощується або виробляється на місці і тому в окремих зонах Карпат має свої особливості. Наприклад, у гірських районах Карпат переважну більшість страв готують з картоплі, квасолі,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

кукурудзяного борошна, капусти, грибів, молочних продуктів, бо тут саме їх вдосталь. У низинних районах переважають страви з пшеничного борошна та різних овочів [3].

Список використаних джерел

1. Українська кухня. Технології приготування давніх традиційних страв. Усата О.В. Видання 2-ге, перероблене та доповнене. — Львів: Оріяна-нова, 1998. — 558 с.
2. Гастрономічний туризм: кухня Прикарпаття у порівнянні з іншими регіонами (інфографіка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://versii.if.ua/novunu/gastronomichniy-turizm-kuhnya-prikarpattya-u-porivnyanni-z-inshimi-regionami-infografika/>.
3. Національна кухня Карпат, страви, історія, сучасність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://karpaty-ua.org.ua/nacionalna-kuhnya-karpat-stravy-istoriya-suchasnist.html/>
4. Тури та екскурсії Прикарпаття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nadiatour.com/turi_ta_eskurs_prikarpattya_turistichn_marshruti_prikarpattya_ua_1212cms.htm
5. Бойківська кухня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cowboyky.in.ua/bojkivska-kuhnya/>
6. Смаколики гуцульської кухні: історія, легенди та кілька рецептів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine.1001idea.info/smakolyky-gutsulskoyi-kuhni-istoriya-legendy-ta-kilka-retseptiv/>
7. Лемківська кухня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ivanna-site.in.ua/novini/472-lemkivska-kukhnya/>

Масляк І.М.,

*кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри «Будівництво та цивільна інженерія»,
Університету Короля Данила
м.Івано-Франківськ*

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ РОЗУМНИЙ БУДИНОК В УКРАЇНІ

Актуальність. Сучасне будівництво в розвинених країнах світу багато будинків обладнано системами для збору великої кількості даних під час експлуатації, споживання енергії та діяльності через такі системи, як система управління будівлею (BMS), датчики та вимірювальні прилади. Такі будинки отримали назву РОЗУМНИЙ

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

БУДИНОК, оскільки вони забезпечують динамічний контроль у режимі реального часу за зростаючою різноманітністю будівельних заходів, у відповідності з низкою внутрішніх та зовнішніх потоків даних і передбачають, що витрати на енергію для таких будівель значно менші. Енергетичні витрати сьогодні створюють значний тягар для українського населення. Проект ICE-WISH - аббревіатура, отримана від "інтелектуального контролю" - скорочення витрат води та енергії у європейському соціальному житловому секторі, є однією з перших спроб оцінити переваги та бар'єри, які застосовуються для прийняття інтелектуальних будівельних концепцій для споживачів. Необхідно ідентифікувати та уважно вивчити проблеми створення розумних будівель та шляхи їх подолання, їх виявлення в Україні та шляхи подолання є актуальною темою, оскільки наша країна прагне швидкого розвитку і та впровадження інноваційних технологій, тому саме концепція розумної будівлі – це один з найголовніших кроків до розвитку нашої держави.

Постановка проблеми. Мета запропонованої статті – діагностика основних проблем у прийнятті розумних житлових і будівельних концепцій та технологій у будівництві; розробка можливих рішень та керівних принципів для подолання таких проблем та пропозиції, завдяки яким можна покращити поточне становище.

Об'єктом статті є питання сучасного проектування і розробка концепції розумних будівель та аналіз існуючої на сьогоднішній день літератури та наукових розробок у цій галузі.

Результати дослідження. В світі «розумні будівлі» в першу чергу передбачають наявність інтелектуальної системи управління і обліку, як базової складової. Україна ж поки тільки розпочинає таку практику, лише 5% клієнтів на сьогодні надають перевагу таким технологіям. Ряд українських забудовників зараз вже пропонує облаштувати дім чи квартиру комплексними «розумними» системами і є можливість купити систему і встановити її в уже збудоване житло.

Перші «розумні» будинки, побудовано в минулому сторіччі надавали можливість дистанційного керування освітленням, воротами гаража, шторами, побутовими приладами та механізмами, та включали систему безпеки і сигналізації. Сьогодні «розумне» житло набуває все більшої популярності серед мешканців та забудовників, а також очікується значне зростання їх кількості в найближчі роки.

Орієнтуючись на вимоги сьогодення, концепція розумної будівлі у загальному випадку представляється як взаємне поєднання таких підсистем:

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- підсистема технічного контролю надійності будівлі в цілому та окремих найбільш відповідальних конструктивних елементів в процесі експлуатації, завдяки застосуванню датчиків сигналізації і контролю розвитку пластичних деформацій та руйнувань;

- підсистема телекомунікації, безпеки і аварійної сигналізації;

- підсистема забезпечення мікроклімату з урахуванням тепло ізолюючих властивостей огорожувальних конструкцій будівлі та кліматичних змін зовнішнього середовища завдяки попередньому формуванню вимог до стін, перекриття, підвалу та верхніх поверхів, вікон, тощо та теплоенергетичного балансу приміщень будівлі, зовнішніх огорожувальних конструкцій;

- підсистема кондиціювання та вентиляції приміщень для забезпечення якісною повітряною сумішшю в залежності від індивідуальних потреб та стану здоров'я;

- підсистема водо забезпечення передбачає забезпечення якісною питною водою з можливістю використання власних підземних джерел чи джерел загального користування на базі багаторазової та обігової системи очистки води а також збору та обеззараження стічних і талих вод, що містять велику кількість органічних домішок антропогенного та природного походження;

- підсистема енерговикористання на основі вибору енергоспоживаючого обладнання за критеріями його енергоефективності та екологічного сприйняття, що досягається за рахунок різноманітності економних режимів і відповідного класу самого пристрою;

- підсистема енергозабезпечення передбачає постачання на базі комплексного використання поновлюваних джерел енергії з резервуванням від електричної мережі загального призначення у відповідності до принципів формування енергозабезпечення – мікроенергосистема;

- підсистема побутового обслуговування та віртуальних послуг;

- підсистема збору, сортування, утилізації і переробки побутових відходів та відходів життєдіяльності людини;

- інтелектуальна підсистема контролю та управління всіма процесами.

Така концепція розумної будівлі в залежності від призначення може доповнюватись або включати меншу кількість підсистем, а також може пропонувати змінювати свої функції, властивості і навіть структуру як функціональних елементів, так і системи загалом. Для забезпечення такого високого рівня гнучкості, динамічності та адаптації система повинна мати інтелект – природний, штучний чи створений у результаті поєднання обох видів.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Серед головних проблем появи і експлуатації розумних будівель в Україні слід виділити наступні:

- високі витрати на технології «розумного» будівництва, недостатня кількість кваліфікованих спеціалістів в цій галузі знань і відсутність нормативного середовища, сприятливого для прийняття концепції інтелектуального будівництва;

- користувачі мало обізнані і не мають жодної зацікавленості у нових «розумних» технологіях;

- відсутні чіткі стимули для прийняття інтелектуальних технологій будівництва;

- взаємозв'язок різних технологій з різнимискладовими створює ризику відмовчи поломок;

- споживачі не вірять, що розумні технології та послуги дійсно заощаджують гроші у довготривалій перспективі, а потреба моніторингу щоденних звичок сприймається як нав'язлива та контрольована.

Вирішення цих проблем можливе завдяки:

- розробки програми фінансування та стимулювання ощадного використання енергії, пошук та зацікавлення інвесторів, високі витрати на технології інтелектуального будівництва, можуть бути пом'якшені шляхом зниженням податків;

- прийняття високоефективних технологічних стандартів та комунікаційних рішень;

- покращення взаємодії зі споживачами може бути досягнута шляхом прийняття маркетингових та інформаційних кампаній;

- прийняття технологій дешевого виробництва енергії та скорочення термінів окупності, пов'язаних з проектами розумної будівлі.

Завдяки проведеним дослідженням запропоновано концепцію розумної будівлі і розроблено можливі рішення подолання проблем впровадження концепцій розумних будівель в Україні.

Список використаних джерел

1. А.Ахмед (2013) Енергетичні інфраструктурні будівлі: потенціал для збереження та ефективності енергетики, Інститут розвитку економіки Пакистану, Карачі.

2. М. Анда, Дж. Темпен, (2014) "Інтелектуальне вимірювання ефективності використання житлової енергії: використання соціального маркетингу на базі громади для зміни поведінки та впровадження інтелектуальної мережі".

3. Балта-Озкан, Н., Дейвідсон, Р., Бікет, М. та Вітмарш, Л. (2013) "Соціальні бар'єри у створенні «SMART-будинків».

4. Edwards, W.K. and Grinter, R.E. (2001) 'At home with ubiquitous computing: seven challenges', Proceedings of the Third International Conference on Ubiquitous Computing, pp.256–272

Матоліч І.Я.,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО У ПЕРІОД РАДЯНСЬКОГО ТОТАЛІТАРИЗМУ

У період радянського тоталітаризму мистецтвознавство мало виразний політично-кон'юнктурний підтекст, подекуди воно відіграло роль агента каральних органів, а мистецька критика була своєрідним ритуалом. Адже мистецькі процеси та особистості піддаштовувалися під ідеологічну парадигму, тенденційно трактувалася роль національної традиції, відбувалося маніпулювання історичною пам'яттю. У більшості видань чітко простежувалися ідеологічні штампи, методологічні вимоги до публікування лише позитивного матеріалу. Щоразу робився наголос на розквіті та відродженні українського мистецтва саме в радянський час.

Запроваджений метод соцреалізму сформував інше мистецтво, зробивши його залежним від партійного замовлення й тогочасної політики. Художньому критику відмовлялося у праві на свободу творчості, заборонялося висвітлення тих питань як з історії мистецтва, так і з сучасних мистецьких проблем, які не сприяли розкриттю повноти історичного процесу розвитку мистецтва. У науці заохочувалася поверховість, стереотипи банальних оцінок, політична кон'юнктурність. У багатьох випадках критики були змушені уникати "гострих кутів". Тон таких рецензій, критичних оглядів, проблемних статей переважно ставав компліментарним [1, с. 230].

У цих умовах наукові монографії, присвячені окремим митцям, писалися за офіційно визначеним стилем. Їх характер був суто оглядовим, позбавленим конкретики й аналізу мистецьких явищ [1, с. 231]. На думку іноземних учених, рівень таких праць не був високим, і це, на жаль, породжувало певну другосортність українського мистецтвознавства [3, с. 594], яке впродовж ХХ ст. пройшло доволі складний розвиток, адже вочевидь залежало від змін суспільно-політичної системи та соціокультурного клімату країни. У різні періоди

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

критика щодо тих самих мистецьких явищ набувала різного, іноді протилежного забарвлення [2, с. 185].

Однією з рис радянської критики була пропаганда надто ідеалізованого реалізму в мистецтві, а також свого роду становлення пантеону божеств і героїв. Утверджений репресивними методами соцреалізм проголошували єдиним та обов'язковим для всіх радянських художників творчим методом. Соцреалізму належало зображати ідеалізовану дійсність, а тому поняття художнього образу стало головною категорією естетики. Цей метод затьмарював усі інші мистецькі напрями, нівелював пошуки нової пластичної мови. У зв'язку з цим українське мистецтво відмежовується від світу, шляхом репресивних заходів запроваджується одностайність художнього процесу та жорстка залежність митця від тоталітарної системи.

Варто відзначити, що критиці цього періоду була властива чітка структуризація, поділ видів і жанрів мистецтва на важливі та менш значущі, дозволені для дослідження і не бажані. В цей час сформувалася своєрідна ієрархія жанрів, серед яких провідне місце належало тематичній картині та портретам “вождів”, а визначальним став політичний підтекст. Політизація культури й духовних цінностей сформувала низку культів і міфологічних уявлень: культ героїчної колективної праці заради світової революції, культ “вождя”, пропагування винятковості соціалістичної культури. Панівною у цей час була “народність” мистецтва, що популяризувала колективність, простоту та зрозумілість [2, с. 188].

Як зазначено у статті О. Новицької, мистецтвознавство повинно було визначати пропоновані орієнтири. Оскільки ця межа була тонкою, то й критик мистецтва опинявся в хиткому становищі: щоб раптом не похвалити заборонене, не дослідити недозволене, не вийти в своїх оцінках того чи іншого мистецького явища за визначені ідеологією межі [2, с. 189].

Практично не публікувались матеріали про художнє життя української діаспори в країнах Європи й Америки, а їх творчість свідомо вилучалася з наукового обігу [1, с. 232].

У радянські часи вітчизняна мистецтвознавча наука концентрувалася в основному у Москві та Ленінграді (тепер – Санкт-Петербург), а саме – у Московському державному університеті ім. М. Ломоносова та Ленінградському Інституті живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна. Всі вчені ради із захисту дисертацій з мистецтвознавства зосереджувалися переважно у цих містах, а не в інших столицях республік Радянського Союзу. Так, до складу спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

дисертацій Московського державного університету М. Ломоносова входили відомі російські мистецтвознавці: В. Василенко, М. Ільїн, Д. Сараб'янов та ін. Викладач спецкурсу українського мистецтва, проф. В. Василенко перед захистом кандидатської дисертації львівського дослідника М. Моздира настійливо рекомендував йому: “Вы все свои разыскания должны писать и присылать к нам на русском языке. Потому что на украинском их никто здесь читать не будет” [5, с. 4]. Ця ж рекомендація стосувалася пошукувачів з інших республік Радянського Союзу.

Московські дослідники вважали себе справжніми апробованими мистецтвознавцями, слово яких було останньою незаперечною інстанцією. Пізніше про це явище перед захистом своєї кандидатської дисертації у 1978 р. писав мистецтвознавець М. Селівачов: “...в Києві захисти прикрили, докторів для них бракує, дисертацію доводиться перекладати російською мовою та їздити до них на поклон” [4, с. 241].

Прикладом другорядності українського мистецтвознавства та вітчизняних дослідників мистецтва, як зазначає М. Моздир, була подія, яка відбулася 1961 р. в Москві, коли була організована перша велика художня виставка у Центральному виставковому залі “Манеж” “Искусство – в быт”. На ній проводився огляд усіх видів декоративно-прикладного мистецтва Радянського Союзу. Хоча в Україні у цей час працювало кілька дослідників українського художнього скла (В. Рожанківський, Ф. Петрякова), проте ніхто з них не був задіяний на виставці. На цю тему доповідав інший науковець, співробітник Інституту історії і теорії мистецтва при Московській академії мистецтв. Саме він робив свої висновки про українське художнє скло і про його мистецтвознавче висвітлення, хоча українські дослідники знали предмет краще від нього [5, с. 5-6].

Важливо, що значні досягнення українського мистецтвознавства радянського періоду відбулися не завдяки, а всупереч панівній ідеологічній системі. Цьому сприяла багаторічна титанічна праця когорти провідних українських мистецтвознавців, які в складних умовах намагалися не тільки плідно працювати, але й виявляти певну протидію насаджуваним стереотипам соцреалізму.

Середина ХХ ст. – це період появи нових імен (Ю. Асєєв, В. Афанасьєв, Ю. Белічко, П. Білецький, А. Будзан, Н. Глухенька, І. Гургула, П. Жолтовський, А. Жук, Я. Запаско, З. Лашкул, Ю. Лащук, Г. Логвин, Л. Міляєва, В. Овсійчук, Х. Саноцька, В. Свенціцька, Ю. Турченко, С. Чехович) у вітчизняному мистецтвознавстві, які на 1970 р. уже мали науковий ступінь “кандидат мистецтвознавства”. Уже згодом, у 1970-і рр., кандидатські дисертації захистили М. Моздир, Ф. Петрякова, О.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Ріпко, Д. Степовик, О. Федорук. Саме цими науковцями було підготовано та видано низку фундаментальних праць з історії українського мистецтва, хоча, зважаючи на час, не без ознак радянської заангажованості. Адже мистецтвознавча наука у радянський період підлягала пильному контролю з боку влади, що жорстко регламентувала роботу дослідника. Вчені-митці у своїх наукових працях зверталися до української народної культури, оскільки вбачали в ній міцне підґрунтя та гарантію збереження національної ідентичності. Головним тут вважалося обґрунтування самостійності української культури та введення її у світовий контекст.

Список використаних джерел

1. Криволапов М. Про мистецтво та художню критику України ХХ століття: Вибрані статті різних років. Кн. I: Формування та розвиток національної мистецької школи і мистецтвознавчої науки в Україні ХХ століття. Київ, 2006. 268 с.
2. Новицька О. Українське радянське мистецтвознавство як частина тоталітарної культури. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2011. Вип. 22. С. 183-196.
3. Овсійчук В. Стан мистецтвознавства в Україні. *Народознавчі зошити*. 1999. Вип. 5 (29). С. 593-597.
4. Селівачов М. Р. Після війни... Спогади: монографія. Київ: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2015. 592 с.
5. Українське мистецтвознавство радянського періоду: [інтерв'ю з канд. мистецтв. М. Моздирем / записала І. Матоліч]. Будинок М. Моздира. – 21.01.2015. 12 с.

Мельникович М.С.,

*асистент кафедри кримінального права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ВКЛЮЧЕННЯ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ДО ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Принцип рівності в галузі освіти, зокрема у школі, є актуальним питанням сьогодення, адже саме сучасні діти почали все більше захищати свої права, тим самим викликати бурхливі обговорення як боку суспільства, так і з боку безпосередньо держави (шляхом прийняття законодавчих актів).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Прикладом може слугувати Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» (від 19 січня 2019 року). Основною метою даного законодавчого акту є захист учасників навчального процесу від психологічного, фізичного, економічного, сексуального насильства. [1; с.1]

Виходячи із Закону України «Про освіту», де вказано, що: «Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави» [2; с.1] можна стверджувати, що освіта відіграє надзвичайно велику роль у формуванні соціально свідомого суспільства.

Проте у сфері освіти є досить багато проблем, одна з найбільших – нерівність.

Зважаючи на величезну кількість досліджень, школи або відтворюють, або поглиблюють ті нерівності, які учні приносять із собою до школи (корисний огляд цієї теми можна знайти в MacLeod 1995; [4] Mehan 1992). [5] Аргумент Боулса та Гінтіса [6] про те, що школи надають капіталістичній економіці працівників, які знають своє місце й готові до виконання своєї ролі, разом із теорією Бурд'є [7] про те, що школи віддають перевагу «культурному капіталу» учнів середнього та вищого класу, формують базу парадигми «відтворення», за якою школи розглядаються як частина процесу, за яким привілеї та вади передаються від одного покоління до іншого. Численні соціологічні дослідження освіти спираються на цю парадигму для того, щоб з'ясувати, як школи відтворюють нерівності (наприклад, Raino та Renzulli 2013; [8] Roscigno 1998 [9]) [3]

Інші йдуть ще далі та стверджують, що школи не просто відтворюють нерівність, а скоріше навіть поглиблюють її. Цей погляд не дарма набув поширення, адже науковці зафіксували широкий спектр шкільних практик та механізмів, які надають перевагу дітям із високим соціально-економічним статусом (СЕС). Серед них особливо виділяються «жорстокі нерівності» у фінансуванні (Kozol 1992), [10] які можуть призводити до гіршого шкільного устаткування, застарілих підручників та більших класів для дітей із менш благополучних сімей (Darling-Hammond 2010; [11] Mosteller 1995 [12]). [3]

Дослідження рівності можливостей у сфері освіти (PMCO), проведене 1966 року, спричинило появу окремого наукового напрямку, що зосереджував увагу не на самих школах, а на позашкільних джерелах відмінностей в освітніх можливостях та результатах дітей. Дослідження, котре часто називають «Звітом Колмана», [13] було проведене на

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

замовлення Департаменту освіти й охоплювало понад 650 тисяч учнів та 4 тисячі шкіл.[3]

Найбільше з усього вирізняється те, що школи не мають значного впливу на успішність дитини, який можна було б вважати незалежним від її походження й загального соціального контексту. І саме відсутність незалежного впливу означає, що ті нерівності, які накладаються на дітей їхнім оточенням та місцем проживання, залишаються з дітьми, згодом переростаючи в нерівності, з якими їм доведеться зіткнутися в дорослому житті після школи. [3]

Отже, за даними досліджень, і навіть просто з практики сьогодення можна дійти висновку, що нерівність в сфері освіти є, і з нею потрібно боротись. Робити це можна за допомогою насамперед реформ у сфері освіти, прийняттям відповідних законодавчих актів, контролем уповноважених органів державної влади.

Список використаних джерел

1. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» — Документ 2657-VIII, чинний, поточна редакція — Прийняття від 18.12.2018
2. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про освіту» — Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) — Документ **2145-VIII**, чинний, поточна редакція — **Редакція** від **19.01.2019**, підстава - 2657-VIII, 2661-VIII
3. Кондрон Денніс Дж., Дауні Дуглас Б. — П'ятдесят років після «Звіту Колмана» переосмислення зв'язку між школами та нерівністю — 11 січня 2017 року
4. MacLeod Jay. 1995. Ain't No Makin' It: Aspirations & Attainment in a Low-income Neighborhood. Boulder, CO: Westview Press.
5. Mehan Hugh. 1992. "Understanding Inequality in Schools: The Contribution of Interpretive Studies." *Sociology of Education* 65(1):1-20.
6. Bowles Samuel, Gintis Herbert 1976. *Schooling in Capitalist America: Educational Reform and the Contradictions of Economic Life*. New York: Basic Books.
7. Bourdieu Pierre. 1977. "Cultural Reproduction and Social Reproduction." Pp. 487-511 in *Power and Ideology in Education*, edited by Karabel J., Halsey A. H. New York: Oxford University Press.
8. Paino Maria, Renzulli Linda A. 2013. "Digital Dimension of Cultural Capital: The (In)Visible Advantages for Students Who Exhibit Computer Skills." *Sociology of Education* 86(2):124-38.
9. Roscigno Vincent J. 1998. "Race and the Reproduction of Educational Disadvantage." *Social Forces* 76(3):1033-61.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

10. Kozol Jonathan. 1992. *Savage Inequalities: Children in America's Schools*. New York: Harper Perennial.

11. Darling-Hammond Linda. 2010. *The Flat World and Education: How America's Commitment to Equity Will Determine Our Future*. New York: Economic Policy Institute and Teachers College.

12. Mosteller Frederick. 1995. "The Tennessee Study of Class Size in the Early School Grades." *The Future of Children* 5(2):113–27.

13. Coleman James S., Campbell Ernest Q., Hobson Carol J., McPartland James, Mood Alexander M., Weinfield Frederick D., York Robert L. 1966. *Equality of Educational Opportunity*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.

Місягіна І.М.,

*канд. філол.наук, доц., завідувач кафедри
перекладу та філології,
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ*

УХИЛЬНІСТЬ У ПЛОЩИНІ ЛОГІКИ

Дослідження ухильних висловлень пропонуємо розглядати з врахуванням фактичної істинності / хибності висловлення (відповідності / невідповідності висловлення об'єктивній дійсності); суб'єктивної оцінки мовцем істинності повідомлення (його знання / незнання істини); вираження мовцем цієї оцінки у своїх висловленнях.

Істина – це „відображення у свідомості людини предметів, явищ і закономірностей об'єктивної дійсності такими, якими вони існують зовні і незалежно від суб'єкта пізнання; відповідність змісту думок (суджень та понять) об'єкту, що перевіряється суспільною практикою”, „об'єктивно правильне ідеальне відтворення дійсності у свідомості людини” [1: 188]. Слова не можуть бути істинними або хибними, істинність чи хибність притаманні лише судженням.

Хибність – „неправда, викривлення дійсного стану речей, що має на меті ввести когось в оману” і „хибністю може бути як вимисел того, чого не було, так і свідоме приховування того, що було” [1: 279].

Для характеристики повідомлень беруться до уваги інтерпретація мовцем інформації, якою він володіє, у межах категорій істинності та хибності і відповідність / невідповідність характеристики стану інформації під час передачі повідомлення.

Частково застосовуючи напрацювання В.І.Свінцева [171: 78], можна визначити співвідношення характеристик істинності знання під

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

час реалізації мовцем ухильності. Стосовно співвідношення понять „хибності”, „дезінформації” та „помилки”, то термін „хибність” В.І. Свінцов розглядає в дихотомії „істина – хибність”, яка „характеризує знання лише з боку його відповідності (невідповідності) об’єкту”. Помилку (хибну думку) (ХД), можна визначити як невідповідність (НВ) об’єктивної характеристики істинності знання (А1) та суб’єктивної оцінки цього знання мовцем (А2): $ХД = НВ (А1, А2)$. Деінформаційна інтенція (ДІ) – це невідповідність суб’єктивної оцінки істинності знання мовцем (А2) та характеристики істинності знання під час передачі повідомлення (А3): $ДІ = НВ (А2, А3)$. Деінформацією (Д) науковець називає невідповідність операторів А1 та А3: $Д = НВ (А1, А3)$ (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Співвідношення характеристик істинності знання під час реалізації

Тип висловлень Б+ характеризується повною відповідністю усіх станів

Тип висловлення	Відповідність знань об’єктивної дійсності та суб’єктивної оцінки їх істинності мовцем	Невідповідність знань об’єктивної дійсності та суб’єктивної оцінки його істинності мовцем
Ухильне висловлення	Тип А+ Мовець свідомо передає інформацію, яка повністю / частково не відповідає об’єктивній дійсності, хоча володіє достовірною інформацією	Тип А* Мовець свідомо передає недостовірну інформацію, яка не відповідає об’єктивній дійсності, оскільки не володіє достовірною інформацією
Неухильне висловлення	Тип Б + Мовець повністю передає інформацію, яка відповідає об’єктивній дійсності	Тип Б* Мовець передає інформацію, яка повністю / частково не відповідає об’єктивній дійсності, оскільки не володіє достовірною інформацією та помиляється

знань (В): $НЕУХ += В (А1, А2) \wedge В (А2, А3)$.

До типу висловлень Б* зараховуємо випадки, якщо мовцю невідомо те, що його висловлення не відповідає реальності, тоді ми маємо справу з

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

незнанням (помилкою), а не ухильністю або мовцю відомо те, що його знання не відповідають об'єктивній дійсності, і під час передачі повідомлення він намагається здійснити характеристику істинності свого знання (A3) відповідно до суб'єктивної оцінки цього знання (A2): $HEUX^* = HB (A1, A2) \wedge B (A2, A3)$.

У висловленнях типу A+ об'єктивна характеристика істинності знання та суб'єктивна оцінка цього знання мовцем збігаються: $B (A1, A2)$. Суб'єктивна оцінка знання та характеристика істинності знання мовцем під час передачі повідомлення не збігаються: $HB (A2, A3)$. Таким чином ухильність цього типу (УХ+) буде виражатися: $UX^+ = B (A1, A2) \wedge HB (A2, A3)$. Цей тип ухильності трактуємо як „ухиляння від надання істинної інформації” (я знаю, але ухиляюсь), суть якої полягає в намаганні приховати суб'єктивну оцінку свого знання (A2), яка відповідає об'єктивній характеристиці істинності знання (A1). За допомогою прикладу проілюструємо цей тип ухильності, коли мовець приховує своє знання:

*“You talked to her?” Sawyer nodded and finished off his bourbon. He debated and then decided not to fill in Hardy on Sidney Archer’s confession to him. Hardy worked for Gamble, and Sawyer was pretty sure what Gamble would do with that information : Destroy the lady. **He threw out a fact as a theory instead “Maybe she went to New Orleans to meet her husband”** (D. Baldacci. Total control, p. 410).*

У цьому прикладі мовець прагне приховати своє знання і факт подає як теорію, припущення (*He threw out a fact as a theory instead*) за допомогою модального прислівника *maybe*.

Якщо мовець не володіє інформацією або володіє лише її частиною (висловлення типу A*): стан об'єктивної характеристики істинності знання не відповідає суб'єктивній оцінці цього знання мовцем $HB (A1, A2)$. При передачі повідомлення суб'єктивна оцінка знання та характеристика істинності знання мовцем теж не збігатимуться: $HB (A2, A3)$, оскільки мовець намагатиметься приховати своє незнання інформації. Ухильність цього типу (УХ*) буде виражатися: $UX^* = HB (A1, A2) \wedge HB (A2, A3)$. Таку ухильність розуміємо як „ухильність від відповідальності за достовірність інформації” (я не знаю, тому ухиляюсь):

*„I’ve got Laker tickets, you know. Did he tell that?” An eyebrow inches higher. **„Maybe yes, maybe no.” I know Sheriff McDuff hasn’t mentioned it to him because I never said any such thing to McDuff** (L. Van Wormer. The bad witness, p. 304).*

Насправді знання мовця та стан об'єктивної характеристики істинності не збігаються, про що свідчить внутрішня мова одного із співрозмовників (*I know Sheriff McDuff hasn’t mentioned it to him because I*

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

never said any such thing to McDuff), проте мовець намагається не показати свого незнання і представляє інформацію ухильно, двозначно: „*Maybe yes, maybe no*”, що свідчить про те, що він не бажає брати відповідальності за свої слова.

Таким чином, можна стверджувати, що ухильність може бути спричинена невідповідністю операторів $A1$ і $A2$ (на етапі, коли стан об'єктивної характеристики істинності знання не відповідає суб'єктивній оцінці цього знання мовцем), і / (або виключно) операторів $A2$ та $A3$ (на етапі, коли суб'єктивна оцінка знання та характеристика істинності знання мовцем під час передачі повідомлення не збігаються).

Отже, для характеристики висловлення як ухильного недостатньо проаналізувати його у світлі категорій істинності та хибності (із того, що $A1=A2$, не випливає, що була реалізована ухильність). Оскільки необхідною умовою трактування висловлення як ухильного є невідповідність лише операторів $A2$ та $A3$, тому до ухильних зараховуємо ті висловлення, в яких присутня дезінформаційна інтенція.

Таким чином, аналіз ухильності виходить за межі логіки і отримує більшу значущість у світлі категорій психолінгвістики – правди та неправди, аналіз яких передбачає залучення суб'єкта виконання дії.

Список використаних джерел

1. Кондаков Н.И. Логический словарь / Н.И. Кондаков. – М. : Наука, 1971. – 656 с.
2. Свинцов В.И. Заблуждение, ложь, дезинформация (соотношение понятий и терминов) / В.И. Свинцов // Философские науки. – М., 1982. – № 1 – С. 76–84.

Николаєва В.І.,

*к.пед.н., доцент кафедри соціології управління
Донецький державний університет управління
м. Маріуполь*

ГРОМАДСЬКИЙ МОНІТОРИНГ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Питання підвищення ефективності виконання виконавчими органами державної влади державних функцій, можливість проведення всебічного аналізу складних ситуацій в сфері державного управління, прогнозування можливих варіантів і наслідків їх розвитку шляхом проведення досліджень на відповідних моделях за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, створення сучасної

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

інформаційної та телекомунікаційної інфраструктури все більше турбує не тільки науковців, представників державної влади, бізнесменів але й громадськість. Однією із дієвих моделей є запровадження громадського моніторингу.

Громадський моніторинг ефективності та результативності державного управління запроваджується неурядовими організаціями на замовлення або ініціативи державних органів чи інших недержавних організацій. Крім цього, громадський моніторинг є складовою частиною всього моніторингу державного управління, і як альтернатива офіційного моніторингу ефективності державного управління.

Аналіз нормативно-правової бази та зарубіжного досвіду дає підстави для виокремлення низки формздійснення громадського контролю:

1) звернення громадян, за допомогою яких вони в режимі зворотного зв'язку повідомляють державні та недержавні інституції про виконання, невиконання або неналежне виконання ними або підвідомчими їм органами чи установами соціальних функцій і вимагають вжиття відповідних заходів;

2) громадська експертиза, здійснювана незалежною групою фахівців (експертною радою), котра працює на підставі офіційно затвердженого положення;

3) громадські слухання щодо проблем важливого суспільного значення дій чи намірів органів державної влади та місцевого самоврядування;

4) моніторинг діяльності та контрольні (рейдові) перевірки на об'єктах громадського контролю[1].

Предметом громадського моніторингу може бути широкий спектр питань державного управління, серед них: якість та доступність державних послуг, ефективність діяльності органів виконавчої влади, вплив реформ державного управління на якість життя, на соціально-економічний розвиток та на інтереси соціальних груп, рівень корупції тощо.

Головними завданнями громадського моніторингу:

- аналіз, оцінка і прогноз відповідності ходу реформ, їх заходів і результатів інтересам груп впливу;

- рейтинг органів влади на різних рівнях (державному, регіональному, локальному).

- вплив на підготовку і прийняття рішень органів влади, виходячи з результатів моніторингу;

- вплив на оцінку діяльності державних органів та їх посадових осіб;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- аргументація для експертизи публічного обговорення дій і рішень органів влади.

Нарешті, і це, напевно, найголовніше, пріоритетним напрямком громадського моніторингу повинна стати реформування державного управління. Це стосується, на нашу думку, насамперед, впровадження механізмів управління за результатами, розробці та реалізації стандартів державних послуг і адміністративних регламентів; оптимізації функцій органів виконавчої влади, протидії корупції, підвищення ефективності взаємодії органів виконавчої влади та громадянського суспільства, модернізації системи інформаційного забезпечення органів виконавчої влади та ін.

Зауважмо, громадський моніторинг виконує функцію соціального контролю. Існує державний контроль, який відрізняється від громадського контролю.

На думку деяких науковців, принципами державного контролю є універсальність, що означає:

- контроль має охоплювати всі ділянки державного, господарського та соціально-культурного будівництва; систематичність (проводиться не одноразово, час від часу, а за певною схемою, постійно);
- безсторонність (досягається шляхом покладання завдань контролю на осіб, які не зацікавлені в його результатах);
- реальність (забезпечується наявністю необхідних кваліфікованих кадрів контролерів);
- дієвість, оперативність, результативність (швидке проведення контрольних дій та реагування на правопорушення);
- гласність (дозволяє, а в деяких випадках істає обов'язком доведення результатів контролю довідома громадськості або правоохоронних органів, інших осіб, зацікавлених у результатах контролю)[2].

Зокрема, деякі перелічені вище принципи (універсальності, систематичності, безсторонності, реальності, результативності, гласності) можна віднести до принципів громадського моніторингу.

Реагуючи на зростання ролі громадянського суспільства в різних сферах діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства, указом Президента України від 26.02.2016 № 68/216 було підписано затверджено Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки [3].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Громадський моніторинг є практичною реалізацією соціального контролю в демократичному суспільстві, особливою формою діяльності, адже, залежно від поставлених завдань, він може включати і контроль, і оцінку, і спостереження, і прогнозування тощо. У найпоширенішому розумінні, громадський моніторинг являє собою дослідження певного явища чи процесу. Його характерною відмінністю є систематичність, комплексність, регламентованість. Очікуваним результатом громадського моніторингу є покращення досліджуваного явища чи процесу, тому особливо важливим є оприлюднення отриманих результатів.

Отже, громадський моніторинг – особливий вид діяльності, суб'єктом якої є інститути громадянського суспільства (громадські організації, окремі громадяни, представники іноземних держав – у визначених законом випадках), а об'єктом – ті процеси (та їх учасники) і явища суспільно-політичної сфери, які є значущі для суб'єкта здійснення моніторингу.

Таким чином, громадський моніторинг є особливим проявом соціального контролю в умовах демократичної правової держави і розвиненого громадянського суспільства, а також є важливою складовою формування ефективного інформаційного механізму державного управління.

Список використаних джерел

1. Семигіна Т. Громадський контроль як механізм попередження порушень у сфері охорони здоров'я. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/4132> (дата відвідування 13.04.2019).

2. Шевчук Б. Європейські принципи належного врядування та реформа системи органів виконавчої влади в Україні URL: http://www.lvivacademy.com/visnik9/fail/Shevchuk_B.pdf (дата відвідування 13.04.2019).

3. Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні». URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68/2016> (дата відвідування 13.04.2019).

Огерук І.С.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ПІДКУП ПРАЦІВНИКА ПІДПРИЄМСТВА, УСТАНОВИ ЧИ ОРГАНІЗАЦІЇ – КОРУПЦІЙНИЙ ЗЛОЧИН ЧИ НІ?

В кримінальному законодавстві України перелік корупційних злочинів вказано у примітці до ст. 45 Кримінального кодексу України. Відповідно до нього, корупційними злочинами вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364¹, 365², 368-369² Кримінального кодексу України [1, ст. 45]. Фактично, українське законодавство про кримінальну відповідальність вирізняє 11 складів безумовно корупційних злочинів та 8 складів умовно корупційних злочинів, які відносяться до корупційних лише за умови вчинення їх шляхом зловживання службовим становищем [3, с. 393].

Поняття «корупція» в українському законодавстві розтлумачено у Законі України «Про запобігання корупції». Стаття 1 вказаного Закону зазначає, що корупцією в Україні визнається використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 вказаного Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 вказаного Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [2, ст.1].

Проаналізувавши дане визначення, можна зазначити, що корупція як законодавчо закріплене явище включає в себе ряд протиправних діянь, а саме:

- використання наданих особі службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди;
- прийняття неправомірної вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для особу для себе чи інших осіб;
- обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Ключовою позицією вказаних діянь є те, що кінцевим отримувачем неправомірної вигоди може бути як особа, яка вчиняє корупційне діяння, так і треті особи. Крім цього, у випадку обіцянки/пропозиції чи надання неправомірної вигоди особі отримувачем може бути тільки особа, яка зазначена у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції».

Суб'єктом корупційного діяння у двох перших випадках може бути особа, зазначена у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», а у третьому випадку – будь-яка особа.

Предметом корупційного діяння виступає неправомірна вигода. Визначення неправомірної вигоди зазначено як у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», так і у 364¹ Кримінального кодексу України. Вказані визначення є ідентичними. Відповідно до них неправомірною вигодою вважаються грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав.

Метою корупційного діяння є одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або схвалення особи до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Крім цього, та ж стаття 1 Закону України «Про запобігання корупції» надає визначення корупційного правопорушення, яким вважається діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 зазначеного Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [2, ст.1].

Якщо застосувати вищезазначені ключові ознаки законодавчо закріпленого поняття «корупція» в контексті науки кримінального права, то можна констатувати, що їх можна трактувати наступним чином:

- неправомірна вигода виступає предметом злочинного посягання;
- вищерозглянуті діяння виступають як дія, що відображає об'єктивну сторону злочину;
- суб'єктом злочину виступає як осудна фізична особа, що досягла 16-річного віку (загальний суб'єкт), так і особа, яка зазначена у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» (спеціальний суб'єкт);

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- метою злочинного посягання виступає одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб у випадку, якщо злочин вчиняється спеціальним суб'єктом, та схилення особи до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей, якщо злочин вчиняється загальним суб'єктом.

Опираючись на дані твердження та враховуючи законодавчо закріплене поняття «корупційного правопорушення», можна зробити висновок, що суспільно-небезпечне діяння, передбачене конкретною статтею Особливої частини Кримінального кодексу України, може бути визначено як корупційне за умови наявності розглянутих елементів складу злочину, якщо вони є обов'язковими для конкретного злочинного діяння.

Проаналізувавши перелік злочинів, які відповідно до Кримінального кодексу України вважаються корупційними, можна зазначити, що переважна більшість статей Особливої частини КК України, яка внесена до вказаного переліку, відповідають вищезазначеній умові. Однак є ряд суперечностей щодо окремих статей, які знаходяться у вказаному переліку.

Зокрема, стаття 354 Кримінального кодексу України, яка передбачає кримінальну відповідальність за підкуп працівника підприємства, установи чи організації, згідно примітки до статті 45 КК України вважається корупційним злочином. Умовно вона розподіляється на два блоки. До першого можна віднести 1 та 2 частини вказаної статті, які передбачають кримінальну відповідальність за пропозицію, обіцянку чи надання працівникові підприємства, установи чи організації неправомірної вигоди. Другий блок складається з частини 3 та 4 зазначеної статті, які передбачають кримінальну відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання працівником підприємства, установи чи організації неправомірної вигоди. З огляду на обов'язкові елементи складу злочину, які відносяться до корупційних ознак, можна зазначити наступне:

1. Предметом злочину виступає неправомірна вигода, що відповідає корупційному діянню.

2. З об'єктивної сторони злочин вчиняється діянням, що полягає у пропозиції, обіцянці чи наданні працівникові підприємства, установи чи організації неправомірної вигоди, або у прийнятті пропозиції, обіцянки або одержанні працівником підприємства, установи чи організації неправомірної вигоди, що відповідає корупційному правопорушенню.

3. Метою виступає одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

для себе чи інших осіб у випадку, якщо злочин вчиняється спеціальним суб'єктом, та схилення особи до вчинення чи невчинення будь-яких дій з використанням становища, яке вона займає, якщо злочин вчиняється загальним суб'єктом, що відповідає корупційному правопорушенню.

4. У випадку пропозиції, обіцянки чи надання працівникові підприємства, установи чи організації неправомірної вигоди суб'єкт злочину загальний, а у випадку одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб – суб'єкт злочину спеціальний (працівник підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особа, яка працює на користь підприємства, установи чи організації). Однак, такі суб'єкти не передбачені у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», що не відповідає корупційному правопорушенню.

5. У випадку пропозиції, обіцянки чи надання працівникові підприємства, установи чи організації неправомірної вигоди передбачено, що таку вигоду може отримати працівник підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особа, яка працює на користь підприємства, установи чи організації. Однак, такі особи не зазначені у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», що не відповідає корупційному правопорушенню.

Таким чином, віднесення злочинних діянь, передбачених статтею 354 Кримінального кодексу України, до корупційних злочинів, є спірним, оскільки вони не містять ряду ключових ознак корупційного правопорушення. По перше, у випадку пропозиції, обіцянки чи надання неправомірної вигоди суб'єкт злочину незазначений у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», що є обов'язковим для корупційного правопорушення. По друге, у випадку пропозиції, обіцянки чи надання неправомірної вигоди її отримувач не зазначений у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», що не відповідає ознакам корупції, а тому не може вважатися корупційним правопорушенням.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс] : станом на 5 січня 2017 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу до сторінки : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс] : станом на 03 серпня 2018 р. / Верховна Рада

України. – Режим доступу до сторінки :
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/para6#n6>.

3. Тютюгін В. І. Поняття та ознаки корупційних злочинів / В. І. Тютюгін, К. С. Косінова // Вісник Асоціації кримінального права України, 2015. – № 1(4). – С. 388-396.

Острогляд О.В.,

кандидат юридичних наук, доцент

КОРОТКИЙ АНАЛІЗ ЗМІН ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: КУДИ ЙДЕМО?

Багато вже було і буде ще сказано про невідворотність кримінальної відповідальності. Суспільство хоче, щоб ті його члени, які приступили закон, порушивши норми Кримінального кодексу України отримали відповідний захід державного примусу вже і одразу. І головне, щоб при цьому було відшкодовано заподіяну шкоду і не порушено прав людини. І от це бажання ще якось має співвідноситися з тим, що рівень довіри до правоохоронних органів та судів постійно падає.

Розбирати всі причини такого стану речей в рамках одних тез нереально. Варто зупинитись тільки на одній – постійний стан змін чинного законодавства України. Особа, незалежно від того чи приступила вона закон, чи постраждала від такого вчинку, чи просто є стороннім спостерігачем, повинна чітко розуміти, які діяння заборонені Кримінальним кодексом України і яка процедура згідно Кримінального процесуального кодексу України буде застосована, якщо буде вчинено діяння, що іменується злочином. А це свідчить про те, що чинне законодавство має бути стабільним і зрозумілим. І таким воно має бути не лише на даний момент, але й в очікуваній перспективі.

Чи так є насправді? Спробуємо знайти відповідь на це питання зробивши короткий аналіз-огляд змін до Кримінального процесуального кодексу України, що були здійснені протягом останніх двох років в зворотному хронологічному порядку.

Слід сразу відмітити, що в Кримінальний процесуальний кодекс, з часу його прийняття 2012 року, вже внесено зміни 58 Законами України та 2 Рішеннями КСУ. Причому зрозуміло, що майже кожен закон вносив зміни не однієї статті, а як правило кількох, а інколи і кількох десятків. Більше напевне «знущалися» лише на Кримінальним кодексом, про те він має трохи довшу історію існування.

- Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус судів» у зв'язку з прийняттям Закону України «Про

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Вищий антикорупційний суд» в КПК було внесено можна сказати технічні правки пов'язані з врегулюванням питань пов'язаних з ліквідацією судів та передачею справ з одного суду до іншого, а також зміною назв апеляційних судів;

- Законом України «Про виконання угоди між Україною та Королівством Нідерландів про міжнародне правове співробітництво щодо злочинів, пов'язаних зі збиттям літака рейсу МН17 Малайзійських авіаліній 17 липня 2014 року» було внесено зміни до Перехідних положень КПК, що пов'язано зі змінами процесуальних кодексів;

- в результаті негативної правотворчості Рішенням КСУ у справі за конституційним поданням Уповноваженого ВРУ з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 216 КПК України ця частина норми була визнана неконституційною (щодо розслідування злочинів вчинених на території чи в приміщеннях ДКВС слідчими органами ДКВС);

- Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо уточнення окремих положень» вирішено проблему з територіальною юрисдикцією, яку було породжено попередніми змінами до КПК;

- Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів» внесено технічні правки до ст. 295, а також розширено повноваження Верховного Суду щодо передачі справи на новий розгляд;

- в результаті негативної правотворчості Рішенням КСУ у справі за конституційним поданням Уповноваженого ВРУ з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини третьої статті 315 КПК України ця частина норми була визнана неконституційною (щодо автоматичного продовження заходів забезпечення кримінального провадження під час підготовчого судового засідання). Слід відзначити, що самі ці зміни є доцільними та перекликаються з практикою ЄСПЛ, оскільки «ніби» автоматичне продовження таких запобіжних заходів як домашній арешт та тримання під вартою, без перевірки підстав їх застосування, може вести до порушення прав людини;

- Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» було внесено ряд змін, що дійсно можна вважати важливими для кримінально-процесуальної діяльності, а

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

не просто викликаними змінами пов'язаних нормативних актів, серед яких: введення інституту «інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування»; удосконалено порядок використання технічних засобів у кримінальному провадженні; запроваджено участь спеціаліста в копіюванні інформації з інформаційних систем; забезпечено право участі адвоката на будь-якій стадії проведення обшуку та ін.;

- Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання психіатричної допомоги» в відповідних нормах КПК змінено назву «психіатричний заклад» на «заклад з надання психіатричної допомоги», а також удосконалено окремі питання застосування примусових заходів медичного характеру;

- цілу групу змін внесено Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Серед них, зокрема: повноваження Верховного Суду України і Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, у зв'язку з реформою, тепер належать Верховному Суду, відповідно і змінився склад суду для розгляду в касаційному порядку, а також внесено зміни в відповідні розділи щодо касаційного перегляду; урегульовано питання Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи та її застосування; обмежено строк досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР до дня повідомлення особі про підозру строками, що залежать від тяжкості скоєного; зміни щодо «прив'язки» реєстрації органу розслідування до його юрисдикції (проблема вирішена змінами про які йшлося вище); вирішено окремі питання проведення експертиз (ст.ст. 242-244 отримали нові редакції); змінилися окремі положення продовження строків досудового розслідування (ст.ст. 294-295); змінами до Перехідних положень передбачено продовження розгляду справ в судах за попередньою редакцією КПК та ін.

- Законом України «Про Конституційний Суд України» було змінено п.4 ст. 459 щодо нововиявлених обставин, тепер це виключна обставина, а ця стаття має іншу редакцію (різниця в змінах 3 місяці);

- Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення механізмів забезпечення завдань кримінального провадження» удосконалено інститути об'єднання кримінальних проваджень та спеціальне досудове розслідування кримінальних правопорушень (це інститут і так був новим КПК і мав всього кілька років існування).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Висновки. Як вбачається з проведеного огляду, за останні два роки в КПК України було внесено одинадцять груп змін. Серед яких п'ять мали суто технічний характер, що в більшості було пов'язано зі змінами в інших нормативних актах і лише чотири мали безпосереднє відношення до кримінально-процесуальної діяльності, причому до стадії досудового розслідування. Причому дві з них внесені рішеннями КСУ.

Це говорить, що немає виваженого плану удосконалення кримінального процесуального законодавства. І що зміни будуть продовжуватися і продовжуватися. На сьогодні працює робоча група провідних науковців щодо системного напрацювання змін до КПК, що зважаючи на ту кількість змін, яка вже внесена, можна розцінювати як позитивний крок!

Перцович Т.О.,
викладач вищої категорії
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

В сучасних умовах кризового стану економіки України виникає потреба невідкладної всебічної перебудови й удосконалення господарської діяльності підприємств.

Зруйнована система розміщення та розподілу продуктивних сил досі не змінена на нову, падіння виробництва продовжується ситуація на ринку не викликає оптимізму. Можна зіслатися на об'єктивні та суб'єктивні фактори навколишнього середовища. Але потрібно знаходити шляхи виходу зі складного становища. Резерви економічного зростання слід шукати, насамперед, серед найбільших статей витрат підприємства, таких як витрат на збереження матеріальних ресурсів та їх транспортування. Найважливішим у справі стабілізації вітчизняної економіки є також оптимізація господарчих зв'язків. Серед зарубіжних вчених наука, що вирішує ці питання, дістала назву «Логістика» [1, с. 9].

Проблеми пошуку пріоритетних напрямків підвищення ефективності управління підприємствами, в тому числі на основі логістичної концепції, присвячені роботи А. М. Гаджинського, Є. В. Крикавського, Ю. М. Неруш,

С. А. Уварова, та інших вітчизняних вчених [2, с.15].

Серед причин, що стримують розвиток логістики в Україні, слід зазначити наступні. Першою з них являється дефіцит державного

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

зацікавлення до підходу проблем логістики, що проявляється у відсутності юридичної бази, центрів їх підготовки і фахівців. Друга причина, загальна економічна криза, що до невирішених питань власності і зниженням обсягів виробництва, які гальмують будь-які змінення. По-третє, логістика включає в себе комплексний облік витрат, при якому збільшення витрат в транспортно-складському господарстві можливо перекрити ефектом, отриманим за межами цієї області. По-четверте, логістичний підхід включає радикальні зміни в структурі підприємства та змогу впровадити більш гнучкі організаційні структури, створити спеціалізовані цехи і служби транспортно-складського господарства. По-п'яте, розвиток ідей логістики можна стимулювати за допомогою недоліків професійної підготовки кадрів.

Сьогодні спостерігається цільовий попит на практичне використання логістики. Прогресує також традиційний попит на фрагментарні логістичні рішення, наприклад, в сфері поставок і транспортувань [3, с. 81]. Логістика – це синергетична діяльність в конкурентному ринковому середовищі, спрямована на ефективне управління, планування і забезпечення матеріальних і відповідних їм інформаційних і грошових потоків. Логістика дає можливість комплексно і системно охопити основні етапи сфери обігу: «постачання – виробництво – зберігання – розподіл – транспорт – попит – споживання». Тобто, основними джерелами підвищення ефективності економічної діяльності за рахунок застосування логістики є зменшення розмірів різних видів запасів і скорочення циклу господарської діяльності, та в наслідок цього досягти скорочення обсягу капіталу, вкладеного в запаси, прискорення оборотності капіталу, збільшення прибутку. Виконання замовлень дозволяє значно розширити коло зацікавлених клієнтів, зайняти нові ринкові ніші, а потім застосовувати власну цінову політику.

Таким чином, цілями сучасної логістичної системи управління є:

- своєчасне постачання відповідної кількості, якості та асортименту усіх матеріалів до місця їх споживання;
- зміна запасів матеріалів відповідно до інформації про наявність можливості їх швидкого придбання;
- узгодження політики продажу товарів з політикою їх виробництва;
- зниження розміру партії постачань та обробки до одиниці;
- виконання всіх замовлень з найвищою якістю та у стислі терміни.

Відсутність тісного зв'язку концепції логістики з активною ринковою стратегією часто призводить до того, що сама по собі закупівля сировини, напівфабрикатів, комплектуючих стає мотивом для випуску продукції без належного попиту на неї. Проте, у нинішній

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ринковій ситуації такий підхід до випуску продукції здатний викликати комерційний провал. Безперечно, орієнтація на мінімізацію витрат залишається в силі, але лише за умови знаходження оптимального рівня сполучення витрат та рентабельності капіталу, що задіяний у межах ринкової стратегії. [1, с. 18].

Таблиця 1

Порівняльний аналіз традиційної та логістичної концепції управління

Ознаки традиційної системи управління	Ознаки логістичної системи управління
1. Низький рівень виробничої інтеграції	1. Високий рівень виробничої інтеграції
2. Збільшення випуску продукції	2. Задоволення платеспроможного попиту
3. Оптимізація функцій виробництва	3. Оптимізація переміщення матеріального потоку
4. Створення запасів	4. Отримання інформації про швидке придбання матеріалів
5. Подовжений годинний цикл диспозиції	5. Дуже скорочений цикл диспозиції
6. Використання універсального обладнання при виробництві	6. Використання спеціального обладнання при виробництві
7. Виробництво багатосерійне або масове	7. Виробництво індивідуальне та дрібносерійне
8. Скорочення витрат на виробництво	8. Скорочення витрат на надання послуг
9. Отримання прибутку за рахунок збільшення продажу	9. Отримання прибутку за рахунок надання послуг

З вищевикладеного можна зробити висновок про необхідність наукового обґрунтування та вдосконалення механізму управління підприємством з використанням логістичної системи (системи логістичних взаємозв'язків) на підставі врахування впливу організаційно економічних чинників на формування витрат логістичної системи підприємства та розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства на основі логістичного підходу, що забезпечує підвищення його конкурентоспроможності в ринкових умовах за рахунок раціонального використання матеріальних і фінансових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Кальченко А.Г. Логістика: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. С. 284

2. Крикавський Є.В. Логістика. Основи теорії : підручник. Є. В. Крикавський. - Львів : Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2004. С. 416

3. Науменко А.М. Соціально-економічне значення впровадження логістичних систем управління на промисловому підприємстві А. М. Науменко. Формування ринкових відносин в Україні, 2003. № 3(22). С. 81-82.

Піцик Х. З.,

*к.ю.н., доцент кафедри
цивільного права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЩОДО ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК

Підставою захисту прав на торговельну марку є правопорушення, передбачені чинним законодавством. Порухення права на торговельну марку за галузевими ознаками є господарськими правопорушеннями, проте, деталізація критеріїв класифікації порушень права на торговельну марку дає ширший правовий аналіз цим правопорушенням, які знаходяться у правовому полі не лише господарського права.

В правовій літературі правопорушення визначається як соціально шкідливе протиправне винне діяння деліктоздатного суб'єкта (фізичної чи юридичної особи), яке передбачено чинним законодавством і за яке встановлено юридичну відповідальність[6].

Зв'язок об'єкта з інтересами суб'єктів правовідносин виводить нас за межі аналізу однієї галузі права і дозволяє встановити зв'язок і взаємопроникнення галузей права одна в одну [5].

Для надання правового аналізу порушень права на торговельну марку у правовій літературі їх класифікують за наступними критеріями.

За моментом виникнення права на торговельну марку правопорушення поділяються на два види:

Порушення права на отримання свідоцтва, яке полягає у:

- а) порушенні права пріоритету;
- б) безпідставній відмові у державній реєстрації торговельної марки;
- в) недобросовісній реєстрації чужих позначень;
- г) невикористання зареєстрованої торговельної марки.

Порушення права пріоритету має місце у разі недотримання умов ст. 4, ст. 11 Паризької конвенції. Так, в ст. 4 Паризької конвенції

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ззначається, що будь-яка особа, що належним чином подала заявку на товарний знак в одній з країн Паризького Союзу чи правонаступник цієї особи користується для подання заявки в інших країнах правом пріоритету протягом шести місяців. Підставою для виникнення права пріоритету визнається будь-яке подання заявки, що має силу правильно оформленого національного подання заявки відповідно до національного законодавства кожної країни Паризького Союзу або відповідно до двосторонніх чи багатосторонніх угод, укладених між країнами Паризького Союзу [1].

Наступний вид правопорушення – безпідставна відмова в державній реєстрації. Об'єктивною стороною правопорушення є безпідставна відмова уповноваженого органу у державній реєстрації заявленого позначення, яка полягає у наступному:

по-перше, у відмові в реєстрації заявленого позначення на підставах, не передбачених у ст. 6 „Підстави відмови в наданні правової охорони” Закону України „Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”;

по-друге, у відмові у реєстрації внаслідок неправильного тлумачення положень ст. 6 „Підстави для відмови в наданні правової охорони” Закону України „Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” [4].

Наступним видом правопорушень є недобросовісна реєстрація чужих позначень. Недобросовісною реєстрацією торговельної марки є реєстрація позначення, яке належить іншій особі, з метою примусити добросовісного власника викупити зареєстровану торговельну марку.

Щодо невикористання зареєстрованого позначення, то слід зазначити таке. Невикористання зареєстрованої торговельної марки протягом трьох років є підставою для дострокового припинення дії в Україні як національної, так і міжнародної реєстрації знаку.

Порушенням прав, що впливають зі свідництва є порушення виключного права власника торговельної марки.

Об'єктивна сторона правопорушення включає протиправне діяння та його суспільно шкідливий результат. Так, протиправним згідно зі ст. 16 Закону України „Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” є несанкціоноване власником використання торговельної марки, оскільки таке незаконне використання може ввести в оману споживача щодо особи-виробника чи якості товару, його кількості, місця походження тощо.

Особливістю статусу суб'єктів правопорушення щодо торговельної марки є наявність господарської правосуб'єктності як у суб'єкта права на торговельну марку, так і у порушника.

Але слід зазначити, що, здійснюючи правовий аналіз господарських правопорушень, необхідність аналізу правового статусу правопорушника, як суб'єкта правопорушення також є необхідною.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Якщо порушник права на торговельну марку діє не у формі підприємця чи підприємства, а, наприклад, як громадянин, що створює матеріальні блага для задоволення власних потреб або потреб своєї родини і при цьому використовує торговельну марку на виробках, призначених для власного споживання, його дії не містять складу правопорушення по відношенню до власника торговельної марки. За таких умов відсутній також об'єктивний склад порушення права на торговельну марку.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що господарське правопорушення щодо торговельної марки — це протиправна дія суб'єкта господарювання, яка не відповідає вимогам законодавства у галузі права інтелектуальної власності, конкурентного законодавства та чесним звичаям.

Господарські порушення права на торговельну марку поділяються на договірні та позадоговірні (господарський делікт).

Договірні правопорушення виникають на підставі ліцензійного договору на передачу права використання торговельної марки (ст. 1109 Цивільного кодексу України), договору про передачу права власності на торговельну марку (ст. 1113 Цивільного кодексу України, Гл. 16 Господарського кодексу України) чи договору комерційної концесії (ст. 1115 Цивільного кодексу України, Гл. 36 Господарського кодексу України) внаслідок невиконання або неналежного виконання умов цих договорів [2,3].

У свою чергу договірні правопорушення поділяються на:

— правопорушення на стадії укладання договорів: порушення строків укладання договорів, процедури врегулювання розбіжностей, що виникають при їх укладанні;

— порушення строків виконання договірних зобов'язань: порушення строків передачі супроводжувальних матеріалів, технічної інформації та інших матеріалів та інформації, необхідних для виробництва товарів, що позначаються ліцензійною торговельною маркою;

— порушення господарських зобов'язань: неналежне чи несвоєчасне відрахування роялті та інших платежів за використання торговельної марки, ненадання чи несвоєчасне надання консультаційних послуг, необхідних для виробництва товарів належної якості;

— договірно-дисциплінарні порушення: недотримання належної якості товарів і послуг, неінформування і невжиття заходів проти актів недобросовісної конкуренції особою, на яку такий обов'язок було покладено.

Правова природа та юридичний зміст договірних правопорушень у галузі права на торговельну марку увібрали в себе характерні риси договірних правопорушень, об'єктами яких є „традиційні об'єкти”, які висвітлені у працях О. А. Беянович [7].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Окремого аналізу потребують позадоговірні правопорушення, що мають ознаки недобросовісної конкуренції, прояви якої у господарських відносинах, що складаються з приводу торговельної марки, мають ряд особливостей.

Паризька конвенція у ст. 10 bis дає таке визначення недобросовісній конкуренції: актом недобросовісної конкуренції є будь-який акт, що суперечить чесним звичаям в промислових та торговельних справах.

Таким чином, акт недобросовісної конкуренції у промислових справах або торгівлі можна розглядати як юридичний факт, що призводить до спору щодо інтелектуальної власності.

Список використаних джерел

1. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року. Офіційний український текст. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2006. – 27 с. – (Бібліотека офіційних видань).
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. -№ 18-22. – Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
4. Закон України „Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” // Відомості Верховної Ради . – 1994. – № 7. – Ст. 36.
5. Алексеев С. С. Линия права / Алексеев С. С. – М.: Статут., 2006. – 460 с. (Институт частного права).
6. Алексеев С. С. Тайна права. Его понимание, назначение, социальная ценность: Резюме с претензией / С. С. Алексеев. – М.: НОРМА., 2001. – 176 с.
7. Беяневич О. А. Теоретичні проблеми господарського договірного права: дис. ... доктора юр. наук : 12.00.04 / Беяневич Олена Анатоліївна. – К., 2006.

Плешкановська А.М.

*докт.техн.наук, професор,
директор Інституту Урбаністики,
м. Київ*

ІННОВАЦІЙНЕ МІСТО:

НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Початок третього тисячоліття відкрив людині неймовірний світ комп'ютерних технологій і сформував усвідомлення глобальності цього світу. Тенденції впровадження інноваційних принципів Smart-City в усі сфери життєдіяльності, особливо в умовах сучасного міста, вимагають переосмислення облаштування міського простору і використання інноваційних підходів до його реформування для створення максимально комфортних умов проживання, створення «ідеального» міського середовища.

В ході свого тисячолітнього цивілізаційного розвитку людство неодноразово змінювала уявлення про те, якими мають бути ідеальні умови проживання. Що ж таке «ідеальне місто»? Вперше термін «ідеальне місто» був запропонований Платоном в його діалогах «Держава» [1], де він описав устрій ідеального міста-держави - Атлантиди. З тих пір це поняття стало свого роду метою, до якої прагнули всі: від архітекторів античності до містобудівників сучасності.

В період середньовіччя цей термін набуває нового звучання. Що ж таке «ідеальне місто» епохи Відродження? Це –місто «безпечне». Численні погрози нападу сформували уявлення про безпечне місті як місто-фортецю, в якому реалізуються функції оборони, управління і торгівлі. При цьому місто має бути красивим, звідси форма кола, зірки або сонця. [2]

XVII століття приносить розуміння необхідності формування соціально справедливого суспільства. Виникають ідеї соціалістів-утопістів, і разом з цим – уявлення про нову форму організації міського простору. Це соціально справедливий простір з рівно справедливими умовами життя для різних соціальних груп. Це місто «Утопія» Томаса Мора.

Розвиток промислового виробництва XIX – початку XX століття породжує розуміння необхідності функціонального впорядкування міського простору. Виникають ідеї монофункціонального використання території міста, що знайшли своє відображення в Афіньській Хартії. [3] Ці ідеї і до теперішнього часу лежать в основі нормативної бази проектування міст.

Проблеми впорядкування використання міських територій тісно

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

пов'язані з проблемами екологічного впорядкування міського середовища. Вже на початку минулого століття виникають ідеї екологічно ідеального «зеленого» міста-саду Говарда, які до середини століття трансформуються в ідеї збалансованого або сталого розвитку як міста, так і суспільства в цілому, що знайшло своє відображення в Концепції сталого розвитку як з екологічної, економічної, так і з соціальної точок зору.

Але вже наприкінці ХХ століття з приходом комп'ютерних технологій формується зовсім інше уявлення про «ідеальне місто» – місто максимально технологічне і зручне, або Smart-City – місто «розумне», наступним етапом розвитку якого стає місто інноваційне.

Що ж таке Smart-City або «розумне» місто? Ідеологія «розумного» міста базується на кількох ключових принципах. Це – енергоефективність, екологічність, оптимізація інфраструктурних підсистем (транспортної та інженерної), активний розвиток інноваційної економіки, яка дозволить створити умови для комфортного проживання людей. «Розумне» місто – це місто для людей, де в пріоритеті доступні для будь-якого віку і достатку освіта, медицина, послуги. [4]

На наш погляд, слід виділяти два принципових види «розумного» міста. Перший – саме Smart-City, або місто максимально комп'ютеризоване і технологічне. Найбільш характерно для умов реконструкції існуючих міст. Другий, наступний, вид – місто інноваційне, реалізація такого виду можлива в умовах формування нових або кардинальної трансформації існуючих міст. Інноваційне місто, крім того, що воно характеризується ознаками «розумного» міста, формується за зовсім іншими, на відміну від прийнятих, планувальними принципами організації міського середовища. Розглянемо основні з них.

Традиційно місто можна розглядати як складну соціотехнічну систему, до складу якої входять три компоненти – населення, діяльність і матеріально-речова інфраструктура, занурені в навколишнє природне середовище. [5]

Вітчизняні міста, як і більшість міст світу, побудованих на принципах монофункціонального використання міських територій, в період неоекономіки зазнають кардинальних змін. Основу діяльності міста постіндустріального періоду розвитку складають екологічно безпечні науково-дослідні центри і лабораторії як самостійні, так і на основі крупних університетів; роботизовані виробництва, що базуються на найперевіреніших ІТ-технологіях; офісні і бізнес-центри з питань менеджменту, банківських, комерційних і посередницьких послуг, а також освітні центри – міста-університети. Це дозволяє принципово змінити функціонально-планувальну організацію міської території максимально наближаючи місця прикладання праці до місць

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

проживання населення.

Суттєвих змін зазнає організація житлового середовища інноваційного міста. Мікрорайонний принцип формування населеного пункту впевнено втрачає свої позиції поступаючись поліфункціональності міського простору. Пріоритетність розвитку особистості призводить до необхідності кардинальної трансформації системи освіти і, відповідно, типології закладів освіти та вимог до їх розміщення.

Крім того, неоекономіка та комп'ютеризація усіх аспектів існування «розумного» міста вимагає високого освітнього рівня населення. Освіта набуває надзвичайно важливого значення, часто формуючи в якості ядра планувальної структури інноваційного міста університет

Ще більш суттєвої трансформації зазнає сфера обслуговування населення, істотно переміщуючись у віртуальний простір, що позбавляє сенсу нормування радіусів пішохідної доступності закладів торгівлі та послуг. Товари та послуги стають максимально наближеними до людей незалежно від їх місця перебування. Принципи розміщення об'єктів в планувальній структурі за періодичністю їх відвідування (повсякденні, періодичні та епізодичні) трансформуються в принципи максимальної комфортності та різноманіття послуг в кожній конкретній локалізації мешканця у міському середовищі.

Суттєво переосмислюється відношення людини до свого здоров'я. Пріоритет надається не медицині лікування, а профілактичній медицині, що вимагає кардинального збільшення спортивних і фізкультурно-оздоровчих закладів, підвищення рівня вимог до екологічного стану міського середовища. А це, в свою чергу, вимагає істотної зміни у підходах до вирішення проблем транспортного зв'язку. В інноваційному місті особлива увага приділяється людині, а в контексті вищезгаданого – пішоходу. Міськесередовище надається людині, а основні транспортні потоки переміщуються, переважно, в підземний простір.

Реалізацію таких інноваційних міст можна спостерігати на прикладі вже побудованих і тих, що будуються, міст, таких як – Масдар (ОАЕ), Шень-Чжень (Китай), Сан-Хуан (ПуертоРико), Іннополь (Росія) та ін.

Враховуючи загальносвітові тенденції в Україні також відбувається процес впровадження ідей «розумного» міста в практику вітчизняного містобудування. Безумовно, реалізація принципів «розумного», а тим більш, інноваційного, міста потребує кардинальної трансформації існуючого міського простору, що достатньо складно реалізувати в умовах існуючого міста. Проте, зважаючи на ситуацію на сході нашої країни,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

можна стверджувати, що існує суттєва потенційна можливість відновлення зруйнованих населених пунктів на інноваційних принципах.

Активне впровадження інноваційних підходів нерозривно пов'язане з і формуванням нового типу особистості та трансформацією міського простору на принципах SmartCity.

На жаль, в чинній нормативній базі містобудівного проектування відсутні передумови формування «розумних», а тим більш, інноваційних міст. Створення нового міста передбачається «... виключно узв'язку з потребою розміщення нових промислових підприємств, розробок корисних копалин, а також у зв'язку з виселенням населення в існуючих і потенційних зонах катастроф ...». [6, п.4.10] Нормативні вимоги до формування міського середовища все ще базуються на основі започаткованого радянською владою уніфікованого підходу до нормування потреб людини та структурування міського простору. Для успішної реалізації процесу інноваційної трансформації потрібно значне вдосконалення нормативно-законодавчої бази в багатьох сферах життєдіяльності.

Список використаних джерел

1. Платон, собр. соч., т. 3, ч. 1, «Государство» // М.:, 1971. – 341 с.
2. Плешкановская А.М. Города и эпохи / А.М. Плешкановская, Е.Д. Савченко. – Київ: Институт Урбанистики, 2011. – 229 с.
3. Три формы расселения. Афинская Хартия / Ле Корбюзье; Перевод с французского Ж. Розенбаума; – М.: Стройиздат, 1976. – 136 с., ил.
4. Плешкановська А.М. Інтелектуальне місто – стандарт майбутнього чинним інноваційним розвитком міських територій / А.М. Плешкановська, А.М. Лук'янов // Містобудування та територіальне планування. – 2017. – Вип. 65. – С. 336-341.
5. Демин Н.М. Управление развитием градостроительных систем/ Н.М. Демин. – Киев: Будівельник, 1991. – 184 с.
6. Державні Будівельні Норми України / ДБН Б. 2.2-12: 2018 Планування та забудова територій.. – К.: Укархбудінформ, 2018.

Пуш О.М.,

*асистент кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДИОМ

Над проблемою фразеологічних одиниць працювали багато наукових діячів. Родоначальником теорії фразеології вважається швейцарський лінгвіст Шарль Баллі, який вперше визначив фразеологію як самостійний розділ лексикології [1, с.5]. Був запропонований цілий ряд класифікацій фразеологічних одиниць. Класифікація фразеологізмів з точки зору семантичної злитості їх компонентів належить академіку В.В. Виноградову.

Аналіз останніх теоретичних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, свідчить про недостатню розробленість проблеми фразеологічних одиниць у сучасній англійській мові. В той же час у загальнотеоретичному ракурсі ґрунтовно та багатоаспектно висвітлено одиниці фразеологізмів з точки зору визначення критеріїв виділення одиниць фразеологізмів, їх рубежів, особливостей, відмінностей, способів використання у стилістиці, видів перекладу, типологію словоскладання (Н. М. Шанський, І. Р. Гальперін, Н. Н. Амосова, О. І. Смирницький, В. В. Виноградов, О. В. Кунін, К. М. Ряшенцев, Н. Ф. Клименко, В. Н. Телія, А. П. Пастушенко, А. П. Сміт, Т. А. Павленко та ін.).

Однією з основних особливостей фразеологічних одиниць, яка відрізняє їх від вільних словосполучень, є ідіоматичність. Саме через цю характеристику загальне значення фразеологізму не дорівнює сумарному значенню його компонентів, часто це значення не має нічого спільного із значеннями слів, які входять до нього: *to show white feather* – бути боягузом. У фразеологізмах часто міститься метафоричний елемент, тому їх не можна перекладати дослівно, оскільки у багатьох випадках вони мають явно виражене національне забарвлення. Це все та ряд інших факторів призводить до того, що фразеологічні одиниці часто не мають абсолютних відповідників в іншій мові. А складність перекладу полягає у тому, що перекладач повинен уміти підшукати відповідний український варіант.

В. В. Виноградов виділив три типи фразеологізмів:

1. Фразеологічні зрощення або ідіоми – немотивовані одиниці, які виступають як еквіваленти слів: *to go between* (бути посередником), а *quiet wedding* (негучне весілля), *to be dead with cold* (промерзнути до кісток).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Фразеологічні єдності – мотивовані одиниці з єдиним цілісним значенням, яке виникає із злиття значень лексичних компонентів: *hornofplenty* (повна чаша), *torisetothecasion* (бути на висоті), *todosomebodyproud* (надавати честь комусь).

3. Фразеологічні сполучення – звороти, в яких у одного з компонентів фразеологічно пов'язане значення, яке виявляється лише у зв'язку з чітко визначеним колом понять та їх мовних значень. Наприклад: набирати страху, давитися зі сміху [2, с.142].

До трьох типів фразеологічних одиниць Н. М. Шанський [3, с.143] додав ще один – фразеологічні вирази: *To shareone'slastshirtwithsomebody* – поділитися останньою сорочкою. *Ifyourunaftertwohares, youwillcatchneither* – якщо поженешся за двома зайцями, жодного не спіймаєш.

Підсумовуючи вищесказане, подамо основні способи перекладу фразеологічних одиниць:

1. Найкращий спосіб – **передати фразеологізм фразеологізмом**. Це є можливим тоді, коли англійська та українська мови запозичили фразеологічний зворот з інших мов (найчастіше класичних): *Strikewhiletheironishot*. – Куй залізо, поки гаряче;

2. Переклад **фразеологічним аналогом**, тобто використання в українській мові фразеологічних одиниць, які мають те саме значення, але які побудовані на іншому образі. При такому перекладі слід враховувати, що український образ повинен бути нейтральним щодо національного забарвлення: *Cantheleopardchangehisspots?* – Природу не виправиш. Горбатого могила справить.

Фразеологічні еквіваленти також поділяються на дві групи: **повні еквіваленти та часткові еквіваленти**. Багато фразеологізмів взагалі не мають еквівалентів у інших мовах. Ми можемо перекладати такі фразеологізми за допомогою **калькування або описового перекладу**. При перекладі калькою (тобто спробою скопіювати англійський образ і створити свою фразеологічну одиницю) варто пам'ятати, що образ повинен бути зрозумілим, метафоричне, переносне значення повинно виходити з прямого значення [4, с. 211].

Фразеологічні звороти – це яскраві словосполучення, які належать до якогось визначеного стилю та часто несуть в собі різноманітні національні особливості, і тому переклад фразеологізмів – це дуже важкий процес. Під час перекладу фразеологізмів ми також маємо враховувати контекст, в якому вони вжиті.

З точки зору перекладу всі фразеологізми можуть бути розділені на дві групи – ті, які мають еквіваленти в мові перекладу, та ті, які еквівалентів не мають [5, с. 43].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Перші поділяються на дві групи – **повні та часткові еквіваленти**. Повні еквіваленти мають не тільки одне і те ж значення в обох мовах, а ще й однакову лексичну й граматичну структуру. Значення і переклад таких еквівалентів не залежить від контексту. До цієї групи зазвичай належать фразеологізми, джерелом яких є: Біблія; стародавніх міфи та легенди, загальновідомі історичні події. Мовознавці відносять такі фразеологічні звороти до інтернаціональних, а перекладачі – до тих, що мають зазвичай чіткий переклад.

Проте на фоні загальної кількості фразеологічних зворотів кількість тих, що мають повний еквівалент в мові перекладу, невелика. Часткові еквіваленти не означають недостатньої повноти в передачі значення, а лише мають певні лексичні, граматичні або лексико-граматичні відмінності.

Інші, які не мають еквівалентів в мові перекладу перекладаються за допомогою калькування (дослівного перекладу), з використанням описового або контекстуального перекладу. Іноді необхідно передати значення словосполучення дослівно, і цей метод використовується в тому випадку, коли важливо розуміння тексту в цілому, а еквівалент в мові перекладу відсутній.

У випадку, коли в мові перекладу відсутній еквівалент і потрібно обрати один з безеквівалентних перекладів, то головне завдання тут – вибрати правильний. При наявності кількох еквівалентів в мові перекладу необхідно приймати рішення, який з них краще вжити у відповідному контексті.

Фразеологічні звороти можуть нести в собі національно-культурні аспекти, і найголовніше завдання в цьому випадку – зберегти національний колорит і не замінити фразеологізмом еквівалент, який несе в собі вже зовсім інші культурні реалії. Фразеологічний зворот може мати еквівалент в мові перекладу, а контекст його вживання не дозволяє зробити таку заміну [6, с. 187].

Вживання фразеологічних сполучень – це справа стилю, а завдання перекладача – цей стиль зберегти. І тому, незважаючи на всі труднощі перекладу фразеологізмів, вони повинні бути перекладені відповідним чином. Існує ще одна велика проблема перекладу фразеологізмів – “буквалізм”, що означає “слово в слово”, тобто “буквально”, але під час перекладу цей метод набуває зовсім іншого значення. “Калькування” – це дійсно переклад “слово в слово”, натомість “буквалізм” – це переклад, який спотворює значення фразеологізму у даному тексті або копіює лексичну або граматичну структуру. Такий переклад фразеологізмів виглядає дуже дивно.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Наведені в статті труднощі та особливості перекладу фразеологізмів свідчать про особливу відповідальність, необхідність компетенції лінгвістів і перекладачів. На завершення варто відзначити, що знання цих особливостей і володіння методами їх перекладу на українську мову, без сумніву, підвищує ефективність роботи з художніми текстами і дасть змогу поглибити знання студентів про культуру та традиції народу, мова якого вивчається, удосконалювати вивчення мови в оригіналі, формувати розуміння та вміння відчувати логіку мовлення, збагатити світогляд студентів, навчити їх адекватно своєрідно відображати власні думки, використовуючи фразеологізми.

Підсумовуючи вищесказане зазначимо, що існують декілька варіантів перекладу англійських фразеологізмів: передати фразеологізм фразеологізмом, переклад фразеологічним аналогом, переклад калькою, описовий переклад та контекстуальні зміни при перекладі.

Отже, переклад фразеологізмів є творчим процесом і потребує вміння відшукати необхідні порівняння і вираження для збереження смислового навантаження тексту перекладу. **Перспективою подальших досліджень** буде розгляд структурно-семантичних особливостей фразеологічних одиниць.

Список використаних джерел

1. Балли Ш. Французская стилистика / Шарль Балли. — М.: Эдиториал УРСС, 2001 – 432 с.
2. Алехина А.И. Фразеологическая единица и слово. / А.И. Алехина - Минск, 1991. - 250 с.
3. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке / В. В. Виноградов // Избранные труды. Лексикология и лексикография. – М. : Наука, 1977. – С. 140-161.
4. . Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка / Н. М. Шанский. – М.: «Просвещение», 1972. – 328с.
5. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка. / И.В. Арнольд - Л.: Просвещение, 1973.-301с.
6. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. / Н.Н. Амосова - Л., 1989. - 345 с.

Репецький С.П.,

*кандидат юридичних наук, завідувач кафедри
кримінального права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ПОНЯТТЯ ПОТЕРПІЛОГО ВІД ЗЛОЧИНІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Перша спроба системних досліджень потерпілого (жертви) від злочину була здійснена у 1948 р. німецьким вченим Г. Гетигом у його праці “Злочинець і його жертва”, де відбилося вчення про жертву злочину та було доведено, що відношення жертва-злочинець тісно пов’язане зі злочинном. У колишньому СРСР поглиблена розробка цього питання почалася із середини 60-х рр. ХХ ст. завдяки працям відомого кримінолога Л. Франка, який довів, що віктимологія (напрямок кримінології, що вивчає кількісну та якісну характеристику жертв злочинів, закономірності їхніх взаємовідносин зі злочинцями, з метою вдосконалення форм і методів запобігання злочинності) здатна відкрити нову сторінку в кримінально-правовій політиці держави та практиці боротьби зі злочинністю [1, с. 102–103].

На сьогоднішній день в юридичній науці зроблено немало кроків щодо нормативного регулювання проблем захисту потерпілого від злочину. Зокрема, в ст.ст. 1177 та 1207 Цивільного кодексу України передбачені положення про відшкодування державою майнової шкоди потерпілому, а також особам, які знаходяться на його утриманні в разі невстановлення особи злочинця або його неплатоспроможності [2]. Поряд з цим, було узагальнено практику застосування судами законодавства, яким передбачено права потерпілих від злочинів, та ухвалено ППВСУ “Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів” від 2 липня 2004 р. № 13, а 8 квітня 2005 р. Україна приєдналася до Європейської Конвенції про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів від 24 листопада 1983 року.

У кримінальному праві проблема потерпілого від злочину, хоча і розглядалася в контексті об’єкта злочину, згоди потерпілого, поведінки потерпілого та її впливу на кримінальну відповідальність, однак й досі є недостатньо розробленою, а саме поняття потерпілого від злочину відсутнє як у КК України, так і у більшості підручників з кримінального права. Відтак варто погодитися з висновком А.В. Савченка про те, що потерпілим від злочину слід визнати фізичну особу (людину), якій злочинном безпосередньо заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду (при цьому, якщо іншого не передбачено законом, потерпілий від

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

злочину є факультативною ознакою об'єкта злочину) [3, с. 98]. При цьому цей науковець, так само, як і низка інших, потерпілим від злочину вважають тільки окремих індивідів (учасників суспільних відносин), тобто фізичних осіб (громадян) з притаманною їм структурою, яка включає три основних компоненти (так звані підсистеми): 1) соціально-демографічні якості (стать, вік, освіта, сімейний стан тощо); 2) соціальні ролі особи, включаючи сукупність видів її діяльності в системі суспільних відносин як громадянина чи члена трудового колективу, сім'янина; 3) морально-психологічна характеристика, що відображає ставлення особи до соціальних цінностей і соціальних функцій, які вона виконує [4, с. 13].

Такої ж думки дотримується й Т.І. Присяжнюк, яка всебічно дослідила інститут потерпілого в кримінальному праві та надала, на наш погляд, найбільш повне визначення потерпілого у кримінальному праві. Зокрема, на її думку, потерпілим у кримінальному праві є фізична особа, яка, як об'єкт загальнопревентивної дії кримінального закону, відчуває захищеність останнім, яку втрачає внаслідок спричинення злочином безпосередньо їй шкоди (або у випадку загрози її заподіяння), в результаті чого особа свідомо чи ні сприймає органами чуття зменшення або втрату майнових чи немайнових благ, переживає з цього приводу і набуває право вирішувати питання про кримінально-правові наслідки вчинення злочину. Поряд з цим, ця авторка запропонувала закріпити у КК України таке визначення "Потерпілим визнається фізична особа, безпосередньо якій злочином заподіяно шкоду (або існує загроза її заподіяння), на підставі чого вона набуває право вирішувати питання про кримінально-правові наслідки вчинення злочину" [5, с. 183]. Нею були також визначені й ознаки потерпілого в кримінальному праві: 1) стан фізичної особи; 2) властивість бути об'єктом загальнопревентивної дії кримінального закону; 3) здатність відчувати захищеність кримінального закону та її втрату; 4) безпосереднє спричинення злочином шкоди або загроза заподіяння такої шкоди; 5) свідоме чи ні сприйняття органами чуття зменшення або втрати майнових чи немайнових благ, переживання з цього приводу; б) здатність потерпілого впливати на кримінально-правові наслідки вчинення злочину (наприклад, у окремих випадках вирішувати питання про звільнення від кримінальної відповідальності чи призначення покарання) [5, с. 182–183].

Наведена вище позиція Т.І. Присяжнюк видається слушною, оскільки базовим інтересом для кримінального права, його метою повинна бути людина, її права і свободи. Не випадково, що ст. 3 Конституції України визнала людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку найвищою соціальною цінністю в Україні, а ст.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

1 КК України має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства. Через це важко погодитися з думками окремих авторів, які наголосили на тому, що потерпілими від злочинів можуть бути юридичні особи або різноманітні соціальні утворення (фізична чи юридична особа, держава, інше соціальне утворення, суспільство в цілому, тобто соціальний суб'єкт, благу, праву чи інтересу якого злочином заподіюється шкода), оскільки за концепцією природного права юридичні особи, суспільство і держава є похідними цінностями.

Юридичні особи, держава та інші соціальні утворення, що поряд з людиною виступають учасниками суспільних відносин як окремі одиниці, не мають однієї з основних властивостей, що характеризує потерпілого від злочину у кримінальному праві, – вони не є суб'єктами впливу загальної превенції, не втрачають відчуття захищеності нормами кримінального права у разі вчинення злочину, не мають здатності відчувати спричинену злочином шкоду, а відтак і особистої потреби та зацікавленості у відшкодуванні цієї шкоди (крім того, юридичні особи, у разі заподіяння їм шкоди, визнаються цивільними позивачами) [5, с. 182].

Список використаних джерел

1. Кримінологія : [навч. посіб.] / Ю. Ф. Іванов, О. М. Джужа. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006. – 264 с.
2. Цивільний кодекс України 2003 року : станом на 31 березня 2019 року (офіційний текст) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до кодексу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.
3. Кримінальне право України. Загальна частина : [підручник] / [Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – 5-те вид., переробл. та допов. – К. : Атіка, 2009. – 408 с.
4. Джужа О. М. Проблеми потерпілого від злочину (кримінологічний та психологічний аспекти) : [навч. посіб.] / Джужа О. М., Моїсєєв Є. М. – К., 1994. – 176 с.
5. Присяжнюк Т. І. Інститут потерпілого у кримінальному праві України : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Присяжнюк Тамара Іванівна. – К., 2006. – 213 с.

Рижий І.Б.,

*к.е.н., доцент, професор
кафедри журналістики, реклами і
зв'язків з громадськістю
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ РЕКЛАМИ

Найважливішим стратегічним рішенням при плануванні реклами є визначення та вивчення характеристик цільової аудиторії, позаяк при точному її виділенні зменшується необхідна кількість рекламних контактів і витрати на рекламу. Цільова аудиторія - це потенційні споживачі рекламованого товару, яких можна охопити певним засобом реклами і певним зверненням. Товар рекламодавця може бути цікавий кільком типам цільових аудиторій: новим користувачам товарної категорії, споживачам лояльним до конкретної торгової марки, непостійним споживачам торгової марки, непостійним споживачам інших торгових марок, споживачам лояльним до інших торгових марок. При цьому ядром цільової аудиторії є споживачі лояльні до цієї торгової марки.

Непостійні споживачі конкретної торгової марки - це крайня зона цільової аудиторії. Вони споживають товари, пропоновані як під досліджуваною торговою маркою, так і під конкуруючими марками. Якщо збільшити частоту покупок з боку цих споживачів, то можна наростити обсяг збуту. Рівень продажів можна збільшувати і за рахунок залучення нових клієнтів. Розширення цільової аудиторії за рахунок непостійних споживачів інших марок і особливо за рахунок споживачів лояльних до інших марок, є більш складним завданням.

Для того щоб визначити збутовий потенціал кожного з виділених типів споживачів необхідно знати їх рівень обізнаності про товарну категорію, ставлення до неї і до конкретної торгової марки, можливі види поведінки при купівлі товарів. Цільова аудиторія повинна бути охарактеризована з точки зору демографічних, географічних, психографічних профілів. Профіль - це узагальнений опис особистості та стилю життя типового представника цільової аудиторії. Профілі часто перетинаються і тому точний опис аудиторії веде до її звуження. Процес звуження аудиторії передбачає виявлення додаткових характеристик аудиторії, що в результаті дозволяє зменшити розмір останньої і виділити її більш точно. Чим точніше буде визначена аудиторія, тим цілеспрямованішими будуть дії рекламодавця і менше фінансових ресурсів буде потрібно для реалізації цілей реклами.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

У рекламі в якості цільової аудиторії зазвичай вибирається одна група споживачів. Хоча іноді цілі реклами полягають в тому, щоб привернути увагу до товару нових споживачів і утримати вже існуючих. Таку мету особливо складно реалізувати при наявності істотних відмінностей між важливими для рекламодавця цільовими аудиторіями. Для реалізації цієї мети аудиторію поділяють на дві категорії: первинну і вторинну. Як вторинну аудиторію розглядають лояльних до торгової марки споживачів, а первинною вважається аудиторія, на яку спрямовані рекламні зусилля кампанії [2].

Для більш обґрунтованого вибору цільової аудиторії можна використовувати поняття рекламного важеля. Рекламний важіль - це відношення очікуваного зростання продажів у вартісному вимірі до кошторису заходів з реклами, які можуть спричинити таке зростання. На рекламний важіль впливає життєвий цикл того чи іншого товару. Для нових покупців характерним є зменшення рекламного важеля відповідно до послідовної зміни етапів життєвого циклу товару. Це відбувається у зв'язку з тим, що витрати на переконання споживачів спробувати новий для них товар є достатньо високими, хоча цей тип споживачів має високий збутовий потенціал.

На стадії зрілості рекламний важіль щодо тих споживачів, які ще не пробували товар, наближається до нульового значення. Отже, відповідно до послідовної зміни етапів життєвого циклу рекламний важіль для нових покупців зменшується від середньої до низької відмітки. Лояльні до торгової марки споживачі мають найвище значення потенціалу майбутніх продажів, витрати на їх утримання не дуже великі, а, отже, рекламний важіль є дуже високим для поточних продажів під часусього життєвого циклу товару.

Між тим обходитися без реклами навіть щодо цього типу споживачів неможливо, оскільки така стратегія може привести до скорочення обсягу збуту. Для цього типу споживачів необхідна постійна реклама з низькою частотою або модель із злетами, коли періоди повної відсутності реклами змінюються періодами дуже інтенсивної реклами. Якщо рекламодавець бажає збільшити обсяг продажів для цього типу споживачів, то рекламний важіль почне знижуватися і з часом може стати дуже низьким. Це обумовлено тим, що лояльні споживачі і без того купують багато рекламованих товарів даної категорії і для збільшення обсягу продажів буде потрібно багато коштів на рекламу і стимулювання збуту, позаяк вплив на цю аудиторію має бути збільшено.

Для нерегулярних покупців торгової марки характерним є високий рекламний важіль на початкових стадіях життєвого циклу товару. Після того, як вони спробують рекламований товар, і він їм сподобається,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

важіль зросте ще більше. Поступово під час проходження наступних стадій життєвого циклу рекламний важіль для нерегулярних покупців почне знижуватися і набуде середнього значення, оскільки витрати на утримання уваги цих споживачів будуть зростати.

Для нерегулярних покупців інших марок рекламний важіль буде нижчим, ніж у нерегулярних покупців марки рекламодавця. Особливо в тому випадку, коли вони спробували рекламований товар і не прийняли його. В процесі проходження етапів життєвого циклу рекламний важіль для цього типу покупців змінюється від середнього до низького значення. Споживачі, які є лояльними до інших торгових марок, мають низький рекламний важіль протягом усього життєвого циклу товарної категорії. В цілому, чим вище рекламний важіль, тим привабливішою є цільова аудиторія.

Матриця Россітера – Персі дозволяє визначити стратегічні прийоми для формування ставлення споживачів до торгової марки [6]. Ефективна реклама покликана переконати споживача в тому, що він зробить правильний вибір, якщо купить рекламовану торгову марку. Під переконанням розуміються позитивні тенденції в зміні ставлення цільової аудиторії до торгової марки в результаті дії реклами. Ці тенденції можуть призвести до виникнення нового ставлення до торгової марки, поліпшення ставлення, підтримці вже існуючого сприятливого ставлення до неї.

При низькій залученості споживачів в процес прийняття рішень про покупку та інформаційному ставленні цільова аудиторія не пов'язує покупку з високим ризиком. У рекламі в такій ситуації найбільш важливою є проблема підтримки тверджень про вигоди товару. Для вирішення цієї проблеми можна використовувати деякі стратегічні прийоми.

Рекламне звернення повинно бути побудовано на основі простого формату «проблема – вирішення проблеми». При такому підході споживач в рекламному зверненні бачить важливу для нього проблему (зробити отвір у стіні, видалити смола з кузова автомобіля і т.п.), а потім йому пропонують шляхи вирішення проблеми абсолютно простим способом через використання рекламованого товару.

У рекламному зверненні не слід використовувати занадто багато комерційних аргументів. Досить включити одну, дві вигоди або групу пов'язаних вигод в рекламне звернення. Ці вигоди повинні бути зрозумілі аудиторії і бажані для неї.

Необхідно використовувати крайню ступінь твердження про вигоди товару. Стримані манери до несення рекламної інформації можуть бути не почуті аудиторією, особливо в тому випадку, коли

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

конкуренти використовують суцільні найвищі ступені. Легку недовіру до рекламної інформації може допомогти подолати цікавість, а бажання задовольнити її призведе до покупки товару з тим, щоб випробувати і сформуванати власну думку про його характеристики. Зробивши покупку, покупець повинен переконатися, що всі обіцяні вигоди йому надані. Тільки в цьому випадку можна сподіватися на повторну покупку[4].

Переваги товару повинні відкладатися в пам'яті споживача після одного, двох його контактів з носієм реклами. Якщо після цього споживач не запам'ятав рекламу, то, швидше за все, він її не запам'ятає ніколи. Усі наступні контакти з рекламним зверненням спрямовані на забезпечення нагадування про товар. У цій ситуації нагадування грає вкрай важливу роль. Адже реклама швидко забувається, а конкуренти виступають з все новими пропозиціями.

Для прийняття більш обгрунтованих стратегічних рішень при виборі засобів реклами в процесі її планування бажано підключати творчий персонал. Якщо творчі та медіа рішення будуть прийматися професійною командою, то й ефективність рекламних зусиль буде вищою. Часто цій команді доводиться приймати компромісні рішення, вибираючи між найвищою ефективністю за витратами і найкращими творчими можливостями для правильної передачі рекламного послання.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л. В. Рекламний менеджмент: Підручник/ Л.В. Балабанова, Л.О. Юзик. – К.: ЦУЛ, 2013. – 391с.
2. Батра Р., Майерс Дж., Аакер Д. Рекламний менеджмент/Батра Р., Майерс Дж., Аакер Д5-е изд. – М.-СПб.-К.: Вильямс, 1999. – 780 с.
3. Бернет Дж., Мориарти С. Маркетинговые коммуникации: интегрированный подход /Бернет Дж., Мориарти С. Перевод с англ. Под ред. С.Г. Божук.-- СПб: Питер, 2001. – 864 с.
4. Джефкінс Фр. Реклама: Практичний посібник/ Джефкінс Фр. – К.: Знання, 2001.- 456 с.
5. Ромат, Е. Реклама: практическая теория / Е. Ромат, Д. Сендеров. - 9-е изд. Санкт-Петербург [и др.]: Питер, Питер, 2016. - 542 с.
6. Росситер Дж., Перси Л. Реклама и продвижение товаров: пер с англ. / Росситер Дж., Перси Л. Под ред. Л.А. Волковой - СПб.: «Издательство Питер», 2000. – 656 с.
7. Телетов О.С. Рекламний менеджмент: Підручник/ Телетов О.С. - 2-ге вид., випр. - Суми: Університетська книга, 2012. - 367 с.

Розумович Н.Ф.,

*к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Роль і значення фінансової сфери в останні десятиліття кардинально змінилися. Із незначного механізму обслуговування економічних процесів фінанси перетворилися на потужний чинник сучасного розвитку економіки і суспільства, а в умовах зростаючої глобалізації роль фінансів у світових економічних і політичних відносинах все більше посилюється. Передусім, стратегічна концепція розвитку підприємства повинна формуватися з урахуванням основних тенденцій державної економічної політики. Це обумовлює необхідність постійного коригування загальної стратегії у рамках схеми: ситуація в економіці – державна економічна політика – стратегія підприємства – ефективність реалізації стратегії.

Одним з найважливіших сегментів соціально-економічної стратегії держави є фінансова стратегія, на основі якої будується фінансова і податкова політика. Технічний прогрес зумовив небачений досі попит на фінансові ресурси, слідством чого стало залучення до фінансової сфери нових додаткових ресурсів. Проте залучення цих ресурсів відбувається украй нерівномірно, породжуючи їх нестачу в окремі періоди і за секторами, що обумовлює загрози руйнування або нанесення збитку в окремих галузях, сегментах діяльності або в економічних суб'єктах. Диспропорції в концентрації фінансових ресурсів також загострюють критичні ситуації в економіці, порушуючи нормальну життєдіяльність суспільства і суб'єктів економіки.

Особливу роль в активізації сфери фінансів відіграє процес глобалізації, пов'язаний з падінням рівня державного регулювання і обмежень, обумовлених інтересами окремих підприємств.

Визначення фінансової стратегії як частини загальної стратегії підприємств значно ускладнюється, оскільки предметом цієї стратегії є фінанси – багатоаспектний, складний компонент регулюючих та управлінських відносин всередині машинобудівного підприємства. У спрощеному вигляді фінансову стратегію можна визначити як функціональну стратегію підприємств (виробничу, інвестиційну, маркетингову, кадрову, організаційну, структурну тощо). Фактично вона є основною, базовою стратегією машинобудівних підприємств, адже за

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

допомогою окремих фінансових методів й інструментів в рамках фінансового управління вона забезпечує реалізацію інших функціональних стратегій, які є складовими елементами загальної стратегії [1].

Аналіз ситуації, що склалася в умовах глобальної фінансової кризи, дозволяє зробити висновок, що головними причинами кризи є брак фінансових ресурсів, і неефективне управління фінансами підприємств, саме тому особливу увагу надалі при розробці стратегії виходу з фінансової кризи необхідно приділити формуванню фінансової стратегії підприємства.

Фінансова стратегія – це довгостроковий якісно визначений напрям, наслідуючи який підприємство вирішує завдання вибору оптимальної структури капіталу і управління капіталом; розробки дивідендної політики, що відповідає цілям максимізації доходу акціонерів і забезпечення підприємства достатнім капіталом для реінвестування; підтримки матеріально-технічної бази і товарно-матеріальних запасів на рівні, що забезпечує постійний приріст конкурентного статусу підприємства[3].

Фінансова стратегія є з одного боку системою формування та втілення пріоритетних фінансових цілей підприємства шляхом ефективного залучення та використання фінансових ресурсів, координації їх потоків, забезпечення необхідного рівня фінансової безпеки на основі постійного обліку змін факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ, а з іншого боку – складною багатофакторно-орієнтованою моделлю дій і заходів, які необхідні для досягнення визначених перспективних цілей у загальній концепції розвитку щодо формування та використання фінансово-ресурсного потенціалу компанії. Вона охоплює такі напрями діяльності підприємства, як аналіз фінансового стану, управління структурою та вартістю капіталу, оптимізація основних та оборотних фондів, безготівкові розрахунки, розподіл прибутку, політика в галузі цінних паперів, податкова та цінова політика, облік і фінансова оцінка ризиків.

Варто виділити такі види фінансової стратегії:

✓ фінансову стратегію стабілізації, що застосовується в умовах нестабільності при падінні фінансово-господарських показників, виникненні довгострокових фінансових складнощів;

✓ фінансову стратегію зростання, що спрямована на отримання позитивного ефекту за рахунок розширення ділової активності підприємства в умовах стабільного зовнішнього середовища та сегмента ринку, у якому працює підприємство;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

✓ фінансову стратегію виживання, що застосовується в умовах глибокої кризи у стані, близькому до банкрутства, поля гає в застосуванні швидких скоординованих дій, що базуються на максимально точних розрахунках;

✓ фінансову стратегію ліквідації, що забезпечує максимально ефективний процес ліквідації всього підприємства, а також комбіновану фінансову стратегію[2].

Вибір тієї чи іншої фінансової стратегії визначає особливості роботи підприємства на весь стратегічний період. Він залежить від зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на підприємство, прогнозів, досвіду та інтуїції керівництва.

Кожне підприємство повинно мати власну фінансову стратегію, яка залежить від його розміру, стадії розвитку, сфери діяльності, фінансового стану, обсягу та напрямів розміщення ресурсів.

Фінансова стратегія є інструментом реалізації загальної стратегії підприємства та генеральним планом дій по його забезпеченню коштами. Фінансова стратегія підприємства спрямована на забезпечення стійкого фінансового стану; оптимізацію складу основних і оборотних засобів, розподіл прибутку, безготівкових розрахунків, податкову і цінову політику, політику у сфері цінних паперів.

Фінансову стратегію розвитку підприємства доцільно формувати згідно з розробленою концептуальною моделлю, що дає краще розуміння, на які ключові моменти необхідно звернути увагу при встановленні місії, цілей фінансового характеру та терміну їх реалізації. Важливо також здійснити оцінювання наявного потенціалу, в результаті якого встановлюються сильні та слабкі сторони підприємства, що дають можливості для поступового усунення проблемних моментів у діяльності підприємства. На заключних етапах обґрунтовується механізм реалізації фінансової стратегії розвитку підприємства й визначається успішність реалізації загальної стратегії в цілому.

Список використаних джерел

1. Іванюк У. В. Теоретичні засади формування фінансових стратегій підприємства. Економіка. Менеджмент. Підприємництво. 2013. № 25(1). С. 73-83. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/есмері_2013_25\(1\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/есмері_2013_25(1)_10)

2. Наумова Л. Ю. Фінансова стратегія економічного розвитку підприємств. Київ. 2015. URL: irbis-nbuv.gov.ua

3. Бланк О.І., Бланк Г.В., Ситник Г.В., Корольова-Казанська О.В., Ганечко І.Г. Фінансова стратегія підприємства. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 147 с.

prof. UŁ Agnieszka Rochmińska

*Wydział Nauk Geograficznych UŁ;
Instytut Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej
Collegium Geographicum, Poland, 90-142 Łódź,
ul. Kopcińskiego 31
e-mail: agnieszka.rochminska@geo.uni.lodz.pl*

Galerie Handlowe i miejskie przestrzenie – koegzystencja czy rywalizacja?

W związku z wkraczaniem zagranicznych sieci handlowych w strukturze polskich miast od lat 90. XX w. zaczęły pojawiać się nowe obiekty oraz kompleksy handlowe. Zmiany w zagospodarowaniu spowodowały utworzenie w przestrzeni miasta trwałych elementów strukturalnych, które odcisnęły piętno na współczesnym wizerunku miast lub ich części. Posiadały i nadal wpływają na wartość niektórych terenów miejskich, doprowadziły do wykreowania nowych ośrodków handlowo-usługowych, czy wręcz handlowo-usługowo-rozrywkowych, często wpływając na zmianę roli historycznego centrum miasta, stały się też jednym z instrumentów rewitalizacji terenów w tym głównie poprzemysłowych, itp.

Centrum handlowe jest zlokalizowane w pewnej przestrzeni funkcjonalnej, na którą w mniejszym lub większym wymiarze oddziałuje. Zasięg, siła i charakter oddziaływania takiego kompleksu na otoczenie zależy od jego cech: lokalizacji, dostępności, czasu funkcjonowania, wielkości, typu ofertowego i formy. Budowa samego obiektu zmienia miejsce na, którym zostaje zlokalizowane, nie tylko pod względem funkcjonalnym, ale i wizualnym. Wpływając natomiast na otoczenie centra handlowe kształtują pewną odmienioną i ciągle zmieniającą się nową przestrzeń miasta. Skutki funkcjonowania tych nowoczesnych kompleksów handlowo-usługowych mogą przejawiać się w sferze ekonomicznej, społecznej, kulturowej, psychologicznej, przestrzennej (w tym infrastrukturalnej) i środowiskowej.

Analogia centrum handlowego do centrum miasta wynika z kompozycji jego wnętrza, upodobnionej do przestrzeni zewnętrznej – historycznego rynku. W komfortowych warunkach, odgradzonych od wpływów atmosferycznych, kształtowane są ulice i place, które obsługują różne jednostki komercyjne, (Kuc-Słuszniak 2008, s. 136). „nasycone bywają akcesoriami, uprzednio spotykanymi tylko w przestrzeni otwartej (...). Rosną w nich drzewa, tryskają fontanny, a żeby można byłoby w nich siedzieć jak na wygodnych fotelach (...) stoją w nich ławki parkowe, uliczne lampy i budki telefoniczne, nad stolikami natomiast rozpina się parasole. (...) stworzono bezpieczny świat wewnętrzny, który ma zastąpić walory oferowane

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

w przeszłości przez ulice, place, a nawet parki miejskie” (Basista 2006, za: Kuc-Słuszniak 2008, s. 137). Każda kolejna generacja (wyróżnianych jest pięć) oferuje bogatsze wnętrza i ciekawsze zestawy funkcji dostępnych od środka. Centra handlowe mają tendencję do odcinania się od miasta, tworząc wewnętrzną, konkurencyjną dla niego strukturę (introwertyczność C.H.) (Gwizdak 2006, s. 44).

Poprzez swoją komercyjną i funkcjonalną atrakcyjność centra handlowe dokonują swego rodzaju „kradzieży miasta”. (...) W amerykańskich centrach handlowych działają już żłobki, szkoły, uniwersytety, przychodnie lekarskie, gabinety terapeutyczne. (...) Poza standardowymi już funkcjami, jak kino, fitness, pojawiają się domy seniora, biura, czy biblioteki. Pasaże coraz rzadziej są tylko komunikacją, zaczynają przypominać funkcją miejskie ulice i place. Oferują pokazy, koncerty, wystawy plastyczne, ogródki, lodowiska (...) Upodobnienie nie dotyczy tylko bogactwa funkcji, lecz także formalnego upodobnienia się do miast. Sieć pasażów konstruowana jest w miejski sposób, swym ukształtowaniem umożliwia spacerowanie i oglądanie wystaw sklepowych, kopiując sprawdzone sposoby obcowania z miastem. Tabliczki z nazwami ulic, uliczne latarnie to tylko niektóre ze sposobów upodobnienia pasażów do ulic i placów miejskich. Miniaturowe prywatne miasta stają się konkurencją i zagrożeniem dla uspołecznionych, samorządowych, demokratycznych miast (Gwizdak 2006, s. 45). Standardy wykreowane przez nowoczesne przestrzenie konsumpcji – wyłączenie ruchu kołowego, niewrażliwość na warunki atmosferyczne, bezpieczeństwo, porządek i czystość – możliwe są do spełnienia z łatwością w obrębie przestrzeni zamkniętych (centrów handlowych), o tyle niezwykle trudno jest spełnić te warunki w przypadku przestrzeni otwartych, które na dodatek pełnią także inne, niehandlowe funkcje (np. transportowe). W tej sytuacji centra handlowe wygrywają konkurencję z tradycyjnymi przestrzeniami miejskimi, stając się jednymi z głównych punktów ciężenia mieszkańców miasta (Celińska-Janowicz 2011, s. 153). Ewolucja centrów handlowych idzie w tę stronę, aby pod jednym dachem powstało miasteczko, które zaspokoi wszystkie nasze potrzeby (Kalinowska 2008).

D.Siemieniako (2009, s. 374) wymienia szereg elementów związanych z powstającymi centrami handlowymi wpływającymi na wzrost atrakcyjności miast: powstawanie odpowiadającej wymogom współczesnego konsumenta infrastruktury handlowej, wzrost wyboru marek handlowych oraz nowych form handlu, renesans centrów miast, modernizacja infrastruktury technicznej wokół centrum handlowego, wzrost wartości nieruchomości i kreowanie sposobu i rodzaju zagospodarowania terenów położonych w strefie oddziaływania centrum handlowego, zmian warunków gospodarczych (eliminacja i tworzenie miejsc pracy). Lista ta oczywiście nie jest zamknięta,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ale należy też zwracać uwagę na negatywne oddziaływanie centrum handlowego na szeroko pojęte otoczenie.

W wymiarze przestrzennym dochodzi do pojawiania się nowych form w zagospodarowaniu terenu oraz mogą się pojawiać zmiany funkcjonalne np. może dochodzić do wyburzeń niektórych nieruchomości, a w ich miejsce powstawaniu nowych obiektów, pełniących inną rolę w przestrzeni. Obecność centrum handlowego wpływa również na zabiegi modernizacyjne (estetyczne) w jego otoczeniu. Zlokalizowanie tego typu kompleksów w obszarach śródmiejskich przyczynia się często do ożywienia centrum miasta, do wprowadzenia do niego drugiego życia, reaktywowania lub uzupełnienia funkcji ogólnomiejskich tego fragmentu przestrzeni miejskiej lub wręcz przywrócenia albo wytworzenia nowych funkcji egzogenicznych. Centra handlowe przy lokalizacji śródmiejskiej zajmują często tereny zaniedbane, przemysłowe, nieużytki, które to dzięki tego typu inwestycjom odzyskują swój blask.

Lokalizacja centrum handlowego doprowadza do rewitalizacji terenów, obiektów oraz poprawy infrastruktury technicznej (np. remonty dróg, lepsza organizacja ruchu drogowego), tym samym podnosi atrakcyjność terenów i wzrost wartości nieruchomości w ich otoczeniu. Z drugiej strony takie usytuowanie kompleksu handlowego wpływa na pogłębienie trudności komunikacyjnych, np. bardziej zakorkowane drogi dojazdowe (kongestia), czy stają się obszarem konkurującym w stosunku do centrum miasta (wpływ na jego postrzeganie, a nawet deprecjację). Do konsekwencji o charakterze przestrzennym (ale i społecznym) zaliczyć należy także procesy związane z suburbanizacją, bądź rozlewaniem się miast, które mogą być wywołane pojawianiem się centrów handlowych w strefie podmiejskiej.

Trudno jest jednoznacznie określić relacje centrów handlowych w stosunku do przestrzeni miejskich. Z jednej strony są to kompleksy, które zawłaszczają przestrzeń publiczną, przejmują funkcje do tej pory pełnione przez centra miast, zmieniają mapę handlową i wypoczynkową miast, itp. Z drugiej strony wzbogacają przestrzeń miast o nową ofertę i podnoszą często jakość przestrzeni miejskiej (np. dzięki rewitalizacji). Należy zatem zauważyć, że centra handlowe z jednej strony mogą koegzystować z przestrzenią miejską jak również z nią rywalizować. Obydwa te zjawiska mogą się przejawiać w różnych wymiarach, np. funkcjonalnym, ekonomicznym, społecznym, inwestycyjnym.

Рудак Тетяна Василівна,
проректор з міжнародних зв'язків
Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ЗМІНИ У БЮДЖЕТНІЙ ПОЛІТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, СПРИЧИНЕНІ ВИХОДОМ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЗІ СКЛАДУ ЄС

Процедура виходу Великої Британії з Європейського Союзу спричинила жорсткі бюджетні переговори та матиме наслідком зміну бюджетної політики та багаторічної фінансової перспективи ЄС [2].

Доходна частина бюджету Європейського Союзу у зв'язку з виходом Великої Британії повинна зменшитись на 10 млрд. євро щорічно. Велика Британія виходить зі складу ЄС після 47 років перебування в ньому та є станом на сьогодні третім за величиною бюджетним донором Європейського Союзу.

Головними джерелами фінансування спільного бюджету Європейського Союзу були і залишатимуться надалі власні внески країн, що входять до складу Європейського Союзу, та формуються на основі ВВП та податкових зобов'язань з ПДВ у кожній країні [6].

Відповідно до семирічного бюджетного плану ЄС на період 2013-2020 рр., бюджет ЄС складає 1,026 млрд. євро або ж 147 млрд. євро щорічно. Оскільки Велика Британія повинна вийти зі складу ЄС у 2019 році, на період 2020 бюджетного року, під час так званого перехідного періоду, платіжні зобов'язання держави діятимуть і надалі, проте будуть зменшені.

Окрім того, вихід Великої Британії зі складу ЄС спричинить автоматичний перерозподіл власних внесків держав, оскільки від загальної суми бюджетних зобов'язань Великої Британії слід відняти так звану «британську знижку», що на сьогодні становить близько 6 млрд. євро щороку [4].

Європейська Комісія, у чийй компетенції знаходиться формування проекту бюджету, що підлягає подальшому затвердженню Радою та Парламентом ЄС, пропонує збільшення частки власних коштів країн, що є в складі Європейського Союзу, а саме з 1% до 1,2% від ВВП кожної [4]. Найбільше такий перерозподіл відчують, перш за все, країни Західної та Північної Європи.

Наступним нововведенням слід вважати скорочення видаткової частини бюджету ЄС, а саме витрат на сільське господарство та регіональний розвиток, що впродовж багатьох звітних періодів були найбільшими витратними статтями. Натомість дані скорочення бюджету найбільш болісними стануть для країн Східної Європи [3].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Окрім того значно збільшуються статті видатків Європейського Союзу, що пов'язані з геополітичною ситуацією, додаткові витрати у розмірі приблизно 10 млрд. євро виникають щодо фінансування міграційної політики, безпеки та оборони ЄС.

Боротьба з нелегальною міграцією є частиною політики Європейського Союзу з 2002 року, коли було прийняте рамкове рішення ЄС, що передбачало зміцнення кримінально-виконавчої системи ЄС з метою встановити нові правила в'їзду, транзиту та перебування в країнах ЄС громадян так званих «третіх країн» [1].

Посилення напруженості між ЄС та деякими країнами, що входять до складу Європейського Союзу, через систематичне недотримання принципів верховенства права призвело до пропозиції Європейської Комісії збільшити фінансування для уникнення у майбутньому даної проблеми. Європейська Комісія прив'язала бюджетний механізм у видатковій частині до рівня дотримання принципів верховенства права [4].

Список використаних джерел:

1. Рішення ЄС 2002/946/ЖНА від 28.11.2002 про зміцнення кримінально-виконавчої системи з метою запобігання несанкціонованому в'їзду, транзиту та перебуванні осіб [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32002F0946>.
2. Регламент ЄС №966/2012 від 26.10.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/?qid=1398421386171&uri=CELEX:32012R0966>
3. Economic and Budgetary Outlook for the European Union 2018 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9ca5ab90-fb39-11e7-b8f5-01aa75ed71a1/language-en>.
4. Economic and Budgetary Outlook for the European Union 2019 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a9621dbf-2f41-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>.
5. Analysis of the Budgetary Implementation of the European Structural and Investment Funds // Publications office of the European Union. – 2014.
6. Gesamthaushaltsplan der Europäischen Union für das Haushaltsjahr // Publications office of the European Union. – 2018.

Сайчин О.С.,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри галузевого права
Херсонський державний університет*

Гавловська А.О.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри галузевого права
Херсонський державний університет
м. Херсон*

СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОЇ МІГРАЦІЇ

Незаконна міграція є складовою частиною загальновідомого явища, що позначається терміном «міграція населення». Внаслідок цього їй притаманні два види властивостей. Перший – це загальні властивості. Вони характеризують будь-які види міграцій, наявні в її різновидах і структурних компонентах цих різновидів. Другий – це особливі властивості. Вони є похідними від загальних властивостей, однак, характеризують виключно незаконну міграцію, зокрема, визначають її місце в структурі міграційних процесів.

Таким чином, з'ясування сутності та місця незаконної міграції в структурі міграційних процесів безпосередньо залежить від розуміння міграції як соціально-правового явища, її структуризації, а також визначення завдань правового регулювання у даній сфері. Система актів, що містять нормативні основи протидії нелегальній міграції, мають у наступних актах:

1. Міжнародні договори й угоди.
2. Конституція України.
3. Закони України.
4. Постанови Верховної Ради України.
5. Акти Президента України.
6. Постанови Кабінету Міністрів України.
7. Акти центральних органів виконавчої влади.
8. Акти місцевих органів виконавчої влади.

Правову основу протидії незаконної міграції крім конституційних норм становлять Кримінальний кодекс (далі КК), Кримінальний процесуальний кодекс (далі КПК), Закони України «Про оперативно-розшукову діяльність» (далі ОРД), «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про порядок виїзду та в'їзду в Україну

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

громадян України», «Про протидію торгівлі людьми» а також Укази Президента України «Про додаткові заходи щодо зміцнення законності та правопорядку в Україні», «Програму інтеграції України до Європейського Союзу», «Про Концепцію державної міграційної політики», постанови Кабінету Міністрів України «Положення про прикордонний режим», «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України», «Про утворення Ради з питань трудової міграції громадян України при Кабінеті Міністрів України», «Про затвердження Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки» та інші.

Організаційно-правові способи реалізації прийнятих нормативних актів – це види діяльності організаційно-структурних формувань, практичні прийоми, операції, форми роботи, що ними використовуються для забезпечення законності.

Залежно від змісту, характеру, особливостей застосування, юридичних наслідків розрізняють такі способи забезпечення законності: а) контроль; б) нагляд; в) звернення до державних органів із заявами, пропозиціями, скаргами з питань забезпечення законності. Практика свідчить про те, що застосування перелічених способів є досить надійною гарантією забезпечення законності в управлінській діяльності держави.

Під правовими основами будь-якої діяльності треба розуміти систему державно-правових настанов (юридичних норм), що містяться в актах різної юридичної сили і визначають параметри належного поведіння суб'єктів цієї діяльності. Звідси випливає, що нормативну основу протидії незаконної міграції становить система юридичних норм, за допомогою яких держава протидіє даному явищу, визначає компетенцію і параметри діяльності суб'єктів цієї протидії.

Процес розробки політики правового регулювання міграційних процесів започатковано Декларацією про державний суверенітет України. Подальше становлення інституту міграційного права в Україні пов'язане з розробкою і прийняттям Верховною Радою України пакету законодавчих актів. У незалежній державі першим законодавчим актом з міграційних питань було прийнято Закон «Про громадянство України» від 8 жовтня 1991 року.

Нагадаємо, що термін **«міграція»** походить від латинського «migrate, migro», тобто переміщення, переселення. Наукова література та словники містять такі пояснення даного терміну:

– переселення, переміщення людей, етносів, їхніх частин або окремих представників, пов'язане із зміною постійного місця

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

проживання або з поверненням до нього;

- переміщення, переселення населення всередині країни або з однієї країни до іншої;

- соціально-економічний і демографічний процес, що являє собою сукупність переміщень, які здійснюються людьми між країнами, районами, поселеннями;

- переміщення людей через територіальні межі або інші території із зміною місця проживання назавжди або на тривалий період часу;

- переселення, переміщення населення, всередині країни – внутрішні міграції населення, з однієї країни до іншої – зовнішні міграції населення: еміграція, імміграція;

- переміщення людей, зв'язане, як правило, із зміною місця проживання;

- переміщення людей, працівників, зв'язане, переважним чином, із зміною місця проживання та місця роботи;

- міграція людей є процесом їх переселення з метою облаштування та працевлаштування.

Аналіз наведених точок зору свідчить, що в більшості випадків **під міграцією розуміється**: переміщення людей між країнами, адміністративно-територіальними утвореннями; поселення, пов'язане, здебільшого, з тимчасовою або постійною зміною проживання, роботи, чи влаштування життя. Основними **ознаками міграції** є: а) переміщення людей, переселення, пересування, тобто – процес; б) перетинання в процесі пересування державних або адміністративних меж територій; в) тимчасова або постійна зміна місця проживання або роботи; г) поліпшення соціально-економічного стану.

За законністю перебування міграція буває: **легальна та незаконна**.

Легальна міграція – це перетин міжнародних кордонів і перебування в країні на законних підставах. Такі мігранти в'їжджають до країни за наявності в'їзної візи або інших законних підстав, перебувають у країні протягом визначеного часу (за необхідності та наявності підстав термін перебування може бути продовжений).

Незаконна міграція характеризується тим, що її суб'єкти залишають країни постійного проживання і проникають на території інших держав без офіційного дозволу.

Поява та поширення незаконної міграції зумовили зацікавленість з боку політиків, учених-юристів, представників засобів масової інформації, широких кіл громадськості. Термін «незаконна міграція» почали активно використовувати в нормативних матеріалах, наукових публікаціях, аналітичних матеріалах, публіцистичних виданнях, науково-

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

популярній літературі, газетах, журналах та інших засобах масової інформації, на симпозиумах, конференціях, «круглих столах».

Незаконною (незаконною) міграцією є незаконне переміщення через державний кордон, тобто поза пунктами пропуску або з приховуванням від прикордонного та митного контролю, при використанні підроблених документів, візи (або без візи), самостійно чи за допомогою третіх осіб, а також проживання на території країни без належного дозволу компетентних державних органів.

Усвідомлення сутності незаконної міграції не можливе без з'ясування її місця в структурі міграційних процесів. Дослідження зовнішньої і внутрішньої міграцій (класифікація за територіальною ознакою) свідчать, що незаконна міграція існує лише як частина зовнішньої міграції.

Незаконна міграція має вагомим значення у структурі міграційних потоків. Вона є соціально небезпечним, шкідливим, протизаконним явищем, яке реально загрожує економічним інтересам і громадській безпеці держави. Така міграція є однією з причин зростання злочинності, поширення небезпечних захворювань, розвитку підпільного ринку праці, виникнення напруженості у відносинах між державами.

Список використаних джерел

1. Конституція України. К.: «Феміда». – 1996.
2. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадянам України» від 21 січня 1994 року, № 3857 – XII.
3. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25.04.1992 р. № 2229-XII.
4. Саїнчин О.С. Методика розкриття незаконного переправлення осіб через державний кордон України. // Монографія. Одеса «Фенікс». 2008. С.364.
5. Саїнчин О.С. Протидія незаконної міграції в Україні. // Монографія. Херсон. 2016. С.465.

Саракун І.Б.,

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРПОРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ ТА ЄС

Звертаючись до положень сучасного корпоративного законодавства слід відзначити, що Договір про асоціацію став головним правовим інструментом з метою виконання якого Президентом України було затверджено Стратегію сталого розвитку «Україна 2020» від 12.01.2015 р. Розділ 3 цієї Стратегії передбачає Дорожню карту та реформу корпоративного законодавства. Від 2004 року в Україні існує Закон «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [1]. 23 березня 2017 року ВРУ затвердила реформу корпоративного законодавства, а 04.06.2017 р. набув чинності Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» №1983-III. Від 19.04.2018 р. набув чинності Закон №4470 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо корпоративних договорів» [2]; а 1 січня 2018 р. набув чинності Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо спрощення ведення господарської діяльності і притягнення інвестицій емітентами цінних паперів)» [3].

Зазначені нормативні акти вносять суттєві новації до правового регулювання діяльності юридичних осіб корпоративного типу. До них зокрема, слід віднести вимоги, які стосуються набуття контрольного пакету акцій, процедури squeeze-out і sell-out; положення щодо корпоративних договорів (щодо поглинання та приєднання на українському ринку); покращення системи розкриття інформації щодо ринку акцій, корпоративного управління в АТ, тощо.

Одночасно український парламент працює над законами, які є необхідними для розвитку та гармонізації національного корпоративного законодавства з правом ЄС. Так, у ВРУ зареєстровано багато проектів законів скерованих на розвиток корпоративного законодавства. До них можна віднести Проект Закону №6428 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління юридичних осіб, акціонером (засновником, учасником) яких є держава» [4]; Проект Закону №7055 від 01.09.2017 р. «Про ринки капіталів і регульовані ринки» [5].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Зокрема, щодо останнього слід зазначити, що до цього часу в Україні немає належного правового регулювання товарної біржі, консолідованого контролю на ринку деривативів, системи гарантійної реалізації деривативів, існують низькі стандарти розкриття інформації. Регулювання діяльності учасників ринку не відповідає стандартам ЄС, бракує ринку ціноутворення. Закон скерований на впровадження на ринку капіталів кращої міжнародної практики.

В Проекті Закону впроваджено правову термінологію та окреслено структуру ринків капіталів (ринків фінансових інструментів) та регульованих ринків. Організований ринок буде охоплювати регульований фондовий ринок і ринок деривативів, фондову багатосторонню торгівельну систему та торгівельну багатосторонню систему деривативів.

Впроваджено інститут кваліфікованих інвесторів і загальні критерії визнання юридичних осіб та фізичних осіб. Вимоги ці будуть встановлені Комісією. Передбачено, що прийняття рішень про віднесення особи до кваліфікованих інвесторів буде належати до інвестиційної фірми. Відповідність таким критеріям буде перевірятись не менше ніж 1 раз на квартал.

В Парламенті зареєстровано також Проект Закону №6303, який має підвищити довіру інвесторів до ефективного державного регулювання на фондовому ринку – «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони інвесторів перед зловживаннями на ринках капіталів» [6]. Закон передбачає наступні нововведення: гарантує незалежність НКЦПФР, в тому числі фінансову; створення умов до включення України до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння організацій регуляторів ринку цінних паперів (IOSCO MMoU); імплементацію приписів Розпорядження ЄС №596/214 від 16.04.2014 Про зловживання на ринку, щодо співпраці міжнародних регуляторів, обміну інформацією між ними, проведення слідства за заявою іншого регулюючого органу, а також зберігання конфіденційної інформації; вдосконалення системи нагляду і контролю над біржовою діяльністю, беручи до уваги найкращий світовий досвід з метою вироблення ефективної системи запобігання зловживанням. Надання Комісії повноважень до проведення слідства і перевірки не дозволить тим, хто порушив законодавство уникати відповідальності [7].

В свою чергу, в ЄС від 3 січня 2018 р. щодо ринку фінансових інструментів зобов'язує Директива MiFID II, або Директива 2014/65/ЄС. Вона скасує Директиву MiFID I 2004/39/WE і 2006/73/WE. Приготування змін тривало 5 років і супроводжувалося численними консультаціями та аналізами [8].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Найважливіша зміна пов'язана з інформаціями, які будуть змушені отримувати клієнти, які купують фінансовий продукт. Йдеться про гарантування доступу до деталей, що стосуються оплат, заохочувань для консультантів, посередників та дистриб'юторів продукту з фінансового ринку.

Інвестиційні фірми (м. ін. банки і товариства інвестиційні) зобов'язані до інформування клієнтів, що набувають, або вже володіють інвестиційним продуктом про: потенційні конфлікти інтересів, зокрема, які виникають з політики оплати; інвестиційного ризику та відповідності продуктів потребам клієнтів (т. зв. цільові ринки), а також їх відповідності до індивідуальної ситуації клієнтів; структурі, висоті фінансових та нефінансових заохочень, які виробник передає дистриб'юторам і посередникам, а також їх вплив на результат інвестиції клієнта.

Від 30.04.2018 р. в Польщі набрала чинності Конституція Бізнесу, яка складається з пакету 5 Законів, які стосуються основних засад ведення бізнесу та гарантій, які належать підприємцям. Цей документ є найбільш комплексною реформою господарського права в Польщі за останні майже 30 років [9].

В склад пакету Законів цієї Конституції входять 5 Законів: «о Rzeczniku małych та середніх підприємців Małych i i Średnich Przedsiębiorców» [10], «о Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy» [11], Закон від 6 березня 2018 р. «о zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej» [12]; Закон від 6 березня 2018 р. «Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej» [13].

Також від 20.02.2018 р. уряд прийняв важливий для Польщі Проект Закону «Про підтримку нових інвестицій». Цей Закон, зокрема, стосується повного відходу від територіальних обмежень при застосуванні інструменту податкових пільг зі збереженням засад щодо призначення територій; визначення періоду користування податковими пільгами в залежності від інтенсивності публічної допомоги в регіоні, дозволеному ЄС; зміцнення ролі управляючих товариств в системі обслуговування інвесторів [14].

У Законі рішення про звільнення з податку на прибуток буде видане на визначений час – стандартно від 10 до 15 років. Чим вища інтенсивність публічної допомоги в регіоні (дозволеної ЄС), тим довший період часу триває звільнення. Водночас можливим буде продовження часу цього рішення до 15 років. Зміцнена роль управляючих компаній в системі обслуговування інвесторів. Товариства, які до цього часу

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

управляли спеціальними економічними зонами, стануть головною точкою контакту, якщо йдеться про публічну допомогу на території звільненій від податкових пільг і урядової дотації [15].

Завдання пов'язане з обслуговуванням інвесторів, які користаються публічною допомогою буде реалізоване через управляючі компанії при співпраці з локальними установами Міністерства підприємництва і технології та Польської агенції інвестицій і торгівлі. Управляючі компанії будуть діяти на територіях районів, приписаних їм в Рішенні. Цей Закон скасував Закон «Про спеціальні економічні зони», впроваджуючи нові вирішення, які збільшують інвестиційну привабливість Польщі.

Одночасно польський законодавець працює над змінами в Законах і Постановах, які визнають ці зміни за зобов'язуючі на території Польщі (причому деякі акти європейського права зобов'язують безпосередньо, без необхідності їх імплементації). Нещодавно був підготовлений Проект закону, що скасовує закон про оборот фінансовими інструментами, банківське право і закон про інвестиційні фонди. Проект консультується з Комітетом Фінансового Нагляду, Національним банком, товариствами інвестиційних фондів та іншими учасниками фінансових ринків.

Від 3 липня 2016 р. учасники ринку капіталів застосовують приписи Розпорядження ЄС і Ради nr 596/2014 від 16.04.2014 в справі зловживань на ринку (т.зв. „rozporządzenie MAR”). Ця правова регламентація скасувала зобов'язуючі приписи польського права, які становлять імплементацію директиви 2003/6/WE Парламенту Європейського і Ради від 28 січня 2003 р. в справі використання конфіденційних інформацій та маніпуляцій на ринку («Директива MAR») [15,16].

У зв'язку з проведенням гармонізації корпоративного законодавства для нашої держави важливим є врахування позитивного досвіду Польщі та ЄС в частині захисту конфіденційної інформації та особистих даних, захисту інвесторів на фондовому ринку та надання для них податкових пільг, заохочення інвестицій, протидії зловживань на ринку капіталів, тощо.

Однак про дієвість цих положень у разі їх впровадження говорити складно з огляду на ситуацію в країні, інертність фондового ринку, різкого зменшення кількості акціонерних товариств в Україні та знеохочення представників іноземного бізнесу в корпоративному інвестуванні. Вони продовжують цікавитися можливостями вкладення свого капіталу, але очікують більш сприятливих законодавчих умов для ведення бізнесу та його захисту; а також покращення політичної ситуації в Україні.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Список використаних джерел

1. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» // ВВР, 2004, №29, ст.367.
2. Закон №4470 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо корпоративних договорів»
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо спрощення ведення господарської діяльності і притягнення інвестицій емітентами цінних паперів)» // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_?за3511=61673.
4. Проект Закону №6428 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління юридичних осіб, акціонером (засновником, учасником) яких є держава» // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_?за3511=61755.
5. Проект Закону №7055 від 01.09.2017 р. «Про ринки капіталів і регульовані ринки» // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62443.
6. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони інвесторів перед зловживаннями на ринках капіталів» // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61521.
7. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. W sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca Dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE/ // <http://eur.lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT?uri=CELEX%3A2014L0065>.
8. Dyrektywa MiFID II – ewolucja czy rewolucja – <http://bankomania.pkobp.pl/bankofinanse/oszczedzanie-i-inwestowanie/dyrektywa-mifid-ii-ewolucja-czy-rewolucja/2017.09.05>.
9. Konstytucja biznesu weszła w życie 30 kwietnia 2018 roku – <http://księgowość.infor.pl/obrót-gospodarczy/działalność-gospodarcza/780266>,
10. Ustawa «o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców» // <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PryebiegProc.xsp?nr=2052>
11. Ustawa «o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy» // http://www.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU201800_00647.
12. Ustawa «o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- terytorium Rzeczypospolitej Polskiej //
http://www.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU201800_00649.
13. Ustawa «Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej» //
http://www.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU201800_00650.
14. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. W sprawie nadużyć na rynku oraz uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125WE i 2004/72/WE – http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_2014.173.01.0001.01.POL.
15. Strona oficjalna Komisji Nadzoru Finansowego – https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/informacje_dla_podmiotow_nadzorowanych/mar/29/05/2018 r.).

Смаль І.В.,

*кандидат географічних наук,
доцент, ПВНЗ Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ*

ДО ПИТАННЯ ПРО ІНТЕНСИВНІСТЬ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Стрімкий розвиток міжнародного туризму перетворив його на явище планетарного масштабу, що потребує ретельного і всебічного вивчення. На думку автора, видається уже недостатнім оперування традиційною статистичною інформацією для визначення як рівня розвитку міжнародного туризму, так і окреслення головних проблем та векторів поступу такого багатогранного явища як туризм.

Як приклад, маємо дві гіпотетичні країни. До однієї з них за рік приїхало 20 млн туристів, а до другої – 2 млн. Згідно традиційних підходів, країна, до якої приїхало 20 млн туристів – безперечний лідер за рівнем розвитку міжнародного туризму. Але детальніший аналіз може говорити про те, що наш умовний лідер має площу 500 тис. км² і населення 50 млн осіб, а умовний аутсайдер розмістився на площі 5 тис. км² і його населяє 500 тис. осіб. І виникає цілком слушне запитання: яка з цих двох країн має реально вищий рівень розвитку міжнародного туризму?

Для відповіді на подібне запитання доречним буде розробка системи показників, що формалізують процес визначення рівня

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

розвитку як міжнародного туризму, так і туристичної індустрії у цілому. Одним із таких показників може стати коефіцієнт інтенсивності міжнародного туризму (k_i) – співвідношення між загальною щорічною кількістю туристів, які відвідують країну та її постійним населенням:

$$k_i = \frac{t}{n},$$

де – k_i – коефіцієнт інтенсивності міжнародного туризму; t – загальна кількість туристів, які в'їхали до країни протягом року; n – загальна кількість населення країни. Даний показник більшою мірою соціальний, ніж економічний. Він акцентує увагу на кількості міжнародних туристів, які припадають на одного постійного мешканця країни. Зрозуміло, що чим більше туристів буде в країні у розрахунку на одного аборигена, тим швидшою буде "соціальна втома" від туризму. Опосередковано величина k_i вказує і на економічні проблеми: сфера обслуговування і транспорт мають бути готовими до підвищеного тиску з боку міжнародних туристів, які розраховують на "ліжко і стіл".

Автор переконаний, що інтенсивність міжнародного туризму слід вважати високою, якщо значення $k_i =$ або >1 . Розрахунки k_i для країн Європейського туристичного регіону вказують на існування значних розбіжностей (рис. 1). Усі європейські країни об'єднані у три групи: перша – з *низькою* інтенсивністю міжнародного туризму ($k_i < 1$); друга – з *високою* інтенсивністю міжнародного туризму ($k_i = 1,0-2,0$); третя – з *найвищою* інтенсивністю міжнародного туризму ($k_i > 2,0$). При цьому значення k_i змінюється від 0,03 у Молдові, до 35 в Андоррі.

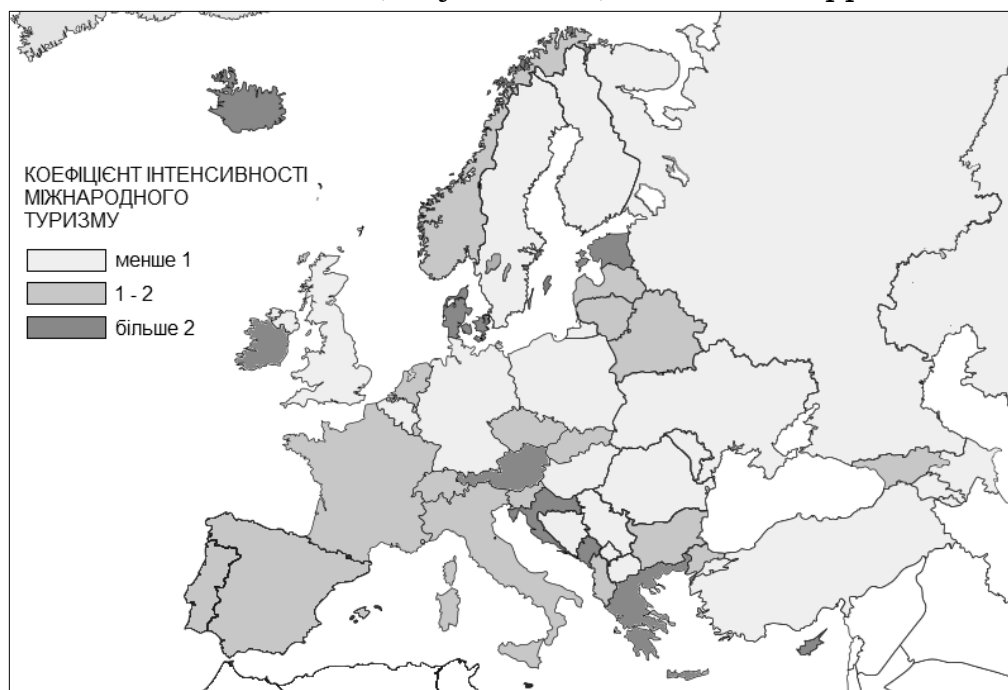

Рис. 1. Інтенсивність міжнародного туризму у країнах

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Європейського туристичного регіону, 2017 (за розрахунками автора)

Згідно розрахунків, найвища інтенсивність міжнародного туризму характерна для Австрії, Греції, Данії, Естонії, Ірландії, Ісландії, Кіпру, Мальти, Чорногорії, Хорватії та європейських країн-карликів – Монако, Сан-Марино і вже згаданого лідера – Андорри. Усі ці країни належать до популярних туристичних напрямків, усі вони – невеликі за площею і мають незначну кількість населення.

Другу групу країн, з високою інтенсивністю міжнародного туризму, формують європейські і світові лідери за обсягами в'їзного туристичного потоку: Франція (87 млн туристів, 1 місце у світі), Іспанія (82 млн туристів, 2 місце у світі), Італія (58 млн туристів, 5 місце у світі[1]), Португалія, Швейцарія, Норвегія, Нідерланди, Грузія та ін.

Найбільш різноманітна – третя група. Сюди ввійшли як популярні туристичні країни з великою кількістю населення і значною площею (Велика Британія, Німеччина, Туреччина, Україна, Польща, Румунія), країни, туристична популярність яких стала новим явищем на ринку туристичних послуг Європи (Фінляндія, Швеція), так і держави, де відбувається відновлення, а фактично – становлення туристичної індустрії (Сербія, Боснія-Герцеговина, Північна Македонія) та реальні аутсайтери на ринку туристичних послуг (Молдова).

У багатьох випадках інтенсивність міжнародного туризму корелюється з питомою вагою надходжень від міжнародного туризму у структурі сумарного національного експорту: чим вища частка надходжень, тим вища інтенсивність міжнародного туризму, хоча, безперечно, є винятки, що пов'язано з особливостями господарського розвитку окремих країн.

Європейські країни за часткою надходжень від міжнародного туризму об'єднані у три групи: країни з *найвищою* часткою (понад 10 %), *високою* (5,1-10 %) і *помірною* часткою (до 5 %). Найвища частка надходжень станом на 2017 р. характерна для Чорногорії (55 %), Албанії (50 %), Грузії (39 %), Греції (29 %), Ісландії (27 %) [2]. До цієї групи також належить і більшість інших середземноморських країн (рис. 2). Висока частка надходжень від міжнародного туризму у сумарній структурі національного експорту притаманна для багатогалузевих економік з диверсифікованим виробництвом та потужним експортним потенціалом, для яких туризм – традиційна галузь сфери обслуговування (Велика Британія, Франція, Італія, Австрія). Помірна частка міжнародного туризму у структурі експорту характерна для країн, де цей вид діяльності є новим явищем (Норвегія) та тих, експорт яких традиційно базується на продукції промислового, сільськогосподарського

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

виробництва та видобувних галузях (Німеччина, Польща, Україна, Чехія, Бельгія, Нідерланди та ін.).

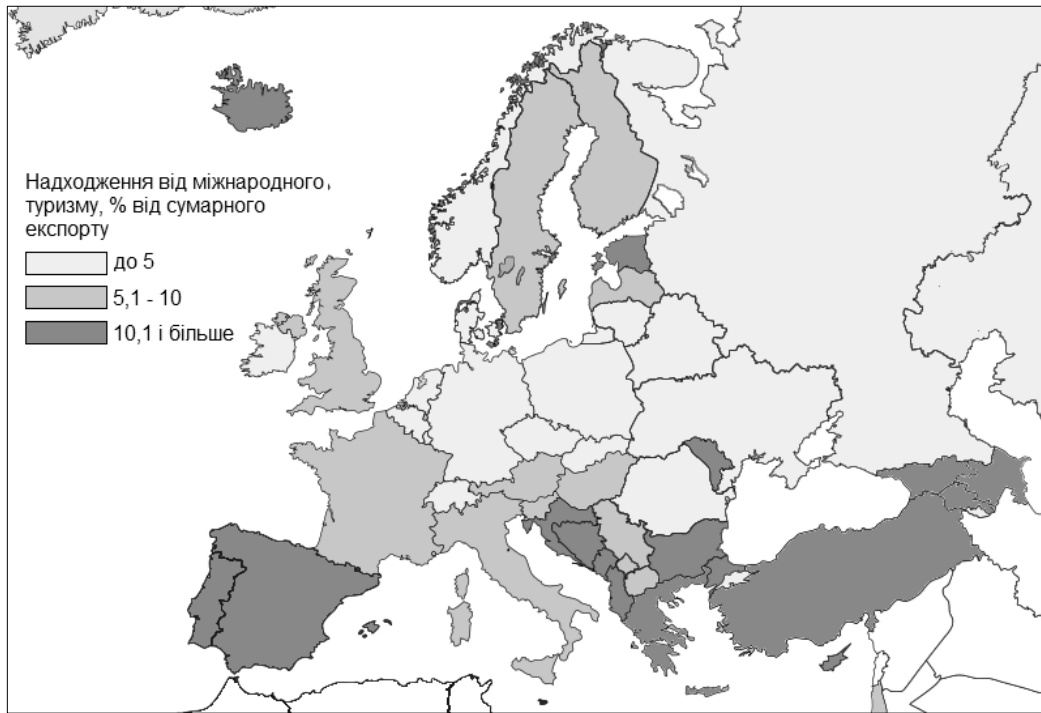

Рис. 2. Надходження від міжнародного туризму у країнах Європейського туристичного регіону, % від сумарного експорту, 2017 (картосхема складена згідно даних [2])

Список використаних джерел

1. UNWTO TourismHighlights 2018 Edition. URL: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2018.pdf (дата звернення: 12.02.2019).
2. Мировой Атлас Данных. URL: knoema.ru/atlas (дата звернення: 09.04.2019).

Спосіб Д.П.,

*аспірант кафедри теорії та історії
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ФУНКЦІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ ОУН

Дослідження основних етапів становлення української державності, не можливе без аналізу діяльності Організації Українських Націоналістів, яка в червні 1941 р. вдруге після визвольних змагань 1917-1921 рр. відродила українську державність у ХХ ст. Закономірно, що шансів на довготривале існування не було. Перебуваючи між нацистською Німеччиною та комуністичним СРСР, українці, не могли претендувати на отримання ані міжнародного визнання, ані підтримки будь-кого із воюючих сторін.

Одночасно, за короткий час, починаючи з 1939 р. був сформований управлінський апарат, який відповідав рівню державного і міг ефективно функціонувати в легальних умовах. Більше того, сформований ОУН управлінський апарат функціонував і в умовах підпілля та активних військових дій, як проти нацистів, так і проти червоноармійців та поляків.

Виходячи з цього, науково актуальним видається питання аналізу правових засад та функцій окремих з цих протодержавних органів влади. З огляду на військові дії, а також реалії сьогодення, ґрунтовну увагу слід приділити Службі безпеки ОУН (далі – СБ).

Для її виникнення було кілька ключових передумов. По-перше, у 1939 р. ОУН була чітко структурованою організацією, яка своїми основними цілями бачила боротьбу з радянською владою та поляками, а тому був необхідний окремий контррозвідувальний орган. По-друге, потребу в існуванні органу, що б займався безпекою та охороною керівництва ОУН довів вдалий замах агента НКВД П. Судоплатов на провідника УВО-ОУН Є. Коновальця [4, с. 46]. По-третє, розпад Польщі, призвів до звільнення з концтаборів та тюрем багатьох лідерів українського підпілля, які активно влилися в процеси розбудови ОУН. По-четверте, швидкі темпи радянізації західноукраїнських земель з осені 1939 р. супроводжувалися не тільки поширенням радянської влади, а й масовим терором та репресіями українського населення, а тому були необхідними адекватні заходи протидії. Ішук О. та Огороднік В. наводять ще п'ятий фактор: розкол ОУН на «бандерівців» та «мельниківців». Саме до перших приєдналися «фахові працівники спецструктур колишньої єдиної ОУН, яких називали «сімкою»» [2, с. 4]. З поміж нових учасників ОУН-Б виділялися М. Лебедь та М. Арсенич, які і

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

взяли на себе усю організаційну відповідальність за створення Служби безпеки [3].

Інституційно оформлення СБ ОУН відбулося в лютому 1939 р., коли при Крайовій Екзекутиві був створений окремий контррозвідувальний органі для захисту лідерів націоналістичного підпілля від репресивної політики польських спецслужб та радянських терористів [2, с. 4]. При цьому, новостворений орган формувався із перспективою на проголошення незалежної української держави, і мав перетворитися за словами В. Кука, в національну Службу Безпеки [1].

Можна зробити висновок, що керівництво ОУН, ще у 1939-1940-х рр. сформувало чіткий план з відновлення самостійної української держави і почало формувати органи влади, правопорядку та безпеки. Наявність останніх розцінювалося, як можливість міжнародного визнання, оскільки союзники мали переконатися у спроможності українців до право і державотворення. У одній із відозв проводу ОУН йшлося: «Війна має свої конечності й ми не можемо від них ухилитися. Вимоги, ставлені до нас союзником, будуть односторонні, бо таке є відношення існуючих реальних сил. І це відношення можна змінити в свою користь тільки шляхом самостійного організування ладу й порядку. Союзник мусить побачити і признати наш організаційний хист і зрозуміти ці наглядні користі, які він з нашої діяльності може мати. Це є реальне ставлення справи й тільки при такому ставленні справи зможемо узяти керму державного будівництва в свої руки та надати йому темпу, що відповідатиме історії нашого революційного руху та його виразника ОУН» [2, с. 5].

До основних завдань, які ставилися перед СБ належали:

- протидія діяльності радянської агентури, а також органів Гестапо;
- охорона лідерів ОУН(б);
- контроль за дотриманням конспірації;
- підтримка внутрішньої безпеки;
- розвідка і контррозвідка;
- організація диверсій;
- розслідування кримінальних злочинів, які скоїли члени ОУН(б), тощо [2, с. 5].

З огляду на визначені функції, СБ з правової точки зору поднювала повноваження як правоохоронного органу з функціями здійснення кримінальних дій та як правоохоронний орган спеціального призначення, що слідкував за внутрішньою безпекою та забезпечував розвідку. Окрім того, з огляду на суспільно-політичну ситуацію та військові дії, функції СБ змінювалися. Так, у травні 1941 р. була видана Інструкція Служби безпеки «Боротьба й діяльність ОУН під час війни» [2,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

с. 5], у якій основний акцент здійснювався на контррозвідувальну функцію, зокрема протидію радянським органам, а також здійснення контролю над органами міліції, що мали виникати на території, яка контролювалася ОУН. Показово, що частина розділів цього документа стосувалася порядку організації роботи органів поліції УРСР та заходів, як протидіяти їй в процесі звільнення українських територій від більшовиків.

Згадану Інструкцію... доцільно також проаналізувати, як документ, що регулював роботу органів правопорядку на місцях, починаючи від села і міста до району та області. При цьому, наголошувалося на важливій організаційній місії органів поліції, які після звільнення від нацистів, більшовиків та поляків українських населених пунктів, мала забезпечити створення та функціонування тимчасової адміністрації [4, с. 86].

Повноваження та і функції СБ ОУН мали відповідати повноваженням Обласної команди Народної поліції, які мали створюватися після звільнення від більшовиків, нацистів чи поляків. До основних повноважень Обласної команди належали:

- перевірка персональних даних Народної поліції (політичне минуле та ін.);
- організація роботи мобілізаційного, вишкільного і відділу «узброєння і увіювання»;
- створення «таємної поліції» (ця функція була запозичена в органів НКВС і спрямовувалася на боротьбу з радянською пропагандою і спецслужбами);
- налагодження правопорядку в області покладаючись на органи Народної міліції;
- організація та утримання органів поліції в області;
- охорона об'єктів критичної інфраструктури (залізниці, об'єкти нафтовидобування);
- організація роботи дактилоскопічного та фотографічного бюро, для реєстрації злочинців;
- створення секретаріату для забезпечення протокольних, господарсько-фінансових та пропагандистських функцій [4, с. 87-88].

В Інструкції... безпосередньо вказувалося, що найбільш ефективною є система органів НКВС, а тому вони фактично були рецеповані українським підпіллям та видозмінені у відповідності до вимог військового часу та окремих національних традицій.

Таким чином, Служба безпеки ОУН являла собою чітко структуровану організацію, до компетенції якої належали правоохоронні, охоронні та контррозвідувальні функції. Створена на початку 1939 р.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

інституція пройшла тривалу генезу, а її організатори брали за приклад структуру та специфіку роботи радянських органів НКВС. З огляду на відсутність офіційного статусу і державності в українців, Служба безпеки ефективно виконувала покладені на неї завдання для забезпечення внутрішнього порядку і протидії зовнішнім загрозам для українського націоналістичного підпілля часів Другої світової війни та післявоєнних років.

Список використаних джерел:

1. Грабовський С. Інтерв'ю з В. Куком та В. Понаморьовим URL: www.RadioSvoboda.org.
2. Іщук О., Огороднік В. Микола Арсенич – організатор та керівник Служби безпеки ОУН(б) у 1941 – 1947 рр. Мандрівець. Тернопіль: Видавництво «Мандрівець», 2010. №6. С. 4-17.
3. Книш З. Устрій Організації Українських Націоналістів. Вінніпег; Буенос-Айрес: Б.Р.В. 1952. 163 с.
4. Матеріали та документи Служби безпеки ОУН(б) у 1940-х рр. / Упоряд. О. Лисенко, І. Патриляк. К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. 256 с.

Стечишин А.В.,

*викладач кафедри теорії та історії держави і права
ПВНЗ Університету Короля Данила*

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В ПРАВОВИХ ІДЕЯХ КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО

Утвердження громадянського є нагальним завданням сучасного українського державотворення. Історія формування громадянського суспільства у Східній Галичині на початку ХХ ст. переконує, що державні діячі ЗУНР поділяли філософсько-правові засади західноєвропейської ліберальної демократії та реалізували їх у практику українського державотворення. Нині ж спостерігаємо розбіжності між задекларованим вектором розвитку державно-правових інститутів та їх практичним функціонуванням.

Зауважимо, що у вітчизняній правовій думці сучасної доби діяльність К.Левицького досліджується переважно відокремлено у сфері галицького просвітництва, громадянської і суспільно-політичної діяльності. Проте, у своїй державотворчій діяльності К.Левицький охопив усі вищезначені сфери їх правознавчим розумінням. Так, К.Левицький долучився до громадської діяльності, будучи студентом юридичного

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

факультету Львівського університету, і почав активно співпрацювати з просвітницькими галицькими організаціями, які у своєму розвитку були вже на четвертій стадії. Саме на цій останній стадії просвітництво зосереджувалося на формуванні національної політичної суб'єктності українців у складі Австрійської монархії. К.Левицький та інші представники адвокатської доби започаткували п'яту стадію розвитку просвітницьких національних організацій, акцентуючи увагу на формуванні конституційно-правового світорозуміння і світобачення, а отже, і правової суб'єктності громадських організацій.

Для формування громадянського суспільства у Східній Галичині у складі Австрії з другої половини XIX ст. були всі необхідні правові засади. По-перше, були скасовані інститути підданства, станового поділу і станові привілеї суспільства; по-друге, були конституційно закріплені рівні права всім народам. Австрійська конституція, що набрала чинності 21 грудня 1867 р., закріпила основні демократичні права і свободи громадян, які давали можливість для розвитку як особи, так і окремих народів і народностей Австрії. Основна суперечність полягала в тому, що значна частина поляків вважала Східну Галичину польською територією, залишалась усталеною польська зверхність на тлі української «меншовартості». Австрійський уряд погоджувався з тим, що Галицький сойм з польською більшістю вирішував долю українського народу [3, с. 31]. Надання конституцією рівних прав всім народам вимагало руйнування міжнаціональних стереотипів та спільної праці усіх національних громад заради спільного блага. Як говорив заступник краєвого маршала Юліан Лаврівський, «признаємо Галичину як наш спільний край і в ньому хочемо далі разом працювати, але домагаємось рівноправності нашої народності, щоб поставити її на рівні з народністю польською, щоб нас не полонізували і не деморалізували» [3, с. 31].

К.Левицький, будучи членом головного відділу «Просвіти», особливу увагу звернув на той факт громадянського життя українського народу, що українська мова постійно обмежувалася польським політичним чинником. Саме тому він спрямував свої зусилля на правове забезпечення української мови у соціально-культурному просторі Галичини. Одним із перших його наукових доробків була праця «Про право руской мови» [2]. Цим фіксуємо його ідейно-просвітницький етап державотворчої діяльності, на зміну якому приходить етап практичного втілення ідей теорії держави і права класичного лібералізму.

Звернімо увагу на те, що Австрійська імперія з другої половини XIX ст. вважалася найбільш послідовною у запровадженні державно-правових реформ, які реалізували основоположні ідеї Європейського Просвітництва. М.Грушевський вважав, що в Європі наступила «весна

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

народів», спричинена англійською промисловою та французькою політичною революціями [1, с. 348]. Запровадження конституційного права в Австро-Угорщині стало новим відліком розвитку українського громадянства, його інтелектуального, духовного потенціалу.

К.Левицький, будучи адвокатом, надавав допомогу з правового забезпечення діяльності українських громадських організацій, які досить інтенсивно розвивалися і потребували комунікаційних взаємозв'язків (виробництва, продажу, обміну, фінансових кредитів і т. ін.). Водночас розширювалися і поглиблювалися життєві параметри самореалізації громадянина у господарській, соціокультурній, політичній і державницькій сферах. К.Левицький глибоко і всебічно осмислив сутність усіх сфер життя українського народу і прагнув практично надати максимальну допомогу для реалізації громадянських прав і свобод. Про це свідчать, зокрема, його праці з пропагування законодавчих актів Австро-Угорської імперії: «Наша свобода, або які ми маємо права», «Наш закон громадський, або які ми маємо права в громаді», «Права національних меншостей», «Міжнародна основа справи Східної Галичини», «Німецько-український правничий словник» та багато інших. Свідоме визнання конституційних громадянських прав, свобод і обов'язків, духовних цінностей лібералізму й відмова від насильницьких нецивілізованих форм співжиття він розумів основоположними принципами громадянського мислення і діяльності.

К.Левицький безпосередньо брав активну участь у роботі національно-культурних інституцій, насамперед «Просвіті» та Науковому товаристві імені Шевченка, у створенні українських економічних і фінансових установ, зокрема страховій компанії і банку «Дністер», «Крайовому союзу кредитовому», «Крайовому союзу ревізійному» та ін. К.Левицький надавав значної уваги економічним і фінансовим проблемам краю, вважаючи, що лише їх успішне розв'язання забезпечить українцям поступ у сфері господарювання.

К.Левицький не полишав просвітницької і громадської діяльності, а провадив її на якісно іншому рівні та у ширших масштабах, ставши у 1906 р. головою Національно-демократичної партії, в 1907 р. послом до віденського парламенту, а в 1908 р. послом до галицького сойму [4, с. 139]. Зауважимо, що на початку ХХ ст. у суспільній свідомості європейських народів була зрима криза світоглядного розуміння майбутнього державного устрою. Сформована й утверджена ідеологія освіченої конституційної монархії піддавалася сумніву і критичній рефлексії. Досить міцно утверджувалася державницька ідеологія теорії класичного лібералізму, в якій модель майбутнього державного устрою проглядалася у формі національно-республіканської демократії з

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

верховенством права, розвинутого громадянського суспільства і капіталістичного способу виробництва.

У своїй державотворчій діяльності К.Левицький чітко дотримується норм чинного конституційного права та основоположних ідей теорії класичного лібералізму для налагодження із політичними опонентами компромісу та спільної праці заради інтересів і українського, і польського народів.

Таким чином, розвиток інститутів громадянського суспільства в Східній Галичині на рубежі XIX–XX ст. відбувався різновекторно і за різними життєдайними параметрами, але він був чітко орієнтований на формування української національної державно-правової громадянської суб'єктності. К.Левицький брав активну участь у правовому забезпеченні громадських організацій і суб'єктів господарювання і вважав, що вони активно співпрацюватимуть з політичними партіями у розбудові правової національної держави. Будучи головою Української націонал-демократичної партії, К.Левицький спрямував зусилля на консолідацію політичних партій та їх діяльність з інститутами громадянського суспільства. Розроблений К.Левицьким проект Конституції Галицької Республіки мав прогресивний характер, оскільки втілював ідеї ліберальної демократії, правової держави, спертої на волю громадянського суспільства.

Список викристаних джерел:

1. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. К. : Наук. думка, 1992. 544 с.
2. Левицький К. Про право руской мови. Львів, 1896.
3. Левицький К. Українські політики Галичини. Тернопіль : Кафедра українознавства ТАНГ, 1996. 176 с.
4. Сохоцький І. Будівничі новітньої української державности в Галичині. Історичні постаті Галичини XIX–XX ст. Наукове товариство ім. Шевченка. Бібліотека українознавства, Ч. 8. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1961. 247 с.

Стратонов В.М.,

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
професор кафедри галузевого права
Херсонського державного університету*

Гончарова (Крайнікова) О.В.,

*Прокурор Херсонської місцевої прокуратури Херсонської області,
аспірант кафедри галузевого права
Херсонського державного університету
м. Херсон*

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛИКУ ДО СУДУ ПОТЕРПІЛОГО,
ЗАРЕЄСТРОВАНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ (ПЕРЕБУВАННЯ),
МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ЧИ МІСЦЕ РОБОТИ ЯКОГО НЕВІДОМЕ, У
ВИПАДКУ ВІДМОВИ ПРОКУРОРА ВІД ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО
ОБВИНУВАННЯ В СУДІ**

Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді, як і будь-яка інша процесуальна діяльність, породжує настання передбачених законом наслідків.

Під наслідками відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді, слід розуміти виникнення, зміну або припинення нормативно закріплених прав та обов'язків учасників кримінального судочинства, які виникають в результаті реалізації прокурором обов'язку щодо відмови від пред'явленого особі обвинувачення.

Деякі правові наслідки відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення у суді, чітко закріплені в нормах КПК України, але їх зміст залишає багато теоретичних та практичних питань. Одним із таких дискусійних питань, є наслідок повторного неприбуття потерпілого у судове засідання у випадку відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення.

Так, відповідно до ч. 6 ст. 340 КПК України передбачено, що повторного неприбуття в судове засідання потерпілого, який був викликаний у встановленому цим Кодексом порядку (зокрема, наявне підтвердження отримання ним повістки про виклик або ознайомлення з її змістом у інший спосіб), без поважних причин або без повідомлення про причини неприбуття після настання обставин, передбачених у частинах другій і третій цієї статті, прирівнюється до його відмови від обвинувачення і має наслідком закриття кримінального провадження за відповідним обвинуваченням [1].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Разом з тим, на практиці існують непоодинокі випадки, коли викликати потерпілого у встановленому КПК України порядку відсутня можливість.

Науковці, висувають різні позиції щодо способів вирішення вказаного питання. Так, В.М. Трофименко аналізуючи таку ситуацію стверджує, що в разі, коли місце знаходження потерпілого невідоме або він мешкає в іноземній державі, суд повинен розглянути кримінальне провадження і погодитися з позицією прокурора [7, с. 469],.

На противагу названій позиції В.Т. Маляренко зазначає, що прокурор у разі, коли місце знаходження потерпілого невідоме, не повинен виносити постанову про відмову від підтримання державного обвинувачення, а під час судових дебатів порушити питання про винесення виправдовувального вироку [8, с. 170].

Вказані позиції мають право на існування, водночас не вирішують названу прогалину законодавчого регулювання інституту відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення.

Відповідно до п. 12 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 02 липня 2004 № 13 «Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів» суди зобов'язані вживати всіх можливих заходів до забезпечення участі потерпілого в судовому засіданні. Судовий розгляд за відсутності потерпілого (законного представника) без виклику його на судове засідання є істотним порушенням його процесуальних прав, може стати підставою для скасування вироку чи іншого судового рішення [6]. Таким чином, обов'язок вжиття всіх можливих заходів до забезпечення участі потерпілого в судовому засіданні покладається на суд.

Аналогічна вимога закріплена і в міжнародних документах. Так, згідно з Рекомендацією № R (85) 11 Комітету Міністрів Ради Європи «Щодо положення потерпілого в рамках кримінального права та кримінального процесу» від 28.06.1985 р. потерпілий повинен бути поінформований про дату і місце проведення розгляду, що стосується злочину, внаслідок якого він постраждав. Отже, суд зобов'язаний вжити заходів до забезпечення участі потерпілого в судовому засіданні та з'ясування його позиції щодо подальшого підтримання ним пред'явленого раніше обвинувачення [5].

Водночас, варто зазначити, що проблема виклику у судові засідання осіб зареєстроване місце проживання (перебування) чи місцезнаходження яких невідомо не є новелою в законодавстві України.

Наприклад, в ч.11 ст. 128 ЦПК України закріплено положення, відповідно до якого, відповідач, третя особа, свідок, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

невідоме, викликаються до суду через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за десять днів, до дати відповідного судового засідання. З опублікуванням оголошення про виклик, особа вважається повідомленою про дату, час і місце розгляду справи [2].

Дещо інакше закріплювалось назване положення в ЦПК України до прийняття 03 жовтня 2017 Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [4].

Так, ст. 74 ЦПК України в редакції до 15 грудня 2017 передбачала, що відповідач, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, викликається в суд через оголошення у пресі. З опублікуванням оголошення про виклик відповідач вважається повідомленим про час і місце розгляду справи. Друкований орган, у якому розміщуються оголошення про виклик відповідача протягом наступного року, визначається не пізніше 1 грудня поточного року в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [3].

Закріплення в КПК України, за аналогією з ЦПК України, положення щодо виклику потерпілого по справі, у випадку реалізації прокурором обов'язку щодо відмови від обвинувачення може стати одним із варіантів вирішення досліджуваної проблеми. *Відтак доцільно ініціювати внесення змін до КПК України щодо необхідності публікації оголошення у пресі про виклик потерпілого, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме. З опублікуванням оголошення про виклик потерпілого, він вважатиметься повідомленим про час і місце розгляду справи. Друкований орган, у якому розміщуватиметься оголошення про виклик потерпілого протягом наступного року, визначатиметься не пізніше 1 грудня поточного року в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.*

Відтак, у випадку відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення, неприбуття у судове засідання потерпілого, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, після повторної публікації оголошення у пресі про його виклик, можна буде прирівняти до відмови потерпілого від обвинувачення.

Закріплення вказаного положення надасть суду можливість прийняти рішення про закриття кримінального провадження у зв'язку з відмовою прокурора від підтримання державного обвинувачення з

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

максимальним дотриманням прав потерпілого, місцезнаходження якого неможливо встановити.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print> (дата звернення: 28.02.2019).

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 бер. 2004 р. №1618-IV в новій редакції від 15 груд. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/print> (дата звернення: 28.02.2019).

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 бер. 2004 р. №1618-IV в редакції від 03 серп. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/ed20170803> (дата звернення: 28.02.2019).

4. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03 жовт. 2017 р. № 2147-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19/print> (дата звернення: 28.02.2019). та кримінального процесу: Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи від 28 черв. 1985 р. № R (85) 11. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_127/print (дата звернення: 28.02.2019).

6. Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 02 лип. 2004р. №13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-04> (дата звернення: 28.02.2019).

7. Трофименко В. М. Проблеми правового регулювання участі потерпілого в доказуванні в судовому розгляді кримінальної справи. Проблеми правового забезпечення економічної та соціальної політики в Україні : зб. матеріалів наук.-практ. конф. 24-25 травня 2005 р. Харків: Х., 2005. С. 468-471.

8. Маляренко В. Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті Європейських стандартів: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2005. 512 с.

Федик Л.Б.,

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університету короля Данила
м.Івано-Франківськ*

**ПРАВОВА КУЛЬТУРА КАНДИДАТІВ У ПРЕЗИДЕНТИ: НА
ПРИКЛАДІ ВИБОРІВ 2019 РОКУ**

До основних ознак, які дозволяють визначити державу як правову, є наявність у її громадян правової культури, тобто необхідних юридичних знань, умінь і навичок їх використання в практичному житті. Проявом рівня правової культури є участь громадян у суспільно-політичному житті, оскільки побудова правової держави неможлива без їх юридичної поінформованості. При цьому важливою є правова культура не тільки громадян, але й насамперед людей, які здійснюють керівництво державою, а отже створюють відповідні умови для формування певного рівня правової культури населення країни в цілому. Правова культура включає в себе ряд компонентів, які дозволяють визначити її рівень:

- 1) знання права;
- 2) повагу до закону, готовність виконувати закон;
- 3) уміння користуватися законодавством у практичному житті;
- 4) бажання та готовність боротися з правопорушеннями.

У високому рівні правової культури передусім зацікавлена держава, оскільки правова культура виступає основою розвитку державності та порядку в суспільстві. В Україні з метою підвищення правової культури було прийнято Національну програму правової освіти населення, затвердженої Указом Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001 “Про Національну програму правової освіти населення”. Також розроблена Концепція «Правові засади та принципи підвищення правової культури учасників виборчого процесу і референдумів в Україні». Згідно із Концепцією основними завданнями підвищення правової культури учасників виборчого процесу є: запобігання порушенням законодавства про вибори і референдуми. Підвищення правової культури учасників виборчого процесу полягає у здійсненні системи заходів, спрямованих на набуття цими особами знань із законодавства про вибори, з практичного їх застосування, навичок, необхідних для організації виборчої кампанії кандидата, а також на запобігання порушенням законодавства про вибори [3]. Однак у свідомості представників державної влади

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

продовжують домінувати спотворені уявлення про взаємні обов'язки та взаємовідносини суспільства і держави, держави й особистості.

Рівень правової культури кандидатів у президенти України яскраво ілюструє передвиборча кампанія програми кандидатів у президенти.

Передвиборна програма є важливим документом у будь-якій виборчій кампанії, оскільки дає можливість виборцю оцінити погляди кандидата на основні проблем країни та шляхи їх вирішення. Програма – це один із законодавчих інструментів, який спрямований на створення можливості виборцю зробити свідомий, раціональний і обґрунтований вибір. Необхідність подання кандидатом у Президенти передвиборної програми до Центральної виборчої комісії закріплена в п. 3 ч. 2 ст. 51 Закону України «Про вибори Президента України».

Кандидат у Президенти із високим рівнем правової культури повинен прагнути перемоги на виборах завдяки свідомій підтримці запропонованої ним майбутньої державної політики, оскільки такий вибір створює умови для реалізації задекларованих реформ і перетворень, а також збереження при цьому високого рівня підтримки і довіри суспільства до нього вже як Президента. Популісти ж прагнуть перемогти на виборах будь-яким чином, у тому числі завдяки маніпуляціям з програмою, насамперед вдаючись до популістських обіцянок у ній, що не підкріплених реальними конституційними повноваженнями глави держави в Україні чи економічними можливостями країни.

Таким чином передвиборна програма чесного кандидата в Президенти повинна відповідати таким критеріям:

1. Конституційність: обіцянки кандидата у Президенти повинні виходити з прописаних у Конституції повноважень, а не обумовлювати виконання своїх обіцянок своїм баченням зміни Конституції. Тому програма кандидата із високою правовою культурою мала б здебільшого бути присвячена реалізації конституційних повноважень Президента. Відповідно до статті 102 Конституції Президент є гарантом додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина. Програма жодного кандидата на президентську посаду у 2019 році не містила положень, які б розкривали бачення кандидатом своїх дій на посаді Президента щодо гарантування дотримання Конституції. Зрештою кандидати й не дають обіцянок діяти в межах Конституції.

Двоє кандидатів у Президенти (Ю. Тимошенко, О. Ляшко) фактично пропонували нову форму правління (нову редакцію Конституції), ще двоє кандидатів (А. Гриценко, А. Садовий) – суттєву конституційну реформу владного трикутника. Кандидат В. Зеленський пропонував змінити конституційне регулювання шляхом ухвалення

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

законів. Єдиний кандидат, який не пропонував будь-яких конституційних змін, – це П. Порошенко.

2. Чіткість та ясність формулювання, цілісність і несуперечливість програми. Усі без винятку кандидати на посаду Президента 2019 р. зловживали обіцянками, виконання яких не належить до сфери безпосередніх повноважень Президента.

3. Відповідність можливостям. Обіцянки кандидатів мають бути реалістичними, базуватися на раціональній оцінці ресурсів і спроможностей держави, прорахунку наслідків реалізації тих чи інших обіцянок, враховувати геополітичну ситуацію нашої країни. Кандидати у своїх програмах звертають мало уваги на прямі обов'язки Президента (зовнішня політика, політика у сфері національної безпеки і оборони). Найбільше уваги в своїй програмі цим темам приділяв П. Порошенко (у нього вони становлять лише бл. 26% усіх положень). У питанні деокупації Донбасу більшість кандидатів у президенти виступали за дипломатичний шлях вирішення конфлікту (В.Зеленський, О.Ляшко, Р.Кошулинський, І.Смешко, Ю.Тимошенко). Боротися за повернення окупованих територій обіцяли О.Шевченко і А.Гриценко. Прихильниками миротворчої місії були П.Порошенко та О.Вілкул. Здійснити модернізацію армії обіцяли А.Гриценко, О.Вілкул, Р.Кошулинський, О.Ляшко, П.Порошенко, тоді як дбати про соціальне забезпечення армії обіцяли В.Зеленський, Ю.Тимошенко, А.Гриценко, Р.Кошулинський, П.Порошенко, О.Вілкул. Про вступ до ЄС йшлося у програмах П.Порошенка, Ю.Тимошенко, В.Зеленського, А.Гриценка та Р.Кошулинського. Щодо вступу у НАТО П.Порошенко обіцяв подати заявку після отримання членства в ЄС (заявку на членство в ЄС він пропонує подати у 2023 році), В.Зеленський пропонував вступити в НАТО після референдуму. Стосовно дипломатичних відносин з Росією Ю.Тимошенко, О.Шевченко та П.Порошенко обіцяли вимагати від Росії компенсацій за завдану шкоду. Продовжити санкційний тиск пропонували П.Порошенко, В.Зеленський та А.Гриценко [1]. Таким чином у сфері, яка стосувалася безпосередніх повноважень президента проявлялося найменше популізму.

Водночас, проблемам, що не належать до повноважень Президента, кандидати приділили непропорційно багато уваги – від 58% до 79% усіх положень присвячено широкому колу соціально-економічних проблем, до вирішення яких Президент має опосередкований стосунок. Загальною тенденцією для виборчих програм кандидатів є популістично привабливі теми – високі зарплати і пенсії з одночасним зниженням тарифів і цін, безкоштовною освітою та медициною.

4. Відповідність актуальним державним завданням. Програми кандидатів мають визначати найбільш важливі і актуальні проблеми

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

України і пропонувати шляхи їх вирішення. Жоден із кандидатів не охопив своєю програмою увесь комплекс актуальних проблем. Відсутність в програмах кандидатів пропозицій щодо вирішення актуальних проблем свідчить про безвідповідальність кандидатів при складанні цього документа. У більшості потенційних кандидатів проанонсовані не програми, не стратегії, а прості формули: як за короткий час можна розв'язати ключові проблеми, не докладаючи значних зусиль.

5. Визначення термінів виконання передвиборчих обіцянок. Кандидати мають продемонструвати, як вони збираються виконувати свої обіцянки в межах конституційного строку президентських повноважень.

6. Вимірюваність та реалістичність. Положення програми мають бути сформульовані так, щоб їх виконання чи невиконання можна було перевірити. Наприклад, обіцянка «підвищити міжнародний престиж України» або «високий добробут» чи «гідні пенсії» не відповідає цьому критерію, адже об'єктивно виміряти показник «престижу», «гідності» неможливо [2].

До передвиборчих технологій, які використовували кандидати у Президенти на виборах 2019 р.:

1. Компромат. Наприклад, скандал в "Укроборонпромі".
2. «Сітка» – відновлення прямого контакту з виборцем. Створюється або купується база даних виборців, її актуалізують. Потім здійснюються дзвінки, відбувається налагодження діалогу з виборцем.
3. Наявність великої кількості технічних кандидатів
4. Джинса в ЗМІ.
5. Завчасна агітація. Білборди, візити в регіони, подарунки, реклама в медіа та Інтернеті.

До позитивів можна віднести обмежене використання адмінресурсу.

Список використаних джерел

1. Аналіз програм кандидатів у президенти: хто хоче скасувати посаду прем'єра і хто виступає проти курсу в НАТО. Волинські новини. 2019.19 березня. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/analiz-program-kandydativ-u-prezydenty-khto-khoche-skasuvaty-posadu-pre/>

2. Коліушко І., Кириченко Ю., Білак П. Вибори Президента: порівняння передвиборчих програм. Юридичний вісник України. 2019. №13 (1238).

3. Концепція підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів в Україні Схваленої Указом Президента України від 8 грудня 2000 року 1322/2000. Урядовий кур'єр. 2001. 01 жовтня. –№3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322/2000>

Ходак С.М.,

*аспірант кафедри цивільного права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ТА СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ

Вивчити та дослідити виникнення та розвиток категорії «законний інтерес» в юриспруденції, знайти особливі ознаки, на які вказали вчені різних галузей права протягом багатьох років, нам може допомогти аналіз співвідношення інтересів та права.

Доволі часто в текстах нормативно-правових актів нам доводиться стикатись із словосполученням «права і законні інтереси громадян». Слід зазначити, що законодавець, вживаючи цей термін у нормативних актах, не роз'яснював його. Однак, якщо наявність прав у конкретних учасників правовідносин впливає безпосередньо з тексту тієї чи іншої статті нормативно-правового акта, то законні інтереси є «завуальованим» правовим феноменом, згадка про який словосполученням «законні інтереси» в різних документах не дає чіткого поняття про їх суть, про те, що ж це таке.

Терміни «законний інтерес» і «суб'єктивне право» між собою тісно взаємопов'язані і мають розглядатися в співвідношенні. В. А. Кучинський стверджував, що «законні інтереси охороняються поряд з правом суб'єктів, тому правова наука досліджує їх в зіставленні» [1].

В. Малько говорив, що вирішення даної проблеми «буде створювати умови для підвищення ефективності правового регулювання в різних сферах нашої життєдіяльності», також він зазначав, що «законний інтерес представляє собою відображення в об'єктивному праві або впливає з його загального сенсу і в певній мірі гарантований державою простий юридичний дозвіл, який виражається в прагненнях суб'єкта користуватися конкретним соціальним благом, а в деяких випадках звертатися за захистом до компетентних органів в мету задоволення потреб, що не суперечать суспільним» [2 с. 375].

Характер взаємозв'язку легітимних інтересів і суб'єктивних прав в регулюванні сімейних правовідносин в значній мірі залежить від того, в якій частині норми сімейного права законодавець вживає поняття «інтереси» - в гіпотезі або в диспозиції. Гіпотези норм сімейного права, які містять інтерес поділяються на «правоопосередковані» і «пріоритетовстановлюючі». Диспозиції, котрі містять інтерес - на

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

«персональнозобов'язуючі», «персональнообмежувальні» і «правоутворюючі» [3].

Як зазначено вище найбільш близько стикається з суб'єктивним правом категорія законного інтересу. Перед терміном «законний інтерес» майже в кожному нормативному акті, де закріплений законний інтерес, стоїть слово «право».

Достатньо обґрунтованим є дослідження даного питання А.В. Мальком.

В його роботах визначені наступні спільні риси між суб'єктивними правами і законними інтересами: «1) обумовлені матеріальними і духовними умовами життя суспільства; 2) сприяють розвитку і вдосконаленню соціальних зв'язків, фіксуючи в собі певне поєднання особистих і суспільних інтересів; 3) несуть певне регулятивне навантаження, виступаючи своєрідними підзасобами правового регулювання; 4) припускають задоволення власних інтересів особистості, виступаючи своєрідними юридичними засобами (інструментами) реалізації даних інтересів, способами їх правового оформлення. 5) мають диспозитивний характер; 6) виступають в якості самостійних елементів правового статусу особи; 7) представляють собою юридичні дозволи; 8) їх здійснення зв'язується в основному з такою формою реалізації права, як використання; 9) є об'єктами правової охорони і захисту, гарантуються державою; 10) визначають собою свого роду міру поведінки, специфічний критерій законних діянь» [4].

Вищеназвані риси зближують суб'єктивні права і законні інтереси, роблять їх «родинними». Але поряд із загальними рисами між даними правовими категоріями є і відмінності.

Багато вчених початку ХХ ст не вказували на відокремлення термінів «суб'єктивне право» і «інтерес», проте, називаючи останній «законним». «Один інтерес і його захист, - відзначав Ю.С.Гамбаров, - не дають поняття суб'єктивного. Не всі інтереси користуються захистом і ведуть до права, так само, як і не всі інтереси, які отримують навіть захист права, являють собою суб'єктивні права» [5].

Суб'єктивні права і законні інтереси не збігаються за своєю сутністю, змістом і структурою. Нетотожність їх визначається тим, що суб'єктивні права і законні інтереси - є різними правовими дозволами. Перші являють собою особливий дозвіл, забезпечений конкретною юридичною необхідністю інших осіб. Якщо ж правовий дозвіл не потребує юридично необхідної поведінки інших осіб як засіб свого забезпечення, то він і не зводиться законодавцем в «ранг» суб'єктивного права[6].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Суб'єктивне право і законний інтерес не збігаються і за змістом, яке у першого складається з чотирьох можливостей (елементів), а у другого - тільки з двох. Суб'єктивне право - це можливість, що дозволяє суб'єкту користуватися благом в межах, суворо встановлених законом.

Вищенаведене можна трактувати як те, що юридичні обов'язки не усувають перешкод при реалізації законних інтересів

Законний інтерес - простий дозвіл, що не заборонений. Тому у нього «правомочність» виражається найчастіше в проханні. Елементи змісту законного інтересу носять характер прагнень, а не твердо гарантованих можливостей. Тобто різниця в змісті суб'єктивних прав і законних інтересів можна провести як за кількісним складом, так і по якісній їх характеристиці.

Законний інтерес відрізняється від суб'єктивного права і за своєю структурою, яка виглядає менш чітко, ніж у суб'єктивного права. До того ж у змісті законного інтересу - всього два елементи і зв'язок між ними значно бідніший, простіший, односторонній.

Як писав Н.М.Коркунов, «Право, передбачає відповідний обов'язок. Якщо немає відповідного обов'язку, буде простий дозвіл, а не правомочність юридична норма надає особі нову силу, збільшує його могутність в здійсненні своїх інтересів» [7].

Такий прямий і позитивний вплив юридичних норм, що виражається в розширенні фактичної можливості здійснення, обумовлений встановленням відповідних обов'язків, ми і називаємо суб'єктивним правом, або правочином. Або, коротше, правомочністю є можливість здійснення інтересу, обумовлена відповідним юридичним обов'язком. Обумовлена відповідним обов'язком правомочність насамперед відрізняється від простого дозволу.

На нашу думку відсутність чіткого визначення понять «суб'єктивного права» і «законного інтересу» та «інтересу» є великим упущенням в сучасній науці сімейного права, так як сутність охоронюваних законом інтересів в сім'ї і визнання даних інтересів в сімейному законодавстві заслуговують більш глибокого уваги з боку законодавця і компетентних правозастосовних органів. В сімейному праві, як в доктрині, так і в законодавстві, відсутнє чітке визначення понять «законні інтереси» і «інтерес». Стає зрозумілим, що до тепер правову природу категорії інтерес представники науки сімейного права досліджували виходячи з інтересів окремих членів сім'ї.

Специфіка інтересів в сімейних правовідносинах передбачає і особливі форми їх сімейно-правового визнання. Звертає на себе увагу той факт, що необхідність врахування інтересів членів сім'ї в деяких випадках прямо передбачається в сімейно-правових нормах, в той час

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

як при регулюванні інших сімейних правовідносин дотримання інтересів побічно передбачається[3].

Таким чином, взаємодіючі інтереси в сім'ї мають складну конфігурацію: одні з них відкидаються, інші, навпаки, стають пріоритетними, але змінюються в ході взаємодії з іншими інтересами. Особливий зміст, наявність різновидів інтересів в сімейних правовідносинах в той же час дозволяють сформулювати визначення відповідних понять.

Стосовно сімейного права слід зазначити ще одну особливість правових інтересів. Серед законних інтересів, що належать членам сім'ї, розрізняються загальні та так звані статусно-пріоритетні. Йдеться про пріоритетний захист прав та інтересів неповнолітніх, непрацевдатних членів сім'ї. Законодавець, таким чином, застосовує спеціальну форму сімейно-правового визнання інтересів за допомогою наділення особливим статусом відповідного суб'єкта сімейних правовідносин.

Список використаних джерел

1. Кучинский В.А. Законные интересы личности: от Конституции к правореализующей деятельности // Теоретические вопросы реализации Советской Конституции. М., 1978. С.78.
2. Малько А. В. Проблемы законных интересов // Проблемы теории государства и права : учебное пособие / под ред. М. Н. Марченко. – М. : Юристъ, 2001. –С. 377–378.
3. Ильина О.Ю. "Проблемы интереса в семейном праве Российской Федерации"("Городец", 2007[Электронный ресурс].- Режим доступа : <https://www.lawmix.ru/commlaw/1061>
4. Малько, А. В. Субъективное право и законный интерес /А. В. Малько.//Правоведение. -1998. - № 4. - С. 58 - 70
5. Гамбаров Ю.С. Курс гражданского права. Часть общая. Т. 1. СПб., 1911. С. 377.
6. Лысухо С.В. ЗАКОННЫЕ ИНТЕРЕСЫ В ЮРИСПРУДЕНЦИИ 2.7. ЭВОЛЮЦИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ КАТЕГОРИИ «ЗАКОННЫЕ ИНТЕРЕСЫ» В ЮРИСПРУДЕНЦИИ Лысухо Светлана Васильевна, аспирантка. Место учебы: НОУ ВПО «Институт управления, бизнеса и прав с..58
7. Коркунов Н.М. Лекции по общей теории права. СПб., 1898. С. 124.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Ходан М.М.,

*Народний архітектор України, доцент,
завідувач кафедри архітектури та містобудування
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ*

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБУДОВИ МІСТ УКРАЇНИ

Сьогоднішні соціально-економічні і екологічні умови розвитку та забудови міст пов'язані з несприятливим екологічним станом навколишнього середовища, непропорційності соціального та господарського розвитку міст, відсутністю територіальних ресурсів під забудову. На новому етапі розвитку нашої держави складаються передумови удосконалення містобудування та підвищення його соціально-економічного значення для поліпшення життєдіяльності населення. Тому, на пошук ефективних засобів використання цих передумов повинна бути спрямована сучасна містобудівна політика [3].

За останні десятиліття населення міст почало стрімко зростати. Особливо це стосується населених пунктів на базі хімічної та гірничодобувної промисловості. Причиною цьому послужило активне переселення людей (особливо молоді) з менших населених пунктів в промислові центри, які перетворилися в потужні мегаполіси. Це викликано, передусім, не пошуком кращих заробітків і міського житла, а зміною видів праці, їх більшою різноманітністю, можливістю вибору бажаної спеціальності, міським характером спілкування та іншими причинами соціальних переміщень, які залишаються за рамками досліджень, що проводяться. Таке інтенсивне зростання населення породило цілу низку проблем, серед яких виділяється проблема житла. Наприклад, в Києві, попит на житло ще в минулому десятилітті в декілька разів перевищив пропозицію, незважаючи на те, що середня ціна на житло в Києві, Одесі та інших промислових центрах вже давно перевершила фінансові можливості абсолютної більшості громадян України [1].

До проблеми житла також має пряме відношення питання об'ємно-планувальних рішень як внутрішніх приміщень будівель, так і житлових кварталів загалом. Оскільки, більша частина населення України – люди з фінансовими проблемами, то й житло для середнього класу, зазвичай, не відзначається якістю інженерної ідеї. Будівельні організації жертвують площею приміщень, розмірами проходів заради максимального зниження вартості будівництва та максимальної кількості приміщень, відведених на житло, офіси. Відсутність новизни ідей в плануванні житла, перевага в проектуванні кількості над якістю, надмірна

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

одноманітність та щільність забудови – всі ці фактори можуть мати дуже сильний негативний вплив на психічне здоров'я населення. Тенденція такого типу будівництва «бюджетного» житла з'явилась в Україні ще в 20-х роках минулого століття, в період індустріалізації Радянського Союзу, частиною якого на той час була Україна. Перші практичні питання, які довелося вирішувати містобудівникам того періоду – проектування і створення, так званих, робітничих поселень (соцміст): Запоріжжя, Кривого Рогу, згодом Харкова, міст Донбасу. Однак, найбільшої «популярності» будівництво житла для «робочого класу» набуло наприкінці 50-х – на початку 60-х років. В цей період інтенсивно розвивається масове великопанельне житлове будівництво. Для його розвитку була створена програма індустріального домобудування. В цей період панельними, переважно 5-поверховими будинками першого покоління забудовувались великі території житлових масивів. Наприклад, в Києві житлові масиви Відрадний, Нивки, Воскресінка, Першотравневий, Дарниця, Чоколівка, Сирець займають в структурі міста більше 30% житлового фонду [4].

З 70-х років масове житлове будівництво почало здійснюватися за новими серіями житлових будинків. В основу покладено принцип більш диференційованого і гнучкого підходу до серій типових проектів. На відміну від раніше діючого принципу, затвердження колишнім Держпланом СРСР структури житлових будинків за їх типами і поверховістю надається можливість приймати рішення з врахуванням місцевих особливостей і можливостей населеного пункту [4].

Житловий фонд України (за даними на 2006 р.) становить 974 млн. квадратних метрів загальної площі, в тому числі 618 млн. (64%) – в міській і 356 млн. (36%) – в сільській місцевості. У приватній власності – 590 млн. (62%), державній – 310 (32%), фонд житлово-будівельних кооперативів – 39млн (4%), громадський – 20млн (2%) [3].

Щодо проблем планування, необхідно згадати про «старіння» документації та потребу в своєчасних оновленнях прийнятих раніше рішень. У процесі аналізу виявлено, що при розробці генеральних планів були значно переоцінені можливості міст щодо розвитку інженерної і соціальної інфраструктури (інженерне обладнання, транспортно-дорожня мережа, система культурно-побутового обслуговування населення). Відставання в будівництві багатьох закладів культурно-освітнього обслуговування негативно вплинуло на комплексність забудови і формування завершених житлових утворень. У низці міст ще не повністю досягається якість забудови і її архітектурно-композиційна цілісність. Запропонована генеральними планами структура житлового будівництва не завжди відповідає можливостям будівельної бази міст і

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

тому не завжди реалізується. Планування соціального розвитку міст обмежується переважно плануванням соціально-побутової інфраструктури. Основна увага приділяється питанням розвитку тільки об'єктів культурно-побутового обслуговування повсякденного попиту. Необхідно зазначити, що прийнятий при розробці генпланів принцип детальних розрахунків розвитку всіх підприємств і елементів міста на далеку перспективу, як показала практика, не може забезпечити вірогідність їх реалізації, особливо, при існуючих формах господарювання. Вже через 7-10 років проектна документація старіє, не відповідає діючим вимогам і потребує докорінної зміни або внесення суттєвих коригувань. Загальний рівень реалізації генеральних планів міст складає 30-50% від передбачених обсягів [5].

Генеральний план є головним документом, що визначає весь комплекс містобудівних рішень для кожного конкретного міста на тривалий період. Серед різноманітних проблем, що розглядаються і вирішуються в генеральному плані міста, одне з провідних місць належить техніко-економічному обґрунтуванню проектних вирішень, глибина і якість розробки яких повинна забезпечити досягнення найбільшої ефективності містобудування і функціонування всієї системи міських споруд [5].

Відомо, що ціна на житло та землю на околицях населених пунктів завжди значно нижча, ніж в центрі. Це зумовлено більшою концентрацією робочих місць, культурно-розважальних та відпочинкових центрів. Ці фактори спричинили появу ще однієї важливої проблеми – проблеми ущільнення. Ця проблема вважається сьогодні однією з найактуальніших. Дуже часто ущільнення призводить до жертвування комфортом. Під будівельні дедалі частіше відводяться парки та сквери. Також ущільнення дуже негативно впливає на інженерні перевантаження електропроводів, що часто призводить до аварій. Також, подібне ущільнення призвело до частих випадків нехтування питанням інсоляції житла, що в свою чергу почало здійснювати сильний негативний вплив на здоров'я людей [6].

Проблеми житла та ущільнення викликали появу ще однією важливої проблеми – проблеми транспорту. Велика кількість населення пересувається по місту користуючись транспортними засобами. Якщо раніше про перевантаження транспортних шляхів та дефіцит автостоянок не говорилося, то сьогодні це питання постає дедалі гостріше. Щільна забудова не дає розширювати старі й будувати нові дороги та автотраси. Проблему паркування можна було б вирішити побудовою певної кількості підземних та надземних багатоповерхових стоянок, однак, майже вся вільна територія активних центрів в

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

мегаполісах заповнюється житлом та іншими будівлями й спорудами, які є економічно вигіднішими для забудовника. Якщо в Києві раніше виправляла ситуацію наявність внутрішньоміської підземної залізниці (метрополітену), то зараз навіть ця надпотужна структура дуже сильно перевантажується [1].

Велика кількість заводів, фабрик та транспортних засобів спровокувала виникнення ще однієї глобальної проблеми – проблеми екології. Дослідження показали, що щороку шкідливі викиди промисловості в атмосферу становлять сотні тонн. Ці викиди здійснюють сильний негативний вплив на здоров'я та життєдіяльність людей. Оскільки, в великих містах концентрація шкідливих речовин в повітрі значно нижча, ніж в менших населених пунктах, то й проблема екології в мегаполісах постає набагато гостріше. Всі викиди промисловості в повітрі здійснюють руйнівний вплив передусім на дихальну систему людей - виникають набуті гострі респіраторні захворювання та частішають випадки народження дітей з вродженими захворюваннями та дефектами органів дихання [2].

Отже, архітектура житла була, є і буде ще довго основним видом творчої і будівельної діяльності людини. Об'ємно-просторові рішення житлової забудови є фоною забудовою для унікальних громадських будівель і комплексів. В загальних об'ємах будівництва житлові будівлі складають 80-90% і ця ситуація вимагає від архітекторів нових сучасних рішень.

Список використаних джерел

1. Ключниченко Є.Є. Соціально-економічні основи планування та забудови міст. - НДПІ, Київ. - 1999.
2. Ю. Репін. Архітектура житла. - Київ: КГТ“НИИСЭП” - 2003.
3. Дьомін М.М. Сучасні проблеми і методи управління містобудівним розвитком міст // Труды Міжнар. конф. “Проблеми управління сучасним містом”. – К.Т. 995. - С.С. 144-148.
4. Ключниченко С.С. Економіка реконструкції житлової забудови. – К.: Будівельник. 1973. - 81 с.
5. Фомин І.О. Основи теорії містобудування. – К.: Наукова думка, 1994.- 190с.
6. Тимчук Н.Ф. Города и район: регулирование комплексного развития. - М.: Экономика, 1980 - 160 с.

Цимбаліста А. Р.,

асистент кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ІМПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ОДНА З ФУНКЦІЙ ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Граматики досліджують пасивні висловлення у двох аспектах: 1) структурному – в якій мірі пасивні конструкції є синтаксичними парафразами активних; 2) прагматичному – вивчення функцій пасиву, його смислу в контексті семантичної еквівалентності активних і пасивних пропозицій [6, с. 167]. Аналізуючи можливості вживання пасивних конструкцій, вважаємо за потрібне враховувати не тільки трансформаційні властивості опозиції актив-пасив, а й різні інтерпретації пасиву, розглядати його як засіб, що дозволяє уникати згадування причин дії чи процесу, трактувати певну ситуацію з різних точок зору, модифікувати структуру тексту.

Вибір пасивних конструкцій залежить від контекстуальних чинників, таких як перспектива мовця та структура дискурсу. Так, для оповіді характерною є орієнтованість на дію, за якої автор переймає позицію протагоніста, на що вказує агенс-аргумент. Послаблення його впливу означає, відповідно, послаблення значення протагоніста та фокусування уваги на інших персонажах, що перебиває орієнтованість на дію [6, с. 172-173]. Розглянемо окремі функції пасивних конструкцій детальніше.

П. Радтке вбачає причину контрверсійності в сфері трактування пасиву в тому, що він не лише формально реалізується різними способами, а й може виконувати різні функції. Дослідниця згадує три потенційні функції пасиву, запропоновані Т. Гівоном: топікалізацію/тематизацію (*clausal topic assignment*), імперсоналізацію (*impersonalization*), детранзитивацію (*detransitivation*) [5, с. 262]. Вияви цих трьох явищ в українській та німецькій мовах мають суттєві відмінності.

У цій розвідці ми детальніше розглянемо функцію імперсоналізації, що полягає у зниженні рангу агенса/суб'єкта активного висловлення. Можливість опустити агенс є важливою відмінною ознакою пасиву на протигагу активу. Вона має вирішальне значення при виборі пасивної конструкції мовцем і вважається основною комунікативною функцією пасиву. Серед причин уникання прямої вказівки на агенс можна виділити наступні [3, с. 128]:

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

1. Агенс уже згадувався у тексті раніше, тому повторне вживання є зайвим. У цьому випадку відсутність агенса є засобом імпліцитної побудови тексту. Так, С. Папе-Мюллер стверджує, що еліпси з випущеним агенсом є головною характеристикою пасивних висловлень і основним мотивом для їх вибору [4, с. 234-235].

(1) *Ну, німці проскочили на мотоциклах, на машинах, тоді привезли коменданта, зігнали всіх нас до колгоспної контори, той і оголосив: колгосп залишається й надалі, тільки без назви, усе майно, взяте в колгоспі, слід негайно повернути, хто цього не зробить, **буде повішений*** (П. Загребельний).

(2) *Miranda zuckte die Schultern. „Ich lasse deinen Bruder schlafen. Du musst dafür sorgen, dass er **geweckt wird**”* (С. Funke).

У прикладі (1) немає потреби уточняти, хто саме виконуватиме погрозу, оскільки владу приймати такі рішення має комендант, привезений німцями, якому і належать наведені слова. У прикладі (2) згадуються три дійові особи: Міранда, хлопець та його брат. Міранда нагадує хлопцеві, що той мусить потурбуватись про те, щоб брат прокинувся вчасно. Хоча в пасивній конструкції агенс не вказаний, у читача не виникає сумнівів, хто саме будитиме сплячого.

2. Агенс невідомий або відомий лише в загальних рисах, але не може бути конкретно названий.

(3) *Ті небораки **були викликані** до урядника, і гадки не маючи, якої слави вони зажили на глині, їм пригрозили реквізувати глинище на користь казни, а їх самих справити до ведмедів, коли вони не припинять червоної агітації* (В. Земляк).

(4) *Potenzielle Adoptiveltern und die damit verbundene Chance auf eine gesicherte Zukunft für die von uns betreuten Kinder **werden** lediglich genau **geprüft**, ehe wir uns zu einer Vermittlung entschließen* (Е. Aukett).

У прикладі (3) відсутність у двох чоловіків чіткого уявлення про ситуацію, в якій вони опинилися, підкреслюється вибором стилістично маркованого іменника *небораки*. Вибір двочленної пасивної конструкції є доцільним, адже неясно, чи закликав персонажів особисто урядник, чи його підлеглий, а може, вони просто отримали листа. У прикладі (4) описується процес перевірки (*werden geprüft*), яка матиме комплексний характер і до неї залучаться численні установи, подробиці усиновлювачам невідомі, тому агенс не зазначається.

3. У центрі висловлення знаходиться вказівка на власне дію, її наслідки, значення для пацієнса та оточення, в той час як агенс-діяч є нерелевантним для оповіді, а його згадування не відповідає комунікативному плану тексту чи мовленнєвій стратегії оповідача.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

(5) *Самі ноги у Кліма були налаштовані до коня, довжелезні й могутні, вони затужавіли від глини, яку виносив на собі* (Г. Тютюнник).

(6) „*Vielleicht **wird** mein Papa mal nach Russland **versetzt**”, sagte sie. „Dann werde ich Russisch lernen”* (A. Eschbach).

У прикладі (5) розповідається про те, як частково внаслідок міцної анатомічної будови, частково як результат тренувань, ноги Кліма сильні та дозволяють йому багато їздити верхи, що корисно для його поточної роботи. У прикладі (6) дівчину не цікавить, хто саме видасть наказ про переведення батька, і як це відбуватиметься, важливою є лише можливість вивчити мову в природному середовищі.

Опускання агенса дозволяє досягнути певного стилістичного ефекту, наприклад, перелічити низку дій без вказівки на тих, хто їх виконує, що надасть змогу підкреслити динаміку зображуваних подій, представити їх як іманентний процес [3, с. 129].

К. Городенська висловлює думку, що трансформація актив – пасив забезпечує семантичне перетворення предиката дії на предикат стану, що виражає результат цієї дії [1, с. 243] і прирівнює таким чином пасивний стан в українській мові в цілому до німецького Zustandspassiv.

Пасив стану в німецькій мові відображає не дію чи процес, а результативний стан. Відчуженість дії від агенса, зокрема, є однією з причин вживання пасиву в наукових текстах [2, с. 164]. У процесі перетворення знижується комунікативний ранг агенса на користь пацієнса, що займає позицію формального суб'єкта. Пасивним корелятом перехідних дієслів є пасивні дієприкметники доконаного та недоконаного виду, що вживаються у трикомпонентних та похідних від них двокомпонентних конструкціях [1, с. 243]:

(7) *Зайшов би в ліс, написвся води з джерела, попоїв грушок-падалиць... Вони зараз листям **прикидані*** (Г. Тютюнник).

Двокомпонентна конструкція у цьому випадку підкреслює, що результат (*листям прикидані*) є наслідком явища листопаду, що не могло бути виконане свідомим діячем.

Однак у німецькій, на відміну від української, пасив стану, внаслідок своєї відчуженості як від агенса, так і від процесу, не припускає наявності агенса навіть в прийменниковій групі [2, с. 182]. Така конотація є характерною для українських предикативних форм на -но/-то, які підкреслюють редукацію функції агенса, а тому вживаються без нього.

(8) *Невдовзі паровика **було спалено** разом з економією Тисевича, проте Рузин приймак виявився чоловіком діяльним та відчайдушним* (В. Земляк).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

У цьому прикладі акцентується на тому, що було знищено два важливі господарські об'єкти, їх більше не можна експлуатувати, що матиме негативні економічні наслідки для громади.

Як бачимо, імперсоналізація або зниження комунікативного рангу агенса є спільними для обох мов. Функції пасивних конструкцій в українській та німецькій мові виявляються різним способом, що впливає з семантико-синтаксичних відмінностей між ними. Якщо зниження рангу агенса та детранзитивація є спільними рисами для обох мов, то тематизація/топікалізація, яка вважається основною функцією пасиву, не є очевидною для української мови. Однак саме ця несхожість відкриває перспективи для подальшого контрастивного дослідження.

Список використаних джерел

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 398 с.
2. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Leipzig, Berlin, München, 1991. 736 S.
3. Moskalskaja O. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache. Moskau, 2004. 352 S.
4. Pape-Müller S. Textfunktionen des Passivs. Tübingen, 1980. 266 S.
5. Radtke P. Die Kategorien des deutschen Verbs. Zur Semantik grammatischer Kategorien. Tübingen: Narr, 1998. 285 S.
6. Schlobinski P. Funktionale Grammatik und Sprachbeschreibung. Opladen, 1992. 372 S.

Цюцяк А.Л.,

викладач кафедри обліку і оподаткування,

Цюцяк І.Л.,

старший викладач кафедри обліку і оподаткування,

Університет Короля Данила

ЗНАЧЕННЯ НАСКРІЗНОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Задля досягнення стратегічних цілей та завдань розвитку бізнес-одиниці, менеджерам закладів ресторанного господарства, необхідно значну увагу приділяти як налагодженню ефективної виробничо-торгівельної діяльності, так і запровадженню такої форми фінансового контролю, як наскрізний. Адже, важливою особливістю контролю, яку слід враховувати в першу чергу, є те, що він повинен бути всеосяжним.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Зазначене передбачає всебічну і постійну поінформованість про поточні справи, у чому, власне, і буде полягати наскрізний контроль в його філософському розумінні [2, с. 150]. Сутність наскрізного контролю полягає в оцінці достовірності відображення, в обліковій системі та звітності бізнес-одиниці, ключових/суттєвих господарських операцій (подій та явищ) від часу їх виникнення і до завершення, чи навпаки. Саме тому, досліджувана форма фінансового контролю повинна спрямовуватися на оцінювання усіх напрямків виробничо-торговельної діяльності закладів ресторанного господарства і здійснення: 1) оперативного контролю, безпосередніми виконавцями у ході виконання ними функціональних обов'язків; 2) всебічної і детальної (комплексної) перевірки, працівниками служби внутрішнього контролю.

Зазначене надасть змогу здійснювати всеохоплююче оцінювання бізнес-процесів закладів ресторанного господарства задля оперативного виявлення і усунення відхилень від встановлених еталонних показників; попередження деструктивних явищ; пошуку резервів матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів; мінімізації евентуальних ризиків і загроз; забезпечення оптимальної виробничо-торговельної діяльності і, як наслідок, досягнення запланованих фінансових результатів й конкурентоздатності суб'єкта господарювання. При цьому, не варто ототожнювати наскрізний і тотальний контроль, останній, здебільшого, заважає ефективному виконанню обов'язків працівниками, послаблює ініціативу і відповідальність, обмежує самостійність тощо.

Впровадження нових видів внутрішньогосподарського контролю, зокрема і наскрізного стало можливим, в тому числі, із застосуванням у практичній діяльності суб'єктів господарювання сучасних інформаційних технологій. Такі технології надають можливість оптимізувати як процес реєстрації господарських операцій, формування й надання точної і оперативної інформації стейкхолдерам, моделювання управлінських рішень, так і застосовувати ефективні контрольні процедури. Отже, наскрізний контроль виробничо-торговельної діяльності закладів ресторанного господарства можна здійснювати, як ручним способом, так і з застосуванням комп'ютерних технологій, у наступній послідовності:

1) контроль відповідності інформаційному забезпеченню.

Наскрізний контроль має велике значення для інформаційного забезпечення управлінських функцій і завдань, що реалізуються в поточній діяльності підприємства, забезпечує його економічну і фінансову стійкість шляхом постійно діючого моніторингу інформації

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

про всі операції, господарські процеси, грошові потоки, ресурсне забезпечення, властивих виробничому процесу [3, с. 166];

2) контроль реальності існування/виникнення активів та зобов'язань. Здійснюється за допомогою квантитативного контролю фактичної наявності ресурсів та оцінювання реальності існування дебіторської заборгованості й зобов'язань. Сумнівні й нетипові дані можна виявляти з використанням такого методичного прийому, як «тестова перевірка», за яким дослідженню підлягають найбільш суттєві статті фінансової звітності суб'єкта підприємницької діяльності;

3) контроль правильності документального оформлення операцій. Полягає у дослідженні відповідності оформлених первинних документів з обліку виробничо-торговельної діяльності закладів ресторанного господарства вимогам чинного законодавства. Задля цього бухгалтерські документи підлягають формальній й юридичній перевірці, арифметичній перевірці, і перевірці за суттю, тобто з точки зору законності й доцільності, здійснюваної операції;

4) контроль достовірності відображення операцій в обліковій системі суб'єкта господарювання. Такий етап є найбільш важливим і трудомістким, на якому оцінюється реальність, законність, доцільність та ефективність відображених операцій в системі рахунків бухгалтерського обліку й облікових регістрах бізнес-одиниці;

5) контроль повноти. Передбачає, що всі активи, власний капітал й зобов'язання, а також визнанні доходи та витрати повинні у повному обсязі відображатися в облікових регістрах та звітності суб'єкта господарювання;

6) контроль достовірності розкриття інформації у звітності. Передбачає оцінювання облікової інформації, щодо виробничо-торговельної діяльності, на предмет її належного представлення у фінансовій, податковій та статистичній звітності суб'єкта підприємницької діяльності. На даному етапі значна увага звертається на господарські операції та залишки, відображені у звітності. Такі дані повинні: дійсно відбутися; відноситися до визначеного облікового періоду; чітко виражатися; належати до конкретного суб'єкта господарювання; розкриватися в повному обсязі. Також важливо здійснити порівняння відповідності показників, відображених в системі первинного та зведеного обліку;

7) контроль процесу прийняття рішень. Передбачається дослідження наявності різних видів забезпечень для прийняття рішень. Під інформаційним забезпеченням контролю процесу прийняття управлінських рішень розуміється процес пошуку, збору, переробки й надання контрольної інформації, яка у рамках руху інформаційних

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

потоків стає інформаційним ресурсом, інформаційним фондом або інформаційною базою, придатною для використання суб'єктом контролю [1, с. 7]. Також на даному етапі оцінюється своєчасність виконання прийнятих рішень задля досягнення тактичних та стратегічних цілей бізнес-одиниці.

Отже, наскрізний контроль виробничо-торговельної діяльності закладів ресторанного господарства можна визначити як систематичне спостереження і всеохоплюючу перевірку кругообігу господарських засобів (процес заготівлі, процес виготовлення страв власного виробництва та процес збуту готової продукції/купівельних товарів), направлену на оперативне виявлення і усунення відхилень від встановлених еталонних показників; попередження деструктивних явищ; пошуку резервів матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів; мінімізації евентуальних ризиків і загроз; забезпечення оптимальної діяльності і, як наслідок, досягнення запланованих фінансових результатів й конкурентоздатності суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Кондрашов О.А. Організація контролю процесу прийняття управлінських рішень на підприємстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.А. Кондрашов. – Київ, 2016. – 21 с.
2. Серебрякова Т. Ю. Теория и методология сквозного внутреннего контроля : [Монография] / Т.Ю. Серебрякова. – М.: ИНФРА-М, 2012. – 328 с. – (Научная мысль).
3. Шимоханская Т. В. Методология сквозного контроля в аналитических процессах производства / Т. В. Шимоханская // Бухгалтерский учет, налогообложение, статистика. Налоговое право. – 2011. № 6. – С. 165-169.

Шинкар С.М.,

*к.е.н., кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
імені академіка УАН З. Маніва
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сталий розвиток економіки в кожній країні і окремому регіоні поряд із загальними законами функціонування і розвитку має специфічні особливості, які визначаються умовами виробництва, ресурсним потенціалом, менталітетом населення і т.д. У період економічного підйому починається пошкваллення всіх складових виробництва, формується стійкий рівень попиту, зумовлений зростанням рівня життя. При цьому слід зазначити, що досягнення підйому економіки має свою ціну і певні негативні наслідки. У зв'язку з цим мистецтво досягнення стійкості полягає у виборі оптимальних пріоритетів і відповідної стратегії досягнення мети.

Досягнення сталого розвитку - одна з найбільш актуальних проблем, що стоять перед усіма країнами світу. Мета - забезпечити економічне піднесення і одночасно захистити ресурсну базу і навколишнє середовище з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Питання, які стосуються сталого розвитку, сучасних світових тенденцій та їх вплив на економіку України досліджували такі вчені як: А. Філіпенко, О. Білорус, Дж. Робертсон, Д. Лук'яненко, Ю. Мацейко, Д. Мерфі, Ю. Пахомов, та ін. Не дивлячись на те, що даній проблемі приділено багато уваги, але таки залишається ряд невирішених питань. У наукових джерелах недостатньо досліджень щодо взаємовпливу та взаємозв'язку між сучасними глобалізаційними процесами та досягненням показників сталого розвитку на національному та глобальному рівнях, зокрема й в Україні.

Якщо розглянути детально таке поняття як «стійкість економічного розвитку», то ми зрозуміємо, що це такий стан економіки, при якому підтримується стабільність кінцевих параметрів розвитку виробничих, соціальних і економічних показників.

При цьому до розуміння стійкості економічного розвитку можна підходити двояко:

– підтримка стабільності заданого рівня будь-яких кінцевих економічних показників. У цьому випадку мова йде про стабілізаційну стійкість.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

– підтримка стабільності граничних показників економічного зростання, наприклад підтримку певних темпів щорічного приросту ВВП або підтримка інфляції в заданих межах. В даному випадку мова йде про динамічну стійкість.

У соціальному плані економічне зростання - це прагнення поліпшити умови життя громадян, що розуміється як покращення економічного статусу.

Іншими словами, економічне зростання має сприяти поліпшенню якості життя людей, і людства загалом.

Фактично, кожен аспект людської діяльності, будь-яке виробництво повинно спрямовуватись на підвищення якості життя людини, а не тільки на біологічне виживання. У зв'язку з соціально-економічним розвитком, постало питання збереження рівноваги в економіці та природному середовищі людини.

Загалом, багато чинників впливають на економічне зростання: робота, природні ресурси, капітал (матеріальний, фінансовий, людський), а також технічний та технологічний прогрес. І якраз технічний і технологічний прогрес відіграють дуже важливу роль в історії світу і людство в цілому, адже з тих пір, як людина почала обробляти і виробляти, вона почала значно змінювати природне середовище черпаючи звідти ресурси в промислових масштабах. Це спричинило значну деградацію природного середовища і різке зниження природних ресурсів.

Підвищення обізнаності про загрози, що виникли внаслідок нестримного розвитку виробництва та споживання, а також занепокоєння щодо здоров'я людей, викликало обговорення про можливість протидії небажаним соціальним та екологічним наслідкам агресивної економічної діяльності [1].

Земля стає все більш урбанізованою. Якщо в 1900-х роках лише 160 млн. осіб (всього 1/10 населення світу) були міськими жителями, то у 2000-х роках половина світу (3,2 мільярда людей) проживають у зонах урбанізації, тобто тенденції зростають. Крім усього цього неконтрольований ріст населення в деяких країнах викликає проблеми не тільки з забезпеченням нормального рівня життя, а також із забезпеченням належного рівня освіти і зайнятості.

Населення з бідніших країн часто емігрує до економічно та соціально розвинених країн, але через брак відповідної освіти вони не можуть розраховувати на високооплачувану роботу. Тому країни, що розвиваються, потребують підтримки зі сторони економічно розвинених країн.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Слід пам'ятати, що незважаючи на усвідомлення того, що людство зробило значний прогрес у цивілізації, лише трохи більше мільярда людей у світі має безкоштовний доступ до сучасних технологій, телекомунікацій та транспортних систем. Решта населення світу - близько 5 мільярдів - живе в менш розвинених країнах. По-друге, навіть у високорозвинених країнах часто не має доступного житла, відповідного рівня медичного обслуговування, освіти, та ін. [2].

Безумовно, економічне зростання у відповідності до ідеї сталого розвитку - це правильний шлях, який обрало людство але, як ви можете бачити за ці роки, дотримуватись принципів цієї концепції не зовсім просто. Постійний розвиток людства з часом набув форми науково-технічного розвитку та глобалізації.

В економічному плані - це процес інтеграції економік окремих держав. Людство постійно рухається вперед. Воно постійно прагне до економічного зростання, яке розуміється як зростання вартості вироблених товарів і послуг з року в рік. Саме це все дозволяє нам жити комфортно, і ми відчуваємо задоволення, часто не помічаючи диспропорції між нашими світом і світом, де навіть доступ до питної води - це розкіш.

Постійне прагнення поліпшити якість нашого життя дійсно зводиться до безперервного зростання економічного статусу. Але якраз усе це і призвело до проблем, з якими ми боремося. Їх вирішення вимагає не тільки подальшого співробітництва між урядами країн світу та наднаціональними організаціями, але й змін у нас самих.

Країни, що розвиваються, повинні розуміти свої проблеми та джерела їх виникнення та вміти адаптуватись до моделі поведінки розвинених країн. А розвиненим країнам, в свою чергу, слід пам'ятати, що жити – не означає захоплювати і володіти.

Список використаних джерел

1. Желазко Б. Біотехнологія та сталий розвиток. Корпоративні стратегії сталого розвитку. Видавництво Варшавської школи економіки, Варшава 2009., с. 268.
2. Technology, Globalization and Sustainable Development. Transforming the Industrial State, red. N.A. Ashford, R.P. Hall, Yale University Press, New Haven, Conn., 2011.

Шулятицький С.І.,
юрист юридичного відділу,
викладач кафедри цивільного права і процесу
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА У МАЛОЗНАЧНИХ СПРАВАХ У ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на підставі Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» з 01 січня 2019 року представництво у судах першої інстанції, як і у вищих судових інстанціях, здійснюється виключно адвокатами з винятками, встановленими законами. Новою редакцією Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК) України, яка набрала чинності 15 грудня 2017 р. запроваджено нову правову категорію «малозначні справи», в яких допускається представництво особами, які не є адвокатами. Принципово нові для цивільного судочинства положення ЦПК України дисонують з окремими положеннями Конституції України та викликають певні труднощі для правозастосовної практики. Це зумовлює необхідність проаналізувати сутність окремих проблемних аспектів представництва у малозначних справах.

Мета дослідження полягає у встановленні особливостей здійснення представництва у малозначних справах, а також внесенні пропозицій щодо законодавчого вдосконалення даного інституту в системі цивільного судочинства України.

Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» № 1401-VIII від 02.06.2016 р. (далі – Закон № 1401-VIII), внесено зміни до Конституції, зокрема викладено в наступній редакції ст. 131² Конституції: «Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді... Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді ... у малозначних спорах».

Водночас, п. 11 Перехідних положень Конституції доповнено пунктом 16¹ такого змісту: «11) представництво відповідно до пункту 3 частини першої статті 131-1 та статті 131-2 цієї Конституції виключно ... адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року». Таким чином, з 1 січня 2019 року саме адвокати мають виключне право на здійснення представництва у судах всіх інстанцій у цивільних справах за винятками, передбаченими законом.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

В той же час у новій (чинній) редакції ЦПК України у ст. 60 зазначено: «1. Представником у суді може бути адвокат або законний представник. 2. Під час розгляду спорів, що виникають з трудових відносин, а також справ у малозначних спорах (малозначні справи) представником може бути особа, яка досягла вісімнадцяти років, має цивільну процесуальну дієздатність, за винятком осіб, визначених у статті 61 цього Кодексу». Згідно ст. 62 ЦПК України, повноваження представників сторін та інших учасників справи мають бути підтверджені довіреністю фізичної або юридичної особи.

На перший погляд положення Конституції та ЦПК України не суперечать одне одному, однак більш детальний аналіз положень законодавства дозволяє виявити низку неузгодженостей щодо представництва у порядку розгляду малозначних справ. Зокрема, є певна неузгодженість положень Конституції та ЦПК України, щодо застосування терміну «малозначні справи» та «малозначні спори». Так, термін «спори», свідчить про існування спірних правовідносин, які можуть бути предметом розгляду виключно у позовному провадженні, тоді як термін «малозначні справи» є більш широким за змістом, та може застосовуватися і до справ окремого провадження.

Крім цього, ЦПК України не містить чіткого та однозначного для розуміння визначення поняття «малозначні справи». У ч. 6 ст. 19 ЦПК України, зазначено про те, що для цілей цього Кодексу малозначними справами є: 1) справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; 2) справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

В даному випадку слід погодитися із аргументацією І. О. Ізарової: «Використаний термін «малозначні» доволі специфічний, оскільки значення справи для заявника не залежить від його ціни або складності розгляду і навряд чи варто ділити справи на значні та малозначні» [2, с.18].

Слід відзначити, що широке використання оціночних чинників при регламентації малозначних справ, свідчить про наявність певних ризиків, адже, суд при вирішенні питання чи є справа малозначною, може прийти до помилкового висновку щодо того, що подана на розгляд до суду справа, не може бути віднесена до малозначних. Як наслідок, представництво у такій справі представника, який не є адвокатом, стає фактично неможливим, чим обмежується право учасника справи на вибір захисника своїх прав.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Важливим аспектом представництва у малозначних справах є вирішення питання щодо доцільності подання клопотання про розгляд малозначної справи в судовому засіданні. Так, згідно частин 5-6 ст. 279 ЦПК України, суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами, за відсутності клопотання будь-якої зі сторін про інше. За клопотанням однієї із сторін або з власної ініціативи суду розгляд справи проводиться в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін.

Суд може відмовити в задоволенні клопотання сторони про розгляд справи в судовому засіданні з повідомленням сторін за одночасного існування таких умов: 1) предмет позову є стягнення грошової суми, розмір якої не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; 2) характер спірних правовідносин та предмет доказування у справі не вимагають проведення судового засідання з повідомленням сторін для повного та всебічного встановлення обставин справи. Тому, якщо, на думку представника, доцільно провести судові засідання у малозначній справі, необхідно навести істотні аргументи та переконати у цьому суд.

Іншим проблемним аспектом представництва у малозначних справах є обмеження права на касаційне оскарження, виходячи з високого статусу Верховного Суду, наділений у даному випадку дискреційними повноваженнями. Так, на думку Голови Касаційного цивільного суду Верховного Суду Б. Гулька, одним з «фільтрів» допуску справ до касаційного перегляду є ч. 3 ст. 389 ЦПК про те, що не підлягають касаційному оскарженню судові рішення у малозначних справах, крім випадків, якщо а) касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовчої практики; б) особа, яка подала касаційну скаргу, позбавлена можливості спростувати преюдиційні для неї обставини при розгляді іншої справи; в) справа становить суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу; г) суд відніс справу до малозначних помилково. Наслідком такого є відмова у відкритті касаційного провадження (п. 1 ч. 2 ст. 394 ЦПК) [1].

Таким чином, представництво у малозначній справі покладає на представника додаткову відповідальність, оскільки негативне її вирішення для учасника справи, якого представляє представник, суттєво обмежує можливість її касаційного перегляду. Так, наприклад, в ухвалі Касаційного цивільного суду Верховного суду від 20 лютого у справі № 351/1761/18 зазначено, що: «У лютому 2019 року до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду надійшла касаційна скарга, подана представником, на ухвалу Івано-Франківського

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

апеляційного суду від 22 жовтня 2018 року, у якій заявник, посилаючись на порушення судом норм процесуального права, просив скасувати вказане судові рішення. Вивчивши касаційну скаргу та додані до неї матеріали, Верховний Суд дійшов висновку про відмову у відкритті касаційного провадження, оскільки вона подана на судові рішення у малозначній справі, що не підлягає касаційному оскарженню. Предметом позову у даній справі є стягнення аліментів у розмірі 2 тис. грн щомісячно. Отже ціна позову становить 12 тис. грн (2 тис. грн x 6), яка станом на 1 січня 2018 року не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (1 762 грн x 100 = 176 200 грн). Отже, зазначена справа є малозначною відповідно до наведених приписів ЦПК України. Касаційна скарга не містить посилань на наявність обставин, які передбачені пунктом 2 частини третьої статті 389 ЦПК України. Обставин, за наявності яких судові рішення у малозначній справі підлягає касаційному оскарженню, Верховним Судом у цій справі не встановлено» [4].

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що запровадження у цивільному судочинстві правової категорії «малозначні справи» та розгляд таких справ, за загальним правилом, у спрощеному позовному провадженні сприяє оптимізації цивільного процесу. Водночас, потребують подальшого удосконалення критерії для визнання судом справ малозначними. Слід відзначити, що представництво у малозначних справах (яке допускається і особами, які не є адвокатами) має ряд проблемних аспектів, починаючи з необхідності обґрунтування віднесення справи до категорії малозначних, подання клопотання про розгляд справи у судовому засіданні у спрощеному позовному провадженні та завершуючи обмеженими можливостями щодо касаційного оскарження рішень у малозначних справах.

Список використаних джерел

1. Гулько Б. Малозначні справи у практиці Верховного Суду. – Судебно-юридическая газета 12-14 (431-433). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sud.ua/ru/news/blog/116476-maloznachni-spravi-u-praktitsi-verkhovnogo-sudu-a6167e>
2. Ізарова І. О. Реформи цивільного процесуального законодавства в незалежній Україні: 1991-2017 [Текст]/ О. І. Ізарова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства». – К. : ВД Дакор, 2017. – К., 2017. – С.18-35.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

3. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02 червня 2016 р. № 1401-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.

4. Ухвала Верховного Суду від 20 лютого 2019 р. у справі № 351/1761/18: Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80079873>

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n8125>

Януш Х. М.,

*викладач кафедри перекладу та філології
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ*

НАВЧАЛЬНА МОТИВАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Сучасний етап розвитку викладання іноземних мов характеризується зміною пріоритетів і методів навчання. Основні напрями комунікативного підходу до вивчення іноземних мов передбачають підготовку та перепідготовку викладачів іноземної мови, теоретичну розробку актуальних методологічних проблем, впровадження загальноєвропейських рекомендацій у сфері мовної освіти, створення нових навчально-методичних комплексів з іноземних мов для різних вікових груп, зокрема, для професійних потреб студентів, розробку та впровадження новітніх інформаційних технологій у викладанні іноземних мов.

Особливу увагу привертають немовні спеціальності, для яких знання іноземної мови не є первинною фаховою необхідністю, проте, враховуючи сучасні тенденції розвитку і глобалізації суспільства, стають важливою передумовою формування і успішної діяльності компетентного фахівця своєї галузі. Адже в такому випадку аспектне викладання не буде актуальним. На думку Л.В.Яроцької, доцільним буде «акцентування уваги на специфіці професійної діяльності в тій предметній галузі, яку освоює студент» [4, с. 30].

Володіння граматичними чи лексичними нормами будь-якої іноземної мови не матиме значення, якщо ці знання не будуть інтегровані у повсякденну чи професійну сферу [5].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Вагомим фактором успішності навчання є мотивація студентів. Саме вона є першоджерелом будь-якої діяльності. Серед основних видів мотивації при вивченні іноземної мови розрізняють внутрішню і зовнішню.

Внутрішня мотивація перш за все пов'язана зі змістом діяльності, а не із зовнішніми обставинами. Її ще називають процесуальною. Важливою складовою успішного навчання є формування саме внутрішніх мотивів, які зроблять процес навчальної діяльності для студентів важливим, цілеспрямованим і наповненим сенсу[1].

Внутрішня мотивація поділяється на комунікативну, пізнавальну, а також інструментальну. Комунікативна мотивація – це перш за все бажання студентів вільно спілкуватися іноземною мовою. Лінгвопізнавальна – це позитивне ставлення до процесу оволодіння мовним матеріалом. Інструментальна – це ставлення (бажано, щоб воно було позитивним) до різних форм роботи в процесі навчання[3, с. 41].

«Зовнішня мотивація – конструкт для опису детермінації поведінки в тих ситуаціях, коли фактори, які її ініціюють і регулюють, перебувають поза особистістю» [2, с. 138]. Зовнішня мотивація теж має свої підвиди: широку і вузькоособистісну.

Існує багато прийомів та способів підвищення мотивації студентів в процесі вивчення іноземної мови. Слід зазначити, що, хоча зовнішня (як позитивна так і негативна) мотивація є набагато потужнішою, викладач має докласти зусиль для формування саме внутрішньої мотивації, створити таку атмосферу при якій вивчення іноземної мови стане індивідуальною потребою кожного студента.

Список використаних джерел

1. Козьміна Н.А., Гурєєва Л.В. Роль мотивації в процесі вивчення іноземної мови студентами технічних ВНЗ. Педагогические науки. Современные методы преподавания.

URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/kozmina_rol'.pdf (дата звернення 14.04.2019).

2. Молчанюк О. В. Навчально-пізнавальна мотивація особистості: психолого-дидактичний аспект. Наукові записки кафедри педагогіки. 2013. Вип. 32. С. 131–139. URL: <file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/D%0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-6692-1-10-20150703.pdf> (дата звернення 14.04.2019).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

3. Смольнікова А., Нагорняк В. Формування та розвиток навчальної мотивації у студентів на заняттях англійської мови. Zbiórraportównaukowych. „KNOWLEDGE SOCIETY„ (30.10.2014 - 31.10.2014). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamondtradingtour», 2014. С.41–43.

4. Яроцкая Л. В. Дисциплина «Иностранный язык» и профессионально-развитие личности. Вестник Московского государственного лингвистического университета. Серия : Образование и педагогические науки. 2015. № 14. С. 48–55.

5. Fremdsprachen kenntnisse und interkulturelle Kompetenz: Ein unschlagbares Dreamteam. Веб-сайт. URL: <https://www.abcomm.de/sprachenmagazin/artikel/fremdsprachenkenntnis-se-und-interkulturelle-kompetenz-ein-unschlagbares-dreamteam> (дата звернення 14.04.2019).

Яцив М.Б.,

*к. арх., доцент кафедри дизайну
архітектурного середовища
НУ «Львівська політехніка»*

м. Львів

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНСОЛЯЦІЇ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ МІСТА

Суттєвими чинниками, що впливають на формування якісного житлового середовища є група екологічних (санітарно-гігієнічних) вимог, яку складають такі показники: об'єм приміщення, температура й вологість повітря, природне освітлення, повітрообмін приміщень, шумовий режим тощо. На температуру, відносну вологість і природне освітлення приміщень істотно впливає інсоляція – опромінення поверхонь приміщень прямою сонячною радіацією.

Водночас із створенням відчуття "сонячності" інтер'єру, що значною мірою визначає настрій і самопочуття людини, впливає на її психоемоційний комфорт, інсоляція є необхідним сприятливим природним чинником, який оздоровче впливає на людський організм, мікроклімат приміщення та мікрофлору доквілля. Проте, цей позитивний вплив проявляється лише за достатньої дози прямих сонячних променів, яка непрямо характеризується тривалістю інсоляції [1, с. 128]. Варто зауважити, що як недостатня тривалість інсоляції (менше 2,5 год.), так і надмірна (більше 4 год.), створюють у приміщенні дискомфортні умови для праці і проживання.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Концепція розвитку міських поселень передбачає ущільнення забудови. В умовах ринкової економіки, приватної власності на землю та нерухомість, будівництво нового житла пов'язане із затратами на улаштування транспортних та інженерних мереж, тому інвестори зацікавлені у пошуку територіальних ресурсів в межах історично сформованої забудови міста. Збільшення щільності і підвищення поверховості під час реконструкції існуючої забудови неминуче призводить до зміни інсоляційного режиму території, істотного зниження тривалості інсоляції приміщень і територій в межах житлових кварталів. Сьогодні, коли у нашій державі відбувся перехід від будівництва будівель за типовими проектами до індивідуального проектування та триває процес ущільнення житлової забудови у містах завдяки реконструкції будівель чи впровадження нового будівництва в історично сформоване середовище, особливого значення набуває фактор раціонального планування території, оптимальної орієнтації будівель за сторонами горизонту, правильний вибір поверховості та конфігурації у плані. За такої ситуації проектантам необхідно забезпечити не тільки комфортні умови проживання у проєктованих будівлях, забезпечуючи виконання норм тривалості інсоляції квартир, але й не порушити інсоляційний режим квартир і довкілля існуючих будинків.

Упродовж останніх 15 років (2004 – 2018рр.) автором виконано більше 200 інсоляційних досліджень житлової забудови Львові та інших міст області (Борислава, Стрия, Трускавця, Миколаєва та ін.). В них дана об'єктивна експертна оцінка проєктних рішень нових будівель щодо тривалості інсоляції в квартирах, встановлено вплив проєктованих будівель та тих, що підлягають реконструкції, на інсоляційний режим існуючих будівель і прибудинкових територій. Узагальнюючи досвід науково-експериментальних інсоляційних досліджень спробуємо зробити деякі висновки, зосередивши увагу, насамперед, на архітектурно-просторових, санітарно-гігієнічних та морально-етичних аспектах інсоляції.

Розміщення нового багатоповерхового будівництва в центральних районах міст приваблює у багатьох аспектах, і його "інтервенцію" в історичне середовище, попри протести населення та архітектурної громадськості, ніяк не зупинити. Це часто призводить до руйнування унікальних архітектурних ансамблів, які створювались впродовж багатьох віків, порушення масштабності забудови, зникнення дитячих майданчиків, елементів озеленення тощо. Однак, турбує не тільки це. Ущільнення й збільшення поверховості забудови неминуче погіршує мікроклімат в житлових приміщеннях завдяки зниженню тривалості

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

інсоляції або її повної відсутності. Інсоляція в цьому випадку є чи не єдиним чинником стримування непомірних апетитів забудовників.

Стримати некеровану нищівну стихію масового будівництва в структурі історичної забудови можна посиленням державного та громадського контролю за містобудівною діяльністю. Діяльність державних і муніципальних служб, як це передбачено Законами України, повинна бути підконтрольною громадським інститутам. Під час розроблення містобудівних рішень, а вони зазвичай викликають громадський інтерес, саме мірою врахування інтересів суспільства загалом та окремих громадян повинна визначатись якість містобудівного проекту [2, с. 50].

Кожний архітектурний об'єкт отримує не лише естетичну, але й моральну оцінку своєї доречності, суспільної користі, міри впливу на довкілля. Моральні відносини – дії людей, спрямовані один на одного з приводу дотримання чи порушення моральних норм. Моральність в архітектурі можна окреслити так: об'єкт, котрий ти будуєш як архітектор, має радувати й задовольняти не тільки тебе й замовника, але й інших людей. Через це головними носіями архітектурної моралі є замовники й архітектори [3, с. 368]. Навіть якщо проектне рішення будинку відповідає основним містобудівним і естетичним вимогам, але суперечить нормам інсоляції, то якими шляхетними не були б наміри замовника, його будівництво суперечить моральним нормам. З іншого боку мешканці повинні погодитись, що у випадку дотримання у проектному рішенні усіх норм, ніхто і ніщо не має перешкоджати будівництву.

Архітектори, які на початковій стадії проектування ігнорують нормативні вимоги інсоляції, часто змушені вносити зміни в проектну документацію пізніше, на стадії її затвердження. Щоб зменшити до мінімуму коригування проектного рішення, вони намагаються не вносити істотних змін до об'ємно-просторового рішення, а обмежуються простим – "вигризають" частину об'єму будівлі, яка затінює вікна існуючих будівель. Правильний підхід – проектувати від початку з урахування усіх аспектів впливу інсоляції. У зв'язку із забудовою "вільних" ділянок у містобудівному середовищі виник новий аспект інсоляції житлової забудови, який пов'язаний з обмеженням форми нових об'єктів та новою їх морфологією.

У більшості інсоляційних досліджень, згаданих вище, проектантам надавались рекомендації по зміні конфігурації будівель, їх поверховості та пластиці фасадів. Інсоляційний чинник у міському середовищі окреслює низку архітектурно-морфологічних прийомів та засобів у нових архітектурних об'єктах. Зокрема, для запобігання затіненню сусідньої

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

забудови довгий об'єм набуває рис терасованого чи каскадного будинку. Наявність несприятливої для інсоляції сторони (фасад орієнтований на північ) викликає необхідність двобічної орієнтації приміщень квартири на різні фасади, а за їх односторонньої орієнтації фасадна поверхня набуває опукло-об'ємної форми з еркерами трикутної, трапецієподібної чи напівкруглої форми. Житлова забудова, яка існує обабіч проектованої будівлі призводить до застосування форми даху відповідно до одного або двох схилів.

"Інсоляційний конфлікт" виникає насамперед між забудовником і мешканцями існуючих будинків. Тому контролюючі муніципальні служби обмежуються вимогою експертних висновків відносно впливу новобудови на навколишні будинки, упереджуючи можливі скарги на "затуляння сонця" і тільки зрідка в перевіряють дотримання норм інсоляції у проєктованих будівлях. Така практика не зовсім правильна, оскільки вартість житла висока а умови проживання можуть бути далеко не комфортними. Наприклад, у трикімнатній квартирі вікна двох житлових приміщень орієнтовані на північ, у третій кімнаті – на південь. У перших двох інсоляція відсутня, що істотно погіршує температурно-вологісний та психологічний мікроклімат приміщень; в третій кімнаті, яка часто є спальним приміщенням, можливий перегрів завдяки надмірній інсоляції крізь вікно орієнтоване на південь. Формально норма інсоляції виконується (згідно ДБН), однак умови проживання в цій квартирі не можна назвати комфортними.

Висновки.

Сучасне планування міських територій характерне тенденціями до забудови вільних ділянок. Ущільнення забудови, особливо історичних районів міста, істотно погіршує мікроклімат приміщень, знижує якість життя. Відмова від нормування інсоляції в квартирах і на прибудинкових територіях призведе до ще більшого ущільнення забудови та зростанню поверховості житлових будинків. Інсоляція забудови стає важливим чинником проєктування нових об'єктів на існуючих міських територіях.

Обмеження, які накладає інсоляційний чинник на проєктування нових об'єктів стають підставою для формування нового аспекту архітектурної морфології. Систематизація досвіду інсоляційно-архітектурної морфології є підґрунтям для розвитку та оптимізації процесу нового формотворення.

Список використаних джерел:

1. Омеляненко М.В. Питання санітарно-гігієнічного нормування житлового середовища // Науково-технічний збірник "Сучасні проблеми

**Концептуальні проблеми розвитку сучасної
гуманітарної та прикладної науки**

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

архітектури та містобудування". – К.: КНУБА, 2006. – Вип. № 15. – С.128-137.

2. Дьомін М., Левітан Я. Соціально-демографічні процеси та основи державної містобудівної політики в Україні // Проектно-планувальні аспекти містобудування. – К., 2004. – Вип. 7. – С.47 - 56. 3. Беломесяцев А.Б. Філософські основи архітектури / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. – К.: ІПСМ АМУ, 2005. – 369с.

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ
ГУМАНІТАРНОЇ І ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ
НАУКОВЦІВ**

Бардигула О.,

студентка ПВНЗ Коледж Університету Короля Данила

Науковий керівник: викладач кафедри будівництва

Гусар Катерина Дмитрівна

м. Івано-Франківськ

УТЕПЛЕННЯ ФАСАДІВ ЖИТЛОВИХ БУДІВЕЛЬ

Будівля втрачає тепло через вікна і двері, дах, фундамент, підвал і підлогу першого поверху, а також стіни. При сучасному постійному зростанні цін на комунальні послуги та збільшенні вартості енергоносіїв, підвищення енергоефективності житлового приміщення набуває особливої актуальності.

Особливу увагу слід звернути на утеплювання зовнішніх стін, адже вони відповідають за 30% тепловтрат[1].

Якщо у нових будинках теплоізоляція будівельних конструкцій проблем не викликає, то в міських квартирах старого житлового фонду найбільш просто виконати внутрішнє утеплення стін. Однак для того щоб поліпшити теплоізоляцію стінових панелей і при цьому не завдати шкоди обробці житлового приміщення, а часом і самій конструкції будівлі, необхідно знати технологію утеплення і правильно підібрати матеріали для виконання робіт.

Неправильно виконана теплоізоляція стінових панелей усередині житлового приміщення часто призводить до негативних чинників, а саме:

- порушення паро-гідроізоляції, що викликає підвищену вологість всередині приміщення;
- псування внутрішньої обробки, викликані неправильно підібраним теплоізоляційним матеріалом;
- руйнування несучих стінових панелей – причому даний дефект має місце як у дерев'яних так і цегляних будинках.

Механізм виникнення цих дефектів досить простий:

- при внутрішньому утепленні сама стінова конструкція не стає теплішою і її промерзання залишається на колишньому рівні;
- неправильно вибраний матеріал або неправильно виконаний монтаж утеплювача призводить до підвищеного утворення конденсату між шаром утеплювача і поверхнею стіни; надлишкова волога може

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

замерзати, викликаючи розфарбовування цегли або викликати гниття (утворення цвілі) дерева;

- за рахунок збільшеної вологості в проміжку між обробкою і несучою конструкцією теплоізоляційний ефект (ефект «термоса») порушується і внутрішнє утеплення стін не приводить до бажаного результату;

- в силу цих причин використання будь-яких водопоглинаючих волокнистих і пористих утеплювачів (мінеральна вата, коркові плити, рідка кераміка) неприпустиме.

Найбільш кардинальним способом зниження тепловтрат при внутрішній теплоізоляції зовнішніх стін є монтаж дубль-стіни.

Вона не є несучою, а її основна функція – створити між зовнішньою панеллю і обробкою певний зазор, який може заповнюватися теплоізоляційним матеріалом або грати роль повітряного прошарку – теплоізолятора. Однак цей спосіб досить трудомісткий і витратний, і призводить до зменшення корисного обсягу житлового приміщення. Незалежно від технології, та способу внутрішньої теплоізоляції і використовуваних матеріалів, перед початком виконання робіт необхідно виконання наступних умов:

- стінові панелі повинні бути максимально сухими;
- монтаж теплоізоляційних матеріалів необхідно проводити одночасно з облаштуванням паро-гідроізоляції;
- всі матеріали повинні володіти підвищеною вологостійкістю;
- монтаж теплоізоляційних листів повинен проводитися встик, без зазору.

Існує безліч технологій внутрішнього утеплення стін, в яких застосовуються різні способи теплоізоляції і сучасні утеплюючі матеріали.

Однак більшість з них розраховані на нові будівлі і вимагають виконання досить трудомістких монтажних робіт.

Використання пінополіуретану дозволяє найбільш просто виконати теплоізоляцію стінових панелей усередині житлового приміщення. Фізико-механічні характеристики цього матеріалу дозволяють створити на поверхні стіни паронепроникний бар'єр, що володіє відмінними, теплоізоляційними, властивостями.

Цей матеріал перед нанесенням є полімерним в'язким розчином, який при контакті з повітрям спінюється і полімеризується. Для того щоб створити утеплюючий шар потрібної товщини з рівною поверхнею необхідна установка каркасу, для облаштування якого використовують або спеціальний каркасний профіль або дерев'яні бруски і рейки. Після установки каркасу і заливки в його осередку пінополіуретану, застиглий шар утеплювача покривають паро-гідроізолюючою поліетиленовою

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

плівкою. Стички плівки або зварюють, або проклеюють спеціальним скотчем. Цей спосіб внутрішнього утеплення стін дозволяє зробити декоративну обробку стін з використанням гіпсокартону, листи якого можна кріпити на вже наявний каркас.

Пінополістирол прекрасно монтується на стіну по фасадному методу. Для цього застосовують одночасно фіксацію тарілчастими дюбелями та саджають на клей. Клейовий шар виконує ще й ізолюючу функцію. Найкраще для цих цілей підходить поліуретановий клей у вигляді піни. Завдяки гарній міцності матеріалу, допускається обробка утеплених стін мокрим способом прямо по теплоізолятору, без усяких каркасних технологій. При цьому не відбувається перевантаження стіни, адже питома вага матеріалу дуже низька. Один 1 кв.м утеплюючого шару, з використанням пінополістиролу легше в 2 - 2.5 рази, ніж такий же по товщині шар з мінеральної вати.

Мінеральну вату на основі скло- або базальтових волокон для утеплення стін застосовують набагато частіше ніж пінополістирол [1]. Цей матеріал перевершує пінополістирол з точки зору екологічності, пожежної безпеки і звукоізоляції. До того ж мінеральна вата має достатню для кліматичних умов України теплоізоляційну здатність і відрізняється високою паропроникністю. Остання дуже важлива для багатошарових стін, де здатність матеріалів до пропускання пари повинна зростати зсередини назовні.

Різновиди мінеральної вати відрізняються показниками пружності і жорсткості. Більш м'які матеріали постачаються у вигляді рулонів і використовуються для утеплення даху або підлоги, де немає навантаження на шар теплоізоляції. А для утеплення зовнішніх фасадів будівель, які піддаються вітровим навантаженням, застосовують більш жорсткі і пружні плитні матеріали. Отже, якість утеплення стін залежить від дотримання технології, правильності встановлення теплоізолюючих матеріалів і часу виконання робіт. Теплоізоляцію стінових панелей усередині приміщення слід проводити в сухі дні, коли поверхня несучих стін досить просушена.

Економія на опаленні, використання альтернативної енергетики та інших сучасних рішень, в тому числі, щодо теплоізоляції фасадів – це те, що в Європі вже давно є нормальною практикою. Наприклад, у сусідній Польщі за термомодернізацію житла взялися ще у 90-ті, і сьогодні до 50% всього житлового фонду утеплені і використовують набагато менше енергії [2]. Крім того, заходи щодо термоізоляції зовнішніх стін дозволить підвищити строк експлуатації будівель на 15-20%.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

З 1-го грудня 2018 року почали діяти нові будівельні норми щодо фасадної теплоізоляції[2], де чітко прописано вимоги щодо утеплення будівель., а саме:

- основні вимоги до проектування конструкцій зовнішніх стін з фасадною теплоізоляцією: теплотехнічні показники, несуча здатність конструкцій і т.д.
- вимоги до забезпечення їхньої експлуатаційної придатності, контролю якості та інше.

Впровадження цих норм в проектуванні будівель дозволить українцям заощаджувати до 15% тепла щорічно[2]. Це той шлях, яким ідуть країни Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Теплоізоляція фасадів. Способи та матеріали для утеплення стін [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://eurohouse.ua/ua/statti/teploizolyaciya-fasadov-sposoby-i-materialy-dlya-utepleniya-sten>
2. Урядовий портал [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/vsi-visotni-budivli-mayut-proektuvatisya-lishe-energoefektivnimi-lev-parchaladze>
3. Утеплення стін з середини. Чи варто виконувати внутрішнє утеплення стін? [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://dimcad.in.ua/>

Богущ Н.,

*студентка 2 курсу факультету архітектури,
будівництва та дизайну*

Університету Короля Данила

*Науковий керівник: викладач кафедри будівництва та
цивільної інженерії*

Гусар Катерина Дмитрівна

ВПЛИВ РЕЛЬЄФУ НА ПЛАНУВАЛЬНУ СТРУКТУРУ ЗАБУДОВИ

Території зі складним, виразним рельєфом володіють не тільки високими рекреаційними і естетичними якостями, але і культурно-історичною значущістю. Природний рельєф і природне оточення формує, задає планування і характер міста – це часто початкові умови, відправні точки для створення того або інакшого проекту будівлі або споруди. Саме вони повинні займати основне положення при формуванні об'ємно-планувального рішення архітектурного об'єкта, який в своєму

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

закінченому вигляді буде продовжувати композицію природного середовища.

Історичносклалося так, що будівництво міст починалося із зведення житла, місце під яке частіше за все вибиралося в найбільш сприятливих природних умовах: в долинах рік, серед укритих від сильних вітрів горбів і часто поблизу джерел необхідних ресурсів. Все це природним чиномсприялоінтенсивномузростанню і розвиткупоселень.

В літературі по темі архітектурного проектування житлових будівель для умов складного рельєфу [1,3]розроблено системи опису складного рельєфу і системи житлового будівництва на ньому, які дозволять вибрати тип будинку, максимально відповідний схилу. Типологія житла за способом компонування відносно схилу в найбільшій мірі відображає вплив рельєфу на тип житлового будинку, дає можливість впорядкувати велику різноманітність житла.

Житловірайони і мікрорайонистворюються на ділянках, найбільшзручних для забудови, в той час як території, важкі для використання, зберігаються як заповідникиживоїприроди, перетворюються в парки.Однак розроблені різні методи забудови територій зі складним рельєфом, які при їх раціональному використанні володіють великими художніми принадами в порівнянні з будівництвом на рівнині.

Так, в горбистій місцевості рельєф зумовляє розміщення забудови по схилах, в той час як вулиці і дороги прокладають в пониженнях. Якщо схили являють собою ряд ярусів, найбільш бажана рядова забудова в межах плоских ділянок. Забудова уступів може здійснюватися як терасними будівлями, так і рядами будівель однакової висоти або з поступовим підвищенням поверховості, причому нижні будівлі не повинні перевищувати бровки вищерозташованої тераси, щоб не виділятися в силуеті.

Кращою формою забудови вершини є розміщення на ній домінантної будівлі підвищеної поверховості, суспільних будівель і споруд з видовими майданчиками.

Одним з найважливіших принципів, яким потрібно керуватися при висотній організації території, що будується, є максимальне збереження існуючого рельєфу, природних форм поверхні, що грає значну роль в формуванні урбанізованого ландшафту. Для досягнення єдності рельєфу і забудови необхідна ретельна оцінка міри відповідності особливостей рельєфу характеру забудови. Детальний аналіз естетичних якостей рельєфу передбачає не тільки виявлення характерних його форм, але і обґрунтування принципів їх найбільш вираженого використання при розміщенні забудови.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Сприятливий взаємозв'язок рельєфу і забудови може характеризуватися двома основними закономірностями:

1) забудова збагачує ландшафт, підкреслюючи основні його форми пропорціями споруд;

2) забудова займає підлегле положення по відношенню до рельєфу, вписується в ландшафт, не порушуючи цілісності його сприйняття.

В літературі [1,3] підкреслюється необхідність ретельного вибору типу будівель з метою максимального використання існуючого рельєфу, пристосування забудови до рельєфу. Вертикальне планування в таких випадках обмежується згладжуванням окремих нерівностей поверхні, що забезпечує посадку будівель, прокладку пішохідних і транспортних шляхів. У містобудівній практиці, при корінному перетворенні рельєфу на значних територіях частіше виникає необхідність підняття відміток споруд, чим їх пониження. Зріз і вирівнювання поверхонь звичайно потрібно на відносно невеликих локальних майданчиках при розміщенні груп або окремих будівель на терасах, прокладці магістралей на крутих схилах.

Рациональне використання земель з точки зору збереження їх природної унікальності є на сьогоднішній день однією з найбільш важливих задач, які ставляться перед архітектором. Сьогодні проблема ефективного використання рельєфу, як правило, залишається без належної уваги. Забудова міської території в сучасних умовах часто підкоряється логіці економічної доцільності, що саме по собі має на увазі наявність невживаних місць і деградацію включених в них природних ресурсів. Далеко не всі типи рельєфу придатні для освоєння в принципі.

Отже, забудова повинна підкреслювати значення домінуючих рельєфних точок ландшафту. Її органічне включення в природну композицію істотно підсилює виразність загальної панорами. Будівлі, розташовані в мальовничій гірській місцевості зазвичай мають невелику поверховість, що забезпечує безпосередній контакт з навколишньою природою. Крім того, малоповерхова споруда менше змінює ландшафт, ніж багатоповерхові будівлі. Тому, при пошуку планувальних рішень слід піклуватись про органічне включення об'єкта в природне оточення для забезпечення індивідуальності і естетичної виразності житлової забудови з використанням унікальних властивостей рельєфу.

Список використаних джерел

1. Дектерев С. А. Архитектура жилья в условиях Урала / С. А. Дектерев. - Екатеринбург: Изд-у Уральського архітектурно-художнього ін-та, 1992. -258с.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Суворов В. О. Типология жилья в условиях сложного рельефа по архитектурно-пространственному композированию относительно склона / В. О. Суворов // *Фундаментальные и прикладные проблемы науки: Мат. VIII Междунар. симпоз. - Т. 7. - М., 2013.*
3. Курбатов Ю. И. Архитектурные формы естественный ландшафт: композиционные связи / Ю. И. Курбатов. - Л.: Изд-у Ленинградского ун-та, 1988. - 76 с.
4. Калабин А. В. Дом на рельефе / А. В. Калабин. - Екатеринбург: Вебстер, 2012. - 160 с.
5. Левина Е. К. Архитектура в гармонии с природой / Е. К. Левина, Е. В. Кузьминых. - Красноярськ: СФУ, 2011.
6. Леонтович В. В. Вертикальне планування міських територій: Навч. посібник. допомога для студентів вузів по спец. «Міське будівництво». - М.: Висш. шк., 1985. 119 з., мул.

Вакун І., Чупа В.,

студентки Університету Короля Данила

Науковий керівник: професор кафедри будівництва та цивільної інженерії,

Науковий керівник: Академік АУНУ к.т.н., с.н.с.

Касіяничук Василь Дмитрович

м. Івано-Франківськ

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ДОШКИ POLYWOOD

Основою науки про гармонію середовища існування, виступає екологічна чистота навколишнього простору. Першими сприйняли актуальний тренд саме приватні забудовники, тому екологічно чистий будинок з безпечних для здоров'я матеріалів з кожним роком набирає популярність [1].

POLYWOOD - це унікальний інноваційний матеріал (дерево-полімерний композит), який дозволяє поєднувати в собі такі високі значимі експлуатаційні характеристики, як: якість, комфорт і дизайн. Дані характеристики підтверджуються наступними особливостями дерево-полімерного композита:

1. Гарантійний час експлуатації складає до 20-ти років;
2. Матеріал не потребує додаткових експлуатаційних розходів;
3. Не дряпається взуттям, не сковзить при ходженні по ньому босоніж;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

4. Стійкий до важких кліматичних умов;
5. Не піддається впливу плісняви і зараженню грибка;
6. Стійкий до хімічних впливів;
7. Витримує великі навантаження;
8. Характеризується легкістю монтажу і демонтажу;
9. Відповідає всім будівельним нормам і стандартам;
10. Абсолютно екологічний.

Технологію виготовлення терасної дошки, неможна назвати складною. Технопарк складається із високоефективного обладнання. Загружена в дробильну установку стружка або тирса переробляються в однорідну масу до стану пудри. Отриманий сирець проходить сушку в сушильних установках до досягнення заданої вологості. Засипана в міксер подріблена деревина змішується з полімерними добавками, фарбниками і модифікаторами, звідки поступає на лінію по гранулюванню суміші. Тут вихідна суміш переробляється в гранули. Чим вдосконалена технологія і виготовлення, тим вища якість композитного матеріалу, а в результаті і дошки з нього.

Екструдер, без якого неможливе виготовлення терасної дошки, служить для розм'якшення гранул до одержання однорідної пластинчастої маси і продавлення її через фільтру в затягуючо-калібруючий механізм. Так отримують заготовки для наступного етапу виготовлення терасної дошки.

Після остигання ці «напівфабрикати» підлягають кінцевій переробці для придання їм декоративного вигляду і покращення експлуатаційних властивостей. Далі дошка шліфується, на неї в процесі тиснення наносять малюнок, імітуючий дерев'яну текстуру. Після оброблення в щітковому верстаті поверховість декінга набуває шершаву фактуру або модний на сьогодні вінтажний вигляд.

Науковці кафедри будівництва та цивільної інженерії спільно з студентами третього курсу розпочали НДР по розробці технології виробництва ДПК з використанням відходів сільсько-господарського виробництва, зокрема зеленої маси топінамбура [2].

Характеристики термо-обробляючого матеріалудають можливість використовувати його в надзвичайно неочікуваних і незвичайних місцях на відкритій місцевості. Дошка із ДПК застосовується при оформленні:

- Балконів і лоджій;
- Настилів навколо водоймів, пляжів, басейнів;
- Відкритих площадок кафе і ресторанів;
- Веранд;
- Сходів і ступеньок;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- Терас;
- Причалів, палуб;
- Автостоянок;
- Спортивних площадок.

В склад матеріалу входить до 70% - дерев'яної пудри, саме вона надає готовому виробу дерев'яну структуру і красивий, природній колір дерева. Зберігає його корисні властивості і легкість, свердління і розпил, екологічність; до 30% - суміші полімерів, що забезпечує дощі стійкість і надійність, за рахунок високій витримці до атмосферних впливів.

Сайдинг із полімерно-дерев'яного матеріалу представляє собою фасадні панелі, ламелі, дошки, які по зовнішньому вигляду прекрасно імітують деревину. Частіше за все їх використовують для оформлення нових фасадів або ж при реставрації старих будинків.

Головними перевагами є:

- Ударостійкість;
- Натуральна текстура дерев'яних волокон;
- Відштовхування вологи;
- Гарні показники теплопровідності і звукоізоляції;
- Відштовхування ультрафіолету і вигорання;
- Висока морозо-вологістійкість;
- Не впитує бруд і запахи, легко миється;
- Усі кріплені елементи в місцях стиків скриті;
- Простий монтаж і легка вага елементів;
- Стійкість до ржавіння і грибку.

Меблі з полімерупрекрасно вписуються в легкий ландшафтний дизайн і інтер'єр. Виріб не потребує додаткової обробці і спеціального догляду. Матеріал з легкістю переносить жару, морози, кліматичні зміни, вологість, легкий по вазі.

Звичайні дерев'яні паркани і огорожі піддаються впливам навколишнього середовища, а паркани із ДПК мають стійкість до цих факторів.

Ступеньки із ДПК не потребують особливого догляду, а також стійкі до впливів бактерій, гниття і плісняви. Також до переваг відносяться:

- Простота укладки;
- Екологічні захисні добавки в складі ДПК для сходів;
- Стійкість до УФ-променів;
- Сходинок із ДПК не всихаються і відштовхують воду;
- Мають високі зношувальні показники;
- Відсутність тріщин, осколків і інших дефектів [3].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Натуральний рельєф і елегантний вигляд сходинок із полімерного композиту дозволяє надати будь-який стиль внутрішній і зовнішній обшивці.

Звичайні матеріали здатні накопичувати і виділяти шкідливі речовини, тому при зведенні та облаштуванні житла ми повинні подумати про наше здоров'я [4].

Список використаних джерел

1. Екологічно чистий будинок –які матеріали вибирати?[Електронний ресурс] Режим доступу - <http://stroytechnology.net/budivelni-roboty/352-ekologichno-chusty-budunok.html>
2. Книш В.В., Касіянчук В.Д., Жирак Р.М. і др. Правове забезпечення вирощування топінамбура, для покращення екологічної ситуації навколишнього середовища/ В.В. Книш, В.Д. Касіянчук, Р.М. Жирак, М.М. Космій, І.З. Криховецький, М.В. Касіянчук// Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету Короля Данила
3. Терасна дошка з ДПК (дерево-полімерного композита) [Електронний ресурс] Режим доступу - <https://polywood.ru/catalog/terrasnaya-doska/>
4. Екологічно чисті будівельні матеріали[Електронний ресурс] Режим доступу -<http://jak-zrobyty.pp.ua/3485-ekologchno-chist-budveln-materiali.html>.

Вацук В.,
студент IV- курсу
факультету Архітектури, будівництва та дизайну
Науковий керівник: Касіянчук В.Д.,
професор кафедри будівництва та цивільної інженерії,
академік АУНУ, к.т.н., с.н.с.,
м. Івано-Франківськ

ЕНЕРГООЩАДНІСТЬ В АРХІТЕКТУРІ

В сучасних умовах дуже актуальним питанням стає проблема енергозбереження. Зарубіжний досвід показує, що одним з найефективніших шляхів виходу з кризової ситуації, що створилася, є скорочення витрат тепла через захисні конструкції будівель і споруд.

Враховуючи це, велика увага сьогодні приділяється теплозахисту об'єктів, що будуються і реконструюються. В будівельну практику активно упроваджуються різні системи зовнішньої теплоізоляції і

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

обробки фасадів, використовуючи при цьому принцип багатошарових конструкцій, де одна частина виконує несучу функцію, а друга - тепловий захист об'єкту.

У багатьох країнах вже розроблені та масово вводяться в експлуатацію різноманітне обладнання та пристрої альтернативної енергетики. Це сонячні колектори, малі гідроелектростанції, електровітряки, воднево-кисневі комірки, теплові помпи, рекуператори, теплові акумулятори, біо та газогенератори тощо. Вся ця техніка успішно забезпечує децентралізоване енергопостачання, скеровуючи надлишок енергії до централізованої мережі. Не менш важливим є і будівництва енергоефективних будинків, в яких додаткової економії теплової енергії можна добитися шляхом використання автоматизованої системи. Її застосування дозволяє економити енергію безліччю різних способів, наприклад: зниженням температури приміщення під час відсутності людей або в нічний час. Тому назріла потреба в проектуванні "розумних будинків" і енергоефективних об'єктів соціально-культурного призначення.

Пасивний, або енергоефективний будинок – це споруда, що споживає на рік як можна менше енергії для своїх потреб, а в ідеалі здатний забезпечувати самого себе енергією. За Європейськими стандартами, пасивним будинком вважається приміщення, яке споживає в рік не більше 15 кВт/м² енергії.

Будівництво пасивного будинку трохи складніше, ніж звичайного, з огляду на те, що стадія проектування вимагає підвищеного впливу до всіх деталей. Наприклад, для зменшення теплових втрат недостатньо просто взяти якомога

товщі утеплювач і покрити їх зовнішню поверхню будівлі необхідно ще ліквідувати так звані містки тепла. Містками тепла позначають ті місця, в яких в результаті порушення безперервності теплоізоляційної оболонки відбувається підвищена тепловіддача. Місток тепла може призвести до утворення конденсації, вологості, росту грибків, і нарешті - до теплових втрат приміщення.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

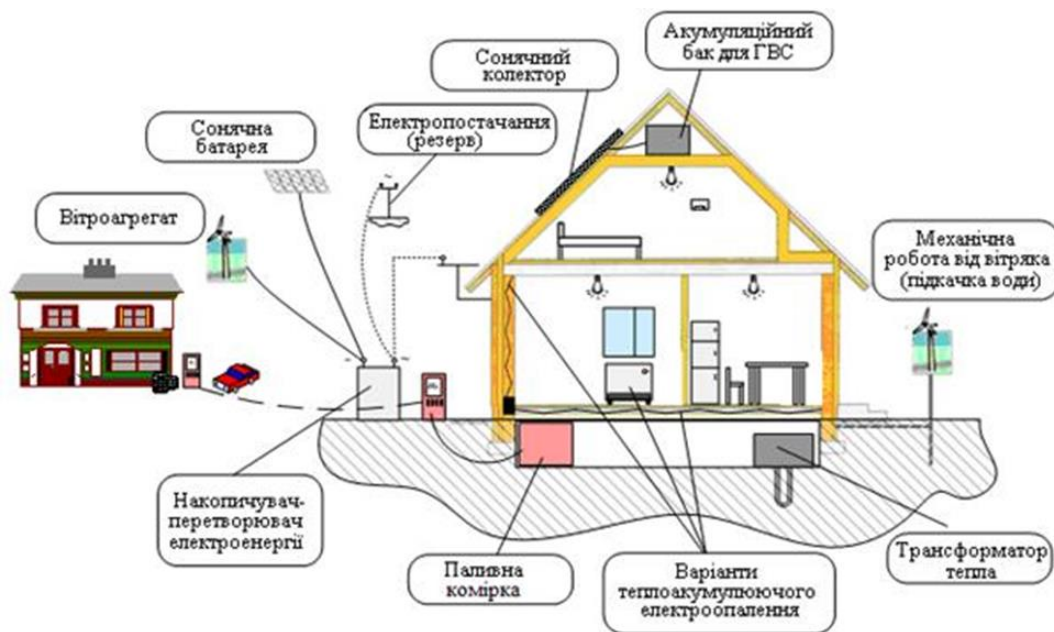

Рис 1. Спрощена схема енергопостачання житла більшістю видів альтернативної енергії.

Орієнтація будівлі, наявність вікон з кожної сторони і їх розміри, освітлення приміщень, системи кондиціонування, вентиляції та опалення, можливість, використовувати сонячної та геотермальної енергії - все це необхідно враховувати при проектуванні архітектурних об'єктів.

Важливим тут, звичайно є досвід фахівців які беруть участь при складанні теплового балансу будівлі.

За рік енергоефективний (пасивний) будинок споживає енергії не більше ніж 20 кВт за годину з розрахунку на м³ житлового простору. Сучасні цегляні новобудови споживають 250-350 кВт за годину, а для будинку, який експлуатується, - 600 кВт за годину.

Скорочення загальних втрат тепла відчутно знижує енергетичні та грошові витрати при експлуатації енергоефективного (пасивного) будинку. Сучасна теплоізоляція дозволяє реально зменшувати витрати. Внутрішнє і зовнішнє багатошарове утеплення огорожувальних поверхонь є головним при зведенні

енергоефективного (пасивного) будинку. Теплоізоляція стін, вікон, даху, підлоги, горища, підвалу і фундаменту не повинні бути пропущеними.

Продовжуючи порівняння, зазначимо: за рік типова будівля з цегли втрачає 250-300 кВт за 1м² опалювальної площі, у той час як енергозберігаюча будова - 15 кВт. Значних відмінностей можна домогтися, використовуючи панелі товщиною 15 см. Німеччина, Фінляндія і багато інших країн для цього давно застосовують виключно натуральні матеріали, такі як очерет, стебла льону, соломі і ін. Як кажуть

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

у народі, все нове – це добре забуте старе. У недалекому минулому наші батьки при будівництві житла, підсобних споруд використовували місцеві будівельні матеріали: ліс, глину, пісок, камінь, солому. Побудовану таким способом батьківська хата була “термосом”; взимку тепло, а влітку прохолодно.

Енергоефективний будинок обов'язково повинен використовувати сонячну енергію. Помилково вважати, що більшення площі кління (до 30-40%) буде сприяти додатковій витраті теплової енергії. Клімат будинку покращується за рахунок балансу використання сонячною енергією і витоками нагрітого повітря, а його конструкція стає колектором сонячної енергії.

При проектуванні важливо вибрати правильне місце для зведення будинку. Необхідно враховувати розу вітрів, тип ґрунту, а головне – сонячне світлення. Всі елементи енергоефективного будинку, вибір місця забудови, застосування теплового насосу, вирощування газону на даху, спалювання відходів у печах допомагають досягнення головної мети – збереження тепла та енергії.

Висновки. Проектування і спорудження енергоефективних будинків типу “пасивний дім” із застосування найсучасніших інженерних систем, які використовують альтернативні джерела енергії, дозволяють значно зменшити витрати на утримання будинку. Крім того, під час цього експлуатації знижується негативний вплив на навколишнє середовище шляхом зменшення викидів оксидів вуглецю, азоту та інших шкідливих речовин в атмосферу.

У майбутньому важливо запроектувати універсальний енергоефективний будинок, з розробкою сучасного інженерного забезпечення із використанням всіх видів альтернативних джерел енергії з відповідними розрахунками для різних типів споруд у залежності від регіону, території, наявності відповідного джерела альтернативної енергії. Наприклад, при проектуванні і будівництві споруди біля гірської річки бажано використовувати її енергію. У місцях, де переважає сонячна погода проектувати сонячні колектори і сонячні батареї, а в лісовій місцевості проектувати і монтувати обладнання для використання біомаси на тепlopостачання будівель.

Список використаних джерел:

1. Нетрадиційні і поновлювані джерела енергії як альтернативні первинним джерелам в регіоні : матер. V науко-практ. конф., 2-3 квітня 2009, Львів. – Львів, ЛьВЦНТП, 2009 р. – С. 121; 211; 276; 281;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Турдакіна О. “Розумний будинок” – що ж воно таке?” / О. Турдакіна// Електро ТЕМА. - № 7 (111). – 2007. – С. – 7-11
3. Енергоефективний будинок [Електронний ресурс]. - http://my-ekonomy.info/article_energy_house-ukr.htm. 2002 р.
4. Саміра Аббасова. “Енергозберігаючі технології для будинків”. [Електронний ресурс]. - <https://www.stroypomosh.com.ua/uk/8-sposobiv-pidvyshchyty-enerhozberezhenn/>

Винарчик Андрій Мирославович

Студент 5-го курсу магістратури

Факультет архітектури, будівництва та дизайну

Університету Короля Данила,

член експертної групи з питань містобудівного кадастру

при Громадській раді Мінрегіонбуду України

Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Косьмій М.М.*

ТЕХНІЧНА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ-ВИМОГА ЧАСУ. ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Технічна інвентаризація-проведення комплексу обмірних, графічних та розрахункових робіт об'єкту нерухомого майна для визначення основних техніко-економічних показників, що передують експлуатації такого об'єкту. Проведення технічної інвентаризації є обов'язковим по проведенню ремонтних робіт, реконструкції, будівництві нових будівель та споруд. Технічна інвентаризація також дозволяє проводити облік нерухомого майна на основі своїх кількісних показників.

Точно встановити, коли виникла технічна інвентаризація на території сучасної України- неможливо. Причина даного казусу полягає в тому, що територія сучасної України, протягом багатьох століть була розчленована різними державами, з різними правовими системами. Так, наприклад на території Російської імперії, фактично до початку 20-го століття не було проведено ні інвентаризації в повному об'ємі ні земель, ні будівель, з причини як відсутності нормативно-правової бази, так і спеціалістів для проведення такого виду робіт. Також проблемою для розвитку галузі технічної інвентаризації нерухомого майна на території Російської імперії було викривлене поняття справляння майнових податків та платежів: оподаткування в державі до 1917 р. фактично базувалося на фіскальних поняттях 16-17 століть та стосувалося особистого подушного оподаткування.[4]

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

На протигагу Російській імперії, імперія Австро-Угорська, почала розвивати напрямок інвентаризації земель та будівель ще в сер. 18-го століття.[3] Поштовхом для розвитку галузі стала зміна концепції оподаткування-від особистістих(подушних)до майнових, теоретичні основи котрих були закладені в творах раннях вчених-економістів та мислителів англійської, французької та німецьких наукових шкіл. Було доказано, що сплата подушних податків, мит та трудових оброків, не може сприяти розвою господарки. Водночас справедлива податкова база, сформована на результатах родючості ґрунтів, а отже прибутковості їх, наявності та стану житлових та господарських будівель, наявності доброго обладнання та реманенту, повинна була спричинитися до розвою місцевої господарки, а отже і збільшенню податкової бази.

Базою для такої роботи слугувала Йосифінська (1785-1788рр.) та Францисканська(1819-1820рр.) метрики, на основі котрих було проведено інвентаризацію земель та будівель, що підлягали оподаткуванню. Предметно про будівлі й споруди в кадастрах, що були сформовані на основі цих метрик, було сказано в розділі «Штокінвентар»(дослівно «Господарський опис дідичної маєтності»).

Інформація зазначена в цьому розділі була описового характеру, описувала будівлі та споруди в розрізі вказання площі забудови, матеріалу стін та покрівлі. В графічних матеріалах кадастру, в т.зв. кадастральних картах було з точністю вказані наявні на земельних ділянках будівлі та споруди, з вказанням параметричних розмірів. Матеріали, зібрані на основі цих метрик в поземельних кадастрах, були настільки точними, що слугували державам, котрі утворилися після розпаду Австро-Угорської імперії фактично до середини 20-го століття.

Зі створенням СРСР та входженням до його складу УРСР, питання проведення інвентаризації земель та будівель набуло нової актуальності. [5] По закінченню Громадянської війни, постало питання обліку поміщицьких маєтностей та наявного житлового фонду. Проте після 1927 р., коли вперше бачимо згадку про технічну інвентаризацію земельного та житлового фонду в СРСР, спостерігаємо явні ознаки фіскальних зловживань. Водночас, інвентаризація земельного фонду на селі, слугувала політиці колективізації та масовому розкуркуленню, бо на основі обстежених та описаних маєтностей жителів сіл оподатковували навіть за надлишок фруктових дерев та кущів.

Ще одним з прикладів фіскальної складової галузі, є її залучення в сер. 1980-х. рр.. до проведення інвентаризаційних та оціночних робіт на вимогу Контори Держстраху УРСР, на основі котрих було проведено страхування особистого житлового фонду на кабальних умовах та за

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

вартістю застрахованого майна, котра була в рази менша від затрат на відтворення ідентичного або аналогічного майна.

З отриманням Незалежності нашою державою, технічна інвентаризація дістала новий поштовх до розвитку. Чинником цього було прийняття законів про приватизацію житлового фонду, малу приватизацію та т.зв. ваучерну приватизацію середніх та великих промислових підприємств. Для проведення приватизаційних процедур одним з важливих документів виступав технічний паспорт або інвентаризаційна справа, в котрих містилась вичерпна інформація щодо технічних, просторово-планувальних та об'ємних характеристик об'єкту нерухомості.

До факторів, що спричинився до високих темпів розвитку технічної інвентаризації був економічний розвиток 2000-х рр., одним з локомотивів котрого була будівельна галузь, котра стала на той час найбільшим споживачем послуг з технічної інвентаризації.

Як і люба галузь, галузь технічної інвентаризації - це процес, що регулюється нормативно. За часи існування галузі, було прийнято та запроваджено декілька варіантів нормативних документів, за допомоги яких проводилося регулювання робіт з технічної інвентаризації. Враховуючи набуття нашою державою незалежності та застарілість нормативної бази, котра переважно була розроблена на поч.1980-х років, назріла необхідність поновлення та актуалізації правил роботи на ринку. Робота така велась всіма зацікавленими сторонами, що і призвело до появи «Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна», та введена в дію Наказом №127 Державного комітету будівництва, архітектури, та житлової політики від 24 травня 2001 р. [1]

Дана інструкція дозволила систематизувати підходи до робіт та синхронізувати поняття з Державними будівельними нормами та Державними стандартами України в галузі будівництва, що тоді активно впроваджувалися. Прикметно, що в даній інструкції, уже було зазначено про дозвіл використовувати ПЕОМ для проведення робіт, що спричинило декотре несприйняття «лицарями рейсфедера і лінійки».

Продовження реформування галузі, маючи в цьому нагальну потребу, спричинилося до появи «Порядку визначення вартості відтворення чи заміщення земельних поліпшень-будинків, будівель та споруд малоповерхового житлового будівництва», що набрав чинності 29.01.2005 р. Прийняття даного документу, дозволило привести оціночні роботи до сучасного стану на основі актуалізованих понять та тлумачень.[2]

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Наступним етапом розвитку галузі стало внесення 04.01.2013 р. та 29.01.13 р змін до «Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна», та введена в дію Наказом №127 Державного комітету будівництва, архітектури, та житлової політики від 24 травня 2001 р. Даними змінами, що фактично є епохальними, впроваджувався інститут приватних інженерів з технічної інвентаризації нерухомого майна та порядок їх сертифікації згідно чинного законодавства. Таке нововведення дістало широкий розголос в суспільстві, котрі давно вже потерпали від монопольного становища комунальних підприємств, котрі одноосібно встановлювали ціни на роботи та строки виконання.

Отримавши можливість узаконити свою професію, для проходження навчання та отримання кваліфікаційного сертифікату інженера у першій, з початку сертифікації, 2013 рік звернулося близько 4000 діючих та колишніх інженерів комунальних підприємств.

Однак, слід зазначити, що початкова ейфорія на ринку техінвентаризації, змінилась подекуди наріканнями на деяких учасників. Нарікання пов'язані з недоброчесністю декотрих суб'єктів, котрі на угоду своїм меркантильним інтересам, стали на відкрито кримінальний шлях, продукують документи з задалегідь неправдивими або перекрученими даними. Проблематика вважається в тому, що при внесенні змін до інструкції не було запропоновано відкрити та прозорих правил для набуття кваліфікаційного сертифікату та скасування його дії, причин для його скасування. Також не було впорядковано питання збереження та обміну матеріалами технічної інвентаризації.

Дане питання, хоча б частково, намагалися вирішити в змінах до «Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна», та введена в дію Наказом 186 Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26.07.2018, що вступили до дії 15.01.2019 р.

В пп. 27-28 даної Інструкції вперше викладено дефініцію «Зберігач», як юридичну особу публічного права, що створюється органом місцевого самоврядування за місцем знаходження об'єкту нерухомого майна з метою збереження та обміну матеріалами технічної інвентаризації нерухомого майна.

З появою приватної ініціативи на ринку техінвентаризації, виникла потреба об'єднання за професійною ознакою, з подальшим отриманням статусу саморегульованої організації для відстоювання своїх професійних інтересів за прикладом організацій представників суміжних професій. В 2014-2016 рр. учасниками ринку було створено декілька громадських організацій за професійною ознакою, таких як «Івано-

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Франківська обласна асоціація експертів з технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна», «Західтехінвентаризація», ін.. Дані громадські професійні організації у 2018 р. виступили засновниками Громадської Спілки «Всеукраїнське об'єднання «Технічні інвентаризатори України», та об'єднує понад 700 осіб в 14 областях України. Члени Громадської спілки з часу створення брали участь та внесли вклад до внесення змін до діючої Інструкції та інших законодавчих та нормативних даних, через входження до експертних груп при Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Розуміючи швидкоплинність процесів та усвідомлюючи відповідальність за ситуацію на ринку, учасники виступають за впровадження сучасних технологій та синхронізацію матеріалів технічної інвентаризації з даним Містобудівних кадастрів за місцем знаходження даного майна. Дана синхронізація дозволить накопичувати матеріали пооб'єктно та приймати рішення відносно них на основі актуалізованих даних.

Також учасники ринку виступають за подальше впровадження новітніх технологій таких як лазерне сканування, що дозволяє з більшою точністю та продуктивністю проводити обмірювальні роботи. Це дозволить швидше відповідати на запити ринку, а відповідно і бути більш конкурентоздатними.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26.07.2018 року №186 «Про внесення змін до Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна».

2. Наказ Фонду державного майна України, Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 23 грудня 2004 року N 2929/227 «Про затвердження Порядку визначення вартості відтворення чи заміщення земельних поліпшень - будинків, будівель та споруд малоповерхового житлового будівництва».

3. Йосифінська (1785 – 1788) і Францисканська (1819 – 1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів / [відп. ред. П. Захарчишина; склали: П. Пироженко, В. Сіверська]. – К. : Наукова думка, 1965. – 356 с.

4. Григорьев С.А., Атаманов С.А. Кадастр недвижимости. [Электронный ресурс]. URL: <http://geodesy.ru/books/book/1>.

5. Основы технической инвентаризации объектов капитального строительства: Конспект лекций/ Петрушина М.И., Красулина Т.В., Швайковская Е.В. М.: Кадастр недвижимости, 2006. ISBN 978-5-8291-879-2.

Вірстюк С.,
студентка III курсу,
факультет управління та бізнес-аналітики
Університет Короля Данила
Науковий керівник: викл. Жирак Р.М.

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ МІСТ: ЕКОЛОГІЧНА НЕОБХІДНІСТЬ І ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ

Архітектуру часто називають «застиглою музикою», «виразником устоїв». Вона часом красномовніше за літописні сторінки розповідає про життя і культуру минулих поколінь, проте, ще більше архітектура здатна розказати про те, чим сьогодні живе людина [4].

На зламі XX-XXI століть поширилися тенденції до збільшення природних компонентів міського середовища. Наприклад, рослини стали компонентами як зовнішнього оточення, так і внутрішнього середовища будівель. Відбулися зміни і в суспільній свідомості, усвідомлення необхідності збереження довкілля для прийдешніх поколінь. Архітектура і містобудування, які тривалий час справляли негативний вплив на довкілля, зараз самі страждають від агресивного зовнішнього оточення і, тому, в майбутньому мають стати дієвим засобом у створенні стійкого балансу в системі «архітектура – довкілля» [5, с. 9].

Сталий (стійкий) розвиток (англ. Sustainable development) – процес змін, в якому експлуатація природних ресурсів, напрям інвестицій, орієнтація науково-технічного розвитку, розвиток особи та інституційні зміни узгоджені один з одним і зміцнюють нинішній і майбутній потенціал для задоволення людських потреб і прагнень [2].

Концепція стійкого розвитку з'явилася в результаті об'єднання трьох основних точок зору: економічної, соціальної і екологічної [5, с. 15].

Економічний підхід до концепції стійкості розвитку має на увазі оптимальне використання обмежених ресурсів і використання екологічних –природо-, енерго-, і матеріалозберігаючих технологій, включно з видобуванням і переробкою сировини, створенням екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку і знищення відходів [5, с.15].

Соціальна складова стійкості розвитку орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

зокрема, на скорочення числа руйнівних конфліктів між людьми. Важливим аспектом цього підходу є справедливе розподілення благ. Людина повинна брати участь в процесах, які формують сферу її життєдіяльності, сприяти ухваленню і реалізації рішень, контролювати їх виконання [5, с.15].

З екологічного погляду, стійкий розвиток має забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем. Основна увага приділяється збереженню здібностей до самовідновлення і динамічної адаптації таких систем до змін, а не на збереження їх в деякому «ідеальному» статичному стані. Поняття «природних» систем і ареалів проживання можна розуміти ширше, включаючи в них створене людиною середовище, таке, наприклад, як міста [5, с.15].

Концепція сталого розвитку ґрунтується на наступних принципах [3]:

- людство дійсно може надати розвитку сталого і довготривалого характеру, для того щоб він відповідав потребам людей, що живуть зараз, не втрачаючи можливості майбутнім поколінням задовольняти свої потреби;

- обмеження, які існують в галузі експлуатації природних ресурсів, відносні і пов'язані з сучасним рівнем техніки і соціальної організації, а також із здатністю біосфери до самовідновлення;

- необхідно задовольнити елементарні потреби людей і надати можливість реалізувати свої надії на благополучніше життя. Одна з головних причин виникнення екологічних катастроф – злидні, які в сучасному світі є звичайним явищем;

- необхідно налагодити стан життя тих, хто користується надмірними засобами (грошовими і матеріальними), з екологічними можливостями планети, зокрема, відносно використання енергії;

- розміри і темпи росту населення повинні бути погоджені з виробничим потенціалом глобальної екосистеми Землі, що змінюється.

Стійкий розвиток міста – це розвиток, що передбачає, по-перше, економічне зростання при безумовному дотриманні екологічної рівноваги, по-друге, збалансованість економічної і соціальної сфер, узятих в людському вимірі, по-третє, урахування перспективи не тільки з орієнтацією на міське співтовариство, що живе нині, а й на майбутні покоління. Відносно міста стійкість – це не лише «образ», бачення, і не застиглий стан, а творчий процес, спрямований на пошук рівноваги, який розповсюджується на всі сфери ухвалення рішень на загальноміському і локальному рівнях. Цей процес забезпечує міським властям безперервний зворотний зв'язок, показуючи, які види діяльності

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ведуть до збалансованості міського розвитку і які, навпаки, перешкоджають цьому [5, с.15].

Стабільне місто або екомісто – це місто, спроектоване з урахуванням впливу на навколишнє середовище, населене людьми, які прагнуть мінімізувати споживання енергії, води і продуктів харчування, виключити безрозсудне виділення тепла, забруднення повітря вуглекислим газом CO₂ і метаном, а також забруднення води [5, с.16].

Першим слово «ekomісто» використовував Річард Регистер в 1987 р. В книзі «Ekomісто Берклі: будівництво міста для здорового майбутнього». З інших видатних особистостей, які передбачали появу екоміст, можна назвати архітектора Пауля Дантона, який пізніше заснував компанію Ecorolis Pty, і письменника Тімоті Бітлея [5, с.16].

Таким чином, можна виділити основні принципи стійкого розвитку міських територій [5, с.16]:

- Гуманна поверховість житлових об'єктів: не вище 5поверхів;
- Оптимальна щільність забудови: відсутність островів тепла;
- Забудова за принципом «комірок»: створення зелених дворів і дитячих майданчиків; відділення ділових кварталів з висотним будівництвом від житлових зелених районів;
- Узгодження архітектурного вигляду будівель з особливостями місцевого ландшафту, з наявними національними архітектурними традиціями;
- Планувальні рішення, що враховують поліпшення системи громадського транспорту і збільшення пішохідних зон для скорочення автомобільних вихлопів: продумана інтеграція ділових, промислових і житлових зон;
- Найбільш прийнятний з екологічного погляду транспорт: тролейбуси, трамваї, фунікулери, надземні і наземні електропоїзди; стимулювання і підтримка користування велосипедами;
- Розрахунок паркінгів поблизу житлових масивів і адміністративно-ділових центрів з урахуванням демографічного і економічного розвитку регіону;
- Впорядкування територій: створення штучних водойм, парків, алей;
- Використання поновлюваних джерел енергії: вітрогенераторів, сонячних батарей або біогазу;
- Використання локальних джерел поновлюваної енергії у кожному кварталі та внутрішньобудинкових енергозберігаючих технологій (пристрою для забезпечення природної вентиляції і освітлення) у прив'язці до можливостей регіональної енергосистеми;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- Ефективна система водопостачання і водовідведення в комплексі з локальними системами рециркуляції використаної води: каналізація з максимальним первинним очищенням перед скиданням у водоймища;
- Створення різних сільськогосподарських структур в межах міста (у центрі або передмістях): «скорочення шляху» продуктів харчування від поля до столу, можливо, завдяки створенню малих приватних землеробських ділянок або масштабних вертикальних с/г будівель типу «агромарочосів».

Приклади екологічних міст існують або проектуються в багатьох країнах: Австралія (район Морленд в Мельбурні), Бразилія (Курітіба), Великобританія (Лестер), Німеччина (Фрайбург), Ірландія (Клонбурріс – передмістя Дубліна), Канада (Калгарі – перше місто в рейтингу екоміст планети), Китай (Донган, Хуанбайюй), Корея (Сондо, Кванге-сіті), Нова Зеландія (Уайтакере), США (Аркозанті, Койот-Спрінгстаін.), Швеція (Гетеборг, Ельвстранден), Франція (зелені райони в містах Бордо, Марсель, Гренобль, Ніцца і Страсбург) [5, с. 16-17].

Сьогодні «екологічна поведінка» та «екологічне проектування» має включати в себе низку заходів, щодо поліпшення загальної екологічної ситуації на планеті, передбачати дбайливе та економне використання природних і просторових ресурсів і забезпечення здоров'я кожної людини [1].

Екологічно доцільне проектування передбачає створення загальної екологічної концепції проектування, будівництва та експлуатації будівлі, зокрема: використання меншої кількості енергії для виробництва будівельних матеріалів та конструкцій; на опалення, охолодження та провітрювання будівель; використання енергій, які мають здатність до самовідновлення; утилізацію та вторинне використання відходів виробництва без шкідливих впливів на навколишнє середовище, використання природних та екологічно-чистих матеріалів, забезпечення природного перебігу процесів у навколишньому середовищі [1].

Список використаних джерел

1. Екологія в архітектурному проектуванні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ernst.kiev.ua/ekologie_text.html
2. Концепція сталого розвитку населених пунктів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14>
3. Лінда С.М.; Мединський Б. Реалізація концепції сталого розвитку у сучасному містобудуванні: світовий досвід. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/PDF/MTP_2013_47_58.pdf

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

4. Сучасна архітектура. ХХ-ХХІ століття. [Електронник ресурс] – Режим доступу: <https://culturalproject.org/courses/suchasna-arhitektura>

5. Цигичко С.П. Екологія в архітектурі і містобудуванні: / навч. посібник / С.П. Цигичко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. ХНАМГ, 2012. – 146 с.

Джогола П.,

студент IV курсу

Факультет архітектури, будівництва та дизайну

Університет Короля Данила

Науковий керівник: ст. викладач Кизимишин Л.П

ЕКО-БУДІВНИЦТВО ТА ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

У зв'язку з останніми подіями в Україні тема еко-будівництва стає все популярнішою, тому, що ми стикаємося з високою ціною на газ та електроенергію. І наші рахунки за комунальні послуги залежать від того, в якій будівлі ми проживаємо. А якщо ми живемо в старому будинку, або в квартирі, яка і побудована для того, щоб тільки споживати ресурси планети, та не приносити жодної користі навколишньому середовищу, ми від такого будинку отримуємо один негатив, ну я особисто так! У мегаполісах повітря стає все забрудненішим від вихлопних газів численних машин, викидів промислових підприємств та ін. Багато міських жителів, рятуючись від запиленості та забрудненості міст, будують заміські котеджі і хочуть, щоб це був екологічний будинок.

Місцепід будівництво екологічно чистого будинку повинно відповідати наступним вимогам:

Віддаленість від промислових підприємств, аеропортів, магістралей, залізниць та інших об'єктів, які можуть бути джерелами забруднення повітря, шумів і вібрації[1].

Відсутність в найближчому оточенні високовольтних ліній електропередач, які є джерелом електромагнітних хвиль.

Показники чистоти води, повітря і ґрунту повинні знаходитися в допустимих нормах.

Бажано, щоб поруч були зелені масиви і водойма, наприклад, річка або озеро.

Місце повинно добре освітлюватися сонцем.

Площа ділянки повинна відповідати розмірам майбутнього будинку і господарських будівель.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

З одного боку, віддаленість від міста поліпшує екологічну обстановку, але з іншого, знижує комфорт інфраструктури. Хоча, хто може собі дозволити будівництво елітного котеджу під ключ, будують будинки в елітних селищах, де інфраструктура на вищому рівні і підведені всі комунікації. Але навіть, побудувавши недорогий будинок під ключ, можна отримати величезне задоволення від поєднання з природою і проживання в екологічно чистій зоні.

Зведення екологічного будинку.

Будівництво еко-будинку потрібно починати з розробки проекту. Можна взяти типовий проект чи розробити індивідуальний. На початковому етапі планується:

- яких розмірів майбутній будинок;
- скільки в ньому буде кімнат;
- які матеріали будуть використовуватися для зведення каркасу та оздоблення [2].

Будівництво будь-якого будинку складається з послідовних етапів. На кожному етапі використовуються певні матеріали. Тому для будівництва екологічного будинку слід підбирати екологічно чисті матеріали і знати, як правильно побудувати будинок.

Влаштування фундаменту — вибір матеріалу.

Фундамент будинку — це частина будівлі, від якої багато в чому залежить, як довго прослужить еко-будинок. Його потужність залежить від навантаження, яке надаватимуть стіни та перекриття. Для дерев'яних стін і стін із сучасних легких матеріалів достатньо стрічкового фундаменту з бетону. Ідеальним поєднанням ціни і якості є палевий фундамент, що виготовляється з арматури, піску, руберойду і пінополістиролу. Його можна влаштовувати на ґрунтах будь-якого типу.

Для громіздких будинків краще використовувати монолітну плиту. Такому фундаменту не страшна близькість ґрунтових вод і будувати можна на ґрунті будь-якого типу. Монолітна плита, зазвичай, використовується в якості перекриття цокольного поверху.

Нові технології дали життя ще одному виду фундаменту — незнімної опалубки. Її відмінність від звичайної в тому, що вона виконує роль опалубки і теплоізоляції. Існує три види незнімної опалубки:

- з пінополістиролу;
- з суміші тріски і цементу;
- фібролітові.

Екологічно чистий матеріал для стін.

Якщо для фундаменту вибір матеріалів більш обмежений, то для стін, завдяки новим технологіям, будівельний ринок пропонує широкий

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

асортимент. Якщо вести екологічно чисте будівництво, то будівельні матеріали потрібно розглядати, як природні.

На першому місці в цьому відношенні стоїть дерево. Дерев'яні будинки зводяться в основному з хвойних порід дерева: ялина, сосна, модрина. Стіни з дерева добре пропускають повітря, тримають тепло, створюють сприятливий мікроклімат. Недоліком є недовговічність, низька вогнестійкість, схильність до дії шкідників, вплив вологи. Існують хімічні засоби, які прибирають ці недоліки, але в цьому випадку втрачається екологічність дерева[3].

Друге місце займають легкі пористі бетони. Вони виготовляються з натуральних матеріалів з додаванням різних хімічних добавок, які роблять їх структуру пористою. Завдяки пористості ці матеріали володіють хорошими теплоізоляційними властивостями. Легка вага і різноманітність розмірів дає можливість швидкісного будівництва. Мають високу вогнестійкість. Недоліком є здатність вбирати вологу. Її можна уникнути, якщо дотримуватися технології будівництва.

Третє місце віддається стінам з цегли та керамічних блоків. Основною властивістю цегли є його міцність, вологостійкість і довговічність. Керамічні блоки не поступаються в цьому цеглі, але мають вищі теплоізоляційні показники, простоту і швидкість укладання, як у пористих бетонів. Недоліком є крихкість і висока вартість.

Покрівля — захист і екологічність.

Функції даху: не тільки захищати будинок від атмосферних опадів і механічних пошкоджень, але й виконувати естетичну роль. Він є прикрасою будь-якого будинку. Найкрасивішою і престижною вважається мідний дах. Термін його служби досягає 100 років, але це один з найдорожчих варіантів.

Не поступається за красою та екологічністю покрівля з черепиці. Вона розділяється на цементно-піщану і керамічну (глиняну). Такі дахи не накопичують статичну електрику, вогнестійкі. Термін їх служби досягає 150 років.

Існує ще три види черепиці з сучасних матеріалів: бітумна, композитна і металева черепиця. Вони володіють хорошими властивостями міцності, низькою вартістю, але поступаються по екологічності і довговічності. Термін їх служби досягає 50 років.

Якщо будувати екологічний будинок, то вибирати екологічно чисті матеріали потрібно не тільки для коробки, але і для внутрішньої і зовнішньої обробки.

Природно, ідеальним матеріалом для вікон і дверей є дерево, але це дорогий варіант, який може дозволити собі не кожний власник. Сучасні

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

ПХВ вікна досить безпечні для людини, надійні і практичні. Вони швидко встановлюються і зручні в експлуатації.

Вибираючи матеріал для підлоги, слід приділяти увагу не тільки екологічним показникам, але також міцності і довговічності.

Перше місце за практичністю і довговічністю займає дошка. Вона стійка до стирання і екологічно безпечна.

На другому місці стоїть дорогий ламінат, паркетна дошка, паркет і коркове покриття. У дешевому ламінаті міститься шкідливий формальдегід, тому використовувати потрібно дорогий. Паркет і паркетна дошка екологічно безпечні, але потребують захисного лаку, який повинен бути нешкідливим[4]. Коркове покриття ідеально підходить для дитячих кімнат і спалень.

Третє місце займають: керамічна плитка, застосовувана для кухні і вологих приміщень; лінолеум з ПВХ, що укладається на підлогу без застосування клею; керамічний граніт і натуральний камінь, які перед використанням слід перевірити на радіацію.

Найбезпечнішими екологічно є шпалери. На сучасному ринку дуже великий вибір шпалер як в ціновому, так і в якісному діапазоні. Перевагу краще віддати текстильним і рослинним, виготовленим з природних матеріалів (бамбук, джут, очерет та ін.). Ці матеріали «дихають», оригінальні і екологічні. Практичні склошпалери, в них не заводяться шкідники і за ними легко доглядати. Дешевим варіантом є паперові шпалери, але клеїти їх потрібно клеєм на казеїновій або крохмальної основі. Для обробки кухні та ванни практичним і безпечним є кахель. Можливий варіант обробки стін фарбою і штукатуркою на мінеральній основі.

Для обробки стелі практично використовувати водоемульсійну фарбу. Екологічно безпечними є алюмінієві стелі.

Таким чином, замислюючись над питанням, як побудувати екологічний будинок, треба враховувати такі фактори:

- місце розташування;
- вибір матеріалів;
- внутрішнє облаштування: меблі, комунікації.

Список використаних джерел

1. Як побудувати екологічно безпечний будинок?// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://kievnovbud.com.ua>
2. Еко будівництво | Будуйте розумно - Lopens// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lopens.com/ecohata/pages/stattia5.html>
3. Деревина: переваги і недоліки // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: studfiles.net/preview/5118077/page:2/

4. Паркет, паркетна дошка або ламінат: переваги та недоліки. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.dom2000.com/.../parket-parketna-doshka-abo-laminat-perevagi-ta-nedoli>

Дякун Я., Арабчук І.,
студентки коледжу
Університету Короля Данила
Науковий керівник:
викладач кафедри будівництва
та цивільної інженерії
Веркалець Світлана Михайлівна

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ, МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ У БУДІВНИЦТВІ

Науково-технічна революція – це докорінні зміни у системі продуктивних сил та техніко-економічних відносин. НТР характеризується створенням основних фондів, а також нових форм управління ними, заснованих на нових науково-розроблених принципах.

У будівельному виробництві НТР проявляє себе в наступних напрямках:

- наукове забезпечення подальшого розвитку комплектно блочного методу будівництва об'єктів основного та допоміжного призначення;

- розробці індустріально-будівельних систем, у тому числі архітектурно-технологічних, які забезпечують зведення об'єктів із виготовлених у заводських умовах матеріалів, виробів, конструкцій, а у подальшому - і конструктивних частин будинків і споруд;

- інженерному забезпеченні будівельних організацій та баз будіндустрії;

- автоматизовані системи управління будівельним виробництвом і його проектуванням;

- комплексній механізації та автоматизації будівельного виробництва, при яких здійснюються широке впровадження взаємопов'язаних і взаємозамінних систем машин, механізмів, приладів, обладнання на всіх ділянках виробництва, апаратів, видах будівельно-монтажних робіт, операціях;

- ретельні дослідження у галузі перспективних технологій і засобів механізації процесів, що виконуються на підприємствах будівельної індустрії та будівельних майданчиках;

- створення системи високопродуктивних транспортно-монтажних

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

засобів, машин і механізмів для доставки конструкції і будівельних матеріалів та їхнього монтажу;

- розробці системи методів організації будівельного виробництва з метою посилення організаційно-технологічної єдності суміжних галузей будівельного циклу;

- інформаційне забезпечення;

- підвищення якості будівельних матеріалів, виробів і конструкцій та створення нових;

- формування системи державного регулювання інвестиційної та будівельної діяльності та здійснення програми збалансованого інвестиційного попиту і пропозицій;

- скорочення незавершеного будівництва та фронту будівельно-монтажних робіт;

- прискорення інвестиційного циклу;

- проектування і будівництво високоефективних екологічних споруд та екологічних споруд, зокрема пиловловлюючих пристроїв, очисних споруд;

- формування теорії й моделей ринків інвестиційних ресурсів і будівельної продукції, їх значення у системі міждержавного та внутрішнього ринку;

- розвиток ринкових відносин у інвестиційній діяльності;

- різке скорочення строків практичного впровадження наукових відкриттів і винаходів.

Безперервне забезпечення значним обсягом високоякісної новітньої продукції (нових індустріальних технологій із мікроелектронікою та комп'ютерною технікою), яка створюватиме дохід підприємству та користуватиметься попитом на ринку є головною економічною особливістю сучасного етапу НТР.

Важливу роль у напрямках НТР відіграють інновації. Інновації - це ідеї, новітні продукти в різних галузях. Вони можуть відноситися до техніки і технології, організації виробництва і управління, наукової та соціальної діяльності.

Суть інноваційної діяльності організації полягає у випуску і розповсюдженні принципово нових видів техніки та технології, фінансування фундаментальних досліджень, реалізації довгострокових науково-технічних програм.

Форми організації зв'язку науки та виробництва:

- фірми, комерційні проектно-конструкторські бюро, комерційні спеціалізовані впроваджувальні організації та фірми;

- держбюджетні, науково-виробничі, академічні інститути й обладнання;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- комерційні навчально-науково-виробничі фірми;
- дослідно-експериментальні цехи і виробництва;
- госпрозрахункові лабораторії, БКБ.

План НТП будівельної організації:

- фінансування та підтримка організацій, що виконують важливі науково-дослідні роботи;
- розвиток міждержавної стандартизації;
- розвиток метрології;
- впровадження прогресивної технології;
- продаж і закупівля іноземних ліцензій і зразків нових виробів, використання їх у будівництві;
- механізація;
- освоєння будівництва нових видів будинків на умовах елементів маркетингу;
- розробка і впровадження організаційно-технічних заходів по економії основних виробничих ресурсів;
- розширення науково-виробничих зв'язків із вузами;
- роботи щодо модернізації та реконструкції житлових будинків і діючих підприємств.

Способи матеріального заохочення щодо розробки та впровадження новітніх продуктів:

- державні, конкурсні премії;
- виплата авторських нагород за відкриття та впровадження нової техніки;
- встановлення надбавки спеціалістам, які керують науково-технічними службами, а також до окладу для спеціалістів при освоєнні нових видів будівництва будинків та складних технологій;
- преміювання з спеціальних фондів за науково-технічні дослідження (здійснюються згідно контракту).

Інтенсивність впровадження універсальних збірних приладів, агрегатного обладнання, методів паралельно-послідовного й паралельного виконання робіт, типізація та стандартизація технологічних процесів сприяє зростанню економічної ефективності науково-технологічної підготовки виробництва.

Список використаних джерел

1. Шевчук В.Я. Основи інвестиційної діяльності /В.Я. Шевчук – К.: Генеза, 1997.
2. Степанов І.Н. Економіка будівництва/І.Н. Степанов – К., 1998.
3. Рогожин П. Економіка будівельних організацій/П. Рогожин – К.: «Скарби», 2001.

Кічеряк Т.,

студентка III курсу

Багайлюк Т.,

студентка III курсу

Науковий керівник:

Смаль І. В., кандидат географічних наук,
доцент, ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

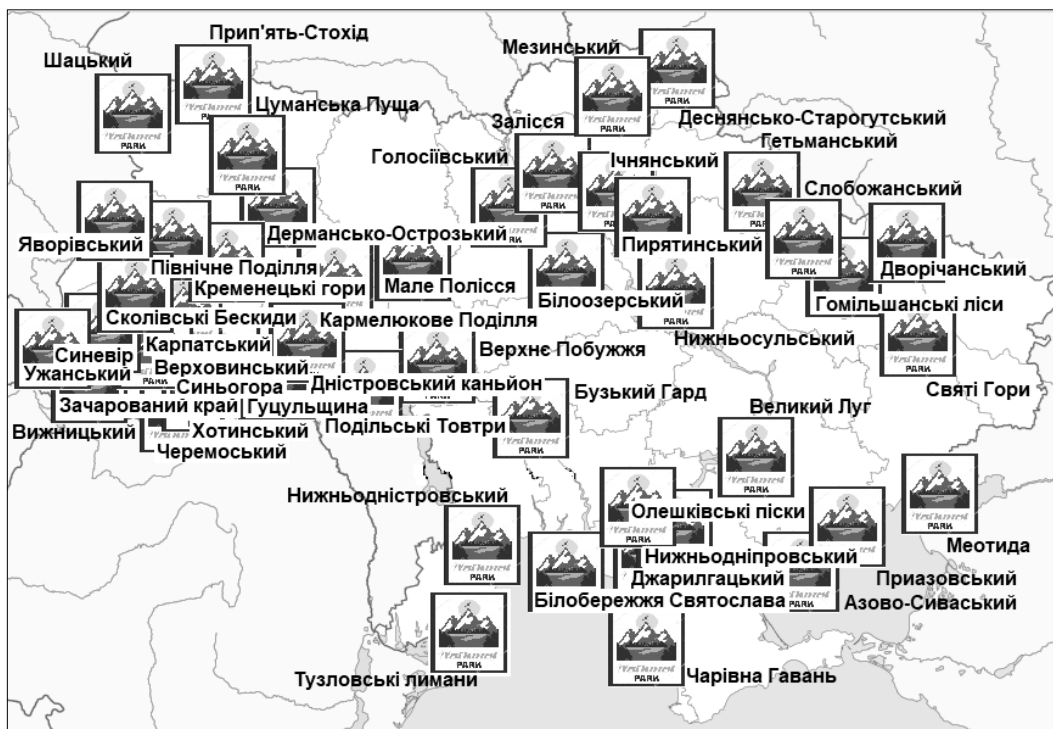
ТУРИЗМ НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Доконаним фактом стала теза про те, що туризм перетворився на ефективний інструмент господарського освоєння простору. У порівнянні з промисловими, лісо- або сільськогосподарськими технологіями, туризм найменше впливає на довкілля і найбільш м'яко й економно використовує природні ресурси [4]. Та впливу не уникнути. Туристична індустрія досить інтенсивно використовує природні ресурси, насамперед, воду, а найбільш екологічно свідомі туристи, навіть не бажаючи того, здійснюють тиск на природні або ландшафтні комплекси. Антропогенний тиск тим більший, чим популярніший туристичний район, естетично привабливіший або унікальніший ландшафт.

Для пошуку та впровадження "золотої середини" між збереженням ландшафту і його залученням до туристичного використання, в усьому світі запроваджено практику створення національних парків (далі у тексті – НП) – природоохоронних територій, на які покладено кілька функцій: збереження унікальних для певного регіону або вразливих природних комплексів та їх вивчення, екологічна освіта, розвиток туризму. Україна не залишилася осторонь цього процесу. Станом на 01.01.2019 р. у нашій державі статус НП має 49 природоохоронних територій, що практично рівномірно розміщені територією країни, при незначній перевазі західного регіону (рис. 1). Площа НП складає 1,8 % від загальної території України [2]. Це, у порівнянні з іншими європейськими країнами – незначний показник: Хорватія – 5 %, Італія – 6 %, Чорногорія – 10 % [3]. Але з огляду на рівнинність території, високу природну родючість ґрунтів, давнє господарське освоєння території України і не врахування площі інших природоохоронних територій (біосферні заповідники, заказники, ландшафтні парки тощо) таку частку можна вважати прийнятною.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Проблема вбачається в іншому. В Україні суспільна криза охопила всі сфери життєдіяльності. Не стала винятком і природоохоронна практика. Звичним і безкарним, але від того ще гіршим, стало

Рис. 1. Національні парки України

браконьєрське вирубування лісів, незаконний видобуток гравію або інших корисних копалин на територіях національних парків, полювання і будівництво у межах заповідників. Тоді як в інших країнах ситуація діаметрально протилежна. Наприклад, серед 200 співробітників німецького НП Баварський Ліс працює 30 рейнджерів, які слідкують за дотриманням гостями правил перебування у парку. У 2009 р. за різні переступлення вони застосували 1851 адміністративне стягнення і порушили 118 кримінальних проваджень [8, 12]. Автори, працюючи над даною проблематикою, не знайшли інформації ні про кількість правопорушень у межах конкретних українських природоохоронних територій, ні про реакцію на них [1].

Організація туристичної діяльності в українських НП супроводжується великою кількістю проблем, що мають різне походження: від суб'єктивного нерозуміння принципів організації туристичної діяльності, до відсутності коштів на облаштування туристичної інфраструктури. У такій ситуації звернення до зарубіжного досвіду може дати гарний результат.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Проаналізувавши досвід роботи НП Німеччини, Франції, Хорватії, Швеції, Канади, США [6, 7, 9, 10, 11, 13, 14], особливості розвитку туризму у їх межах зводяться до наступного:

1. орієнтація на розвиток екологічного туризму, при наявності можливостей – відмова від моторизованого пересування, використання альтернативних джерел енергії;
2. залучення місцевих громад до організації туристичної діяльності й обслуговування туристів;
3. створення туристичної інфраструктури, що залежить від географічного положення та ресурсного забезпечення:
 - a. марковані і відповідно обладнані екологічні стежки;
 - b. туристичні пішохідні, водні, лижні, кінні, велосипедні маршрути різних рівнів складності та функціональної спрямованості;
 - c. стоянки для автомобілів, місця для пікніків, лісові будинки або інші об'єкти, де можна зупинитися на кілька днів;
 - d. оглядові або панорамні майданчики з інформацією про місцевість;
 - e. пункти прокату туристичного спорядження;
 - f. кемпінги або мотелі на кордоні НП;
 - g. мережа торгівельних точок;
 - h. навчально-тренувальні центри або табори;
4. організація туристичного сервісу: вичерпні інформаційні матеріали (від інтернет-сторінок і буклетів до інформаційних щитів і пам'яток, наявність підготовлених гідів, інструкторів, які при потребі можуть виконувати функції рятувальників);
5. створення гнучких просвітницько-екологічних та навчально-дослідних програм для місцевого населення та різних категорій потенційних туристів: школярів, молоді, сімей; у доповнення до програм, що пропонує адміністрація парку, організовані туристичні групи повинні мати можливість реалізовувати власні еколого-туристичні проекти;
6. чітке дотримання законодавства з боку адміністрації НП і правил поведінки з боку відвідувачів.

Список використаних джерел

1. Відповідальність за порушення екологічного законодавства-2017. URL: <http://ecolog-ua.com/articles/vidpovidalnist-za-porushennya-ekologichnogo-zakonodavstva-2017> (дата звернення: 14.04.2019).
2. Національні природні парки України https://uk.wikipedia.org/wiki/Національні_природні_парки_України. URL: (дата звернення: 10.03.2019).

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

3. Смаль І. В., Жирак Л. М., Мальована О. Г. Туристичне країнознавство: Європейський туристичний регіон : навч. посіб. / За ред. І. В. Смаля. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 240 с.
4. Смаль І. В. Туристична форма освоєння простору: філософські аспекти взаємодії // Географія. Економіка. Екологія. Туризм: Регіональні студії. Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2011. – Випуск 5. С. 96-103.
5. Указ Президента України № 140/2019 "Про створення національного природного парку "Кам'янська Січ". Президент України Петро Порошенко. Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1402019-26530> (дата звернення: 14.04.2019).
6. ListofNationalParksofCanada.URL: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_National_Parks_of_Canada(дата звернення: 12.04.2019).
7. ListofnationalparksoftheUnitedStates.URL: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_national_parks_of_the_United_States(дата звернення: 13.04.2019).
8. NationalparkBayerischerWald. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Nationalpark_Bayerischer_Wald (дата звернення: 12.04.2019).
9. NationalparkSächsischeSchweiz. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Nationalpark_S%C3%A4chsische_Schweiz (дата звернення: 14.04.2019).
10. Nationalparker i Sverige.URL: https://sv.wikipedia.org/wiki/Nationalparker_i_Sverige(дата звернення: 12.04.2019).
11. NationalparksinDeutschland. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Nationalparks_in_Deutschland (дата звернення: 11.04.2019).
12. Naturschutzakademie. URL: <https://www.bfn.de/naturschutzakademie.html> (дата звернення: 11.04.2019).
13. Parcnational (France).URL: [https://fr.wikipedia.org/wiki/Parc_national_\(France\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Parc_national_(France))(дата звернення: 14.04.2019).
14. ProtectedareasofCroatia.URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Protected_areas_of_Croatia(дата звернення: 12.04.2019).

Ковдрин І.,

студентка гр. КФс-2017

Університету Короля Данила

Науковий керівник: к.і.н. Федик Лідія Богданівна

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Неухильний процес поглиблення інтернаціоналізації економічного життя, який має своїми проявами розширення і ускладнення взаємозв'язків та взаємозалежностей національних економік, усупільнення характеру праці та виробництва в глобальному масштабі, зростаючу взаємодію та координацію держав щодо розробки і реалізації міжнародної стратегії розвитку, об'єктивно підвищує значення зовнішніх джерел фінансових ресурсів для будь-якої національної економіки. Особливе місце серед них належить кредитуванню з боку міжнародних фінансових організацій (МФО).

Що стосується країн з перехідною економікою, то саме співробітництво з провідними МФО на початковому етапі трансформаційних перетворень відіграло вагомую роль у вирішенні таких стратегічно важливих завдань, як структурна перебудова народногосподарських комплексів, системи власності та матеріального виробництва, запровадження дієвих моделей промислової та технологічної політики тощо. Разом з тим, слід відмітити, що хоча кредитні ресурси МФО і є одним з найпоширеніших інструментів акумуляції грошових ресурсів до національних економік, сприяючи включенню країн-реципієнтів до міжнародних ринків фінансів та капіталів (що, безумовно, відповідає орієнтації держав на міжнародні аспекти розвитку), проте вимагає зваженого підходу до оцінки співробітництва з міжнародними фінансовими установами та визначення переваг і недоліків залучення до національних економік кредитного капіталу цих інституцій [2, с. 61 – 62].

Активізація проведення ринкових перетворень, лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, інтеграція України в систему світового господарства — основні фактори, що зумовили об'єктивну необхідність членства нашої країни у міжнародних фінансових організаціях (МФО). Відомо, що членство будь-якої країни в цих організаціях сприяє привабливості її народного господарства як потенційного об'єкта для вкладення зовнішніх ресурсів, дає змогу отримати кваліфіковану інформаційну допомогу для інвестиційного процесу, сприяє налагодженню зв'язків із міжнародними страховими й фінансовими

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

організаціями, забезпечує належні гарантії в обґрунтованих інвестиційних проектах тощо.

Водночас взаємовідносини нашої країни з міжнародними фінансовими організаціями не слід розглядати лише з точки зору вигід для України. Для розуміння повної картини (плюсів і мінусів) взаємоефективного співробітництва нашої держави з МФО слід проаналізувати політику й принципи діяльності цих організацій у цілому.

До основних міжнародних установ, які надають технічну допомогу і з якими співробітничає Україна, можна віднести: Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк (СБ).

Діяльність ЄБРР спрямована на сприяння здійсненню структурних і галузевих реформ, які надають імпульси конкуренції, підприємництву, приватизації з урахуванням індивідуальних особливостей країн, що перебувають на різних рівнях економічного розвитку. Окрім цього, Європейський банк здійснює інвестування у розвиток приватного сектору, в програми, спрямовані на зміцнення фінансової і правової систем.

За період співробітництва України з ЄБРР діяльність банку сконцентрувалася в основному на таких стратегічних напрямках, як технічна допомога підприємствам державної форми власності у розробці інвестиційних проектів, фінансових планів систем закупівель на світових ринках й управління проектами; залучення приватних інвестицій в агропромисловий комплекс України; надання довгострокового кредитного капіталу приватним компаніям у банківському секторі й розвиток експортного комерційного кредиту та інших фінансових інструментів для підтримки експортерів; надання кредитних ліній приватному виробництву, пряме фінансування спільних, особливо українських підприємств; допомога у реформуванні найважливіших секторів інфраструктури — транспорту, телекомунікацій, муніципальних служб тощо; сприяння реструктуризації, головним чином, енергетичного комплексу шляхом запровадження енергозберігаючих технологій, фінансування нафтових і газових проектів, модернізації обладнання, гарантування безпеки на ядерних станціях[1, с. 42-43]с

Починаючи з 1994 року Україна активно співпрацює з Міжнародним валютним фондом. Основні види кредитів надаються МВФ Україні за системною трансформаційною позицією (STF), за резервним кредитуванням (Standby) і в межах програми розширеного фінансування (EFF).

Важливою позитивною тенденцією розвитку Міжнародного валютного фонду стало розширення координаційної діяльності зі

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Світовим банком, взаємодії між ними, а також з іншими міжнародними інститутами, урядами й приватним сектором.

Щодо співробітництва України із СБ, то наша країна співробітничала як член банку з усіма його складовими – Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР), що є головною частиною групи СБ, Міжнародною асоціацією розвитку (МАР), Міжнародною фінансовою корпорацією (МФК), Багатостороннім агентством гарантій інвестицій (БАГІ), Міжнародним судом (МС). Кожна із цих установ банку виконує свої певні функції у процесі співробітництва з країнами-членами [4, с.72-73].

Таким чином, співробітництво України з МФО є об'єктивно необхідним. Воно має розвиватися по лінії загального спілкування з усіма МФО та фінансового спілкування тільки на потреби розвитку національного виробництва – частина позичок СБ, а особливо позички ЄБРР та потенційні – ЧБТР.

Міжнародна кредитоспроможність держави є одним із головних чинників її самостійності та зрілості. Для її побудови держава має пройти ряд етапів. Для першого етапу характерним є використання МФО як механізму поліпшення кредитоспроможності за рахунок зумовлених політичних змін у суспільстві та господарстві. Наступний етап характеризується визнанням кредитоспроможності держави інституціональними інвесторами та використанням МФО лише як допоміжного механізму. І, нарешті, третій етап прийде тоді, коли держава стане самостійно кредитоздатною, увійде у число країн – донорів МФО [3, С 34-35].

Список використаних джерел

1. Климко Г. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями //Фінанси України. - 2000. - № 11. - С. 39-48
2. Колосова В.П. Вплив міжнародних фінансових організацій на економічний розвиток країни: питання теорії / В.П. Колосова // Економіка України. – 2016. – № 12. – С. 61 – 71.
3. Колосова В.П. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями: сучасний стан та перспективи розширення / В.П. Колосова, І.М. Іванова // Фінанси України. – 2014. – № 11. – С. 33 – 47.
4. Столярчук Я. М. Пріоритетні напрямки співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями//Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 7. - С. 68 - 75.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Козменюк Н.,

група МЕФс-2014

Університет Короля Данила

Науковий керівник:

к.е.н., доц. Тимоць М.В., завідувач кафедри
фінансів банківської справи та страхування,
м. Івано-Франківськ

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФІНАНСУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Впродовж останніх років в Україні відбуваються фундаментальні зміни в системі місцевого самоврядування, зокрема йдеться про фінансове забезпечення об'єднаних територіальних громад.

Запровадження нового механізму бюджетного регулювання змінило систему тотального збалансування всіх місцевих бюджетів на горизонтальне вирівнювання податкоспроможності територій залежно від рівня надходжень на 1 жителя. Значна сума бюджетних коштів залишається в повному розпорядженні місцевих органів влади [1, с.5]. За цих умов місцева влада самостійно вирішує на які потреби витратити бюджетні кошти, що особливо важливо для об'єднаних територіальних громад.

На завершення 2018 року в Івано-Франківській області створено 31 ОТГ. Загалом 23,9% мешканців Прикарпаття проживають в ОТГ. Серед переваг об'єднання – збільшені бюджетні та фінансові можливості, повноваження, самостійність у прийнятті рішень, отримання земель за межами населених пунктів та коштів державної підтримки для громад.

З 2014 по 2018 рік у 39 разів зросла державна підтримка на розвиток територіальних громад і розбудову їх інфраструктури. ОТГ Івано-Франківщини реалізували лише за кошти інфраструктурної субвенції в 2016 році - 41 проект на суму 21,8 млн.грн., в 2017 році - 95 проектів на суму 43,2 млн.грн., в 2018 році – 129 проектів на суму 58,4 млн. грн. З 2-х у минулому році до 9-ти цього року зросла кількість проектів ОТГ, які виграли конкурс і будуть профінансовані за кошти Державного фонду регіонального розвитку.

Загалом, в 2018 році в об'єднаних територіальних громадах Прикарпаття реалізовано 151 проект місцевого розвитку в наступних сферах діяльності (табл. 1).

**Концептуальні проблеми розвитку сучасної
гуманітарної та прикладної науки**

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Таблиця 1

**Структура профінансованих проектів
в ОТГ Івано-Франківської області у 2018 році***

№п/п	Назва сфери реалізації проекту	Кількість	Питома частка, %
1	Інфраструктура закладів культури	15	10,0
2	Спортивна інфраструктура	15	10,0
3	Вуличне освітлення	10	6,6
4	Інфраструктура дошкільної та шкільної освіти	29	19,2
5	Адміністративні будівлі, ЦНАПИ	9	5,9
6	Матеріально-технічна база комунальних підприємств ОТГ	8	5,3
7	Ремонт та капітальне будівництво доріг	38	25,1
8	Інфраструктура закладів медицини	10	6,6
9	Водозабезпечення	2	1,3
10	Благоустрій територій ОТГ	2	1,3
11	Розвиток туризму	6	3,9
12	Розвиток дрібного фермерства	2	1,4
13	Безпека і захист	2	1,4
14	Планувальні документи	3	2,0
Разом		151	100

*Розроблено автором за даними[2]

Дані, наведені в табл. 1 засвідчують, що у 2018 році в ОТГ Івано-Франківської області пріоритетними напрямками фінансування були проекти в сфері ремонту та капітального будівництва доріг, освіти, культури та спорту.

Окрім того, 15 проектів від 13 ОТГ стали переможцями 9 обласного конкурсу програм та проектів розвитку місцевого самоврядування та отримують співфінансування у 2019 році.

Таким чином, після об'єднання територіальні громади отримують значно більший обсяг фінансових ресурсів завдяки переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Наявність достатніх ресурсів у місцевих бюджетах є запорукою того, що територіальна громада має можливість надавати більш якісні та різноманітні послуги своїм жителям, реалізовувати соціальні та інфраструктурні проекти. Створювати умови для розвитку підприємництва та залучення інвестиційного капіталу.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Список використаних джерел

1. Васильєва Н.В., Гринчук Н.М. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення ОТГ: навч. посіб. Київ: 2017.119с.
2. Децентралізаційні підсумки року на Івано-Франківщині. Івано-Франківська ОДА. 2019. URL: <http://www.if.gov.ua/news/decentralizacijni-pidsumki-roku-na-ivano-frankivshini>

Кучинська Ю.,

студентка групи Юс-2017

ПВНЗ Університет Короля Данила

Науковий керівник:

доцент кафедри кримінального права і процесу

*к.ю.н., доц. **Огерук І. С.***

ЕВТАНАЗІЯ– ЗЛОЧИН ЧИ МИЛОСЕРДЯ?

Життя людини є пріоритетним благом, а право на життя – її фундаментальним правом, адже якщо людина втратить життя, всі інші блага та права втрачають будь-який сенс, оскільки зникає носій цих прав. Право людини на життя закріплено у ст. 3 Загальної декларації прав людини 1948 року, ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ст. 6 Конвенції про права дитини 1989 року, ст. 6 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року, ст. 27 Конституції України, ст. 281 Цивільного кодексу України (ЦК України) та інших нормативно-правових актах. Право людини на життя включає право розпоряджатися своїм життям, що тлумачиться як можливість піддавати його значному ризику або навіть приймати рішення про припинення життя[1].

Евтаназія – це всяка дія, спрямована на те, щоб покласти кінець життю особистості, йдучи назустріч її власному бажанню, і це повинно бути виконане незацікавленою особою. З історії нам відомо, що даний термін ввів Англійський Філософ Френсіс Бекон (1561-1626) для позначення легкої, безболісної смерті. Тобто «евтаназія» (від грец. euthanasia, eu- добре, thanatos- смерть) – спокійна і легка смерть, без мук і страждань. І хоча сама ідея евтаназії зародилася давно, але з часів Гіппократа й до наших днів традиційна лікарська етика містить в собі заборону: «Я нікому, хто навіть просить про це, не дам ліки, які спричиняють смерть, а також не пораджу це робити»[2].

Відомо, що 39-ою Всесвітньою Медичною Асамблеєю (Мадрид, Іспанія, жовтень 1987) прийнята Декларація про евтаназію, у якій говориться: «Евтаназія, як акт навмисного позбавлення життя пацієнта

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

на його прохання, або на прохання його близьких, є неприпустимою, у тому числі й у формі пасивної евтаназії. Лікар зобов'язаний полегшити страждання вмираючому всіма доступними та легальними методами»[3].

Про право людини закінчити свій життєвий шлях гідно давно говорять у багатьох куточках нашої планети, проте законодавчо дозволити евтаназію зважилися тільки деякі країни. Втім, їх список з кожним роком зростає. Говорячи юридичною мовою, правове забезпечення позбавлення життя іншої людини на її прохання в різних формах – евтаназія, ортаназія, САЛ (самогубство, асистоване лікарем) – закріплене в Голландії, Бельгії, Франції, Ізраїлі, Канаді, Швейцарії та деяких штатах США (Орегон, Вашингтон, Монтана, Вермонт, Каліфорнія).

Широкі дебати про легалізацію евтаназії (або САЛ) ведуться у Великій Британії, Греції, Італії, Іспанії, Росії. Деякі країни, такі як Грузія, Данія, Молдова, Польща, як альтернативу виділили окремий привілейований склад злочину – вбивство з жалю[4].

Вітчизняне законодавство України у 52 статті Основ законодавства України про охорону здоров'я, чітко визначає, що: «Медичним працівникам забороняється здійснення евтаназії – навмисного прискорення смерті, або умертвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань»[5].

В статтях 115-119 КК закріплено відповідальність за вбивства, вчинені за різних обставин. В залежності від того, який ступінь суспільної небезпеки становить вбивство в поєднанні з обставиною, яка передбачена в законі, теорія кримінального права поділяє вбивства на три види.

Перший вид, так званий, основний, або простий склад вбивства, який не містить пом'якшуючих чи обтяжуючих обставин, передбачений ч.1 ст. 115 КК.

Другий вид об'єднує в собі три види злочину, вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання (ст.116 КК), вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (ст. 117 КК) та вбивство, вчинене при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця (ст. 118 КК), і називається вбивством при пом'якшуючих обставинах або привілейованим вбивством.

До третього виду вбивства – при обтяжуючих обставинах або кваліфікованого вбивства – відноситься умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, вчинене за наявності однієї чи декількох обставин, зазначених у ч.2 ст.115 КК, та інші вбивства, передбачені окремими статтями Особливої частини КК, наприклад, посягання на життя

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

державного чи громадського діяча (ст. 112 КК), працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця (ст.348 КК) та інші.

Норма, яка б окремо передбачала кримінальну відповідальність за вбивство, вчинене на прохання потерпілого і з мотивів співчуття до нього або ж з метою полегшити його страждання, в Кримінальному кодексі України відсутня. Вчинення такого злочину кваліфікується за ч.1 ст.115 КК як простий склад вбивства[6].

Перед обличчям смерті люди реагують різному, в усіх виявляються здатними проявити стійкість і мужність, гідно піти з життя. Часом страждання не облагороджує: воно псує людину. Під впливом його люди стають себелюбним, дратівливими, дріб'язковими, підозрілими. Вони дають поглинути себе дрібниці. Хтось зауважив: «Вони наближаються не до Бога, а до звіра». Відомо, як помирав у муках від раку легені співак М. Бернес: він кричав на дружину, що вона його заразила, втрачав людську подобу[7].

Опоненти евтаназії переконані, що людське життя священне і його кінець, навіть на прохання пацієнта, ніколи не можна буде схвалити. Відповідно до цього, деякі автори підкреслюють, що лікар мусить приставати на прохання пацієнта лише в тому випадку, якщо він упевнений, що пацієнт нестерпно страждає, або якщо якість життя пацієнта дуже низька[8].

Якщо безнадійно хворого («безнадійність» стану якого визначається з урахуванням суб'єктивно-індивідуальних обставин та статистики рівня смертності серед пацієнтів з аналогічним діагнозом) чекає важка, нестерпна, мученицька і недалеко (в конкретно визначений термін) смерть, евтаназія дійсно може виступати в якості останнього засобу припинення страждань хворого.

Варто враховувати «егоїстичні» мотиви, притаманні будь-якій людині як такій, перш за все «бажання вмерти гідно». Як не парадоксально це звучить, та підтвердження такої думки зустрічаємо у Вольтера, який зазначив, що «якщо все втрачено і немає надії, життя – це ганьба, а смерть – борг»[9].

Закордонні автори звертають увагу на те, що переважна більшість пацієнтів зі смертельними захворюваннями (насамперед на рак), котрі бажають піти з життя, перебувають у стані депресії, нав'язливої ідеї самогубства. Тому важливо розуміти, що ідея суїциду не те ж саме, що прохання пацієнтом евтаназії.

Противники евтаназії посилаються, як правило, на одні й ті самі аргументи, відповідно до яких, евтаназія– антигуманний засіб. І як

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

підкріплення свого твердження наводять окремі приклади, коли з безнадійного стану хворий виходив здоровим. Звісно, буває й таке, але з цього робляться далекосяжні висновки, на підставі яких повністю відкидається евтаназія.

Найчастіше автори, в тому числі відомі вчені й лікарі, наводять приклади, коли на операційному столі чи в реанімації вдавалося врятувати життя хворому, вивести його зі стану клінічної смерті. Так, справді, такі щасливі випадки бувають. Вони свідчать про те, що за життя хворого треба боротися за будь-яких обставин. Але одна річ – гостре виникнення критичного стану, а інша – тяжкі, невиліковні хвороби, перебіг яких болісний і не залишає хворому жодної надії. Не варто також переоцінювати можливі в рамках евтаназії зловживання, на які дуже часто посилаються противники евтаназії[8].

У процесі евтаназії бере участь, як мінімум, чотири категорії людей: безпосередньо хворі, які просять про легку смерть, політики-правники, родичі і лікарі. Проте всі вони мають однакове право – право на вільний вибір, а швидше, на свавільне рішення: одні – жити чи не жити; другі – надавати чи не надавати законне право на дострокове припинення життя; треті – давати чи не давати згоду на неприродну смерть близької людини; четверті – про можливість чи неможливість полегшити страждання хворого відомими засобами, про безсумнівну доказовість неможливості врятувати життя, про той чи інший «легкий» набір лікарських засобів здійснення евтаназії і, насамкінець, про те, чи бажає той чи інший конкретний лікар (чи лікарі) здійснити цю процедуру.

Одноставного вирішення проблеми надання сприяння спричинення «легкої смерті» легальної форми, мабуть, ніколи не буде ні на внутрішньодержавному, ні на міжнародному рівнях. Адже, як відомо, скільки людей – стільки й думок, а тим паче – щодо такого глибоко філософського питання[9].

Отже, евтаназія – це умисні дії медичних працівників, за наявності письмового прохання клієнта по реалізації права людини на гідну смерть. У наш час важко визначити чи є евтаназія злочином проти життя, чи все ж таки проявом милосердя. Адже, евтаназія може як позбавляти нас страждань так і забирати в нас життя. У кожної людини різна думка щодо евтаназії, однак слід визнати, що вона у певній мірі є проявом милосердя ніж злочином, оскільки людина позбувається нестерпних мук та страждань, які все одно приведуть до смерті.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Список використаних джерел

1. Міждисциплінарні дослідження: Легалізація евтаназії: За чи проти; Лілія Місюра, Матвій Лисенков [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/ComputerLand/Downloads/Vnapu_2016_4_17.pdf.
2. Стан дотримання прав людини в умовах сучасності: Теоретичні та практичні аспекти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.naiou.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zahodi/zbirnuki/2015/tezu-stan-dotruman2.pd>.
3. Спілка Православних Журналістів: Евтаназія – легка смерть чи протизаконний акт? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://spzh.news/ua/zashhita-very/34564-evtanaz-ya-legka-smert-chi-protizakonniy-akt>.
4. Ракурс В Україні заговорили про евтаназію. «Хороша смерть» – вбивство, акт милосердя чи право людини? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://racurs.ua/ua/2228-v-ukrayini-zagovoryly-pro-evtanaziu-horosha-smert-vbyvstvo-akt-myloserdya-chy-pravo-ludyny.html>.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/page2>.
6. Право і Безпека: Юридична академія Міністерства внутрішніх справ України. В.Ф. Примаченко Проблема евтаназії в Кримінальному Праві України.
7. Ua-referat/comЕвтаназія– убивство чи милосердя [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ua-referat.com/%D0%95%D0%B2%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%B7%D1%96%D1%8F_-_D1%83%D0%B1%D0%B8%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_D1%87%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B4%D1%8F.
8. ZN,UA:ЕВТАНАЗИЯ – УБИВСТВО З МИЛОСЕРДЯ? [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dt.ua/HEALTH/evtanaziya_ubivstvo_z_miloserdya.html.
9. Науковий вісник Ужгородського національного університету, ЕВТАНАЗИЯ: РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СМЕРТЬ ЧИ ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ЖИТТЯ :Бондаренко Д.Ю, Шапенко Л.О. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/13967/1/%D0%A8%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%20%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.PDF.

Луцак Ю.,

*студентка II курсу юридичного факультету
Університету Короля Данила*

Науковий керівник:

к.ю.н. Бабецька І. Я.

м. Івано-Франківськ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПІЛЬНОЇ ЧАСТКОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Сутність спільної часткової власності (ст. ст. 356-367 ЦК України) полягає в тому, що кожен із співвласників має чітко визначену частку у праві власності на спільне майно (ідеальну частку). Правомочності учасників часткової власності відносно всього об'єкта повинні здійснюватися за загальною згодою всіх співвласників виходячи із рівності інтересів учасників спільної часткової власності незалежно від розміру часток. У зв'язку з цим частки можуть бути рівними і нерівними, що не впливає на обсяг повноважень співвласників. Якщо законом або угодою учасників спільної власності не передбачено інше, то до спільного майна застосовується правовий режим саме спільної часткової власності. [1]

При спільній сумісній власності розміри часток заздалегідь не визначені, хоч і припускається, що вони рівні. При цьому право кожного із співвласників рівною мірою поширюється на все спільне майно, оскільки вони мають рівні права володіння, користування, а за певних умов і розпорядження ним. [1]

В юридичній літературі виділяють зовнішні правовідносини спільної власності (між співвласниками і невластниками) та внутрішні (між самими власниками) [2; с. 205].

Здійснення права спільної власності ґрунтується на простому принципі: реалізація права одним із співвласників не повинна утискати інтереси інших співвласників, тобто воля і права кожного учасника спільної власності обмежені правами інших учасників (тому право спільної власності ще називають «утисненим правом власності») [1].

Істотним для учасника спільної часткової власності є його право на відчуження іншій особі своєї частки в спільному майні (ст. 361 ЦК України), тобто, йому надається право на оплатне або безоплатне відчуження іншим особам своєї частки у спільному майні (шляхом укладання договорів купівлі-продажу, дарування, міни, заповіту тощо). Набувачами частки можуть бути сторонні особи або інші співвласники. У цих випадках спільна власність не припиняється, оскільки відчужується не конкретна частина майна, а частка у праві спільної власності, тобто

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

відбувається лише заміна суб'єкта цивільних правовідносин. Від обраного засобу відчуження залежить вимога додаткової процедури. [1]

В юридичній літературі немає єдиної точки зору щодо питання частки в праві спільної власності. Деякі автори під часткою у спільній власності розуміють неіндивідуалізовану в натурі частку в праві власності на спільну річ (Ю. С. Червоний, Ю. К. Толстой) [3; с. 379], інші – частку вартості спільної речі, але не частку в праві власності на спільну річ (М. Г. Маркова) [4; с. 82]. Деякі автори під часткою розуміють кількісний показник, що виражений у відсотках об'єму правомочностей кожного власника у відношенні спільного об'єкту (Н. Ю. Ліннікова) [5; с. 14].

Спільна власність вважається частковою, якщо договором або законом не встановлена спільна сумісна власність на майно (частина четверта статті 355 ЦК), тобто діє презумпція спільної часткової власності. Частки у праві спільної часткової власності вважаються рівними, якщо інше не встановлено за домовленістю співвласників або законом. Отже, якщо розмір часток у такій власності не було визначено і учасники спільної власності при придбанні майна не виходили з рівності їх часток, розмір частки кожного з них визначається з урахуванням вкладу кожного із співвласників у придбання (виготовлення, спорудження) майна. Пункт 18 Постанови Пленуму «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав» встановлює, що у разі продажу частки у праві спільної часткової власності з порушенням переважного права купівлі інших співвласників будь-який співвласник має право пред'явити до суду позов про переведення на нього прав та обов'язків покупця протягом одного року від дня, коли він довідався або міг довідатися про вчинення правочину (частина четверта статті 362 ЦК). [6]

Під час розгляду позову про переведення на підставі статті 362 ЦК прав та обов'язків покупця за договором купівлі-продажу, укладеним з порушенням переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності, суду слід виходити з дійсної вартості частки на час розгляду справи. Невнесення одночасно з пред'явленням позову на депозитний рахунок суду грошової суми, яку за договором повинен сплатити покупець, є підставою для відмови в позові. [6]

При вирішенні справ про виділ в натурі часток жилого будинку, що є спільною частковою власністю, судам належить мати на увазі, що, виходячи зі змісту ст. 115 Цивільного кодексу Української РСР

(чинної ст. 364 Цивільного кодексу), це можливо, якщо кожній із сторін може бути виділено відокремлену частину будинку з

самостійним виходом (квартиру). Виділ також може мати місце при наявності технічної можливості переобладнати приміщення в ізольовані квартири. [7]

Якщо виділ частки будинку в натурі неможливий, суд вправі за заявленим про це позовом встановити порядок користування відособленими приміщеннями (квартирами, кімнатами) такого будинку. У цьому разі окремі підсобні приміщення (кухня, коридор тощо) можуть бути залишені в загальному користуванні учасників спільної часткової власності. Порядок користування жилим будинком може бути встановлено також і між учасниками спільної сумісної власності. [7]

Приватна власність громадян, як одна з рівноправних форм власності охороняється законом, її захист здійснюється судом. Вивчення практики розгляду судами справ за позовами про захист права приватної власності свідчить про те, що суди не завжди повно з'ясовують обставини, від яких залежить правильне вирішення питання про набуття, обсяг чи припинення цього права, не враховують змін, внесених у регулювання відносин власності Законом України "Про власність", або поширюють норми цього Закону на правовідносини, що виникли до введення його в дію, допускаються інших помилок. [8]

Отже, сьогодні питання спільної часткової власності є досить дискусійним, адже суди, і безпосередньо особи не завжди правильно розуміють даний інститут, з приводу чого виникають спори.

Важливим є правильне застосування норм цивільного законодавства судами, яке регулює питання спільної часткової власності, адже як було вказано в Пленумі Верховного суду приватна власність громадян охороняється законом, і її захист здійснюється судом. Особи мають бути впевнені в належному захисті їхніх прав та інтересів.

Список використаних джерел

1. Сафочик О. І. Проблемні питання реалізації права спільної часткової власності за законодавством України. — Стаття. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v66/07.pdf> //
2. Право власності в Україні / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 2000. — 816 с.
3. Гражданское право : ч. 1 / под ред. Ю. К. Толстого и А. П. Сергеева. – Санкт-Петербург, 1996. – 730 с.
4. Маркова М. Г. Понятие и содержание общей собственности (Очерки по гражданскому праву) / М. Г. Маркова. – Л. : Изд-во. ЛГУ, 1957

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

5. Линникова Ю. Ю. Право общей долевой собственности граждан : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Ю. Ю. Линникова. – М., 1982. – 22 с.

6. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав» від 07.02.2014 р.[Електронний ресурс]. - Режим доступу:[https:// zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua)

7. Постанова Пленуму Верховного суду України від 04.10.91р. «Про практику застосування судами законодавства, що регулює право приватної власності громадян на жилий будинок» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https:// zakon.rada.gov.ua>

8. Постанова Пленуму Верховного суду України від 22.12.95 р. «Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності»[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https:// zakon.rada.gov.ua>

Маишталір Я.,
студентка V курсу
групи МЕУ-з-2014
Університет Короля Данила

ПОНЯТТЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття стратегії є базовим у теорії стратегічного управління, оскільки саме вона є об'єднуючим механізмом цілей можливостей (потенціалу) та умов (зовнішнього середовища). Базуючись на цілях бізнесу, вона визначає засоби, за допомогою яких підприємство може перетворити свої стратегічні наміри в ринкові переваги, взаємодіючи з факторами зовнішнього впливу, без цього його ефективна адаптація до стратегічних змін в умовах невизначеності і мінливості середовища неможлива. Стратегія допомагає підприємству вибрати свій раціональний шлях розвитку і створити найважливіші переваги у його функціонуванні: готує його до змін у зовнішньому середовищі; пов'язує його ресурси зі змінами зовнішнього середовища; прояснює проблеми, які виникають; координує роботу різних структурних підрозділів; покращує контроль на підприємстві

Сучасне визначення стратегії важко сформулювати одним реченням. Багато авторитетних вчених пропонували власне бачення змісту стратегії, але їхні визначення мають різний зміст. Розгляд існуючих концепцій стратегії дозволяє виділити декілька підходів до визначення сутності стратегії.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Класичним підходом до визначення стратегії є її ототожнення із засобом досягнення цілей підприємства. Він заснований на тому, що формулювання стратегічних цілей підприємства невід'ємно пов'язане з розробкою шляхів їх досягнення і тому в даному розумінні стратегія визначається як план або модель дій. Так А. Чандлер розглядав стратегію як визначення основних довгострокових цілей і орієнтирів підприємства, визначення курсу дій і розподіл ресурсів, необхідних для їх досягнення [4]. Б. Карлофф визначив стратегію як узагальнюючу модель дій, необхідних для досягнення встановлених цілей шляхом координації і розподілу ресурсів компанії [2]. Д. Куїнн також, поділяючи їх погляди, визначав стратегію як план, що інтегрує основні організаційні цілі, політику та дії, які можна об'єднувати в єдине ціле [3]. Отже, можна зробити висновок, що за цим підходом стратегія охоплює процес цілеутворення і є засобом координації цілей і ресурсів.

Другим - концептуальним підходом є розуміння стратегії як набору правил прийняття рішень. Він пов'язаний з подальшими дослідженнями у цій області таких вчених як: Г. Мінцберг, І. Ансофф, М. Портер. Проводячи дослідження стратегічної поведінки великих корпорацій на конкурентних ринках, Г. Мінцберг з'ясував, що стратегія є не тільки планом, а комплексом рішень та дій; і є не послідовністю виконання запланованого, а прямо протилежне цьому, це відправна точка [3]. І. Ансофф, використовуючи концепцію стратегічного менеджменту, зазначав, що стратегія - один з декількох наборів правил прийняття рішення щодо поведінки організації, і виділив чотири групи правил: правила встановлення відносин підприємства із зовнішнім середовищем; правила встановлення відносин і процесів всередині підприємства; правила ведення щоденних справ; засоби вимірювання результатів сьогоденної і майбутньої діяльності компанії [1]. М. Портер, використовуючи ідею ланцюжка цінностей, пропонував стратегію розглядати як аналіз внутрішніх процесів та взаємодій між різними складовими організації для того щоб визначити, як і де додається цінність. При цьому стратегія - це позиціонування організації щодо галузевого середовища [5]. Отже, особливість цього підходу полягає в тому, що у визначенні стратегії робиться наголос на її всеосяжному характері, оскільки означені правила передбачають розв'язання проблем розвитку підприємства, забезпечення збалансованості його діяльності як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі.

Філософська - акцентує увагу на визначенні напрямку розвитку організації, який дає відповідь на питання: в якому бізнесі діє

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

організація і в якому бізнесі вона повинна бути? При цьому стратегія бізнесу розробляється для того, щоб зв'язати внутрішні можливості (потенціал) організації з її зовнішнім середовищем. Стратегія розглядається як філософія, якою має керуватися організація в своїй стратегічній діяльності [4].

Відповідно до іншої - організаційно-управлінської концепції - стратегії пов'язана з конкурентними діями, заходами та методами здійснення стратегічної діяльності організації. При цьому вона містить відповідь на питання, як організація діє на вибраних нею ринках. Така стратегія в літературі називається "конкурентною стратегією" і розглядається як довгострокові ідеї діяльності організації, спосіб досягнення цілей, який вона визначає для себе, керуючись власними міркуваннями в межах умов, що надає зовнішнє середовище. Наприклад, П. Друкер стверджує, що кожна організація має свою теорію бізнесу - допущення, на основі яких організація створюється та управляється [4].

І так, класичним визначенням стратегії сучасності є її розуміння як загального напрямку дій, які визначають перспективний розвиток підприємства щодо досягнення конкурентних переваг та успіху діяльності.

Отже, стратегія підприємства складається із запланованих дій (спрямована стратегія) і необхідних поправок у разі виникнення непередбачених обставин (незаплановані стратегічні рішення). Підприємство повинно мати добре обґрунтовану стратегію дій, але повинно також бути готовим адаптуватися до неврахованих обставин, які можуть виникнути у майбутньому. Тенденції сучасного розвитку економічної ситуації в Україні характеризуються високим динамізмом, активізацією структурних зрушень на користь сфери послуг, загостренням конкурентної боротьби. Набувають ознак комплексності, взаємодоповнюваності та взаємопричинності процеси у зовнішньому середовищі. Ці явища обумовляють необхідність наукового пошуку нових механізмів і методів стратегічного управління, стрижнем якого є стратегія розвитку підприємства яка повинна відповідати перетворенням в національній економіці, гармонізувати вплив і взаємозв'язки між факторами внутрішнього та зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Ансофф І. Стратегічне управління /Пер. з англ. – М.: Прогрес, 2003. – 519 с.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

2. Карлофф Б. Ділова стратегія/пер. з англ. - М.: Економіка, 2005 - 239 с.
3. Минцберг Г., Куинн Дж. Стратегічний процес/пер. з англ, 2001. – 688 с.
4. Пастухова В.В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність.- Київ: КНТЕУ, 2002. – 301 с.
5. Портер М. Стратегія конкуренції /Пер. з англ.. – К.: Основи, 2010.

Обшира Г.,
студентка V курсу
групи МЕУ-3-2014
Університет Короля Данила

УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасній економіці намітилася тенденція до розвитку маркетингу як визначальної концепції в успішному управлінні підприємством, включаючи цілі, стратегії і функції маркетингу як специфічної управлінської діяльності, що забезпечує стратегічну орієнтацію підприємства і реалізацію цієї орієнтації. Значення маркетингу неухильно зростає, оскільки відносини між суб'єктами ринкових відносин постійно ускладнюються, стають більш мобільними і суперечливими.

Проблеми дослідження аналізу, планування та контролю маркетингової діяльності підприємства знаходять своє відображення в багатьох наукових публікаціях та працях науковців: А. П. Дуровича, Е. П. Голубкова, А. О. Старостіної, Ф. Котлера, Г. Ассель, В. П. Федько, Т. М. Черняхівської, А. П. Панкрухіна та ін. Г. Ассель пропонує оцінювати ефективність аналізу, планування та контролю маркетингової діяльності, як ефективність витрат на маркетинг. При цьому за допомогою економіко-статистичних методів досліджується залежність між витратами на маркетинг і результатом — обсягом продажів або прибутком [1]. Управління маркетингом, за визначенням Ф.Котлера — це аналіз, планування, втілення в життя і контроль за проведенням заходів, розрахованих на встановлення, зміцнення і підтримку вигідних обмінів з цільовими покупцями заради досягнення певних завдань організації, таких, як одержання прибутку, зростання обсягу збуту, збільшення частки ринку [5].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Прогнозування ринку, розробка стратегії і планування своїх дій на ринку, формування ринкового попиту — основні принципи маркетингової концепції керування всередині підприємства, що було переконливо доведено у фундаментальних працях А. П. Дуровича [3]. У дослідженнях Е. П. Голубкова наголошується, що для реалізації завдань підприємство повинно виконувати наступні види діяльності: дослідження ринку та його елементів, розробку та планування асортименту, формування попиту та стимулювання збуту, аналіз, планування, контроль та організацію маркетингової діяльності підприємства [2].

Маркетинг, як форма програмно-цільового підходу до організації діяльності підприємства, досить органічно вписується до нового механізму господарювання, що поступово формується. Для реалізації завдань підприємство повинно виконувати наступні види діяльності: дослідження ринку та його елементів, розробку та планування асортименту, формування попиту та стимулювання збуту, аналіз, планування, контроль та організацію маркетингової діяльності підприємства [4].

Маркетинг має велике значення у регулюванні ринкової економіки. Це, по суті, діяльність суб'єктів ринку з регулювання своїх економічних взаємин. Наразі жодне підприємство в системі ринкових відносин не може нормально функціонувати без маркетингової служби на підприємстві. Тому, маркетинг повинен розглядатися як комплексний та інтегральний менеджмент на рівні підприємства. Це відбувається тому, що потреби людей, як відомо, безмежні, а ресурси підприємства

Процес управління маркетингом становить собою процес аналізу ринкових можливостей цільових ринків; розробки маркетингового комплексу і перетворення в життя маркетингових заходів. До аналізу, планування та контролю маркетингової діяльності підприємства включаються завдання формування нових ринків, розробки й обґрунтування нових видів продукції, які більшою мірою задовольняють потребу, підвищений попит.

Головним мотивом початку проведення досліджень з розробки нових видів продукції є запити і потреби споживачів. Невід'ємною складовою частиною процесу планування асортименту продукції, що випускається є апробація дослідних партій виробів, збір і аналіз відгуків споживачів про нові зразки виробів, внесення відповідних змін у конструкцію і технологію виготовлення виробу або прийняття рішення про зняття з серійного виробництва нових виробів, якщо відгуки споживачів негативні.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Розглянемо комплекс заходів маркетингової діяльності підприємства, орієнтованих на дослідження ефективної маркетингової діяльності підприємства наступних питань: Аналіз зовнішнього (стосовно підприємства) середовища, до якого входять ринки, джерела постачання. У результаті аналізу формується банк відомостей для прийняття обґрунтованих маркетингових рішень. Аналіз споживачів і актуальних (діючих, що купують продукцію підприємства), і потенційних (яких ще потрібно переконати стати актуальними). Такий аналіз полягає у дослідженні демографічних, економічних, географічних та інших характеристик людей, що мають право приймати рішення про покупку. Вивчення існуючих і планування майбутніх товарів, тобто розробка концепцій створення нових товарів і / або модернізації старих, включаючи асортимент їх і параметричні ряди, упакування і т.д. За Планування товароруку і збуту, включаючи створення, якщо це необхідно, відповідних збутових мереж зі складами і магазинами. Забезпечення цінової політики, що полягає в плануванні системі рівнів цін на експортовані товари, визначенні «технології» використання цін, термінів кредиту, тощо. Управління маркетинговою діяльністю (маркетингом) як системою, тобто планування, виконання і контроль маркетингової програми й індивідуальних обов'язків кожного учасника роботи підприємства

Кожне підприємство зацікавлене в ефективному управлінні аналізом, плануванням та контролем маркетингової діяльності. Все це і складає процес управління маркетингом.

Планування маркетингу в різних організаціях здійснюється по-різному. Це стосується змісту плану, тривалості планування, послідовності розробки, організації планування. Так, діапазон змісту плану маркетингу для різних підприємств різний: іноді він лише трохи ширше плану діяльності відділу збуту. Контроль маркетингу — постійна, систематична і неупереджена перевірка та оцінка положення і процесів у галузі маркетингу [6]. Зазначимо, що контроль маркетингової діяльності — це оцінка результатів виконання маркетингового плану та розробка необхідних заходів для його коригування. Значення контролю маркетингової діяльності зростає із збільшенням динамічності середовища, величини підприємства, рівня поділу праці.

Удосконалення механізму аналізу, планування та контролю маркетингової політики стосовно конкретного підприємства або галузі складається з результатів вдосконалення виробничо-збутової діяльності по наступних основних напрямках: оптимальне використання потенціалу ринку, в тому числі для нових продуктів; підвищення вірогідності

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

прогнозних оцінок; знаходження сегмента ринку обраного товару, підвищення точності аналізу ринку та ін.

Однією з умов розробки маркетингового плану є вивчення споживчих ринків і поведінки споживачів. Для ідентифікації цільових ринків і завоювання довіри споживачів, підприємства звертаються до цільового маркетингу: сегментації ринку, відбору й оцінки його сегментів і позиціюванню товарів.

Отже, комплексні маркетингові дослідження створюють обґрунтовану базу для прийняття рішень про стратегію і програму розвитку підприємницької діяльності. Прогнозування ринку, розробка стратегії і планування своїх дій на ринку, формування ринкового попиту — це основні принципи маркетингової концепції керування в середині підприємства. Тому маркетинг усе більш буде інтегруватися в загальну систему управління підприємством, коли в основі прийняття практично усіх виробничих, збутових, фінансових, адміністративних та інших рішень буде лежати інформація, що надходить від ринку. Для реалізації цих підходів потрібні не тільки підготовлені фахівці, а й зусилля під час створення управлінських структур, у завдання яких входить аналіз, планування, організація і контроль маркетингової діяльності на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Ассэль Генри. Маркетинг: принципы и стратегия : учебник / Г. Ассэль. — 2-е изд. — М. : Инфра-М, 1999. — XII. — 804 с.
2. Голубков Е. П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика / Е. П. Голубков. — М. : Финпресс, 1998. — 416 с.
3. Дурович А. П. Маркетинг в предпринимательской деятельности / А. П. Дурович. — Минск : НПЖ «Финансы, учет, аудит», 1997. — 464 с.
4. Балабанова Л.В. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств : Монографія / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. - Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006. - 294 с.
5. Котлер Ф. Основы маркетинга : пер. с англ. / Ф. Котлер. — К.; М.; СПб. : Вильямс, 1998. — 1055 с.
6. Вплив маркетингових технологій на ефективність діяльності підприємницьких структур. URL: <http://www.eduherald.ru/ru/article/view?id=11850>

Поковба Я.,
студентка гр. Ас-2016
Університет Короля Данила
Керівник: **Трембач Л.В.**
Івано-Франківськ

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОЕКТІВ ОТГ

Об'єднані територіальні громади (ОТГ) - частина великої реформи. Її суть - передати більше можливостей людям порядкувати у своєму місті чи селі. Керівництво ОТГ ближче до простої людини, ніж керівництво районів, які існували та існують і досі. Це добре, оскільки більша прозорість того, що робить влада, і більша імовірність, що скарги чи пропозиції населення дійдуть до компетентних керівників. З іншого боку, ОТГ більша за громаду "старого зразка" та має територію і повноваження, які дозволяють думати про залучення інвестицій, приваблення туристів і розвиток місцевої інфраструктури.

Проект – описана ідея, реалізація якої може відбуватися за рахунок коштів громадського бюджету ОТГ

Автор проекту – це особа без обмеження віку, громадянин України, громадянин іншої країни або ж особа без громадянства, яка створила ідею щодо покращення ОТГ, оформила її у вигляді проекту у спосіб, передбачений у Положенні про громадський бюджет ОТГ.

Актуальність полягає у тому, що проекти повинні бути спрямовані на покращення інфраструктури міста (наприклад: вулиці, парку, дороги, спортивного чи дитячого майданчика, установи: школи, поліклініки, дитячого садочку тощо).

У разі, якщо реалізація проекту передбачає використання земельної ділянки, приміщення чи іншого об'єкта, вони повинні належати до власності територіальної громади та не перебувати у користуванні (оренді) фізичної та/або юридичної особи.

Благоустрій – це візитна картка кожного населеного пункту. Стан вулично-дорожньої мережі, освітлення, озеленення та чистота селища – оцінка діяльності як місцевої влади, так і громадськості. Це показник рівня участі селищної громади у вирішенні проблем та перспектив розвитку сфери благоустрою та комунального обслуговування населеного пункту.

Проект благоустрою території спрямовано на створення кращих умов для відпочинку та дозвілля мешканців. За допомогою реалізації проекту буде створено інфраструктуру для здорового відпочинку та дозвілля. Окрім того проектом передбачається дослідження стану зелених насаджень паркової зони. Проект дозволить згуртувати населення,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

залучити односельців до спілкування.

Список використаних джерел

1. Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад»
2. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Василь Кашевський, Петро Мавко. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 96 с. <http://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Strategichne-planuvannya.pdf>
3. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 80 с. <http://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Miscevesamovryaduvannya.pdf>

Рихлівський А.,
студент VI курсу,
факультет архітектури, будівництва та дизайну
Університет Короля Данила
*Науковий керівник: **викл. Жирак Р.М.***

ПРОБЛЕМИ РОЗБУДОВИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

Сьогодні йде активна розбудова міста Івано-Франківська. Відбувається урбанізація приміських зон. Ми можемо бачити багато реклами в мас-медіа: «будується сучасний житловий комплекс», «в Івано-Франківську будують нове сучасне житло». Яскраво розмальовані фасади, та реалістичні візуалізації на рекламах, які часто не відповідають існуючому стану ділянки, закликають людей інвестувати в нерухомість та купувати так зване «нове сучасне житло». Та проаналізувавши нові житлові комплекси бачимо, що якість цього житла насправді далека від сучасних вимог. Забудовники користуються некомпетентністю людей в значенні слів «нове сучасне європейське житло» та незнанням нормативних документів. Через відсутність єдиної стратегії розвитку міста та приміських зон вільні території міста максимально забудовують торговими та житловими комплексами з мінімальними площами зелених зон, а подекуди і без них, збільшується поверховість та щільність забудови, завужені пішохідні доріжки, відсутність належної кількості машиномісць та велосипедних доріжок. Такі методи «збудови» є примітивні і сприяють створенню некомфортного міського середовища.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Для кращого розуміння ситуації порівняємо житлові квартали забудови 60-80 років та новозбудовані житлові комплекси м. Івано-Франківську періоду 2008-2018рр. з європейськими аналогами творення міського простору.

Для дослідження житлових комплексів застосовувались методи: аналітичний, ретроспективний, статистичний та метод планувального моделювання. Результати досліджень можна переглянути в таблиці. Дані розрахунки можуть містити незначну похибку в зв'язку з відсутністю всіх вихідних даних досліджуваних об'єктів.

Таблиця - Показники досліджуваних житлових кварталів та комплексів

Показники	Житлова забудова 60-80рр. (Івано-Франківськ)	Житлова забудова 2008-2018рр. (Івано-Франківськ)	Житлова забудова 60-80рр. (європейські міста)	Житлова забудова 2008-2018рр. (європейські міста)
Площа забудови (%)	22,8%	37,4%	-	-
Поверховість (п.)	5,9п	10,11,12п	5,9,16п.	5,6,10п.
Площа озеленення (%)	49,6%	16,4%	≤50%	≤40%
Щільність населення на 1 га	367	898	135	153
Кількість паркомісць / гаражів (%)	17,6%	18,8%		

Згідно даних дослідження за останній період в будівництві житлових комплексів в м. Івано-Франківську значно зросли такі показники, як площа забудови, поверховість та щільність населення. Натомість площі озелених територій сильно зменшились. Кількість паркомісць хоч і збільшилась, та зважаючи на більшу щільність забудови у відсотковому відношенні залишилась без змін. Можемо спостерігати відсутність достатньої кількості дитячих та ігрових майданчиків, територій для відпочинку дорослого населення та відсутність велопарковок. В зв'язку з переважно периметральною забудовою нових житлових комплексів дуже погана ситуація з інсоляцією та провітрюваністю. У внутрішніх дворах досить не затишно через велику

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

площу затінення, а мінімальні відстані між будинками, забудова підвищеної поверховості та проїзди в периметрально забудованій території сприяють виникненню сильних протягів. В більшості нових будинків не врахована доступність для маломобільних груп населення (МГН), що не відповідає вимогам ДБН.

Перевага нових житлових комплексів тільки у більшому виборі планувальних рішень квартир, та дещо кращі заходи по енергозбереженню. Хоча, за попередніми розрахунками, часто «нове сучасне житло», яке пропонують нам забудовники відповідає класу G – найгіршому класу енергоефективності.

Відсутність нового генерального плану міста, не розуміння потреби охорони історичного міського простору інвесторами та неналежна робота контролюючих органів призводить до того, що в такій ситуації громада втрачає контроль над формуванням культурного краєвиду міста, ефективного використання природного довкілля та існуючого середовища. Тому справжній метод будівництва житлових будинків та комплексів в м. Івано-Франківську можна описати так: мінімум затрат - максимум метрів квадратних з ділянки.

Насправді “клаптикова приватизація” простору міста руйнує його цілісну системну побудову та, як наслідок, не дає змоги системно і послідовно вирішувати загальноміські проблеми в інтересах громади [2].

Формування міського простору варто визначати на європейському досвіді, маючи на увазі, що цей досвід буде застосовано знову ж таки у Європі. Архітектурні та урбаністичні новинки, які з’являються у містах США чи Японії, є свідченням загально цивілізаційного прогресу, однак їх застосування у європейських містах може бути досить обмеженим саме з причини традиційності останніх [2].

Міський простір та його формування повинні відповідати інтересам суспільного розвитку і прогресу, а міське середовище повинне бути цілісним та приязним людині в якому вона може задовольнити всі свої потреби.

З метою досягнення зручності, користі та краси урбанізованого середовища потрібно звернути увагу на взаємну залежність загальнокультурних і урбанізованих процесів та потребу і методи їхнього регулювання в інтересах суспільства.

Подальший розвиток урбанізації висуває на порядок денний багато проблем. Одною з найважливіших є таке спрямування містобудівного розвитку, за якого обмежуватимуться кількісні показники, натомість якісні стануть пріоритетними. Адже головним суб’єктом містобудування є “людина – її життя, здоров’я, добробут і духовний розвиток”[2].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Список використаних джерел

1. Альянс «Активний дім»[Електроний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу:<https://www.activehouse.info>
2. Багатоквартирне житло Івано-Франківська [Електроний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://archiline.if.ua>
3. Бондарев І.М., Головатий М.І. Івано-Франківськ: погляд крізь століття / Іван Бондарев, Михайло Головатий. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2016.-268с.
4. Кос С. В. Житлові новобудови Івано-Франківська: містобудівний аспект // Архітектурний вісник КНУБА. -2017.-№13.
5. Петришин Г.П. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження: Навч. посібник / Г.П.Петришин, У.І.Іваночко, Ю.В.Ідак, С.І.Топилко, Х.С.Бойко, Н.С.Соснова, О.П.Олешко, Л.Б.Гнесь – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006. – 212с.
6. Посацький Б.С. Простір міста і міська культура (на зламі ХХ-ХХІ ст.): Монографія / Б.С.Посацький – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 208с.
7. Шилова Т.О.Міське комунальне господарство: Навчальний посібник. – К.:КНУБА, 2006. – 272 с.
8. Шпільчак В.А.Станиславів-Івано-Франківськ: Місто давнє і сучаснє / В.Шпільчак, З.Соколовський, М.Головатий. – Львів: Світ, 2011. – 296с.

Савчин Х.,

Університет Короля Данила

Науковий керівник: Рижий І.Б. к.е.н., доц.

м. Івано-Франківськ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МАРКЕТИНГУ

Впродовж всього свого життя ми часто, навіть самі про це не здогадуємось, стикаємося з маркетингом у різних його проявах.

Маркетинг - це діяльність, спрямована на досягнення цілей підприємств, установ, організацій шляхом формування попиту та максимального задоволення потреб.

Загалом маркетингове мислення дає можливість навчитись підходити до бізнесу з позиції споживача, перевтілюватися в нього та відчувати себе ним. Таким чином можна краще зрозуміти потреби споживача, його ставлення до товару та можливі зауваження чи пропозиції.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Кожен хороший маркетолог повинен вміти поставити себе на місце споживача, щоб відповідно думати. Але навіть цього часом буває мало. Саме тому потрібно також вміти думати на випередження. Потрібно вміти догодити клієнту краще, ніж це може зробити ваш конкурент. В певній мірі маркетолог повинен знати споживача краще, ніж самого себе.

Як знайти правильний та ефективний підхід?

Цільова аудиторія потребує постійного вивчення. Хоча кожна людина сприймає інформацію по-різному, усі в чомусь схожі. Людей завжди об'єднують певні властивості, до прикладу: смаки, освітній рівень, стать, вік, характер та багато інших.

Люди поділяються на декілька типів і хороший маркетолог повинен розуміти їх всіх. До прикладу інтроверти та екстраверти. Коли інтроверти доволі закриті та менш комунікабельні, то екстраверти в свою чергу дуже відкриті та емоційні. Але окрім того також існують амбаверти - золота середина між інтровертами та екстравертами. Також існують обивателі. Обивателі, це люди з мало розвинутою інформаційною системою[3]. Хоча внутрішні потоки в них зрівняні за амбавертною системою, їх мало для задоволення інформаційних потреб (до прикладу бабуся, яка обробляє в своїй голові дуже багато інформації про всіх та кожного, але в той же час вона її дещо видозмінює, і вже тоді передає іншим). Це не всі типу людей, які існують в суспільстві, але маркетологи повинні розуміти їх всіх, щоб мати змогу задовільнити їхні потреби.

Через недостатнє вивчення цільової аудиторії багато молодих маркетологів часто гальмують продажі.

Споживачів потрібно вивчати за цільовими сегментами ринку, кількістю, цінами, за технологіями задоволення потреб.

За Ламбенем визначають такі етапи сегментації ринку:

- Розбивка ринків товару на однорідні сегменти з погляду відмінності товару від інших сегментів.
- Вибір цільових сегментів, виходячи із завдань фірми та її специфічних можливостей, позицій конкурентів.
- Позиціонування товару кожному цільовому ринку.
- Розробка цільової маркетингової програми.

Розбивка ринків товару на однорідні сегменти може виконуватися на основі:

- соціально-демографічних характеристик (поділ споживачів за місцем знаходження, статтю, віком, доходами та соціальним прошарком),
- вигоди (розходження у системі цінностей споживача: якість, ціна або символіка),

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- соціально-культурних характеристик (імовірними групами споживачів при такому типі сегментації можуть бути: «обережні» пенсіонери, «забуті» пенсіонери, «пильні» незадоволені робітники, молоді мешканці міст, «будівельники гнізда» або романтики, молоді пари у пошуках стабільного життя, «новобранці» тобто робоча молодь, «показушники» з помірним доходом, «вовки» марнотратні лідери, «протестуючі» молоді критики, «піонери» які прагнуть соціальної справедливості, «скаути» які прагнуть соціального прогресу, «громадяни» які організують громадське життя, релігійні «моралісти», «шляхетні» прихильники закону, «суворі» репресивні пуритани).

- Поведінки (така сегментація здійснюється за критеріями: середовища, робочих характеристик, методу здійснення закупівлі, ситуаційних факторів, особистих якостей покупця.

Користь від сегментації ринку полягає в тому, що вона створює диференційований маркетинг. Він направляє на повне охоплення ринку в той же час, коли адаптується фактично до кожного сегменту. Враховуючи все це, маркетологи повинні розробити такий імідж продукту, який міг би зайняти гідне місце у свідомості покупця та міг значно відрізнятись від конкурентів.

В основі поведінки багатьох людей лежить механізм наслідування. Він відіграє важливу роль в процесі соціалізації. Для того, щоб менше відрізнятись та не вигадувати інші моделі поведінки в різних ситуаціях, людина поводитьсь так, як і всі інші. Це стає чудовим прикладом того, як зовсім різні люди можуть поводитись в певній ситуації цілком однаково. Проблема цього механізму полягає в тому, що люди звикають діяти так, як і інші. Люди перестають шукати інші варіанти вирішення ситуацій, починають однотипно мислити.

Також важливим є механізм зараження, який найбільш виразно проявляється на прикладі зараження чужим настроєм, відповідно, чужими формами поведінки. Але не всі люди просто піддаються цьому механізму. Найбільш сприятливими для нього є люди з подавленою волею. Масова напруга звужує людську свідомість і дозволяє найкраще сприймати ті оброти, які найбільш емоційно забарвлені.

Маркетологи часто також використовують модель Ховстеде, яка дає специфічні характеристики для культури кожної країни відповідно до певної системи вимірів. Розпізнавання характерних рис різних культур і адаптація маркетингових кампаній до різних систем цінностей стає найчастіше вирішальним фактором у популярності тієї чи іншої продукції серед покупців.

Світові ринки складаються зі споживачів, а не продукції, яка її насичує. У світі снує багато видів глобальної продукції, але в той же час

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

не існує глобальних людей та мотивації, для придбання певного продукту. Саме тому в моделі Ховстеде розраховано на особливості різних культур при плануванні міжнародних кампаній. Рекламне повідомлення часто перетинає кордони однієї країни, але воно завжди повинно адаптуватися.

Провівши порівняльний аналіз культур Ховстеде виділив 5 основних вимірів[3]:

- Дистанція влади (якщо в Англії як чоловік так і жінка мають однакове право голосу, то в Японії право вибору залишається за чоловіком).
- Індивідуалізм, що протистоїть колективізму (якщо в США одинак в рекламі розцінюється, як самостійна та сильна особистість, то в латино-американських країнах його б вважали невдахою).
- Чоловіча стать на протигагу жіночій (у культурах з високим показником чоловічої статі домінуючими цінностями є досягнення та успіх, у культурах де жіноча стать домінуюча – турбота про ближніх та якість).
- Запобігання невизначеності (представники культур з високим рівнем запобігання невизначеності відчувають необхідність у введенні великої кількості правил і формальностей для організації свого життя).
- Довгострокова орієнтація (це міра, у якій суспільство націлене більше на прагматичну перспективу орієнтації щодо майбутнього, ніж на традиційну, історичну чи короткострокову оцінку).

Таке коректування форми рекламних компаній дозволяє досягти максимальної ефективності серед цільових груп у різних країнах.

Також рекламісти часто вдаються до агресивного маркетингу. Це така торгівельно-збутова політика, в якій ведеться активний «наступ» на покупців, ринок та його окремі структури. В багатьох випадках така політика починає проводитись до появи продукту на ринок. Система працює за алгоритмом «гроші-товар-гроші». На самому початку гроші вкладаються у виробництво, потім вони реалізуються і гроші, в ідеалі, повинні були б повернутися з прибутком. Такий тип маркетингу підходить у більшості для швидкозростаючих фірм та малих підприємств, у яких не вистачає своїх засобів, а працювати з кредиторами не є вигідно[2].

Протигагою агресивному маркетингу є спокійна збутова політика. При застосуванні такої тактики продукт спочатку виготовляється, а потім його пропонують на ринку. Якщо в певний момент виявляється, що попиту на продукт немає, проводиться вивчення ринку та складається маркетинговий план.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Головна цінність товару для покупця полягає не в його функціональному призначенні, а в задоволенні захованих глибоко у підсвідомості бажань, про які сам покупець може й не догадуватися. Маркетологи повинні вміти маніпулювати мотивацією та бажаннями людини, створювати потребу у товарах, з якими люди не знайомі, або ніколи б і не думали купляти.

Список використаних джерел

1. Владимирська А., Владимирський П. Реклама: Навчальний посібник. [Текст] / Владимирська А., Владимирський П. К.: Кондор, 2006.--334с.
2. Біог (Електронний ресурс) – (Режим доступу) <http://biog.in.ua/20-grudnya-2017-roku.html?page=2>
3. Студопедія (Електронний ресурс) – (Режим доступу) <http://studopedia.info/3-83573.html>

Скірчук В.,

Студент I курсу

«Інженерія програмного забезпечення»

Науковий керівник

Касіяничук В. Д.

Професор кафедри

будівництва та цивільної інженерії

Академік АІНУ К.Т.Н С.Н.С

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ФРУКТОВО – ЯГІДНИХ, ОВОЧЕВИХ І ГРИБНИХ КОНЦЕНТРАТІВ (ПОРОШКІВ)

Актуальність продовольчої проблеми в світі, постійне зростання цін на якісну харчову продукцію закордонного походження спрямовує на більш повне використання в інтересах національної економіки України місцевих природних ресурсів, ширше впроваджувати досягнення сучасних наукових розробок у виробництво, інтенсивніше використовувати землі лісового фонду.

Особливе місце у вирішенні цих завдань має використання дикоростучих плодів, ягід і грибів. Серед розмаїття дикоростучих ягід найбільш поширеними в умовах Прикарпаття є чорниця, брусниця, малина, ожина, суниця, калина й ін. Більшість з них мають не тільки харчову цінність, але використовуються як лікарська сировина.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

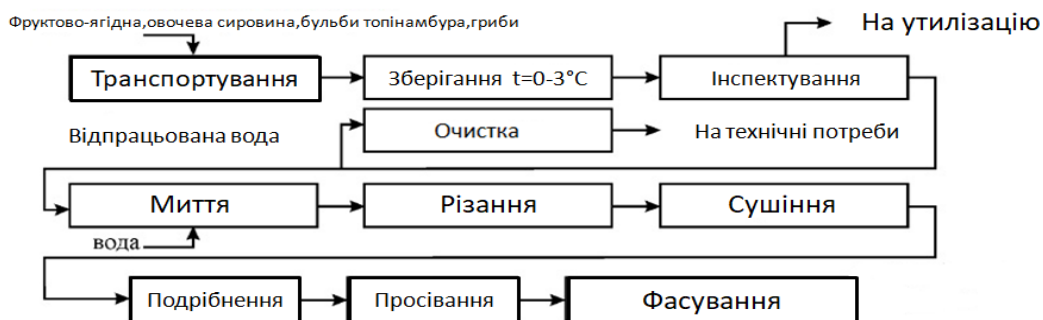
Дикоростучі ягоди вміщують органічні кислоти, водорозчинні цукри, пектинові речовини, мінеральні солі, які є необхідними для людини.[1]

І з нетрадиційної сировини високоефективним є топінамбур(земляна груша, сонячний корінь). Відомий вчений М. І. Вавілов назвав топінамбур рослиною –велетнем. Топінамбур має унікальний хімічний склад, багатий на біологічно –активні речовини , напівфабрикати та продукти, виготовлені з нього мають імуномодельючу та радіопротекторну дії. Особливо людство згадувало цю культуру в холодні і голодні часи війн, природних катаклізмів та епідемій. Ця сировина надзвичайно актуальна і сьогодні після погіршення екологічного стану України Чорнобильською катастрофою.

Перевага топінамбура над іншими рослинами її унікальна особливість – це наявність в ньому інуліну, який в організмі при вживанні бульб перетворюється на легкозасвоювану фруктозу. Численні відомості нагромаджені в умовах клінічних випробовувань і експериментів народної медицини свідчать про виражену цілющу дію топінамбура при його вживанні в їжу, лікарських засобів, виготовлених на його основі при захворюваннях на цукровий діабет, кишковий дисбактеріоз, гіпертонічної хвороби та ін. [2, 4]

Науковці факультету архітектури, будівництва та дизайну нашого університету розробили універсальну технологію переробки фруктово – ягідної, овочевої сировини в т. ч. топінамбура на концентрати(порошки)

Технологія передбачає універсальне, безвідходне виробництво, незалежно від поступаючої сировини. Головні процеси: інспекція, миття, за необхідності різання, сушіння, подрібнення, просівання(розділення по фракціях), фасування. З метою повного збереження вітамінів, мікроелементів і інших поживних речовин сушіння сировини проходить за низьких температур з використанням сушильних апаратів «Індіго» [3]

Принципова схема технологічного процесу виробництва фруктово-ягідних, грибних і порошоків з коренів бульб

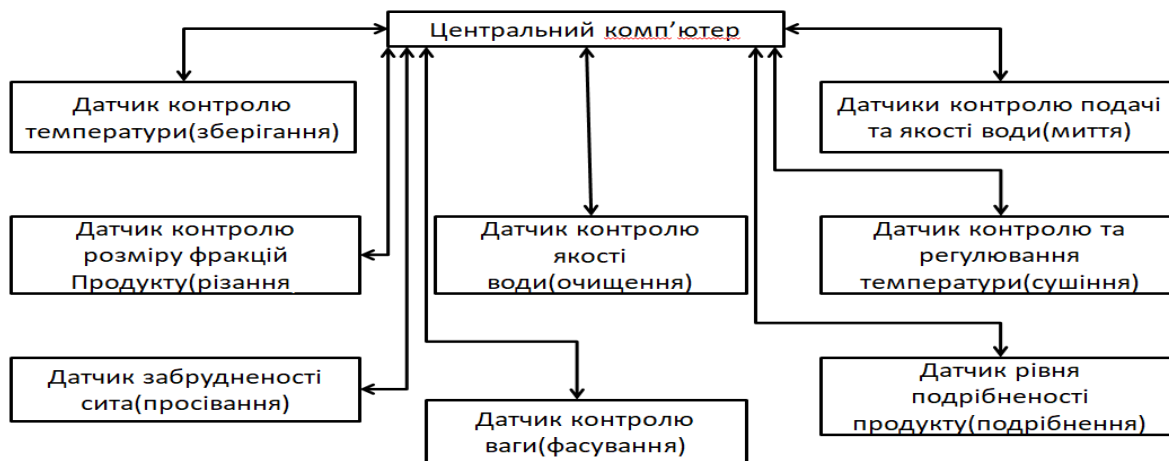
Перевага фруктово –ягідних і грибних порошоків над іншими напівфабрикатами(екстракти, сиропи, пюре, концентровані соки) полягає в тому, що вони добре зберігаються, зручні в транспортуванні, містять більше поживних речовин на одиницю ваги.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Порошки можна купажувати під час виробництва чаїв, напоїв, і приправ, з них легко виготовляти біологічно активно добавки, вони можуть бути ефективними наповнювачами для виробництва безалкогольних напоїв, кондитерських та хлібобулочних виробів і основними компонентами для виробництва окремих лікарських засобів.

З метою організації ритмічного виробництва, дотримання високої стабільної якості продукції більш широко використовується сучасна обчислювальна техніка. Подібне залучення обчислювальної техніки в діяльності різних виробничих систем називається комп'ютеризацією виробництва. У системі використовуються різні типи датчиків, на базі яких можуть бути змонтовані системи різного типу – системи контролю температури, системи контролю вологості, системи контролю ваги.

Для зручності користувача і забезпечення найкращих результатів, система має наступні можливості: контролю вимірюваних параметрів в реальному масштабі часу на моніторі комп'ютера. Контроль критичних значень, звукове сповіщення у разі досягнення гранично допустимих значень, які встановлюються користувачем. Можливість переглядання даних в реальному часі не тільки по локальній мережі, але і через Інтернет. Контроль дій персоналу у разі виникнення нештатних ситуацій. Система фіксує час реакції оператора, всі результати вимірювань в будь-якому часовому інтервалі можна проглянути і роздрукувати.

Датчик контролю температури буде відповідати за підтримування потрібної температури на технологічній лінії виробництва, вразі збою інформація передається на центральний комп'ютер для подальшого вирішення проблеми.

Датчик контролю якості води відповідає за забрудненість води, якщо вода не відповідатиме нормам її буде направлено на додаткове очищення.

Датчик контролю подачі води відповідає за регулювання необхідної кількості подачі води та її якості.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Датчик рівня подрібненості продукту відповідає і регулює розмір частин концентрату(порошків) по фракціях.

Датчик забруднення сита вимірює рівень забрудненості сита, при забрудненні спеціальний механізм очищає сито.

Датчик контролю ваги контролює і регулює потрібну вагу кількості готового продукту.

Датчик контролю розміру відповідає за необхідні розміри дольок поступаючої сировини. [5, 6, 7]

Розроблена універсальна технологія виробництва напівфабрикатів для випуску продукції лікувально –профілактичного призначення повністю піддається автоматизації та комп'ютеризації технологічних процесів, що дозволить організувати високоякісне та конкурентно здатне виробництво.

Список використаних джерел

1 .Касіянчук В. Д. Перспективи використання дикоростучих плодів, ягід і

грибів в умовах Прикарпаття для виготовлення продукції лікувально-профілактичного призначення / В. Д. Касіянчук, М. М. Ковач, М. В. Касіянчук // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць – Львів: РВВ НЛТУ України 2013. – Вип. 23(7). – С. 152-155.

2. Касіянчук В. Д. Сухий продукт топінамбура – ефективний напівфабрикат

для виробництва продукції лікувально-профілактичного призначення / В. Д. Касіянчук // Галицький лікарський вісник Івано-Франківського національного медичного університету – 2013. - № 3 – С. 103-105.

3. Касіянчук В. Д. Спосіб виробництва порошкоподібних фруктово-ягідних,

овочевих і грибних напівфабрикатів і/або сухофруктів / В. Д. Касіянчук, М. В. Касіянчук // Патент на корисну модель №95646. Зареєстровано в державному реєстрі патентів України на корисні моделі 25.12.2014р.

4. Топінамбур [Електронний ресурс]. – Режим доступу wikipedia.org/wiki/топінамбур

5. Система контролю температури, вологості [Електронний ресурс]. – simvolt.ua/sistema-kontrolyu-temperaturi-vologost-ta-osvtlennya-naduniy-pomchnik-dlya-vashogo-bznesu.-ua.html

6. Комп'ютеризація технологічної підготовки виробництва [Електронний ресурс]. – irbis-nbuv.gov.ua/cgi-

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

bin/irbis_nbuiv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=td_2017_1_5

7. Комп'ютеризація на виробництві [Електронний ресурс]. - <http://ua.textreferat.com/referat-8032-1.html>

Слабий А.,

студент групи КДс - 2016

Університет Короля Данила

м. Івано - Франківськ

*Науковий керівник: к.мист-ва, доц. **Гілязова Н. М.***

Університет Короля Данила

м. Івано - Франківськ

ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙНЯК ВИД АРХІТЕКТУРНОЇ ТА ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ландшафтний дизайн – мистецтво, яке перебуває на межі трьох напрямків: з одного боку, архітектури, будівництва та проектування (інженерний аспект), з іншого боку, ботаніки та рослинництва (біологічний аспект) і, з третього боку, в ландшафтному дизайні використовуються відомості з історії (особливо з історії культури) і філософії. Крім того, ландшафтним дизайном називають практичні дії з озеленення та благоустрою територій.[1, с.313]

У структурі міського середовища відсутній системний, комплексний підхід до організації ландшафтного дизайну, що сприяє реалізації принципів екологічної стійкості, гуманізації й соціальної орієнтованості міського середовища, підтримці балансу природних і антропогенних компонентів міського ландшафту й реалізації рекреаційних потреб міського населення. Сьогодні очевидна необхідність синтезу базових принципів і методів ландшафтно-містобудівної реконструкції рекреаційних зон у структурі великих міст, що забезпечують стійкість рекреаційної функції і можуть стати основою для формування подібного підходу.

Ландшафтна архітектура в наші дні – один з провідних видів архітектурної та дизайнерської діяльності, направленої на створення гармонійного і цілісного образного оточення людини. Її завдання давно вийшли за рамки садово-паркового мистецтва і тим більше не обмежуються озелененням, під яким певний час розумілося свого роду "заповнення" зеленими насадженнями просторів, вільних від забудови. Спільно з багатьма іншими фахівцями ландшафтні архітектори

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

вирішують проблеми, пов'язані з організацією середовища та проживання в найширшому сенсі цього слова. Йдеться про охорону існуючих ландшафтів, їх перетворення відповідно до змінних соціальних вимог, створення нових, штучних ландшафтів замість зруйнованих або несприятливих для життя.

Сучасна ландшафтна архітектура, значно відрізняється від садово-паркового мистецтва колишніх історичних епох. Майстрами ландшафтного мистецтва минулого створені прекрасні паркові ансамблі, але їх соціальне замовлення було обмежене і визначене інтересами невеликої привілейованої частини суспільства. Садово-паркове мистецтво не включало в коло своїх завдань просторову організацію територіальних об'єктів і складних суспільних функцій. Тоді як сучасна ландшафтна архітектура, поряд з традиційними, вирішує і ці завдання, маючи щонайширший діапазон творчих проблем.

Ландшафтний дизайн – це творча діяльність, направлена на формування предметно-просторового середовища прийомами і засобами ландшафтно-архітектури, художнє конструювання деталей культурного ландшафту. Таке формування досить точно характеризує ландшафтний дизайн як новий напрям ландшафтно-архітектури. [4,с.87]

Сьогодні можна виділити низку основних тенденцій розвитку ландшафтного мистецтва кінця XX - початку XXI ст.:

- Доповнення природного ландшафту штучними елементами (наприклад, створення парків на рекультивованих територіях (кар'єрах, ярах і т.п.); штучне формування рельєфу –геопластика).
- Створення транспортних і інженерних комунікацій у природі й у міському середовищі (численні розв'язки доріг, магістралей, мости, канали й т.п.).
- Розробка озелених територій спеціального призначення (створення виставочних, спортивних, меморіальних комплексів; аквапарків і т.п., тобто функціонально-тематичних садів і парків).
- Уведення в практику садово-паркового мистецтва штучних просторів, розташованих на дахах різних споруд або в інтер'єрах, натуроцентризм.
- Екологізація садово-паркового мистецтва, в основі якої лежить ідея збереження природності паркового ландшафту (з'являються куточки "природньої" природи у містах з урбанізованим середовищем проживання).
- "Економія" ландшафту, або естетизм ландшафту, - прагнення максимально звільнити ландшафт від забудови, розміщуючи необхідні спорудження під землею. При цьому більша частина приміщень закрита

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

зверху газомом, квітами, відкрита лише та частина будинку, де необхідне сонячне світло, яке проникає через спеціальні заглибини й озеленені внутрішні світлові дворики.

- Створення міні-парків, а точніше садів (застосовується у великих архітектурних комплексах, розглядається як вираження нерозривності людської культури й природи).

- Розширення стильових напрямків (супрематизму, авангардизму, інноваційності та ін.), що виражається в інтенсивних пошуках архітектурно-художньої виразності знову створюваних паркових ландшафтів. Частина архітекторів намагається знайти "натхнення" у минулому мистецтві створення садів і парків, частина йде шляхом експериментів, іноді несподіваних.

- Використання можливостей традиційних і нових матеріалів: бетону, кольорового скла, текстилю й т.п. шляхом введення у сад або парк цікавих композиційних й художніх рішень із традиційних і нових матеріалів.

- Взаємопроникнення східних, європейських, американських принципів і методів. В Європі стали популярними території, створенні на кшталт японських садів, призначені для медитації або споглядання.

- Створення нових типів об'єктів садово-паркового мистецтва (бізнес-парків і садів виробничих підприємств - зелених ділянок для відпочинку службовців і робітників). Ідея бізнес-парку полягає у прагненні перетворити всю ділянку, що належить тій або іншій фірмі або відомству, в "суцільний" ландшафт із парковим або "природним" виглядом. Озеленюється все - не тільки ділянки між будинками, але й дахи, більша частина стін, яка закривається високими деревами або вертикальним озелененням, автодороги й автостоянки, інженерні комунікації.

- Повернення до традицій минулих епох - створення упорядкованих внутрішніх дворів (па-тіо), "зелених" дахів, застосування топіарного мистецтва й ефемерид у садово-парковим мистецтві.

- Розвиток теорії "атракціону" ("комбінації, що не поєднуються"; "все навпаки"; "ефект рамки"; "ефект відображення"; "розрахунок на подив"). Ця теорія підсилює свій вплив на видовищні мистецтва, святкові, фестивальні, екскурсійні програми, шоу-бізнес, рекламу та ін.

- У садово-парковому мистецтві розглядають різкі, контрастні зіставлення різних матеріалів, яскраве фарбування поверхонь і об'єктів, які можуть спровокувати підвищений інтерес до оточення, символіку, "анімацію" у ландшафті, відбиття від дзеркальних стін будинків та ін.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Ландшафтному дизайну та ландшафтній архітектурі властиві загальні категорії композиції, характерні для інших образотворчих мистецтв і для архітектури як мистецтва організації простору (форма, фактура, колір, тектоніка, масштаб, масштабність, пропорційність, симетрія, асиметрія, ритм, контраст, нюанс і так далі). Будучи фундаментальними, ці категорії при роботі з природним матеріалом і створенні об'єктів дизайну для ландшафту часто виступають в новій якості, оскільки повинні розглядатися з врахуванням постійної зміни природного матеріалу в часі, природній сезонності, залежно від інших ландшафтних чинників.

Динамічність середовища багато в чому обумовлена рухом, що вноситься рослинами, водою. Дуже активним засобом формування середовища є колір. Проте те, що, наприклад, в живописі часто вважається дисгармонійним (поєднання червоного, помаранчевого, жовтого), в картині осіннього лісу набуває гармонії.

Колір в міському середовищі несе перш за все не декоративну, а інформаційну функцію. У композиції простору при розміщенні малих архітектурних форм або об'єктів ландшафтного дизайну важливу роль грає освітлення

Отже, виникнувши на стику декількох мистецтв, ландшафтний дизайн закономірно об'єднує багато принципів, характерних для кожного з них.. Водночас, природні матеріали, якими оперує ландшафтний дизайн, виділяють його як самостійну область, що має особливі прийоми, свою методику проектування і коло об'єктів. Саме тому співдружність на ландшафтній основі архітектури і дизайну таїть не лише великі нереалізовані і в якісь мірі неусвідомлені можливості. Багатим джерелом розвитку методів детального ландшафтного проектування безумовно стане і те нове, що вноситься до теорії і практики середовища сучасним дизайном.

Список використаних джерел

1. Гарнизоненко Т. С. Справочник современного ландшафтного дизайнера. Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. 313 с.
2. Ландшафтний дизайн. URL:<https://ru.wikipedia.org/wiki>
3. Лежава И. Г. Архитектура и городской дизайн. Проблемы дизайна городской среды : труды ВНИИТЭ. Серия Техническая эстетика. М., 1981. Вып. 26. С. 125-129.
4. Сычева А.В. Ландшафтная архитектура. М., 2004. 87 с.
5. Яковлевас-Матецкис К. М. Объекты малой архитектуры на промышленных территориях. Техническая эстетика. 1975. № 4. С. 22-25.

Солодка Х.,

*студентка II курсу юридичного факультету
Університет Короля Данила*

Науковий керівник:

к.ю.н. Бабецька І.Я.

(м. Івано-Франківськ, Україна)

СПАДКОВЕ ПРАВО В СИСТЕМІ ПРАВА УКРАЇНИ

Спадкове право посідає особливе місце в системі цивільного права. Незважаючи на свій консерватизм, воно залишається актуальним у кожній державі, з огляду на його нерозривний зв'язок із правом власності. Спадкове право певним чином стосується кожної людини, оскільки хоча б раз у житті кожна особа стає спадкоємцем і, на жаль, наприкінці свого життя приречена стати спадкодавцем[1].

Спадкове право тісно пов'язане з усіма іншими видами майнових прав. З одного боку, після смерті певної особи найчастіше залишається майно, яке знаходиться на праві власності та інших речових правах. Вони є об'єктом переходу за спадщиною після смерті їх власника. З іншого боку, спадкування один зі способів набуття майнових прав, що зближує його з зобов'язальним правом. Тому спадкове право є однією з важливих підгалузей цивільного права і займає проміжне місце між речовим та зобов'язальним правом[2].

Спадкування - це перехід майнових прав та обов'язків померлого громадянина (спадкодавця) до інших осіб (спадкоємців). Право спадкування тісно пов'язане з правом власності, оскільки спадкування є одним із найпоширеніших засобів набуття права власності та охороняє це право.

Спадкове право - це сукупність встановлених державою правових норм, які регламентують порядок та умови переходу майнових прав померлого громадянина до інших осіб. Саме спадкове право визначає підстави спадкування, час і місце відкриття спадщини, коло спадкоємців, особливості спадкування окремих видів майна, порядок і строки прийняття та відмови від спадщини, оформлення спадкових прав.

Спадкове право, як підгалузь цивільного права, побудоване на своїх особливих засадах. Принципами спадкового права є наступні:

1) *свобода волевиявлення спадкодавця і спадкоємців.* Спадкодавець в будь-який час має можливість скласти заповіт на все майно чи його певну частку, змінити заповіт чи скасувати взагалі. Це є головним принципом спадкового права. Принцип свободи волевиявлення

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

спадкодавця знайшов своє закріплення у ст.ст. 1234-1237, 1240, 1242-1244, 1246, 1254, 1302, 1308 ЦК України. Спадкоємцю, в свою чергу, надано право прийняти спадщину або відмовитися від неї;

2) *універсальність спадкового правонаступництва.* Всі 1218-1219 ЦК законодавець визначає склад спадщини. Спадкоємці набувають усіх прав та обов'язків, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті.

3) *черговість закликання до спадщини при спадкуванні за законом.* Суть цього принципу, який знайшов своє закріплення у ст. 1258 ЦК полягає в тому, що кожна наступна черга спадкоємців за законом набуває право на спадщину лише у випадку відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття. Із цього загального правила виняток може зробити лише суд у випадку, передбаченому ч. 2 ст. 1259 ЦК;

4) *рівність спадкових часток при спадкуванні за законом.* За загальним правилом спадкоємці однієї черги набувають право на спадщину в рівних частках. Це положення знайшло відображення у ст. 1267 ЦК. Виняток з цього правила має місце при спадкуванні спадкоємцями, які закликаються до спадкування за правом представлення;

5) *державно-правовий захист непрацездатних родичів і членів сім'ї заповідача*[3].

В ст. 1217 ЦК України передбачено два види спадкування: за заповітом або за законом.

Законодавець надає громадянину право призначити спадкоємців особисто - шляхом складання заповіту.

Новий ЦК України вперше у вітчизняному законодавстві дає легальне визначення заповіту. Заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок її смерті (ст. 1233 ЦК).

Заповіт повинен відповідати загальним правилам щодо дійсності правочину, а саме:

1) заповідач повинен бути дієздатним на момент укладання заповіту;

2) зміст заповіту не повинен суперечити закону;

3) зміст заповіту повинен відображати дійсну волю заповідача;

4) заповіт повинен бути вчинений у визначеній законом формі;

5) умови заповіту повинні бути здійсненими[3].

Заповіт повинен бути складений у письмовій формі і нотаріально посвідчений. Особливість заповіту полягає в тому, що він містить в собі волю спадкодавця, яку він виклав ще за життя, але безпосереднє

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

здійснення цієї волі можливе лише за умови смерті спадкодавця. Ця обставина і обумовлює особливі вимоги до оформлення заповіту, оскільки після смерті особа вже не має можливості уточнити чи конкретизувати свої наміри, наприклад, яку саме частину будинку повинен успадкувати син, а яку дочка, що розумів спадкодавець під «цінними речами», які необхідно передати брату; нарешті померлий буде взагалі позбавлений можливості оспорювати цей правочин в силу природних причин[4].

Відповідно до Закону України «Про нотаріат» у населених пунктах, де відсутні нотаріальні контори, заповіт можуть посвідчити службові особи виконкому. За кордоном - відповідні консульські установи та дипломатичні представництва. Окрім державного нотаріуса, заповіт може посвідчити і приватний нотаріус (ст. 36 Закону України «Про нотаріат»).

В інтересах громадян, яким обставини не завжди дозволяють звернутися до нотаріальної контори, закон покладає на певних посадових осіб обов'язки по посвідченню заповіту, який у цих випадках прирівнюється до нотаріального (ст. 40 Закону України «Про нотаріат»)[3].

З 1 січня 2016 року українці можуть оформити спадщину в сільрадах.

Таке нововведення прописано у Законі України від 20 жовтня 2014 року 1709-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо деяких питань спадкування». Документ передбачає спрощення оформлення спадщини та реєстрації прав спадкоємців шляхом надання відповідних повноважень місцевим органам самоврядування [4].

До характеристики спадкових правовідносин як різновиду цивільних правовідносин можна віднести такі:

1. Предмет регулювання — права та обов'язки між його учасниками виникають з приводу майнових та особистих немайнових відносин. Особливістю відносин, які складають предмет спадкового права, є регулювання переходу вказаних відносин у спадщину від правопередника (спадкодавця) до правонаступників (спадкоємців).

2. Метод регулювання — юридичної рівності учасників спадкових правовідносин, кожен з яких має свої права та обов'язки та не знаходиться у підпорядкуванні іншого; диспозитивності, тобто можливості вибору з кількох варіантів поведінки, що виявляється у спадковому праві, наприклад, у можливості вільного обрання способу прийняття спадщини, вирішення питання про прийняття спадкової маси або відмову від неї, в нормах про поділ спадкового майна на розсуд спадкоємців і т. п. Проте на відміну від інших цивільно-правових інститутів у спадковому праві все ж переважають імперативні норми[5].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Отже, спадкове право — сукупність цивільно-правових норм, які встановлюють порядок переходу прав та обов'язків померлої особи по праву спадкування. Особливості спадкування прав щодо об'єктів цивільного права, пов'язані з видом прав, що успадковуються і в кожному окремому випадку можуть мати свої особливості. Таким чином, шляхами розвитку спадкового права є створення такого правового механізму реалізації права на спадкування, який ефективно забезпечить можливість кожному спадкоємцю успадкувати будь-яке майно чи майнові права із найменшими юридичними складностями для нього.

Список використаних джерел

1. Кухарев О. Є. Спадкове право України. Навчальний посібник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1821100156933/pravo/ponyattya_spadkovogo_praava_mistse_sistemi_tsivilnogo_prava
2. Цивільне право України. Підпригора О. І. Навчальний посібник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1780032146306/pravo/spadkove_pravo
3. Бірюков І.А., Заїка Ю.О. Цивільне право України. Загальна частина. Навчальний посібник [Електронний ресурс] / К.: КНТ, 2006.- 480 с. - Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8757.html>
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо деяких питань спадкування» від 20 жовтня 2014 року 1709-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1709-18>
5. Дзера О. В. - Кузнецов Н. С. Цивільне право України. Кн.2. Навчальний посібник [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://adhdportal.com/book_832_chapter_171__2._Zagaln_polozhennja_spadkovogo_prava.html

Федорак І.М.,

*студентка 1 курсу факультету архітектури,
будівництва та дизайну*

Університету Короля Данила

Науковий керівник:

Гусар Катерина Дмитрівна

КАПСУЛЬНИЙ ГОТЕЛЬ

Капсульний готель – японський винахід для трудоголиків, які запізнались на останню електричку. У первісному вигляді це був ящик з ліжком для сну. Але сьогодні під капсульними готелями розуміються не тільки подібні кокони – це і номери з кінг-сайз ліжками і ванними кімнатами [1].

Суть капсул в тому, щоб людина може зупинитися в ній на кілька годин під час пересадки, не виїжджаючи з аеропорту і не залишаючи транзитну зону.

У подібних готелях ви орендуєте не просторий номер з ванною кімнатою, як у популярних готелях, і не ліжко, як в хостелі, а саму справжню капсулу. Вона оснащена виключно найнеобхіднішим для комфортного відпочинку: м'якими меблями, місцем для зберігання речей і освітленням. У більш дорогих номерах можуть бути також додаткові меблі та телевізор. У таких готелях туалет і ванна кімната – спільні. У багатьох з них є ще кухня, кафе і навіть спа[2].

Цей тренд зародився в Японії. Саме тут з'явилися перші капсульні готелі. Вони були оформлені у вигляді маленьких кімнат, які представляли собою невеликі ящики, виготовлені зі скловолокна. Самим першим став готель під назвою CapsuleInn, який відкрився в 1979 році в Осаці[2]. Її розробником був відомий архітектор КісіКурокава. Незабаром після цього незвичайні готелі стали відкриватися і в інших японських містах. Що ж являє собою стандартна кімната такого готелю? Вона схожа на капсулу довжиною 2 м, шириною 1 м і висотою 1,5 м. Таких більш ніж скромних розмірів виявляється цілком достатньо, щоб лежати або сидіти. Кожна кімнатка забезпечена лампою, розеткою, будильником і телевізором. Також всі осередки обладнані системою кондиціонування та опалення. А ось шафок в номерах немає. Свої речі можна залишити в спеціально призначених для багажу ящиках, розташованих недалеко від осередків. Душ і туалет в таких закладах є загальними і знаходяться на поверсі.

Будь-який готель капсульного типу відрізняється великою місткістю. Спальні кімнати в ньому розташовуються в 2 яруси. Можна сказати, що постояльці сплять один у одного на голові, однак тіснота їх

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

не бентежить. Кожен номер призначається для однієї людини і закривається дверцятами з скловолокна або фіранкою. У клітинках заборонено шуміти, їсти і курити.

Переважна більшість клієнтів капсульних готелів у Японії — місцеві чоловіки. Зазвичай це клерки великих компаній, які засиджуються допізна на роботі і вважають за краще переночувати недалеко від офісу замість того, щоб їхати на таксі у віддалені префектури міста (послуги найманих водіїв у Японії коштують дорожче, ніж кабінка в готелі). Крім цього, капсульні готелі популярні серед небагатих мандрівників, яким не по кишені номери у дорогих готелях. Третьою категорією клієнтів капсульних готелів є любителі нових відчуттів. Для таких ніч, проведена в кімнаті-сейфі, порівнянна з пригодою.

Капсульний готель "Грін ПлазаСіндзюку" (Токіо) є найбільшим у світі закладом з номерами-осередками. Всього в готелі 660 кімнат. "Грін ПлазаСіндзюку" розташовується по сусідству з токійським залізничним вокзалом Сейбав самому центрі японської столиці. Особливістю готелю є те, що він призначений тільки для чоловічого населення [2].

Сьогодні не тільки в Японії можна зустріти капсульний готель. Амстердам, Лондон, Мюнхен, Гельсінкі, Даллас, Ханой, Дубай, Абу-Дабі — географію готелів з крихітними номерами можна продовжувати і далі[3]. Якщо в Японії такі заклади популярні серед місцевого населення, то в інших країнах світу ними користуються переважно туристи. Капсульні готелі в перерахованих містах знаходяться на території аеропортів і пропонують місця для відпочинку мандрівникам, яким належить довгий час провести в очікуванні рейсу. Тепер у авіатуристів з'явився вибір: тулитися всю ніч в незручному кріслі в залі очікування або відпочити з комфортом в маленькій клітинці за невелику плату.

Звичайно ж, капсульні готелі підходять далеко не всім. Адже багатьом потрібен простір і не всі комфортно себе почувають у маленьких компактних кімнатках, а вже тим більше в капсулах[2].

Але ці футуристичні готелі мають безліч переваг:

- вони дозволяють заощадити бюджет – капсула коштує набагато дешевше, ніж номер у готелі і навіть місце в хостелі;
- вони забезпечують приватність – погодьтеся, набагато зручніше засинати, прокидатися, читати книгу або просто відпочивати, коли навколо немає ще безлічі ліжок, коли немає неприємних ароматів, шуму і просто незнайомих людей;
- тут все обладнано так, що ви можете відпочити з комфортом і дійсно виспатися;
- новий досвід – багато мандрівників одразу захотіли випробувати капсули, коли про них дізналися;

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

- оригінальність і незвичайність – капсули виконані немов вони з майбутнього, вони ні на що не схожі, а цезавжди манить і приваблює;
- багатохтопереконані в тому, що подібніготелі – майбутнє туризму. Не позбавлені такі заклади і недоліків [3]:
- капсули мають обмежений простір, з-за чого в них далеко не кожен може відчувати себе затишно;
- у деяких готелях в спальних приміщеннях відсутні санвузли;
- капсули не обладнані достатньою звукоізоляцією;
- в крихітних номерах таких готелів немає вікон.

Незважаючи на обмежені зручності, готелі з номерами-капсулами з кожним роком стають все більш популярними в усьому світі. Без них не обійтись у великих мегаполісах, де на вагу золота кожен зайвий квадратний метр. Якщо в Японії капсульні готелі виникли як нічліжні заклади для місцевого населення, то в Європі вони використовуються як палички-виручалочки для мандрівників, яким належить коротати ніч в аеропорту в очікуванні посадки на рейс.

Капсула – це ідеальне місце для бізнес-поїздок, для соло-подорожей, для туристів, які любляють в подорожі не сидіти в готелі / хостелі / готелі / квартирі, а гуляти по місту і максимально ним насолоджуватися. Після цікавого насиченого дня капсула стане чудовим місцем для відпочинку і сну.

Список використаних джерел

1. Капсульні готелі в світових аеропортах [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://airlife.ua/uk/kapsulni-goteli-v-svitovih-aeroportah/>
2. Розмір - не головне: чому капсульні готелі стали настільки популярними [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://m.znaj.ua/travel/183073-rozmir-ne-golovne-chomu-kapsulni-goteli-stali-nastilki-populyarnimi>
3. Що таке капсульні готелі? Фото і опис капсульних готелів [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://poradu.pp.ua/nauka/23637-scho-take-kapsuln-gotel-foto-opis-kapsulnih-gotelv.html>

Фуштей В.,

студентка групи Дс-2017

Університет Короля Данила

Наковий керівник: к-мист-ва, доц. **Гілязова Н.М.**

м. Івано-Франківськ

КРАЩІ ТЕНДЕНЦІЇ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ 2019

Спостерігаючи за тим, що відбувається в світі графічного дизайну, можна з упевненістю сказати, що 2018 рік був сильним роком, зазначеним безліччю чудових графічних, веб, друкованих, редакційних, пакувальних та інших видів дизайну.

Якщо описувати актуальні в цьому році тренди декількома словами, то їх можна назвати «антонімом нудьги і смутку». У моді зараз яскравість і несподіванка. Іноді експерименти сучасних дизайнерів можуть навіть здатися божевільними, але високий рівень популярності того чи іншого явища свідчить про його визнання в середовищі фахівців. Отже, розглянемо, якими ж графічними трендами в дизайні здивують нас в 2019 році.

Відкриті композиції

Першим із графічного дизайну на 2019 рік є відкрита композиція. Не так давно дизайнери використовували рамки для всього, щоб досягти відчуття готового дизайну. Останнім часом спостерігається тенденція до відкритих, повітряних композицій, які мабуть, показують тільки частину всієї «картини». У цьому році дизайнери повністю позбудуться рамок і здивують нас відкритими, повітряними композиціями [4].

Відкрита композиція часто зачіпає уяву глядача, примушуючи задуматися, що ще там є. Веб-дизайн, як частина графічного дизайну, також буде характеризуватися повноформатним відкритими композиціями і інтерактивними веб-сайтами.

3D

3D не може не потрапити в тенденції графічного дизайну 2019 року. Протягом останніх декількох років 3D зарекомендував себе як досить стабільна і постійна тенденція, тому ми, безумовно, будемо бачити багато подібного в цьому році, на щастя для всіх нас, технології розвиваються досить швидко, дозволяючи графічним дизайнерам створювати приголомшливі 3D-шедеври, які змушують глядача майже зануритися в дизайн [].

Типографіка точно не обійде стороною жоден з графічних трендів 2019 року, включаючи 3D. Часто створювана як основний візуальний елемент дизайну, тривимірна типографіка дає дизайнерам свободу

імпровізувати. Навіть використовуючи тільки 3D-типографіку, графічні дизайнери зможуть занурити нас у зовсім новий світ.

Яскраві кольори

Яскраві кольорові поєднання, а також замріяні колірні переходи і градієнти будуть продовжувати залишатися модними в 2019 році, але стануть ще більш яскравими. Оскільки вони приносять футуристичне почуття в загальний дизайн, ці колірні схеми змусять вас відчувати, що ви перебуваєте в альтернативній всесвіту. 3D-технологія і яскраві кольорові переходи, безумовно, становлять неймовірну комбінацію навіть при перекладі в типографічному дизайні. Ну, типографіка - це величезна частина графічного дизайну, тому багатобарвні типографські проекти, безумовно будуть поширені. Багато графічних дизайнерів поєднують 3D-візуальну техніку з модними яскравими колірними переходами, щоб відзначити тенденції графічного дизайну 2019 з ще більш потужним зовнішнім виглядом [3].

Альтернативне мистецтво

Не те, щоб класичні ілюстрації коли-небудь виходили з моди, але якимось чином включення альтернативного мистецтва в графічний дизайн робить проект цікавим.

На фрістайл ілюстрації і каракулі, безумовно, цікаво дивитися. Якщо додати хаотичні штрихи і плями кольору, і у вас з'явиться химерний, що виглядає незвично дизайн, який, безумовно, справляє враження. Тенденція вже входить в сферу дизайну упаковки, часто в поєднанні з іншими тенденціями, такими як металевий ефект. Ретельний вибір кольорів і унікальних форм і положень, в яких представлені штрихи і плями, безумовно, виведе дизайн упаковки з нудної зони [2].

Ми звикли бачити класичні каракулі у вигляді чорно-білих простих концептуальних ілюстрацій. Сучасне виконання білого на темному тлі, в поєднанні з іншими тенденціями дизайну, такими як золотий, але як і раніше зберігаючи простоту стилю ілюстрації. Ілюстрації з карлючками часто створюють враження нескінченності, тому ми очікуємо побачити їх в складі відкритих композицій.

Реалізм і плоскі елементи дизайну

Графічні дизайнери завжди комбінували і змішували тренди, щоб радувати око глядача. Але коли мова заходить про створення чогось дійсно інноваційного та несподіваного, дизайнери вважають за краще експериментувати з нетрадиційним шляхом змішування технік, стилів, або в даному випадку – габаритів. Реальні об'єкти в поєднанні з повністю плоскими візуальними елементами, стануть однією з тенденцій графічного дизайну 2019 року. Часто зустрічаються в дизайні веб-сайті, упаковки, та інших видах графічних проектів, поєднання реалістичних

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

об'єктів з повністю плоскими спрощеними елементами дизайну та ілюстраціями вимагає творчості, майстерності і, найголовніше, нестандартного мислення [1].

Колір року

Щороку, є проекти, натхненні кольором року. У кожному сезоні з'являються свіжі колірні тренди, і не завжди ясно, чому актуальним став той чи інший відтінок рожевого, зеленого, жовтого і так далі. Розробкою колірних тенденцій займаються цілі інститути кольору, які уважно вивчають тенденції, настрої суспільства, закономірності та популярність минулих трендів.

Модна палітра кольорів у 2019 році буде радувати яскравими фарбами і абсолютно несподіваною кількістю гарячих відтінків – мабуть, такої кількості відтінків жовтого і червоного в одній добірці ще не пропонували. На думку експертів Інституту кольору, це обумовлено бажанням дивитися в майбутнє з надією.

Колірна туманність. Перша актуальна гамма – це колірна колекція непомітних, пастельних відтінків. Легка туманність, якою оповитий кожен колір, не позбавляє його яскравості та індивідуальності.

Палітра Землі. Модна гамма, натхненна родючими землями – актуальна завжди. Колористи виділили кілька специфічних тонів, що асоціюються з земним достатком, але далеких від звичних коричневого та зеленого кольорів.

Природна розкіш. Ця панель перегукується з попередніми. Тут і данина землі і природи, і знайомі вже квіткові відтінки З цього набору варто почерпнути симпатичні поєднання, наприклад яскравість перського рожевого з пастельною туманною трояндою, або соковитий сплеск фіолетового і небесно-блакитного.

Отже, в цьому році ми побачимо багато відкритих композиційних проектів, які зацікавлять уяву глядача. 3D-дизайн буде досить масовим, але, звичайно, не нудним - його реалізм майже змусить глядача зануритися в композицію. Яскраві кольорові схеми, а також металеві елементи зроблять дизайн красивим і мрійливим. І досить часто - контурною. Ми будемо бачитимистецтво в його самих нетрадиційних формах і проявах, і, звичайно, поєднання всіх цих тенденцій.

Список використаних джерел

1. Тренды графического дизайна.
URL:<https://merehead.com/ru/blog/top-graphic-design-trends-2019/>
2. 33 тренда графического дизайна 2019.
URL:https://videoinfographica.com/design-trends-2019/#_2019

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

3. Топ-20 трендов Веб-дизайна 2019 года. URL: <https://idbi.ru/blogs/blog/top-20-trendov-veb-dizayna>

4. Шевченко О. Тренди 2019: веб-дизайн. URL: <https://telegraf.design/trendy-2019-veb-dyzajn/>

Ходан М.,

студент V курсу,

факультет архітектури, будівництва та дизайну

Університет Короля Данила

Науковий керівник:

*Народний архітектор України, доц. **Ходан М.М.***

МІСЬКІ ПОСЕЛЕННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СІЛЬСЬКЕ РОЗСЕЛЕННЯ

Підвищення ефективності суспільного виробництва залежить від раціональної організації виробничих сил, зокрема, наукового обґрунтування соціально-економічного розвитку населених місць, що є основою розселення людей і розміщення об'єктів народного господарства. Територіальна організація суспільства зосереджує значний людський, економічний та культурний потенціал, а також суттєво впливає на розвиток соціально-економічних процесів у державі.

Вдосконалення розселення буде сприяти інтенсивному функціонуванню продуктивних сил і сталій економічній рівновазі, а також охороні та поліпшенню стану навколишнього середовища. У сучасних умовах найважливішим напрямком перетворень в Україні має стати формування нового бачення мети, завдання та реалізації державної політики стратегічного розвитку інвестиційного потенціалу регіонів, який багато в чому визначається якісними показниками урбаністичного середовища.

Міста є найбільш розвинутою формою поселень, які здатні ефективно впливати на розвиток решти елементів системи розселення. Тому всебічне вивчення закономірностей розвитку міст може стати своєрідним ключем вдосконалення усєї системи розселення, у тому числі й сільського.

Найбільший вплив на розселення людей географічне середовище мало на ранньому етапі суспільного розвитку, коли людина, не маючи розвинених знарядь і засобів виробництва, користувалася найближчими і найдоступнішими природними джерелами засобів існування.

Пізніше, з розвитком знарядь і засобів виробництва, роль географічного фактору суттєво ослабла, а географія розселення значно розширилась.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Наявність високорозвинених продуктивних сил дозволяє людині сьогодні обжити нові території у важкодоступних районах.

Україна має сприятливі умови для розселення, вона багата природними ресурсами, які дозволяють розвивати промисловість, транспорт, високо інтенсивне сільське господарство, індустрію відпочинку.

Населення розміщене на території України нерівномірно. Його середня щільність – 80 осіб на кв.км. Це набагато менший показник від країн західної Європи (110-380 осіб на кв.км), але більший від країн Східної та Центрально-Східної Європи (40-70 осіб на кв.км), він наближений до рівня балканських держав (Греції, Болгарії). Середня щільність на Західній Україні також нерівномірна: Волинь – 52,6 осіб на кв.км, Львівщина – 128,3 осіб на кв.км, Закарпаття – 78,3 осіб на кв.км, Прикарпаття – 103 осіб на кв.км; в той час, як в східних областях (промислових) цей показник сягав 201,6 осіб на кв.км.

Розселення населення характеризується різними показниками густоти населення, сукупністю та величиною населених пунктів, співвідношенням чисельності міського та сільського населення. На сьогоднішній день усі населені пункти поділяються на дві групи: міські та сільські.

Висока густота міського населення, постійне зростання міст особливо обумовлюють завдання економії цінних сільськогосподарських угідь.

Відповідно до фізико-географічного зонування, в межах території Івано-Франківської області виділяють гірську, передгірську та рівнинну зони.

Рушійними силами урбанізації є розвиток продуктивних сил, технічний і соціальних прогрес, розширення рамок суспільного поділу праці, зростання продуктивності праці в сільському господарстві, збільшення територіальної і соціальної рухливості населення.

Формування територіальної організації розселення Івано-Франківської області відбувається з урахуванням сучасних світових та загальноукраїнських тенденцій, однак зі збереженням особливих, притаманних лише для даного регіону особливостей. На кількість населення та трудовий потенціал області впливає безробіття, що спричинює міграційні процеси.

Офіційна статистика не відображає тимчасову міграцію (особливо в гірських районах). За неофіційними даними близько 600 тис. громадян області працюють за межами області та за кордоном.

Удосконалення територіальної організації розселення в Івано-Франківській області передбачає дві складові: а) удосконалення сільських

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

поселень, що включає в себе фінансову підтримку, збереження та розвиток малих сільських поселень, поліпшення життєвого рівня сільського населення, покращення інфраструктури, а також зміну статусу великих сіл з промисловою діяльністю на категорію селищ міського типу; б) удосконалення міських поселень: зміна статусу деяких селищ міського типу на категорію міст, зміцнення економічної бази малих міст і селищ міського типу, керований розвиток найбільших міст, таких як Івано-Франківськ, Калуш та Коломия.

Однією з найважливіших соціальних проблем, що дуже впливають на процес розселення, є збільшення населення і зростання населення за рахунок сільського.

На розвиток сільського розселення суттєво впливають міські поселення, які є, як правило, і центрами системи розселення певних ієрархічних рівнів.

Серед процесів, що відбуваються в сфері розселення, можна назвати зростання індустріального населення за рахунок землеробського як неминучий результат поступального розвитку суспільства.

Відставання соціально-економічних і культурно-побутових умов життя в селі порівняно з містом створює базу для міграції селян. В багатьох випадках цей процес, хоч і має об'єктивний характер, є стихійним. Це призводить до деяких небажаних наслідків: погіршенню вікової структури сільського населення, дефіциту трудових ресурсів у сільськогосподарському виробництві, нераціональному використанні житлових і виробничих будівель, зниженню трудової і соціальної активності частини працюючих, плінності кадрів тощо.

Розвиток процесу урбанізації приводить до неминучого розширення так званих сфер впливу міст чи приміських зон, які виходять за офіційно встановлені адміністративні межі передмість. Ці зони являють собою специфічний тип розселення – урбанізовані приміські зони, що є проміжними між власне сільськими та міськими типами розселення.

Форма розселення, що змінюється під впливом суспільного виробництва активно впливає на розвиток суспільства. В залежності від відповідності форм розселення способу суспільного виробництва складаються сприятливі або несприятливі умови матеріального і духовного розвитку, які стимулюють або гальмують його рух вперед. Отже, характер розселення має відповідати практичним проблемам людей в процесі їх праці та побуту.

Для досягнення цієї мети необхідно подолати існуючі диспропорції соціального, демографічного, економічного та екологічного розвитку сільських та міських поселень різних категорій та функціональних типів,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

забезпечити їх збалансований розвиток на основі раціонального використання природно-ресурсного, економічного, соціального та людського потенціалів. Необхідною передумовою є чітка регламентація цих процесів на законодавчому рівні. Поєднати триаду соціального, економічного та екологічного у Івано-Франківській області можна за умови розробки та реалізації комплексної схеми розвитку території області.

Список використаних джерел

1. Декларація про державний суверенітет України. Радянська Україна. 1990, 16 липня.
2. Концепція сталого розвитку населених пунктів. Постанова Верховної Ради від 24.12.1999р. Офіційний вісник України. Київ, 2000. №1.-с.22-28.
3. Населення Івано-Франківської області. Статистичний збірник. 2017р. Івано-Франківськ, 182-186с.
4. М.Д.Лисечко. Шлях вдосконалення сільського розселення. 1993р. Київ, 31-32с.
5. А.М.Рудницький. Розвиток містобудування на території західних областей України. 2018. Львів, 11, 229с.

Чернишева М.,
студент
Бежезовська Н.В.,
старший викладач
НАУ, ФАБД
м.Київ

ПОКРАЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ В ІСНУЮЧІЙ ЗАБУДОВІ ВЕЛИКИХ МІСТ ЗА ДОПОМОГОЮ ДОЩОВИХ САДІВ

Анотація — в роботі акцентується увага на доцільності використання дощових садів в існуючій забудові великих міст. Перелічуються екологічні проблеми, що можливо покращити завдяки функцій дощового саду. Пропонуються варіанти щодо повторного використання залишкової води з дощових садів для найзасухливіших ділянок міст, щоб поліпшити умови зростання рослин.

У галузі ландшафтного дизайну та благоустрою територій все актуальніше стає поняття – дощовий сад. Таку назву має невелика ділянка з певними видами рослин та ґрунту, що має здатність активно вбирати в себе дощову воду та абсорбувати її. На сьогодні дощові сади доцільно застосовувати не тільки на ландшафтних ділянках міста, але й на будь-яких плоских поверхнях, які погано поглинають вологу. Особливо актуальним на даний момент є застосування таких садів на автостоянках, дахах будівель та біля автотрас.[1] Асфальтове покриття не достатньо поглинає вологу, тому сад є найліпшим варіантом уникнення негативних наслідків від опадів. Крім того, в місцях підвищеної загазованості від автомобілів, дощові сади допомагають очистити повітря, підтримати мікроклімат та покращити екологію міста в цілому. Через ретельний відбір рослин та ґрунту, що витримують агресивні умови міста, така екосистема може залишатися у потрібному стані доволі багато часу. Сад в здатності утримувати потрібний рівень води в засушливі дні, накопичувати вологу навіть під час туману, тобто завжди функціонувати за своїм призначенням. Через додаткові вологоутримуючі заходи як використання каменів та дренажу сад залишається життєздатним тривалий час.

Постановка проблеми.

Крім використання вже відомих функцій дощового саду - поглинання залишкової дощової води - можна досягти від процесу максимальної економічної вигоди та екологічного прогресу для міст. Вода, яка накопичується рослинами та ґрунтом не використовується повторно, а лише поглинається далі ґрунтом, що розташований нижче рівня останнього шару земель дощового саду. Проте, дощова вода,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

профільтрована в декількох рівнях ґрунтів є цілком пристосована для подальшого використання в технічних потребах. Виникає можливість підвищити функціональну користь від дощових садів, запровадивши їх у систему міста. Вирішення цього питання дало б змогу покращити стан екології, бо в багатьох великих містах, як Київ, Харків, Дніпропетровськ та інших, виникає проблема з забезпеченням дерев достатньою кількістю вологи та кисню. На територіях, які майже цілком заасфальтовані чи викладені бульварною плиткою (центральні площі міста магістральні вулиці), вода не може просочуватися в ґрунти. Через це флора не має підживлення. Пристовбурні грати не завжди справляються зі своєю задачею, вони часто є дуже малими порівняно із розмірами крони дерев, а в деяких місцях грат немає зовсім. Проблема стану дерев на вулиці Хрещатик в Києві з кожним роком стає актуальнішою. Каштани приходять в поганий стан та врешті усихають. Схожі негативні явища можна побачити і на площі Свободи в Харкові, і на Європейській площі Дніпра. Було зроблено декілька спроб покращити стан дерев на центральній вулиці міста Києва, але поки що жодна спроба не дала вагомих результатів. Під час проведення аналізу екологами цієї проблеми стало зрозуміло, що дерева страждають, по-перше, від недостатку води, а по-друге, від застосування солі та хімікатів сніговбиральною технікою. За допомогою етнокультурологічної групи дослідників на Хрещатику експериментально було висаджено 10 дерев, за станом яких будуть стежити протягом року. Від солі дерева будуть захищати борти контейнерів заввишки 35 см, а для поливу застосовуватися крапельна система поливу. [2] Але вода, що буде застосовуватися для запропонованої системи поливу експериментального висадження, повинна поповнюватися комунальними службами кожні п'ятнадцять діб. Це тягне за собою великі затрати для бюджету міста та спричиняє складнощі у технічному виконанні.

Основні результати

Таких проблем цілком можливо уникнути, якщо почати ефективно використовувати функції екосистем за допомогою використання дощових садів та повторно використовувати воду, яку вони збирають. Слід застосувати системи збору дощової води, та налагодити її постачання у потрібні ділянки магістральних вулиць, площ з зеленими насадженнями, де подача води обмежена.

Під кожним дощовим садом слід розташувати резервуари-піддони, в яких залишкова вода буде накопичуватися. З піддонів вона буде мати вихід по спеціально обладнаних жолобах, та стікати вниз за ухилом вулиці. Системи можуть не мати додаткових енергетичних затрат для насосного обладнання при правильному розташуванні екосадів.

Чмелик С.,

студентка групи КДс - 2016

Університет Короля Данила

м. Івано - Франківськ

*Науковий керівник: к.мист-ва, доц. **Гілязова Н. М.***

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ

ПСИХОЛОГІЯ СПРИЙНЯТТЯ ШРИФТІВ

Існує велике різноманіття шрифтів, та головна їхня функція – привернути увагу читачів, допомогти у пошуку головної інформації. Шрифт – це графічний малюнок накреслень літер і знаків, які складають єдину стилістичну та композиційну систему, набір символів визначеного розміру і малюнка. У вузькому друкарському сенсі шрифтом називається комплект друкарських літер, призначених для складання тексту.[1]

Група шрифтів різних видів і кеглів, що мають однакове накреслення, єдиний стиль і оформлення, називається гарнітурою. Підбравши правильний шрифт для тексту, можна передати настрій повідомлення, вплинути на сприйняття інформації читачем. Вважається, що такий вплив створюють саме геометричні форми.

Сприйняття має два етапи: зовнішнє – загальне зорове сприйняття, і сприйняття змісту тексту, тобто безпосередньо при прочитанні. Око людини сприймає не окремі букви, а слова, чи групи слів, і навіть довжину рядка. Тож дуже важливо обрати не лише стиль шрифту, а й його розмір, інтервал між рядками, довжину рядків і загальне положення тексту на сторінці.[2]

Ще одним із вирішальних чинників при початковому загальному сприйнятті тексту, крім кольору і загального фону, на якому він подається, є гарнітура шрифту. Відомо також, що вже на першому етапі її вигляд викликає у читача думки щодо змісту пропонованого тексту.

Ефективність сприйняття тексту на першому етапі прямо пропорційно залежить від такої властивості гарнітури шрифту як зручність прочитання. Саме ця властивість служить проміжною ланкою в операціях мозку між загальним сприйняттям тексту і формуванням попередньої оцінки змісту, а також впливає на формування вибору читача.

Відомо, що всі шрифти поділяються на 5-6 груп, залежно від класифікаційної системи, і одну окрему групу додаткових специфічних шрифтів за такими ознаками: зарубки та їх характер, пробіли між літерами і рядами, співвідношення між основними елементами літер,

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

щільність, нахил літер, кегль шрифту. Саме вони є визначальними для сприйняття на першому етапі та при оцінці ступеня зручності прочитання. Вподобання шрифтів залежить від характеру людини. Визначити якісь загальні правила стосовно вдалого вибору шрифтів майже неможливо.

Також шрифт, як частина фірмового стилю асоціюється з продукцією бренду і є одним з найважливіших засобів комунікації компанії і споживача. Фірмовий стиль – це набір кольірних, графічних, словесних, типографських, дизайнерських, постійних елементів, що забезпечують візуальну і змістову єдність товарів, усієї вихідної від фірми інформації, її внутрішнього оформлення. Основними цілями фірмового стилю можна назвати ідентифікацію виробів і вказівку на зв'язок їх з фірмою, виділення цих товарів з загальної маси аналогічних товарів її конкурентів.[5]

Отже, на основі, проведених досліджень психологами, можна виділити декілька наступних типів шрифтів за їхнім впливом на настрій споживачів:[4]

1.Прямі витягнуті шрифти– повідомляють про діловий настрій і є практично універсальними шрифтами. Тим не менш, слід враховувати, що прямий шрифт буде недоречним для немасової і оригінальної продукції, яку необхідно виділити серед конкурентів. Тут він може здатися нудним, якщо не обіграти його цікавими кольорами.

2.Строгі квадратні шрифти– переважно використовуються в дизайні реклами промислових продуктів, технологій і соціальної реклами. Тут недоречна легкість і простота, ці шрифти покликані налаштувати людину на серйозність представленої інформації. Вони створюють враження важливості та авторитетності.

3.Округлі шрифти– передають відчуття комфорту і затишку. В той час, як квадратні шрифти виглядають строгими, округлі асоціюються з позитивним ставленням бренду до споживача.

4.Похилі шрифти – найчастіше за все використовуються для реклами товарів, у яких цільова аудиторія дівчата та жінки. Похилі шрифти викликають відчуття легкості та краси. Так рекламують салони краси, магазини одягу і косметики. Курсив полегшує сприйняття інформації, і вона виглядає менш важливою.

5.Рукописні шрифти– до групи рукописних шрифтів входять шрифти, які були виконані вручну спеціальною ручкою або пензликом для каліграфії, олівцем або технічною ручкою. Ця група поділяється на такі підгрупи: рукописні шрифти з сполучними штрихами; рукописні шрифти без сполучних шрифтів; рукописні шрифти, що імітують ручний почерк; рукописні шрифти що нагадують традиційні каліграфічні стилі.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Не підходять для зовнішньої реклами так як, і похилі шрифти – їх важко читати, якщо вибраний великий розмір букв. В цей же час, вони чудово підходять для того щоб підкреслити ексклюзивність товару чи послуги. Рукописні шрифти використовуються при написанні запрошень. Вони викликають відчуття довіри і додають достовірності інформації.

6. Стилiзованi декоративнi шрифти–виглядають як графіті або готичні надписи, варто використовувати лише там, де вони будуть доносити відповідне смислове навантаження.

7. Шрифт з зарубками і без них:

Шрифти з зарубками читаються легше в друкованих роботах, бо зарубки наче допомагають рухатись поглядом від букви до букви. Зарубки збільшують контраст між буквами і роблять їх відмінними. Так нашому мозку простіше розпізнати букву. Читаючи шрифт без зарубок, мозок тратить більше часу на те, щоб розпізнати букву, тому що її форма не така відмінна.

Шрифти без зарубок краще використовувати для Інтернету. Також цей шрифт добре виглядає в зовнішній рекламі, так як не втрачає своїх властивостей при збільшенні. Його часто використовують для того, щоб звернути увагу.[3]

Отже, правильно підібраний шрифт передає певний настрій та впливає на сприйняття. Ефективність сприйняття залежить від зручності прочитання та вдало підбраного шрифту, який поділяють на певні групи залежно від системи класифікації. Бувають: прямі, строгі, похилі, рукописні, стилізовані декоративні, з зарубками і без них. Також ще одна важлива функція шрифту це – бути частиною фірмового стилю, та допомагати ідентифікувати продукцію з загальної маси.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія. URL:<https://uk.wikipedia.org>
2. Психологія сприйняття шрифтів.
URL:<http://www.trudyaga.net/ua/>
3. Технологія набору та верстки: навч. посіб. / Д. В. Васишин, О. М. Васишин; за ред. О. В. Мельникова; рец.: О. М. Величко, М. С. Антоник, Ю. Ц. Жидецький. Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. 272 с. 300
4. Типи шрифтів. URL:<https://libdiz.com/uk/>
5. Фірмовий стиль. URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

ДИСКУСІЇ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Присяжнюк С.Ю.,

*студентка групи МВП-51м
факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(м. Львів, Україна)*

ПРАВОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ТА УКРАЇНИ

Міжнародний кримінальний суд (далі – МКС) – це перший постійний міжнародний трибунал, заснований на договорі, створений з метою кримінального переслідування індивідів за найбільш серйозні злочини міжнародного права, від імені міжнародного співтовариства в цілому в тих випадках, коли національні юрисдикції не мають наміру або не в змозі здійснити дієвого розслідування або покарання. Відтак МКС є значним кроком вперед у справі надання ефективності міжнародному кримінальному праву, а тому співпраця з МКС є важливою для України не просто як для демократичної держави з проєвропейським вектором розвитку, але й як для країни, яка стала епіцентром порушення норм міжнародного права, в тому числі й міжнародного кримінального права.

Можна виділити два етапи співпраці України з МКС: перший – початок 2000-х (після підписання Римського статуту в 1998 році та вступу в силу в 2002) та другий – починаючи з 2013-2014 років (внаслідок подій під час Революції Гідності).

Так, перший етап відносин між судом та Україною пов'язаний зі створенням правових підстав співробітництва, прийняття рішення щодо визнання юрисдикції МКС. Представник України підписав Римський статут (далі – РС) 20 січня 2000 р. [8, с. 180], відкривши в такий спосіб напрям до його подальшої ратифікації, затвердження чи приєднання, згідно з ст. 125 Римського статуту[2]. Делегація України була учасником Дипломатичної конференції повноважних представників зі створення Міжнародного кримінального суду. Україна подала чимало пропозицій щодо удосконалення низки статей проекту статуту, зокрема щодо: неправомірності використання ядерної зброї та доцільності визначення застосування ядерної зброї як воєнного злочину; обрання суддів, беручи до уваги необхідність рівного представництва кожної географічної групи членів Суду; якщо особа вчинила більше ніж два злочини, суд повинен визначити окреме покарання за кожний злочин, після чого має визначити остаточне покарання за вчинення кількох злочинів шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим і т.д.[6, с. 227].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Незважаючи на це, Президент України Леонід Кучма звернувся до Конституційного суду із поданням щодо з'ясування питання про відповідність Римського статуту Конституції України. Прибічником ратифікації РС було Міністерство закордонних справ, а противником – Міністерство юстиції [8, с. 180] (яке через 10 років кардинально змінило свою думку).

Доречним є аналіз подання Президента України, який розкриває певні протиріччя між законодавством України та РС, а також пояснює невизнання юрисдикції суду Україною аж до 2014 року. По-перше, згідно з принципом комплементарності, що вказаний в Преамбулі та ст. 1 РС, МКС доповнює національні органи кримінальної юстиції [2], тоді як згідно з КУ забороняється делегування функцій судів України іншим органам та створення прямо не передбачених КУ судів [1]. По-друге, існує суперечність щодо суб'єктів відповідальності, оскільки в ст. 27 РС закріплений принцип однакового застосування положень РС до всіх осіб незалежно від їх посади, тоді як Конституцією України (далі – КУ) гарантується недоторканність Президентів України, народним депутатам та суддям під час виконання ними своїх повноважень [1]. По-третє, в РС прописана можливість передачі осіб третій державі для судового переслідування або виконання вироку, тоді як в ст. 25 КУ закріплене не видачу громадян України іншим державам [1].

Конституційний суд України проаналізував вище викладені та деякі інші аргументи неконституційності і виніс рішення 11 липня 2001 . Конституційний суд України послався на відповідні положення КУ, зокрема, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами, і забороняє делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами, та щодо заборони створення надзвичайних та особливих судів. Конституційний суд України дійшов висновку, що приєднання України до РСМКС буде можливим тільки після внесення відповідних змін до Конституції України [3].

Цікаво, що на сьогодні Україна є однією державою світу, котра, не будучи учасницею РС, приєдналася до Угоди про привілеї та імунітети Міжнародного кримінального суду – договору, прийнятого Асамблеєю його держав-учасниць. З початку 2000-х рр. і до сьогодні представники української дипломатії підтримували дипломатичні стосунки з Міжнародним кримінальним судом [8, с. 181].

Другий етап відносин між МКС та Україною пов'язаний із подіями, що відбулися на території України впродовж листопада 2013 р. – лютого 2014 р., які стали поштовхом приєднання України до РС як держави-учасниці. В квітні 2014 року Україна визнала юрисдикцію МКС ad hoc

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

відповідно до п. 3 ст. 12 РС як держава, що не є учасницею РС, однак визнає його юрисдикцію щодо окремих конкретних подій шляхом подання заяви Секретарю МКС. За цих обставин ця держава бере на себе обов'язок співпрацювати з Судом без будь-яких затримок згідно з ч. 9 РС [2]. 17 квітня 2014 р. Україна звернулась до Прокурора МКС із заявою про визнання юрисдикції МКС щодо можливого скоєння міжнародних злочинів на її території в період з 21 листопада 2014 р. по 22 лютого 2014 р. У заяві про визнання юрисдикції МКС, Верховна Рада України звертає увагу, що в Україні були вчинені злочини проти людяності та воєнні злочини вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян [4]. І хоча кваліфікація злочинів (злочини проти людяності та воєнні злочини), яка зроблена українським парламентом та вказівка на осіб які вчинили злочини (вищі посадові особи РФ та керівники так званих «ДНР-ЛНР») не має жодного юридичного значення для Прокурора МКС (ситуація передається у цілому; МКС сам визначає які саме злочини були вчинені і хто їх вчинив), це засвідчує позицію української влади необхідності притягнення до відповідальності саме вказаних вище осіб за вчинені злочини [5, с. 16].

Друга заява українського Уряду від 8 вересня 2015 року охоплює події, що мали чи матимуть місце на території України в період з 20 лютого 2014 року до моменту ратифікації Україною РС. Подання цієї заяви викликане прагненням української влади забезпечити невідворотність відповідальності за злочини, вчинені в контексті агресії з боку Російської Федерації.

25 квітня 2014 р. було розпочато попереднє розслідування на території України і з цього часу Україна стала об'єктом спостережень Прокурора МКС та інформація про яку постійно присутня у щорічних звітах Прокурора, до речі, не лише щодо подій на Майдані, а й щодо ситуації на тимчасово окупованих територіях.

Визнання юрисдикції МКС ad hoc недостатньо, саме тому 5 жовтня 2017 року Кабінет Міністрів України вніс на розгляд Верховної Ради проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом», реєстр. № 7179. На жаль, перспективи прийняття законопроекту № 7179 на сьогодні виглядають досить песимістичними. По-перше, проти прийняття законопроекту висловилося Головне науково-експертне управління ВРУ (далі – ГНЕУ). По-друге, і, найголовніше, Комітет ВРУ з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (далі – Комітет) на своєму засіданні 14 березня 2018 року ухвалив рішення

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

повернути текст законопроекту на доопрацювання суб'єкту права законодавчої ініціативи[7, с. 147].

Отже, на сьогодні необхідність безпосередньої співпраці України з Міжнародним кримінальним судом на постійній основі є надзвичайно важливою та нагальною. Визнання його юрисдикції *ad hoc* є значним кроком вперед, проте ця дія не впливає на необхідність ратифікації Україною Римського статуту найближчим часом. Оскільки в своєму висновку щодо відповідності КУ Римського статуту Міжнародного кримінального суду Конституційний суд України визнав РС як такий, що суперечить Конституції України у зв'язку з його комплементарним характером, котрий доповнює національні судові системи, ратифікація Римського статуту стане можливою тільки внаслідок внесення відповідних змін до Конституції України. Більше того, відповідно до статті 8 Угоди між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з іншого, від 27 червня 2014 року Україна зобов'язалася ратифікувати й імплементувати Римський статут, тому ратифікація РС лише закріпить проєвропейський напрям України та підтвердить її тверді наміри щодо вступу до ЄС. Як бачимо, іноді національних судових інстанцій буває недостатньо для притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які мають значний вплив та владу, тому ратифікація Україною РС особливо в умовах сьогодення є вкрай актуальною та необхідною.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Римський статут Міжнародного уголовного суда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#o153
3. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський статут) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01>.
4. Заява Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян» від 04.02.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145-19>
5. Гутник В. Окремі питання співпраці України з Міжнародним кримінальним судом /В. Гутник // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Львів, 13 грудня 2016 р. / Упорядники: М.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Мальський, Р. Вовк, О. Кучик. – Львів: Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка. – С. 15-17

6. Гутник В. В. Процесуальні права учасників міжнародних збройних конфліктів у міжнародних кримінальних судах : монографія / В. В. Гутник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 302 с.

7. Задоя К.П. Співробітництво між Україною та Міжнародним кримінальним судом / К.П. Задоя // Вісник кримінального судочинства: Науково –практичний журнал. - №2. – 2018. – С.146-155

8. Кучер О. Б. Україна та Міжнародний кримінальний суд: еволюція та розвиток взаємовідносин / О. Б. Кучер // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2014. - Вип. 27(3). - С. 179-181. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_27%283%29_46

Вигдорович О.В.,

канд. арх., доцент

Харківський національний університет

будівництва та архітектури

(м. Харків, Україна)

ЧИННИКИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕПОХИ МАСОВОЇ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЗАБУДОВИ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ХАРКОВА)

Сьогоднішня ситуація в архітектурно-містобудівному процесі, на прикладі міста Харкова, демонструє, що темпи зростання будівництва пішли від обсягів точкової забудови, які носили фрагментарний характер. Обсяги закінчених будівництвом об'єктів, що здаються в експлуатацію, наближуються до показників масової забудови. У зв'язку з цим, не зайвим буде звернутися до історичного досвіду масової забудови в нашій країні, і в місті Харкові, зокрема.

Мета дослідження: порівняти, шляхом проведення паралелей, чинники та характеристики різних етапів історії архітектури і містобудування в Харкові на тлі загальної ситуації в архітектурній сфері всієї країни, знайти спільні риси і порівняти з отриманими результатами.

Історія архітектури та містобудування в Україні мала кілька витків свого розвитку. Хоч як би не трансформувалася основна містобудівна концепція, як би не розвивалися будівельні технології і не змінювалася спрямованість в формоутворенні, глибинні структури професійного містобудівного мислення залишалися майже незмінними [1]. Відповіді на багато питань, що виникають, виходячи з сьогоднішньої ситуації, можна знайти, зробивши невеликий екскурс в часі, зазирнувши в історію

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

архітектури і містобудування, починаючи з 1917 року до індустріальних часів.

Довоєнний етап радянського містобудування можна охарактеризувати наступними періодами:

1 період - з 1917 р по 1921 рр. відрізнявся майже повним припиненням містобудівної діяльності в умовах революції і громадянської війни. Пошук організаційних форм управління забудовою міст, широкого розуміння «містовлаштування», як сфери діяльності, спрямованої на вирішення найважливіших соціальних завдань. Рациональне планування розглядається як один із засобів досягнення цієї мети;

2 період - з 1922 р по 1927 рр. відзначений пошквалом будівельної діяльності в містах на тлі НЕПу. До цього періоду відносяться перші спроби прийняти загальний закон про планування міст: спроби збору інформації на місцях про стан міст та впорядкування будівництва. Розгортається будівництво кооперативних селищ-садів. Представляються експерименти в області проектування і будівництва будинків-комун;

3 період - з 1928 р по 1930 рр. відзначений постановкою проблеми створення соціалістичного міста нового типу, початком державного фінансування будівництва поселень при виробничих гігантах, зростанні стихійних тенденцій в цьому процесі, «соціалістичне місто» уявляється, як поселення з принципово стертими ознаками як міста, так і села. Проблема була поставлена в іншій площині, в напрямку пошуку принципових відмінностей соціалістичного міста від капіталістичного. Згортається кооперативний рух;

4 період в 1931 по 1934 рр. - відзначений постановкою проблеми «соціалістичної реконструкції міст» та прийняттям республіканського і всесоюзного містобудівних законів, орієнтованих не на реконструкцію, а на створення нових «Соцміст», і тому вже відсталих від життя. У них також не були враховані нові тенденції щодо створення містобудівних ансамблів. Цей період характеризується значними досягненнями містобудівної науки, початком розробки теорії мікрорайону;

5 період - з 1935 по 1941 рр. характеризувався спробами практичного застосування фактично непрацюючого містобудівного законодавства, яке не відповідає новій містобудівній політиці, орієнтованій на створення «міста-ансамблю», придушенням розвитку містобудівної науки. Під впливом пропагандистської компанії навколо затвердженого в 1935 році генерального плану Москви почався перегляд раніше створених на основі функціональної концепції «соцміста» генеральних планів. У той же час, на тлі зростаючих обсягів будівництва зростають і кризові явища в містобудуванні.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

В історії містобудування даного періоду для Харкова були виявлені саме особливі характеристики.

На відміну від інших українських міст, в Харкові в довоєнні 1920-1930-і рр. сформувалася самобутня архітектурна школа [4]. Був присутній т.зв. «Фактор столичності» (1919-1934 рр.), коли наше місто було столицею соціалістичної України. Цей період породив особливу фазу в діяльності харківської архітектурної школи - творчу лабораторію архітектури. Це форма активності проявляється в результаті дії соціального сплеску у вигляді локально-територіального творчого злету, що в свою чергу породжує ряд значних інновацій в архітектурну діяльність.

Результатами столичного періоду є:

- створення нових містобудівних схем архітектурно-художніх моделей споруд в рамках різновидів авангардної концепції сучасної архітектури - конструктивізму;
- розробка нових технічних регламентів в проектуванні і будівництві будівель і споруд, розрахунків нових конструктивних систем;
- апробація і впровадження нового алгоритму проектної діяльності в складі інтегральних проектних команд із залученням інженерів-конструкторів, технологів та ін. фахівців, що остаточно закріпило перехід синкретичної діяльності архітектора до поліпрофесійної проектної роботи з диференціацією на промислову і громадянську архітектуру.

В історії радянського містобудування необхідно виділити перші роки війни, коли відбувається евакуація промисловості на схід і спішне будівництво селищ навколо підприємств, що надалі вкрай негативно позначилося на розвитку багатьох міст. У періодизації післявоєнного містобудування виділено:

1 період - 1942-1946 рр. – відбувається формування сукупності ідей, яку можна позначити, як післявоєнну містобудівну концепцію. Основний шлях її створення пролягав НЕ через раціонально вибудовуємо систему науково обґрунтованих «градоведческих» знань, покладених в основу архітектурно-містобудівної діяльності, а через створення узагальнено-емоційних візуальних образів майбутніх міст - «пам'ятників Перемоги». У той же час спроби створення якоїсь цілісності міста, нехай і на основі внутрішньо суперечливою концепції наштовхувалися на зовсім інше розуміння міста військово-промисловим комплексом, в чиїх руках зосереджувалися основні фінансові та технічні ресурси;

2 період - 1947-1948 рр. - характеризується згортанням концептуальних пошуків і одночасно розширенням обсягу містобудівного проектування, переходів до практичного будівництва [2]. Спроби

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

осмислити місто як об'єкт, що володіє власною соціокультурної цінністю, поступилися місцем пошуку технічних засобів забудови міст;

3 період - 1949-1953 рр. - характеризувався активною забудовою центральних магістралей міст і в той же час різким наростанням кризових явищ, неузгодженістю дій величезної кількості відомчих забудовників. У цей період відбувалися кардинальні зміни в розумінні міста, руйнування старої і формування нової містобудівної концепції.

Період з середини 1950-х і закінчуючи 1980-тими роками в книзі-альбомі «Радянська архітектура 1917-1987» розділений на 2 етапи [3]: 1955-1970 та 1971-1987, позначеними при всій умовності проведення хронологічної межі, як «індустріальний» і « постіндустріальний », однак стосовно містобудування тут має місце кілька переломних ситуацій, що тягнуть за собою наступну періодизацію:

4 період кінець 1950-х - рубіж 1960 - х рр. - робляться спроби шляхом розрахунку показати, що освоєння нових територій далеко не завжди вигідно в економічному відношенні; висловлюється ідея «оптимального міста», спрямована на обмеження зростання міської території; починається робота групи «НЕР» (новий елемент розселення) по створенню гнучкої, зростаючої міської структури, що сприяє спілкуванню між людьми [4]. У той же час висловлюється ідея повернення до принципів регулярності, симетрії при проектуванні міста; висуваються міркування про те, що житловий мікрорайон повинен бути не тільки територіальною, скільки соціальною одиницею міста, робляться спроби створення «громадського інтер'єру міста» засобами монументального мистецтва; зароджується міський дизайн, як своєрідна альтернатива офіційній лінії містобудування; робляться перші пропозиції з випуску не окремих типових проектів, а їх серій, в яких враховувалися б художні вимоги.

5 період кінець 1960-х - рубіж 1970-х років - висунуто положення про те, що системні методи дослідження, пов'язані із застосуванням обчислювальної техніки, слід поширити не тільки на вирішення суто прикладних фрагментарних містобудівних завдань, але й на всю містобудівну теорію в цілому; сформульована вимога відмови від застосування типових проектів при проектуванні центрів міст, забудови за індивідуальними проектами; історичне місто постає перед проектною свідомістю не як об'єкт для тотального перетворення або знищення, а як складне «видовище міста», що володіє своєю естетикою, як джерелом нових ідей в осмисленні сучасного міста, виникла задача поєднання старого і нового на рівні містобудівних структур; визнаний факт, що урбанізація перестає прямо залежати тільки від індустріалізації, розвиток наукового виробництва, галузей обслуговування, управління і

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

культури є найважливішим джерелом зростання великих міст; багатофункціональність міста стає його основною рисою;

6 період кінець 1970-х - рубіж 1980-х років - поняття «середовище» втрачає свій вузький службовий сенс, як позначення містобудівного оточення, воно стає ключовим при обговоренні проблем сучасного міста і набуває значення універсальної категорії; висунута теза про те, що не можна усвідомити закономірності розвитку архітектури, перебуваючи лише всередині неї, необхідний вихід на зовнішній плацдарм - в контекст культури, необхідні механізми зближення архітектури міста з людськими очікуваннями і уподобаннями.

Для Харкова необхідно виділити регіональні особливості розвитку архітектури та містобудування цих періодів. У Харкові були реалізовані два перших послідовних проекти, а саме - Павлово Поле (1956-1974) і Саалтівський житловий масив (1963-1993) за участю і з принципових рішень одного і того ж архітектора - Леоніда Тюльпи (1922-1994) [5]. Надалі в ході індустріальної та постіндустріальної забудови було здійснено будівництво близько 40 мікрорайонів у різних районах.

Висновки. Ми зробили цей невеликий екскурс в часі, щоб показати, що подібність в стані професійного містобудівного мислення на початку 1930-х рр., коли розвивалася самобутня харківська архітектурна школа і в середині 1940-х років, в короткий період останніх років війни і перших років миру, коли ідеологічний пресинг був трохи ослаблений. Став формуватися новий підхід до міста, на перше місце було поставлено якість життя людей.

Існує подібність між ситуацією кінця 1930-х рр. і початку 1950-рр, коли було втрачено професійний контроль над розвитком міста, схожість між кінцем 1940-х рр. і кінцем 1960-х рр., коли намагалися пов'язати класичну схему побудови простору та індустріальні методи домобудівництва.

Слід зазначити, підвищену увагу до гуманітарних критеріїв в періоди, коли спадала «ідеологічна» напруга, - на початку 1930-х рр і в середині 1940-х рр. Так було і в середині 1980-х, коли радянські ідеологеми пішли в минуле, а ринкові умови ще не розвернулися.

Є також певні риси подібності між періодом з 1922 по 1927 рр., коли пожвавлення будівельної діяльності в містах на тлі НЕПу і сьогоденним періодом, коли забудова сучасного Харкова, коли будівництво окремих невеликих за обсягом об'єктів переростає в будівництво багатьох великих різнопланових об'єктів, що перетворює цей процес у масову забудову міської тканини.

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Література:

1. Советское градостроительство 1920-1930-х годов. Новые исследования и материалы, М., 2010. Сост и отв. Ред. Ю.Л. Косенкова. – М.: Либроком, 2010, 384 с.
2. Архитектура СССР. 1917-1987 Балдин А., Бочаров Ю., Гуляницкий Н., Астафьева-Длугач М. Государственный комитет по гражданскому строительству и архитектуре, Центральный научно-исследовательский институт теории и истории архитектуры, Союз архитекторов СССР Москва: Стройиздат. 1987г. 549с.
3. Новый элемент расселения: на пути к новому городу — Стройиздат, 1966 г., Гутнов А., Лежава И., Бабуров А., Г. Дюментон, С. Садовский, З. Харитонова.
4. Хороян Н.П. Харківська архітектурна школа в період формування й становлення: кінець XIX – перша третина XX ст. [Текст]: Автореф. дис. канд. арх-ри.: 18.00.01 / Н.П.Хороян. – – Х., 2015. – 25с.
5. Antonenko N., Bouriak A. Leonid Tyulpa – the Architect of the Period of Mass Industrial Development. ZARCH, № 8, El Vivienda Masiva Moderna / Modernist Mass Housing Legacy. Zaragoza, 2017. –P. 154-169.

Лисенко В.С.,

студент 3 курсу 12 групи

Факультет міжнародної торгівлі та права

Київський національний торговельно-економічний університет

*Науковий керівник: **Давиденко В.С.,***

доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ

м. Київ

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Криміналістика є наукою, що знаходиться у постійному розвитку і у XXI столітті її активний розвиток неможливий без використання новітніх технологій. Актуальність теми зумовлена тим, що вчасне реагування на політико-економічні зміни, що відбуваються у світі, сприяє швидкій реакції криміналістики на всі «новели», що застосовуються злочинцями при вчиненні правопорушень. Тому важливим напрямом удосконалення досудового розслідування є впровадження інновацій у сферу та процеси криміналістичних положень.

Нововведення в криміналістиці істотно поліпшують якість та повноту процесу доказування, скорочують терміни досудового слідства, дозволяють вирішувати питання, що раніше не вирішувалися з причин відсутності належних методів та засобів. До інноваційних засад та

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

положень можна віднести розробки в галузі криміналістичної техніки, тактики та методики розслідування злочинів, сучасні інформаційні технології, електронні бази даних, методи фіксації, аналізу та оцінки доказової інформації, дослідження мікрочастинок, нові тактичні прийоми, їх комплекси, тактичні комбінації та операції, алгоритми першочергових слідчих дій та перевірки типових слідчих версій, методики розслідування злочинів та ін. [1, с.34-37].

В Україні останнім часом активно розширюється практика використання в правоохоронній діяльності безпілотних літальних апаратів, так званих «дронів». Їх використання в Україні поки не носить масовий характер, тому держава не регламентує використання подібних пристроїв [2, с.135].

На нашу думку, впровадження «дронів» в практику поліції сьогодні є доцільним і бажаним, зважаючи на необхідність підвищення ефективності роботи поліції. Варто зауважити, що відносно невелика вартість цієї техніки дозволяє озброїти поліцію апаратами різного класу з відповідними технічними характеристиками і це неодмінно дозволить підвищити ефективність, оперативність керування силами та засобами різних служб під час виконання правоохоронних заходів.

Сьогодні розкриття злочинів практично неможливе без використання інформації, яка міститься в певних інформаційних системах, як криміналістичних, так і тих, що створювалися різними державними органами, установами, організаціями, підприємствами зовсім не з метою розкриття злочинів, а для інших цілей.

В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій велика кількість інформації, яка необхідна для багаторазового використання у майбутньому, внесена в електронні бази даних та згрупована за певними критеріями. Основною інформаційною системою, яку використовують слідчі є Єдиний реєстр досудових розслідувань, а його держателем є Генеральна прокуратура України.

Слід сказати, що останнім часом розширюється доступ для уповноважених державних органів до вже створених систем і безумовно виникають нові.

Так, новинкою 2017 року є запуск в м. Києві програми «Безпечне місто» – комплексної системи безпеки в столиці. В Києві вже встановлено 3700 камер відеоспостереження, ще 4000 планується встановити. Система передбачає автоматичний контроль дорожнього руху, передає інформацію про порушення правил дорожнього руху, може зчитувати номерні знаки автомобілів, а також розпізнавати обличчя та ідентифікувати особу тощо [3].

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.)

Ми вважаємо, що перспективним напрямом є розробка нового програмного забезпечення для обробки великих масивів інформації. Це неодмінно дозволить зменшити інтелектуальне навантаження слідчого та допоможе йому під час прийняття процесуальних рішень.

Розвиток криміналістичної техніки передбачає розроблення для підрозділів досудового розслідування України та інформаційно-довідкових програм на кшталт автоматизованих робочих місць. Так, програмно-інформаційна система «Інсайт» дозволяє слідчому додатково створювати власні бази даних, складати процесуальні документи та звіти з використанням графічного матеріалу, будувати плани та схеми, моделювати об'єкти та події, швидко здійснювати запити та пошуки відомостей, досліджувати аудіозаписи та відеозаписи, фотознімки та графічні об'єкти та ін. Такі ж спеціальні програми створюються і для судових експертів різних експертних спеціальностей [4, с.210].

Важливим кроком стало поповнення криміналістичних обліків такими новими видами, як фіксація райдужної сітківки ока, відеокомп'ютерне розпізнавання людини за зображенням, рентгенограма тулуба, геномні портрети.

Підводячи підсумки, варто зазначити, що інновації в методиці розслідування злочинів охоплюють її різні сторони і визначаються змінами в політичній, економічній та інших сферах держави, є пріоритетними напрямками розвитку криміналістики та сприятимуть оптимізації розслідування злочинів.

Список використаних джерел:

1. Криміналістичні засоби та інноваційні технології у боротьбі зі злочинністю // Питання боротьби зі злочинністю. – Харків, 2012. – Вип. 24. – С. 34-47.
2. Використання безпілотних літальних комплексів у правоохоронній діяльності: аналітичний огляд / Ю.Ю. Орлов, Г.Ю. Репін, В.В. Арешонков та ін.; за заг. ред. Ю.Ю. Орлова. Київ: ДОТЗ МВС України, 2016 р. - 152 с.
3. Офіційний портал програми «Безпечне місто» // Kyiv Smart City Hub [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kyivsmartcity.com/projects/safe-city/>
4. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень: підручник / О. М. Цільмак, О. Є. Користін, О. М. Заєць та ін.; за заг. ред. О. М. Цільмак / Одеса: ОДУВС, 2017 р. - 328 с.

Наукове видання
Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ
ГУМАНІТАРНОЇ І ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ**

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Упорядники:

О. В. Острогляд, А.В.Гуркова

Художнє оформлення:

І. В. Гребенюк

Видано за авторською редакцією